

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

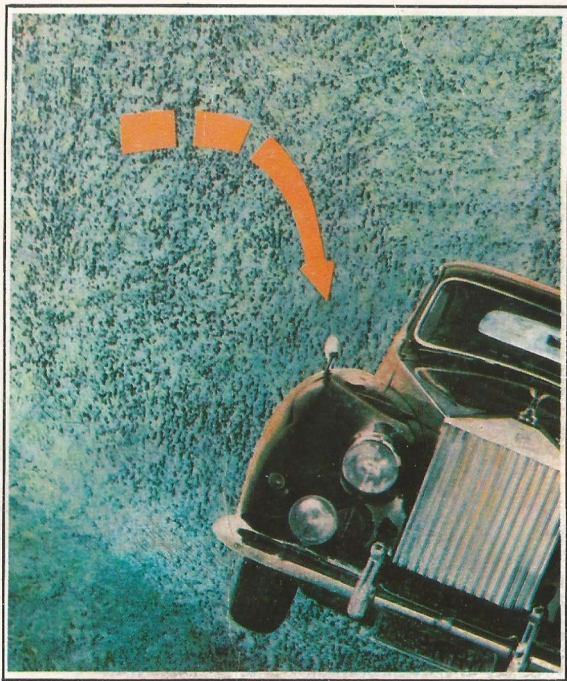
<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TEK BOYNUZLU AT Iris Murdoch

TEK BOYNUZLU AT Iris Murdoch

ROMAN

Türkçesi
TÜLİN NUTKU

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Ankara Caddesi ' 40, kat 2, Cağaloğlu, İstanbul

Telefon : 5 28 61 13

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ÇAĞDAŞ KLASİKLER DİZİSİ

Bu kitap 1983 yılında, İstanbul'da ÖZAL Basımevi'nde
dizilmiş ve basılmıştır. (Tel : 520 60 58)
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

TEK BOYNUZLU AT Iris Murdoch

ROMAN

Türkçesi
TÜLİN NUTKU

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Ankara Caddesi ' 40, kat 2, Cağaloğlu, İstanbul

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <http://rantey.org>

Özgün adı
The Unicorn (1963)

ÖNSÖZ

Iris Murdoch (1919 -) günümüz İngiliz romanının önde gelen yazarlarından biridir. Savaş sonrası İngiliz romanı savaş öncesi romandan birçok yönden ayrılır. Denebilir ki, çağdaş İngiliz romancısının ilk akla gelen özelliği, yenilikçi, çağcıl olmamasıdır. İkinci Dünya Savaşı öncesinde James Joyce'la doruğuna ulaşan çağcıl gerçekçilik de, savaş sonrasında özellikle Fransa'da görülen Yeni Roman akımı da, günümüz İngiliz romancılarının büyük çoğunluğunu etkilememiştir. Bugün İngiltere'de pek çok romancı kendisinin bir gelenek içinde olduğuna inanmakta, bu geleneğin dışına çıkmamak için büyük çaba harcamaktadır. Henry James, Virginia Woolf, James Joyce gibi İngiliz dilinde ürün vermiş yazarların roman sanatına kazandırdıkları zenginliklerden yararlanmak yerine, Wells'e, Bennett'e, hattâ Fielding'e kadar geriye uzanan çağdaş İngiliz romancısı, **avant garde** atılımlardan uzak durarak, sürüp gittiğine inandığı bir geleneğin bir halkası olma özlemini duymakta, geleneksel karakterle geleneksel olay örgüsünü (plot), bireyin toplumsal ilişkilerini yeniden romana getirmek istemektedir.

1950'lerde roman yazmaya başlayan **Iris Murdoch** da ilk romanı **Under the Net** ile kimi eleştirmenlerce toplumsal bir yazar ya da bir «Öfkeli Gençlik» yazarı sayılmışsa da, aslında ilk romanından başlayarak, İngiliz romancılarının büyük çoğunluğunun yürüdüğü gerçekçi yolda yer almamıştır. Geleneksel öykü anlayışını, geleneksel karakteri kullanmış, anlatımında hiçbir yenilikçi çaba göstermemiştir; bu noktalarda bazı çağdaşlarıyla birleşir. Birçok romanında, günümüz İngiltere'sinin, özellikle Londra kentinin aydın, bürokrat çevrelerini, onların gündelik yaşayışını anlatır. Ancak, bir toplumsal romanı andırır-

casına canlı ayrıntılarla verilen bu çağdaş mekân, eserlerinde anlatılan olayların geçtiği çevreyi (setting) oluşturur sadece. Onu ilgilendiren, ne bu toplumsal kesimlerdir, ne de bu kesimlerin toplumsal ilişkileri. Anlattığı çarpıcı, hattâ yer yer irkiltici olaylar, birbirini izleyen şaşırtıcı serüvenler romanına sürükleyicilik katar. Öykü üstünkörü bir gözle okunduğunda, okur belli bir tad alabilir, ama bütün bu yadırgatıcı, garip olayların anlamı nedir diye kendine sormaya başlarsa, romanın taşıdığı düşünsel, felsefi içerikle karşı karşıya gelir. Murdoch'un felsefi temaları geleneksel öykü anlayışı içinde işlemesi, onu hem gerçekçi İngiliz yazarlarından ayırır, hem de Sartre, de Beauvoir, Camus gibi felsefi içerikli romancılara yaklaştırır.

Murdoch yazı hayatına bir felsefeci olarak girmiş, bu alanda çeşitli makaleler, kitaplar yayımlamış, üniversitelerde felsefe dersleri vermiştir. Bir felsefeci olarak ele aldığı sorunlarla, bir romancı olarak dile getirdiği dünya birbirinden ayrılmaz. Nitekim romancıyı şöyle tanımlar: «Bir romancı, filozofun daha karışık bir biçimde gördüğü bir şeyi, yani insan aklının yapısı bir kereliğine ve her zaman için geçerli olarak ortaya konulmuş kaskatı bir araç olmadığını, içten içe anlamış bir kimsedir.»

Onun felsefi tutumu, çağın felsefelerine gösterdiği tepkinin bir sonucudur. Murdoch'a göre, çağımızda, Liberal dünyada, felsefe de, teoloji de, gücünü tüketmiştir. Felsefe, Liberal dünya için günümüzde insan ruhunun yetkin bir tablosunu çizebilecek güçte değildir. «Against Dryness» (Kuruluğa Karşı) başlıklı ünlü makalesinde bunu şöyle açıklar: «Din dogmalarının, dinsel imgelerle kuralların gücünü büyük ölçüde yitirdiği, metafiziğe karşı çıkan, bilimsel bir çağda yaşıyoruz. Aydınlanma'nın, Romantizmin, bir de Liberal geleneğin mirasçılarıyız aynı zamanda. İçinde bulunduğumuz ikilemin öğeleri bunlardır.» Geçmişin düşünce sistemleriyle değerler düzeninin büsbütün yıkıldığı bir çağdır bu. Aydınlanma, aşkın (transcendantal), yani kökü, amacı bu dünyada bulunmayan bir hayat düzeninden, kökü, amacı bu dünyada bulunan bir düzene geçişin en güçlü bir biçimde hissedildiği bir çağdır. Bir vahiy dini olan Hristiyanlık, bu çağla

birlikte bir «akıl dini»ne dönüştürülmüş, böylece insanın Tanrı ile kurduğu canlı ilişki ortadan kalkmıştır. Aydınlanma akılcılığı başta Romantizm olmak üzere birçok tepkilerle karşılaşmışsa da, bilimsel gelişmeyi hızlandırmış, içinde yaşadığımız çağın bir «bilim çağı» olmasına en büyük etkiyi yapmıştır. On dokuzuncu yüzyılın Liberal geleneği ise, iki büyük savaşla ciddi bir darbe yemiş, Liberal toplumun (Liberalist anlayışa göre) birimi olan birey, toplumdaki ortak değerler düzenine olan inancını yitirmiştir. Birey kendi bireyliğiyle başbaşa kalmış, yalnızlığına gömülmüş, toplumun öteki bireyleriyle kurduğu iletişim bağları kopmuştur. Kısacası, özellikle yaşadığımız yüzyılın ilk yarısında birey, hayatın anlamını kendi bireyliğinde saklı duran bir şey gibi görmüştür. Bu da, bireyin bireyselliğini yüceltip kendini öznelliğine hapsettiği Romantizmin çağımızda da sürüp giden bir biçimi olmuştur.

İşte Murdoch, bireyler arası iletişimin koptuğu böyle bir çağda onun yeniden kurulması, bununla hayata yeni bir anlam kazandırılması için yeni bir felsefeye, bir ahlâk felsefesine gereksinim olduğu düşüncesini savunur. Onun bütün yazarlık etkinliği, çağımızda eksikliğini duyduğu ahlâk felsefesine bir katkıda bulunma amacına yöneliktir.

Tek Boynuzlu At'ta Murdoch'un felsefi tutumunu yansıtan Max Le Jour romanının bir yerinde, «iyi»nin ne olduğunu bilemeyeceğimizi, bu kavramın, sadece uzaktaki bir ışık olduğunu, Dilbilimci filozofların da, Varoluşçuların da bu kavramı bireyin özgür seçimlerine indirgeyerek bayağılaştırdıklarını ileri sürer. Bu sözler, Murdoch'un felsefi görüşlerinin bir özeti gibidir. Çağımızın iki büyük felsefe akımı olan Dilbilimci felsefe ile Varoluşçuluk (Sartre'ci anlamda) aşkınlığı, dolayısıyla aşkın bir iyilik kavramını reddederler. Ampirik bir temele dayanan Dilbilimci felsefe dille dışlaştırılamayan gerçekleri tanımaz; üstelik araştırdığı dil gündelik hayatınkiyle sınırlı, kamusal, ortak bir dildir. Bu felsefenin ahlâk anlayışı da tanımlanabilen, mantıki kategoriler içinde kalır. O yüzden, iyilik fikrini de gündelik bağlamıyla sınırlandırır.

Öte yandan, Varoluşçuluk da, temelinde akılcı bir felsefedir. Bu felsefenin iki yönünü oluşturan rastlansallık (contingency) ile zorunluluk kavramları, Sartre'ın da. Murdoch'un da temel kavramlarıdır. Hayatın rastlansallığında birleşen bu iki yazardan Sartre, rastlansalı zorunluya dönüştürmeye çalışırken, Murdoch hayatın bütün zenginliğini rastlansallıkta bulur. Bu durum, onları bireyin kurtuluşunda da farklı çözümler önermeye götürür. Sartre'ın insanı, kendini bir birey, bir özne olarak kendi özgür edimleriyle yaratacaktır. Öznenin kendi bilinciyle vardığı sonuç, zorunlu bir sonuçtur. Bu bilinç içinde, öteki bireyler, onun zihninde kurduğu zorunluluk bağlantısının dışı yansımalarından başka bir şey değildir. Oysa başka bireylerin de söz konusu akılcı öznenin kavrayamadığı bir özneliği, bir öznelliği vardır. Bireyler birbirlerini sadece kendi akıllarına sığdırebildikleri ölçüde tanımakta, bir başka deyişle, özneleri nesneleştirmektedirler. Murdoch'un gözünde, birbirlerinin kavrayış gücüne sığmayan bireyler gerçekliğin bilinmedik yönlerinin birer taşıyıcısıdır. Gerçeklikten pay alabilmemiz, başkalarının kendi zihnimize tasarladığımızdan farklı varlıklar olduklarını kabul etmekle sağlanabilir. Bu bakımdan, Murdoch, Sartre'da özne-nesne ya da köle-efendi biçiminde ortaya çıktığına inandığı insan ilişkileri yerine, bir özne-özne ilişkisi önerir. Romanda Le Jour'un sözünü ettiği iyilik, böyle bir ilişkinin aşkınlığı içinde gizlidir.

Murdoch'un romanlarında iki insan arasındaki ilişki hep bir köle-efendi ilişkisi olarak ortaya çıkar. İnsanlar başkalarını zihinlerinde tasarladıkları gibi görür, onların taşıdıkları gizilgücü farkedemezler. Ancak birtakım şaşırtıcı olaylar sonunda yanlışlıklarını, hayatın kendilerini aştığını anlarlar. Bu şaşırtıcı olaylar çoğunlukla cinsel ilişkilerle geliştirilir.

Murdoch'ta cinsellik, insan ilişkilerinin bir özne-özne ilişkisi biçiminde gerçekleşmesini önleyen en büyük bir engeldir. İnsandaki en gizli, tehlikeli saplantıları öne çıkaran, sevilen varlığı da bu saplantıların tutsağı kılan, kısacası o varlığı bir sevgi nesnesine dönüştüren yıkıcı

bir güçtür. Bir gazeteciyle yaptığı bir konuşmada şunları söylüyor Murdoch: «Aşk cinsellikten doğar, ama sevmeye sürecinde onu aşar (...) Cinsellik insanı çok büyük aldanışlara sürükleyen çok karanlık bir güçtür. Bize, anlamadığımız, çoğu zaman da istemediğimiz her türlü şeyi yaptırır. Bu sevgiden yola çıkarak, başka insanları gerçekten anlayabileceğimiz, kölece içgüdülerden kurtulabileceğimiz bir dünyaya açılmak bence zor bir iş. Bütün o şeytanlıklar vs. saplantılarımızdan kaynaklanır, bu da aşılması gereken bir şeydir.» İnsanın hayatın anlamına ilkin cinsellikten arınarak varabileceğini ileri süren bu görüş, Hristiyanlığın bastırdığı cinselliği yeniden yok etmeye yönelik yeni bir çaba olarak değerlendirilebilir.

1954'ten bu yana yazdığı yirmi kadar romanı arasında **The Time of the Angels**'la (1966) birlikte **Tek Boynuzlu At** (1963), dinsel araştırmalarının (allusion) ve simgelerinin fazlalığıyla öteki romanlarından ayrılır. **Tek Boynuzlu At**, aklın buyruğundaki, bildik, olağan dünyadan olağandışı bir dünyaya gelen iki insanın gözüyle anlatılır. Marian ile Effingham, İngiltere'nin ya da İrlanda'nın insan eli değmemiş kıyılarındaki kayalar arasında yükselen iki eski şatoya gelirler. Şatolardan birinde, Max Le Jour adlı bir filozof yaşamaktadır; Max bir mahkûm gibi, şatodan hiç çıkmaz. Öteki şatoda ise, yedi yıldan beri Hannah Crean Smith adlı bir kadın oturmaktadır. Öykünün merkezini oluşturan Hannah kimdir? Çeşitli Roman kişileri onu bir «günah keçisi», «insanoğlunun çektiği acıların bir simgesi», «efsanevi bir yaratık», «sıradan bir suçlu», bir «sahte tanrı», «büyüleyici bir kadın», «orospu ve katil», bir «Meryem Ana» vb. diye tanımlarlar. Hannah'ının dış dünyadan kopuşu bir kaçırılma olayı sonunda mı gerçekleşmiştir; kendi isteğiyle mi oraya kapanmıştır; şatoda yaşamaya mahkûm mu edilmiştir; efsanedeki uyuyan güzel midir; yoksa bu, Hristiyanlığa ya da klasik çağlara özgü bir inanca göre, insanın işlediği günahların kefaretinin bir ödenmesi midir? Roman kişilerinin Hannah'ı tanımlarken kullandıkları sözler genellikle çift anlamlı simgelerdir; bu simgeler hem dinsel, hem de cinsel çağrışımlar uyandırır. Bir yandan eşcinsellik, sevicilik, zina, intihar, yabanıl cinayetler, öte yandan iyilik, Tanrı,

insanın kurtuluğu, benliğini yok etmesi ile ilgili konuşmalar, bu romanda biraraya gelirler. Iris Murdoch **Tek Boynuzlu At'ta**, «cinsel ilişkilerin niteliğindeki belirsizliğin, insan ruhunun kurtuluğu gibi dinsel kavramlarla iç içe geçmesini; manevî hayatın anlaşılmazlığını, manevî hayat ile cinsel ilişkiler arasındaki garip ilişikiyi» araştırdığını söylüyor. Eserin sonunda, Hannah Crean Smith öteki roman kişilerinin kendisinden beklediklerinden çok farklı işler yaparak onları şaşırtıp yanıltırken, Marian ile Efigham da, cinsellikle maneviliğin birleşip kaynaştığı bu dünyadan geldikleri dünyaya dönerlerken yeni bir bilinç kazanmışlardır.

Nazan Tukin Aksoy

TEK BOYNUZLU
AT
Iris Murdoch

David Pears için

BİRİNCİ BÖLÜM

1

«Uzaklığı ne kadar?»

«Onbeş mil.»

«Otobüs var mı?»

«Yok.»

«Köyden bir taksi ya da araba kiralyabilir miyim?»

«Hayır.»

«Peki oraya nasıl gidebilirim?»

Kısa bir sessizlikten sonra, biri:

«Burafardan bir at bulabilirsiniz belki,» dedi.

«Ata binemem,» dedi öfkeyle, «Hem bavullarım da var.»

Dalgın ve meraklı bakışlarla süzdüler onu. Yöre halkının dost canlısı olduğunu söylemişlerdi; ama bu iri yarı, ağır hareketli adamlar, düşmanca bir tavırları olmamakla birlikte, uygarlığın gereklerine de pek istekli görünmüyorlardı. Nereye gideceğini söylediğinde bir garip bakmışlardı. Belki de neden buydu.

Varış saatini bildirmemekle budalalık, ondan da öte kabalık ettiğini anlıyordu. Böyle daha heyecanlı, daha romantik, hiç olmazsa daha az ürkütücü olacağını düşünmüştü. Ama şimdi Greytown Kavşağından onu getiren küçük, kirli tren sarsılarak kayaların arasında kaybolduğunda kendini bu adamların suskun bakış-

ları arasında bulmuştu. Çaresizdi, biraz da korkuyordu. Bu kadar ıssız ve ürpertici bir yerle karşılaşacağını düşünmemiştir.

Adamlardan biri, eliyle göstererek:

«Mr. Scottow'un arabası geldi,» dedi.

Kıraç tepelere inen akşam sisinin arasında görmeğe çalıştı. Çıplak, sarımsı gri kayalar görkemli anıtlar gibi yükseliyordu. Kıvrılarak inen yolun iki yanında yer yer düzenli yapılmış duvarlar göze çarpıyordu. Cip yaklaşırken adamlar, ondan uzaklaşarak bir köşede kümelendiler. Araba istasyona girdiğinde tümü birden ansızın gözden siliniverdi.

«Siz Marian Taylor musunuz?»

Kendine olan güvenini yeniden kazanmanın rahatlığıyla, arabadan çıkan uzun boylu adamın elini sıkıca kavradı.

«Evet, çok özür dilerim. Burada olduğumu nereden bildiniz?»

«Ne zaman geleceğinizi bildirmediğiniz için, Greytown'daki gar müdüründen istasyonda sizi görür görmez posta treni ile haber göndermesini istedim. Posta treni Gaze'e sizinkinden yarım saat önce varıyor. Müdürün sizi tanınmasının zor olacağını düşündüm.» Son cümlesini komp-liman haline getirmek istermişçesine gülümsedi. Marian kendini hem azarlanmış hem de korunmuş hissetti. Adamdan hoşlanmıştı.

«Siz Mr. Scottow musunuz?»

«Evet, söylemem gerekirdi. Ben Gerald Scottow'um. Bu çantaların hepsi sizin mi?» İngilizlere özgü bir sesi vardı.

Marian ciddi bir tavırla, gülümseyerek, ar-

kasından arabaya doğru yürüdü. Onun üzerinde iyi bir etki bırakmak istiyordu. Biraz önceki korkusu çok aptalca geliyordu şimdi.

Gerald Scottow, «Gidelim,» dedi.

Çantaları cipin bagajına yüklerken, arabanın loşluğunda önce iri bir köpek sandığı bir gölge ilişti gözüne. Biraz daha dikkatli bakınca onbeş yaşlarında çok güzel bir oğlan çocuğu olduğunu gördü. Çocuk dışarı çıkmamıştı, oturduğu yerden eğilerek onu selâmladı. Scottow, Marian'ı öne oturturken,

«Jamesie Evercreech,» dedi.

Bu ad, ona bir şey söylemiyordu. Selâmlaşırken yeni öğrencisi olup olmadığını düşündü.

«İnşallah Greytown'da bir şeyler yemişsinizdir. Bu gece yemek biraz gecikecek. Bu, Tanrı'nın bile unuttuğu yere geldiğiniz için minnettarız.» Scottow motoru çalıştırdı, araba gerisin geri, kıvrılarak yükselen yola doğru döndü.

«Hiç önemi yok. Bu taraflara gelmekten hoşnudum.»

«İlk gelişiniz, değil mi? Kıyı fena değildir. Güzel bile denebilir. Ama iç kesimler korkunçtur. Greytown'la burası arasında tek bir ağaç olduğundan bile kuşkuluyum.»

Marian da bunun farkındaydı. Tam söyleyecek güzel şeyler bulmağa çalışırken cip ansızın bir dönemeci döndü ve deniz önlerine serildi. Marian, şaşkınlıkla bağırdı.

Karşılarında, üzerinde koyu mor çizgileri olan zümrüt yeşili bir su vardı. Işıl ışıldı. Gölge- li, soluk yeşil minik adacıklar bembeyaz köpük-lerin arasından yükseliyordu. Araba döne döne

tepeyi tırmanırken, gri kayaların üstlerinden deniz bir görünüp bir kayboluyordu. Yaklaştıkça Marian, tepelerdeki çatlakların sarı damkoruğu, taşkıran ve pembemsi yosun kümeleriyle kaplanmış olduğunu gördü.

«Evet,» dedi Scottow. «Gerçekten güzel. Sanırım ben buraya çok alıştım. Hem yeni gözlerle göreceksin o kadar az konuğumuz oluyor ki. Birazdan ünlü kayalıkları göreceksiniz.»

«Buralarda çok insan yaşar mı?»

«Boş bir bölgedir. Gördüğünüz gibi burada pek yaprak yok. İçerlerde toprak çoğunlukla bataklıktır. En yakın kasaba Blackport'dur. Bir de o sıkıntılı balıkçı köyü var.»

«Gaze'de hiç köy yok mu?» diye sordu Marian. Biraz canı sıkılmıştı.

«Artık yok. Eskiden birkaç balıkçı kulübesiyle, hana benzer bir yer vardı; yukarlarda da biraz çayırlıkla ufak bir göl. Birkaç kişi arada sırada avlanmaya filân gelirdi. Öyle güzel bir yer değildi. Zaten birkaç yıl önce büyük bir fırtınada haraboldu. Bütün balıkçı tekneleri kayboldu ve göl taşarak sular vadiyi bastı. O zamanlar bu âfetten çok söz edildi, gazetelerde okumuş olmalısınız. Şimdi o çayırılığın yerinde bir bataklık var. Som balıkları da yokoldu.»

Marian kötü bir önseziyle, ansızın Geoffrey'nin haklı olabileceğini düşündü. Birlikte haritaya bakarlarken, başını iki yana sallayıp durmuştu. Gaze, oldukça büyük yazılmıştı, Marian da dükkânları ve oteli olan uygar bir yer düşünmüştü. Geçen ay boyunca coşku ve umutsuzluk, içinde boyuna yer değiştirip durmuştu. Şimdi,

bu yolculuğun sonuna bir mutluluk başlangıcı gibi bakmakla ne kadar saflık ettiğini anlıyordu. Geoffrey ilk aşkı değildi ama o ilk çılgınca birliktelikleri eksiksiz bir bedensel uyuşmanın yoğunluğuyla dopdoluydu. Artık o kadar genç değildi, otuzuna merdiven dayamıştı. Bugüne kadarki yaşamında gelişen olayların, bu rastlantıyı, bunca çekici kılmasındaki rolü büyüktü. Sahneyi düzenleyen bütün bu hazırlıklar, kaçınılmaz sona delice kucak açmasına neden olmuştu. Tümüyle hayal kırıklığına uğramıştı; gene de kaybını mantığının gücüyle ve yüreklilikle karşılamıştı. Geoffrey'nin onu sevmediğine ve sevemeyeceğine kesinlikle inandıktan sonra gitmesi gerektiğine karar vermişti. Okul müdiresi rolüne belki de fazla alışmıştı. Artık onunla aynı kenti paylaşamayacağı açıktı. Bu katılığı için kendi kendini kutlamıştı. Daha sonraki tutumu için de Geoffrey ona hayranlık duydu. Marian onu unutmaya çalışmaktan vazgeçtikten sonra, birbirleriyle daha akıllıca ve daha sevecen konuştuklarını farkettiler. Marian çok cömertçe davrandığının farkındaydı. Kendisini avutmasına izin verdi ve üzüntüyle tam Geoffrey'nin ona âşık olmak üzereyken vazgeçtiğini anladı.

O ilginç küçük ilânı görmesi rastlantıydı. Geoffrey 'rahat yaşam' sözünün düşüyle etkilendiğini söyleyerek takılıyordu. Aslında Gaze Castle adından etkilenmişti. Çok uzaklardaki o yerlerin güzelliği de çekiyordu. Mrs. Crean-Smith Fransızca ve İngilizce bilen bir özel öğretmen arıyordu. Aylık çok dolgundu. Geoffrey oraların

çok ıssız yerler olduklarını ileri sürdü ama artık o, bu plânın dışında kalmıştı. Marian içinde gıptayla karışık bir kıskançlık, acı bir şefkat duydu. Kendini serüvene hazır hissediyordu.

Marian niteliklerini anlatan bir mektup yazdı ve Gerald Scottow adlı birinden dostça yazılmış bir yanıt aldı. Yazışma sürdü, sonunda iş önerisi geldi. Öğrencilerin yaşları ve kaç kişi oldukları konusunda hiçbir düşüncesi yoktu. Mr. Scottow'un da Mrs. Crean-Smith'in arkadaşı mı, akrabası mı yoksa uşağı mı olduğunu çıkaramamıştı.

Başını çevirerek merakla Gerald Scottow'u inceledi. Deniz tarafında oturduğu için, bu kolaydı. Arkasında, suskun varlığından belli belirsiz tedirgin olduğu çocuğa da dönüp bakmak istiyordu ama bunu yapamayacak kadar utanıyordu. Scottow, Geoffrey'nin de söylediği gibi tuzukuru aydın tabakadan biriydi kuşkusuz. Dili ve tavırları, burada çalışan biri olmadığını gösteriyordu. Marian onun bir akraba ya da aile dostu olduğunu tahmin etti. Burada yaşıyorsa, ne yapıyordu acaba? İri yarı ve yakışıklıydı. Düzgün ciltli, güçlü, anlamlı bir yüzü vardı. Tavrı biraz askerceydi. Karmakarışık, gür, kahverengi saçları, açık havada dolaşmaktan koyulaşmış boynunun iki yanından aşağı iniyordu. Dürüst bakışlı kahverengi gözleri vardı. Kırk yaşlarında gibiydi. Belki de genç gösteriyordu. Bir ara yüzü sertleştiğinde bile anlamı kabalaşmadı. Marian, bakışlarını, direksiyonu kavramış, iri, kılıklı ellere indirdi. Bir an titredi, bir Mrs. Scottow olup olmadığını düşündü.

«İşte kayalıklar.»

Marian bu siyah kumtaşından kocaman kayalıklarla ilgili bir şeyler okumuştı. Şimdi, alacakaranlıkta kahverengimsiydiler. Aralarında iri yarıklar vardı. Dimdik sırtlar, kabaran beyaz dalgaların içine iniyordu. Deniz burada mürekkep gibi simsiyahtı, üstünde yer yer beyaz köpükler kaynıyordu.

«Ne kadar güzel,» dedi Marian. Bu uzanıp giden karanlık kıyıyı, itici ve ürkütücü bulmuştu. İnsanlarla bu kadar uzlaşmayan bir yer daha görmemişti.

«Çok soylu görünüyorlar,» dedi Scottow. «Ama ben, bu konuda bir karar veremeyecek kadar onlara alışığım.»

«Yüzecek güzel yerler var mı? Yani buralarda denize girilebilir mi?»

«Denize girilecek yerler var, ama kimse yüzmez burada.»

«Neden?»

«Bir kere çok soğuktur, sonra insanı öldüren bir denizdir bu.»

Marian iyi bir yüzücüydü ve kendi kendine bir gün burada yüzmeye karar verdi. Batan güneş, suların üstünde parlıyordu. Gözleri kamaştı. Başını çevirip içerele doğru baktı. Arkada oturan çocuğun hâlâ hiç sesi soluğu çıkmıyordu. Çıplak, kireçtaşı çöl bitmişti. Şimdi sağda solda, kocaman fosilleşmiş canavarlar gibi birbiri ardına sıralanan tümsekli düzlükler belirmişti. Tek tük kızılımsı bodur fundalıklar ve batan güneşin soluk sarıya çevirdiği kumlu kayalara yaslanmış cılız kestane ağaçları görölüyordu.

«Şaşırtıcı bir görüntü değil mi?» dedi Scottow. «Herkes göre değil tabii. Ama bu kayalıkları Mayıs ve Haziranda görmelisiniz. Kantaronlarla kaplanır. Şimdi bile ilk bakışta göze çarpmayan bir sürü şey var. Dikkatle bakarsanız, garip küçük çiçekler ve et yiyen bitkiler görebilirsiniz. Ayrıca son derece gizemli mağaralar ve yeraltı ırmakları vardır. Jeolojiyle, çiçeklerle filân ilgilenir misiniz? Çifte dürbününüzü getirmişsiniz de.»

«Jeolog değilim. Kuşlara filân bakarım diye düşünmüştüm.»

«Ben yalnızca vurulacak kuşları ayırabilirim. Ama buralarda bazı az bulunan türlere rastlayabilirsiniz. Kuzgun, sarı kartal filân. Yürümeyi sever misiniz?»

«Evet, çok. İnsan buralarda kaybolur herhalde değil mi?»

«Belirgin noktalar pek yoktur. Bu dümdüz toprakta dik duran yalnız megalitler ve dolmenlerdir. Çok eski bir bölge burası.»

Yol kıyıdan ayrılıp iç kesimlere döndü. İki yanında alçak kayalar vardı. Bozuk asfalt yol, bir süre sonra iyice kötüleşti. Her yan, çukurlar ve çakıllarla doluydu. Scottow yavaşladı. İlerde koyu renk bir şey vardı. Yaklaşınca bunun bir eşek sürüsü olduğunu anladılar. Aralarında iki tane de yeni doğmuş sığa vardı. Birer köpek iriliğindeydiler. Araba yaklaşırken tembelce ayaklarını sürüdüler. Arabayı garip bir bağırıtı izledi.

Marian dönüp, arkadaki çocuğa bakmak

için bu fırsatı kaçırmadı. Çocuk tatlı tatlı gülümsedi. Yüzü pek görünmüyordu.

«Sevimli küçük canavarlar bunlar,» dedi Scottow, «ama yollarda gezinmeseler iyi olacak. Allahtan buralarda pek trafik yoktur. Onun için de deli gibi araba kullanırlar. Bizim bir sözümüz vardır. Günde bir arabaya rastlarsın, o da seni öldürür.»

Yol bir dönemeçte ansızın büyük, güzel bir evin önüne çıktı. Bomboş kırların ortasında ve akşam güneşinin sisleri arasında büyümlü ve içler ürperen bir görünümü vardı. Deniz tarafında dimdik yükseliyordu. Dağlık burunun tam ucunda, kayaların üstüne yapılmış, üç katlı uzun, gri bir onsekizinci yüzyıl eviydi. Marian yolculuğu boyunca böyle evler görmüştü, ama çoğu pek haraptı.

«Gaze Şatosu burası mı?»

«Hayır. Bu evin adı Riders. En yakın komşumuz. Gaze bunun yarısı kadar bile değildir. Umarım hayal kırıklığına uğramazsınız. Burada her eve şato denir.»

«Riders'ta kim yaşıyor?» Uygarlık açısından bu konu önem taşıyordu.

«Max Lejour adında yaşlı bir münzevî bilgin. İnsanın merakını çeken biridir.»

«Yalnız mı yaşar?»

«Bütün kış tek başınadır. Hizmetkârları saymazsak tabii. Burada kışlar korkunçtur, öyle herkes dayanamaz. Yazın konukları olur. Şimdi de kızıyla oğlu var. Bir de Effingham Cooper adında bir adam var, o da hep gelir.»

Arkadan garip, tiz bir ses duyuldu. Marian

çocuğun güldüğünü anladı. Aynı anda onun düşündüğünden daha büyük olduğunu farketti. Bu, onbeş yaşında bir çocuğun gülüşü değildi. Birden dönüp baktı ve yüzünü daha iyi gördü. Melek resimlerine benzeyen, soluk yüzlü, hafif şımarık tavırlı bir çocuktü. Ondokuzunda olmayıdı. Uzunca bir başı, sivri bir çenesi vardı. İncecik, ipekimsi bukleleri alnına dökölüyor ve iri, açık mavi, zeki bakışlı gözlerini yarı yarıya örtüyordu. Bu, ona köpeğimsi bir görünüş veriyordu. Saçlarını arkaya atarak, şakasına Marian'ı da ortak etmek istemişçesine cin gibi gülümsedi. Scottow konuşmasını sürdürdü:

«Bu topraklar, çevre komşularla birlikte otuz mil kadar uzar. Eee, Jamesie?» Sesinde hafif bir sertlik vardı. Belki de o gülüş sinirine dokunmuştu.

Marian o 'komşular'ın kimler olduğunu merak etti, ama her neyse, yakında öğrenecekti işte.

«Korkarım berbat bir yere geldiniz Miss Taylor. Köylülerin çoğu aptaldır. Öbürleri de daha kötüdür.» Çocuk, yumuşak, hoş bir sesle konuşuyordu. Belli belirsiz yerel bir aksanı vardı.

«Onun söylediklerinin tek sözcüğüne bile inanmayın. Jamesi evimizin neşesidir, ama korkunç bir hayalcidir.»

Marian huzursuzca güldü. Ne Jamesie'yi ne de Scottow'u kafasında bir yere oturtamamıştı. Scottow, onun düşüncelerini okurmuşçasına konuşmasını sürdürdü:

«Jamesie incelik göstererek arabayı kullanmama ses çıkarmadı.»

«Araba onun mu?» Söyler söylemez de yaptığı yanlışlığı farketti.

«Pek sayılmaz. Jamesie şoförlüğümüzü yapar ve kederlendiğimizde bizi neşelendirir.»

Marian kızardı. Jamesie'nin 'hizmetkâr' olduğunu bilmek zorunda mıydı sanki?

«Burada bizim topraklar başlıyor. Birazdan solunuzda güzel bir dolmen göreceksiniz.»

Kocaman bir kireçtaşı yığınının arkasında kalan ev, artık görünmüyordu. Burada doğa, sertliğini biraz kaybetmişti. Ötede beride kurumuş çimenler, öbek öbek likenler ve kayaların arasında safran yığınları görülüyordu. Kara yüzlü birkaç koyun, parlak sarı gözleriyle ansızın bir yarığın arkasından ortaya çıktı. Tam arkalarında koca bir dolmen, yeşilimsi, göğe yükseliyordu. İki büyük dikine konmuş taş, en üstteki enine konmuş taş çatı gibi tutuyordu. Garip ve orantısız şeylerdi ama, insanda merak uyandırıyordu.

«Bunları buralara kimlerin koyduğu belli değil. Ne zamanı, ne amacı, ne de nasıl getirildiği belli. Çok eski dönemlerden kalma, ama tabii siz bir öğretmen olduğunuz için benden daha iyi bilirsiniz. Dolmenin arkasındaki bu bataklık kilometrelerce uzar. İşte Gaze.»

Araba yokuşaşağı inmeğe başladığından, Marian aksi yönde, tepenin hemen yamacına yapılmış büyük, gri evi görebiliyordu. Mazgallı cephesi ve denizden vuran ışıkla parlayan ince uzun pencereleriyle sert ve soğuk bir görünümü vardı. Ev, yerel malzeme olan kireçtaşından ya-

pılmıştı. Dolmenler gibi boşlukta birdenbire yükseliyordu. Hem oraya ait, hem de değilmiş gibiydi.

«Güzel değildir. Onsekizinci yüzyıl tabii. Eskiden bunun yerinde başka bir ev vardı. Birçokları gibi yandı, ön taraf ve ahırlar kaldı. İşte bu da küçük ırmağımız. Şimdi pek öyle tehlikeli görünmüyor, değil mi? Bu da köy. Daha doğrusu köyden ne kalmışsa.»

Araba, kocaman, yuvarlak moloz taşlardan yapılmış bir kanalın üstündeki uzun tahta köprüyü geçmek için, tıkırdayarak yavaşladı. Kahverengimsi bir su, taşların arasında kendine gelişigüzel bir yol bularak denize doğru yayılıyor, ve parıldayan sarı su sarmaşıklarının karmakarışık bir ağ gibi çevirdiği genişçe bir çukurda minik dalgacıklar oluşturuyordu. Yolun kenarında, içiçe geçmiş gibi duran, tek odalı, beyaz kireçtaşı badanalı, rastgele kümelenmiş birkaç kulübe vardı. Bazılarının damı yoktu. Ortalıkta kimsecikler görünmüyordu. Aşağıda, dimdik, kara kayalarla çevrili deniz, tümüyle altın rengi kesilmiş, ta ötelere uzanıyordu. Uçurumların yüksekliği şimdi daha da belirginleşmişti. Ev, yani Riders, arkalarında yeniden göründü. Araba, vadinin öbür yanından tırmanmaya başladı.

Marian ansızın kımıldayamayacak kadar büyük bir panik duydu içinde. Varış anını düşünmekten çok korkuyordu. Ama yalnız bu değildi. Kayalardan, uçurumlardan, kaba ve garip görünüşlü dolmenlerden, bütün o eski ve gizemli şeylerden korkuyordu. Yanındaki iki adamın da o destekleyici ve güven verici tavırları kaybolmuş-

tu. Şimdi çok uzak ve karanlıklara gömülmüş gibi duruyorlardı. İlk kez, kendini tümüyle yapayalnız ve tehlikede hissetti. Korkudan bayılacak gibiydi. Yardım istercesine,

«Çok sinirliyim,» dedi.

«Biliyorum,» dedi Scottow. Ona bakmadan gülümsedi. Marian sanki gizli bir koruyucu halka ile çevrilmişti. «Korkmayın. Birazdan kendi evinizdeymiş gibi gelecek. Bizler zararsız insanlarız.»

Arkadan çocuğun tiz gülüşü yeniden duyuldu.

Geniş, mazgalı bir kemerin altından geçerken, araba gürültüyle bir parmaklığa çarptı. Bu, sığırların yola çıkmasını önlemek için konmuş olmalıydı. Eskiden pansiyon olarak kullanılmış küçük bir yazlık ev, esneyen bir ağız gibi duran boş pencereleri ve sarkmış damıyla; rüzgârın darmadağın ettiği fundalıkların ortasında, boşlukta asılı gibi duruyordu. Rüzgâr ve yağmurun bozduğu çakıllı bir patika, sola döndükten sonra, kıvrılarak eve doğru yükseliyordu. Kupkuru kayalardan sonra, toprak ansızın yumuşamış ve siyahlaşmıştı. Yer yer, bir yama gibi canlı yeşil çimenlerle kaplıydı. Küpe çiçekleri, tepenin yamacında, koyu renkli karmakarışık rododendron yığınlarının arasında, kırmızı bir leke gibiydi. Cip bir daha döndü ve ev biraz daha yaklaştı. Marian evi çepeçevre kuşatan terasın taş parmaklıklarını seçti. Az ötede gri, taş bir duvar, sık ve yüksek ağaçlıklı bahçenin bir bölümü, birkaç da ıslak köknar vardı. Araba durdu, Scottow kontağı kapattı.

Ansızın her yanı Marian'ı korkutan bir sus-

kunluk kapladı. Ama az önceki çılgınca panik yokolmuştu. Şimdi böyle bir durumda herhangi birinin korkacağı kadar korkuyordu. Dili tutulmuş, üzerine bir utangaçlık gelmişti. Midesinde bir düğümle, yeni bir yaşamın eşiğinde olduğunun bilinçindeydi.

Jamesie'yle Scottow, çantalarını taşıdılar. Yukardan onu gözetliyormuş gibi duran pence-relere hiç aldırmadan, yosunlu çatlak basamaklardan, kocaman, çok süslü, taş sundurmaya çıkarak, açılır-kapanır camlı kapılardan içeri girdi. İçersi sessiz, karanlık ve soğuktu. Hava küf ve eski perdelerin baygın kokusuyla doluydu. Siyah saçlı, beyaz dantel başlıklı iki hizmetçi, yan yan bakarak, valizlerini almak için yaklaştılar.

Jamesie. karanlığın içinde gözden kaybolmuştu. Scottow,

«Herhalde yıkanmak istersiniz. Acelemiz yok. Akşam yemeği için giyinmiyoruz. Yani resmî bir şekilde demek istiyorum. Hizmetçiler odanızı gösterirler. Dönüşte yolu belki kendiniz bulmak istersiniz. Yarım saat sonra terasta sizi bekliyeceğim.»

Hizmetçiler valizleri yukarı taşımağa başlamışlardı bile. Marian, yarı karanlıkta onları izledi. Yer halısızdı. Yürüdükçe eğilip bükülüyor, gıcırdıyordu. Kemerimsi kapılara perdeler asılmıştı. Sağda solda, geçerken koluna takılan, ne idüğü belirsiz, örümcek ağı kaplı birtakım kumaşlar sallanıyordu. Sonunda, akşam güneşi alan, büyük bir odayı göstererek, ortadan kayboldular.

Pencereye doğru yürüdü. Tümüyle. Riders

ve deniz ayaklarının altındaydı. Deniz şimdi camgöbeğiydi. Simsiyah kesilmiş kayalar, sarımsı göğün önünde belirginleşmiş adacıkların arkasına çekilmişti. Kendini unutarak, şaşkınlıkla bakakaldı.

Dürbünü boynunda asılıydı. Gözlerini ayırmadan kılıfından çıkardı. Ne güzel bir oyuncaktı bu. Vadiye ayarladı. Ansızın tahta köprü, burunun ucunda beliriverdi, ve büyümlü çember, tepeden karşıki eve doğru yürüdü. Bir duvara rastladı. Pürüzlü yüzeyini bile görebiliyordu. Batan güneş, üstünde penceremsi lekeler yapmıştı. Sonra birden, umulmadık bir anda, taş bir parmaklık ortaya çıktı. Gaze'dekine benziyordu, arkasında da pancurları kapalı bir pencere vardı. Dürbünü yavaşça hareket ettirdi, üstünde bir şişe duran ve çevresinde renkli şezlonglar olan bir masada duraladı. Bir saniye sonra bir adama bakıyordu. Adam terasta durmuş, elinde bir dürbünle, Gaze'e ve dümdüz gözlerinin içine bakıyordu. Marian, dürbünü indirdi ve telâşla pencereden çekildi. Panik geri gelmişti.

«Mrs. Crean-Smith, size görmeye daha hazır değil,» dedi Gerald Scottow.

«Ben öbürlerini buluncaya kadar lütfen burada bekler misiniz?»

Marian yukarda fazla oyalanmamıştı. Korkusundan kurtulmak için çabucak odasını dolaşmaya başlamıştı. Bir onsekizinci yüzyıl yazı masasını çok beğenmişti. Boş, cilâlı kitap raflarına ve eski, dağılmak üzere, üstleri kreton kaplı salıncaklı koltuklara sevinmişti. Pirinç topuzları yumuşak altınlar gibi parlayan yatağa ilgiyle, duvardaki karmakarışık, renk renk baskılara da şaşkınlıkla bakarak, bunları buradan kaldırma- ma umarım kimse karşı koymaz, diye düşünmüştü. Yeşil-kırmızı çinili yıkanma bölmesine, çiçekli bir ibrik ve leğenle sıcak su konmuştu. Çabucak yıkanıp dışarıya, sessiz ve havasız koridora adımını atmıştı. Sinirliydi. Tuvaletin yanında, sanki kuşakların ağırlığını taşımaktan hâlâ sı- cak, kocaman, maun bir koltuk ve çiçeklerle be- zeli geniş, yayvan bir kâse bulmuş, kendi oda- sındaki ibrik ve leğene bu kadar uymasına se- vinmesi mi, üzülmesi mi gerektiğini bilememişti.

Sonra başka bir giysi giyerek, Hint ağacı ay- nada kendini incelemişti. Boy aynası yoktu. Uzun burnunu pudralamış, düz, kısa, koyu renk saçla- rını arkaya taramıştı. Yüzünde biraz irice duran gözleri ve ağzıyla ona, güzelden çok, güçlü ya da ilginç denebilirdi. Geoffrey, asık suratlı ve hırçın

göründüğünü söylerdi. Artık öyle görünmemeliydi. Bir keresinde, «Yaşamın seni durmadan aldattığını düşünmekten vazgeç. Ne veriyorsa onu al ve kullan. Hiç gerçekçi olamayacak mısın?» demişti. İşte Marian, burada ne varsa alacak, ve tüm dikkatiyle kullanacaktı. Ola ki gerçekçi olmaya başlıyordu. Böyle düşünmekte haklı olabilirdi. Gene de ansızın içini o bildik, yaldızlı dünyaya bir özlemin ve korkunç bir yalnızlığın sarmasını engelleyememişti. Gaze'dekilerin onu sevmelerini ve ona gereksinme duymalarını istemişti. Sonunda, yüzünü anlamını yumuşatıp tüm cesaretini toplayarak aşağı inmişti.

Şimdi Scottow'un onu aldığı birinci kattaki büyük salonda, parmaklarında yanmamış bir sigarayla ayakta duruyordu. Yalnızdı ve 'Öbürlerinin' gelmesini hiç de dörtgözle beklemiyordu. Oda bu ılık Eylül akşamında, geçmişin ağır kokusuyla yüklü, serin ve karanlıktı. Yere kadar inen iki uzun pencere ve yüksek bir camlı kapı, güneş alan terasa açılıyordu. Pek de temiz olmayan bol büzgülü beyaz perdelerle örtülüydü. Bu, odayı daha da karanlıklaştırıyordu. Yanlarda, sütun gibi kaskatı, kalın, tozlu, kırmızı perdeler ve yerde, yürüdükçe insanın ayağının altında esneyen sarı-kahverengi bir halı vardı. Şöminenin üstünde karanlık tavana kadar uzanan koyu renk maun çerçeveli bir ayna asılıydı. İki yanındaki raflara, ne idüğü belirsiz pirinç biblolar doldurulmuştu. Bir köşede büyük, siyah bir piyano ve çevresinde üzerlerinde işlemeli kılıflar geçirilmiş küçük masalar vardı. Bütün bu karmaşa arasında, orada burada cam süsler parlı-

yor, garip kapılı bir kitap dolabında, kenarları deri kaplı raflarda, unutulmuş dana derisi ciltler göze çarpıyordu. Odadaki karmaşık eşya yığını, buranın kullanılmadığını gösteriyordu. Çocuklar, her kim ise, buraya pek gelmiyorlardı anlaşılan.

Marian sakınarak çevresine bakındı. Dışardan sarımsı bir akşam güneşi süzülüyordu ve her yanda kesin bir suskunluk vardı. Tüm oda, onu gözetliyormuş gibiydi. Sanki arkasına baksa, bir köşede sessizce duran bir adam görecekti. Hiç ses çıkarmadan sigarası için kibrit aramaya başladı. Kadife kaplı masalardan birinin üstünde, kararmış bir kibrit kutusu buldu ama boştu. Kapının yanında, parmaklarıyla elektrik düğmesini ararken, gevşemiş duvar kâğıdının bir parçası elinde kaldı. Tabii, Gaze'de elektrik ne arardı... Dikkatini bir noktada toplamak ve sinirlerini yatıştırmak için, dolaba giderek kitapların adlarını görmeye çalıştı. Ama cam çok kirli, oda çok karanlıktı. Dolabın camlı kapısını açmaya uğraştı.

«Kilitli,» dedi arkasında bir ses.

Marian korkuyla sıçrayarak döndü. Hemen arkasında uzun boylu bir kadın duruyordu. Yüzünü tam göremiyordu ama gri, çok açık renk ya da renksiz saçları arkasında toplamıştı. Üstünde yaka ve kol ağızlarına dantel geçirilmiş, koyu renk bir giysi vardı.

Marian'ın yüreği öylesine çarpıyordu ki, nerdeyse yığılıverecekti.

«Mrs. Crean-Smith?»

Arkadan Gerald Scottow'un güven verici sesi duyuldu.

«Miss Evercreech. Miss Evercreech, bu da

Miss Taylor.»

Kapıda beliren ışık noktası büyüdü ve ellerinde donuk krem renkli, cam fanuslu, yağ lâmbalarıyla, siyah saçlı üç hizmetçi girdi içeri. Lâmbaları ve masaların üstüne bıraktılar. Sahne değişti, gölgelendi ve şekiller birbirine yaklaştı. Marian şimdi Miss Evercreech'i görebiliyordu. Zayıftı. Saydam tenli ve çıkık elmacık kemikli uzun bir yüzü, yağlı gibi duran gözleri, büyükçe ve güzel bir ağzı vardı. Saçının tam rengini anlamak güçtü. Yaşını da. Kırk olabilirdi, altmış da. Gülümsemeksizin Marian'a bakıyordu. Hafifçe kaşlarını çatmıştı. Hiç de konuksever bir tavrı yoktu.

«Miss Evercreech, Jamesie'nin kardeşidir. Ablası tabii, daha doğrusu annesi!»

«Neden tabii, dediğini anlayamadım Gerald,» dedi Miss Evercreech. Bir yandan da dikkatle Marian'ı süzmeyi sürdürüyordu. «Yaşımı bir yabancının önünde tartışmaya ne gerek var.»

«Haydi Violet,» dedi Scottow. Onunla konuşurken tedirginleşiyordu.

«Miss Taylor yabancı değil. Oda bizden biri, ya da olacak.»

Miss Evercreech bir an sustu, sonra Marian'ın yüzünü incelemeyi bitirdi.

«Zavallı çocuk! Gerald şu kitap dolabının anahtarı nerde? Miss Taylor içini görmek istiyor.»

«Yo, hayır, hiç önemi-,» dedi Marian.

«Bilmem,» dedi Scottow. «Bildğim kadarıyla orası hiç açılmadı.»

«Kitapları koymak için açılmış olması gerekir. Yanılmıyorsam anahtar da şu pirinç kâseler-

den birinin içinde olmalı. Uzanıp, bakar mısın lütfen?»

Marian'ın, özel nedenleri olabileceğini düşündüğü boyun eğen bir tavırla Scottow, pirinç bibloları birer birer indirip masanın üstüne dizmeye başladı. Miss Evercreech de içlerindeki düğmeleri, raptiyeleri, puro artıklarını, bantları ve altın bir İngiliz Lirasına benzeyen bir şeyi boşaltıp, ceplerine dolduruyordu. Sonunda Miss Evercreech, pirinç bir eşeğin küfesinde bulunan anahatarı sıkıntıdan kaskatı kesilmiş Marian'a uzattı. Marian da başka çaresi olmadığı için kendinden beklenileni yaparak, dolabı açtı.

«İstediğin oldu mu kızım?» dedi Miss Evercreech.

Bunun bir hoşgörü mü, cezalandırma mı olduğunu sezemeyen Marian,

««Ah evet, sağolun, tabii, evet,» dedi.

«Hannah onu görmeğe hazır değil mi daha Gerald?»

«Değil.»

Ansızın Miss Evercreech, Marian'ın elini sıkıca tutarak, pencerenin önüne götürdü. Pervazın o kadar yakınına sürükledi ki, beyaz dantel perdeler omuzuna sürünüyor ve Marian onların tozlu kokusunu duyuyordu. Dışarda daha akşamın parlaklığı sürüyordu. Bütün renkler altınla yıkanmış gibiydi. Güneş, denizin üstünden turuncu ve mor renklerle batıyordu. Ama Marian, şimdi garip bir ışıkla aydınlanmış gibi duran ve ona çok dikkatle bakan bu yüzden gözlerini ayırmağa cesaret edemiyordu.

«Dinin nedir kızım?»

«Ben dinsizim.» Bunu söylerken kendini suçlu hissetti. Elini bırakmasını istiyordu. Kımıldayınca, omuzunun arkasındaki perde buruştu.

«Başta bizleri biraz garip bulabilirsin ama sonra sen de aramızdaki yerini alırsın. Unutma. Bir şeye gereksinmen olursa ya da bir şey istersen bana gel. Mrs. Crean-Smith'i gereksiz ayrıntılarla tedirgin etmek istemeyiz, değil mi?»

Scottow'un sesi, lâmbaların arasından, «Hannah şimdi onu görecek,» dedi.

Miss Evercreech, Marian'ın elini bırakmamıştı daha, hafifçe sıkıyordu.

«Yakında yeniden karşılaşacağız, Marian, Sana Marian diyeceğim. Bir süre sonra sen de bana Violet diyeceksin.» Sesinin tonunda bu sözleri uyarı haline getiren bir şeyler vardı. Sonunda Marian'ın elini bıraktı.

Marian, birtakım nezaket sözleri mırıldanarak, gerisin geri döndü. Son dakikalar gerçekten dayanılmaz olmuştu. Sığınmak istercesine, Scottow'un yanına gitti.

Bir düğmeye basmışçasına, Scottow'un tavrı değişmişti. Sertçe,

«Haydi bakalım. Burada bir şey kalmadı değilmi, çanta filan? Bu odayı pek sık kullanmıyoruz, çoğu zaman kilitlidir. Şimdi lütfen beni izleyin.»

Hole çıktılar. Turuncu, bulanık bir ışık ortalığı hafifçe aydınlatıyordu. O anda terasın camlı kapılarından içeri uzun boylu bir adam girdi.

«Aa, Denis, sen misin?»

«Evet efendim.»

«Miss Taylor geldi. Miss Taylor, bu Denis Nolan.»

Yağ lâmbalarından biriyle bir hizmetçi geçti önünden. Salon, karanlıklara gömülmüştü. Işık, tam önünden geçerken bir an, Marian, yaklaşık kendi boyunda, elinde koca bir teneke çanakla, kısaca boylu bir adam gördü. O yörenin özelliği olan koyu renk saçlar ve mavi gözler onda da vardı. Üstelik lâmba tam geçerken ona döndüğünde gördüğü kadarıyla, gözleri safir mavisiydi. Koyu bir yerel aksanla konuşuyordu. Kasvetli ve yaranmak isteyen bir tavrı vardı.

Scottow, «Denis, çok yeteneklidir,» dedi. Hesaplarımızı yapar ve bizi batmaktan korur. Ha Denis?»

Denis, homurdandı.

«Ne var orada Denis? Ya da kim mi demeliydim?»

Adam teneke çanağı öne doğru uzattı ve Marian şaşkınlıkla suyun içinde irice bir kırmızı balığın yüzdüğünü gördü. 'Pembe burun.'

«Evet efendim.» Adam gülümsemiyordu.

Scottow her ikisi adına da gülümseyerek,

«Denis iyi bir balıkçıdır,» dedi. «Yarın, balık dolu havuzlarını görmelisiniz, bizim birkaç eğlencemizden biridir. Şimdi yukarı çıkıyoruz. Mrs. Crean-Smith bizi bekliyor.»

Marian heyecanla, loş merdivenlerden çıkan Scottow'u izledi. Donuk ışıklar saçan bir lâmbanın önünden geçtiler, bir süre daha yürüdükten sonra, çift kapılı bir odanın önüne geldiler. Scottow, yavaşça kapıyı açtı, loş, sofamsı bir yere girdiler. Önlerindeki kapıdan sarı bir ışık sızıyordu. Gerald Scottow kapıya vurdu.

«Girin.»

Scottow, saygılı bir tavırla içeri girdi, Marian da onu izledi.

Oda aydınlıktı. Dışarda hava daha kararmadığı halde, perdeler sımsıkı kapanmış, lâmbalar yakılmıştı. Marian'ın hem korkudan hem de bu ışık selinden başı dönmüştü.

«İşte geldi,» dedi Scottow.

Marian, kalın halının öbür ucuna baktı.

«Aa, iyi-»

Marian nedense hep yaşlı bir kadınla karşılaşacağını sanmıştı. Ama onu karşılayan genç, yaklaşık kendi yaşında, güzelden de öte çekici bir kadındı. Karmakarışık kızılımsı-sarı saçları, yakın renkte gözleri ve soluk renkli, genişçe, çilli bir yüzü vardı. Makyajsızdı. Üzerinde, insanın akşam giysisi mi, gecelik mi olduğuna karar veremediği, sarı, bol, işlemeli, ipek bir giysi vardı.

Marian, uzatılan beyaz, çilli eli tutarak, sevindiğini mırıldandı. Bütün eve yayılmış olan o tanımlayamadığı koku burada da vardı ve odanın havasında yoğun bir duygusallık gizliydi. Marian bunun tümünün kendinden gelmediğinden emindi.

«Geldiğinize çok sevindik. Umarım bu uzak yerde bizimle hapsolduğunuza pişman olmazsınız.»

«Umarım,» dedi Marian. Sonra bunun kaba bir karşılık olabileceğini düşünerek ekledi: «Bu kadar güzel bir yerde hapsolmaktan kimse pişman olmaz.» Bu da olmadı diye düşündü ve, ekledi: «Hapsolmak değil ki zaten.»

Scottow, arkadan seslendi:

«Hannah.»

Marian birbirlerini görebilmeleri için arkaya çekildi.

«Miss Taylor'la birlikte bir şeyler yemek ister misin?»

«Evet, Gerald, lütfen. Buna olanak varsa tabii. Violet'a sen sorar mısın lütfen? Ben sorun yaratmak istemiyorum ama çok iyi olur. Miss Taylor da acıkmıştır. Değil mi Miss Taylor?»

Marian hasta gibiydi.

«Tabii, evet ama ne olursa!»

Bir suskunluk oldu, sonra Scottow eğildi ve dışarı çıktı. Marian da eski yerine geldi.

«Ne yazık ki, burada sıkıcı günler geçiriyoruz, başka kimse de olmadığından kendi kendimizi hoşnut etmeye çalışıyoruz. Yolculuğunuz iyi geçti mi? Dağlara gelinceye kadar yol çok sıkıcıdır. Daha yaklaşın ateşe, akşamüstleri serin oluyor.»

Şöminedeki büyük ızgaranın üstünde, cılız bir ateş yanıyordu. Siyah mermer rafta, güzel bir Çin porseleni vardı. Her yana bir sürü ayna asılmıştı ama tek resim yoktu. Kurumuş gözlükotları ve kamışlarla dolu iki büyük pirinç vazunun uzun zamandan beri aynı yerde durduğu açıktı. Bu odada da her şey, aşağıdaki salonda olduğu gibi çok eski ve yıpranmıştı. Bütününüyle, ağır, sıkıcı ve cansızdı. Eşyalarla tıkabasa doldurulmuştu, öyle ki Marian'a, üstüne kağıt ve kitaplar yığılmış bu koltuk çemberinin ortasına kapatılmış gibi geldi. Deri kaplı yazı masasının karmaşıklığı arasında, üniformalı bir erkek fotoğrafı gözüne çarptı. Şömineye yaklaşarak, onun yanında durdu, birbirlerine baktılar.

O zaman Marian, Mrs. Crean-Smith'in yalın-ayak olduğunu farkettil. Demek, sarı giysi gecelikti. Saçlarının karışıklığında, tırnaklarının kirlice oluşunda bir umursamazlık okunuyordu. Yüzü, uzun süredir hasta olan birininki gibi hafif yağlı ve solgundu. Marian bir an onun, yoğun bir duygusal gerilim altında olduğunu düşündü. Ansızın içinde bir acıma ve yakınlık duydu. Bu, zararsız biriydi.

«Odanızı sevdiniz mi? Bir şey gerekirse, istemekten çekinmeyin. Lütfen oturun. Biraz viski ister miydiniz?»

«Sağolun.» Marian, odadaki hafif kokunun viski olduğunu anladı.

«Şimdi bana biraz kendinizden sözedin. Sorularınız olduğunu sanıyorum. Burası size çok garip gelmiş olmalı.»

«Merak ediyorum,» dedi Marian. «Şu benim öğrencileri. Daha önce sormam gerekirdi belki. Mr. Scottow mektuplarında bu konudan hiç söz etmedi.»

«Öğrenci-leriniz mi?»

«Yani, öğretmenlik yapacağım çocuklar, demek istiyorum.»

Mrs. Crean-Smith'in gözlerine Marian'ı korkutan bir boşluk geldi. Yanlış bir şey mi söylemişti? Bir kabalık mı yapmıştı yoksa?

Mrs. Crean-Smith bakakalmıştı. Sonra viski sürahisine uzanarak,

«Bu evde çocuk yok, Miss Taylor,» dedi. «Mr. Scottow'un açıklaması gerekirdi. Öğretmenlik yapacağınız insan benim.»

Sevgili Marian, oraya vardığında bulman için, sana hemen bir mektup atacağımı umuyordum ama kampanyanın işlerine ve sınavlara gömülüp kaldım. Oraya bir mektubun kaç günde ulaştığını bilmiyorum. Bu mektubu postaladığım günü ve saati not edeceğim. Sen de ne zaman aldığını yazarsan, işleyen bir sistem kurabiliriz! En kısa sürede senden mektup bekliyorum. Gerekli kitap ve haritaları inceledim. Fırsat bulur bulmaz, bir yol programı yapacağım, kesinlikle görmem gereken, tarihöncesi şeyler var. Bisikletini göndermemi istersen, bana yaz. Götürmemekle budalalık ettin.

Sana imreniyorum. Sırası gelmişken, istediğin kitapları dün paketlediğimi, yarın da göndereceğimi söyleyeyim. Kuşlarla ilgili o iki kitap, deniz kabuklarıyla ilgili bir kitap, bir de kireçtaşı kaya oluşumlarını anlatan bir cilt. (En ilginç olanı da bu.) Karşı koymadan bunları bir armağan olarak kabul etmeni istiyorum; lütfen. Umarım, sosyete de yaşamının tadını çıkarıyorsundur. Giysilerin, duruma uyuyor mu? (Aciz görüşüme göre, mavi giysin her duruma uyar.) Bira haneler nasıl? Oralara gidebiliyor musun? Çocuklar nasıl şeyler, asıl önemlisi, ne öğretiyorsun onlara? Geri zekâlı yaratıklar değildir umarım. Dayanamazsan, haber ver, hemen sana bir ölüm telgrafı çekivereyim.

Bunu acele yazıyorum, her zamanki işler için kampanya bölgesine gitmem gerek. Sevgili Marian, umarım orada çok mutlu olursun ve be-

nim gibi değersiz biri için de artık üzülmeyişin. Gene de beni unutma ama. İnsanın gerçek dostları birkaç kişiyi geçmiyor ve ben seni yitirmek istemiyorum.

Artık gitmeliyim. Kampanyanın kahve partisinde tanıştığım Freda adlı tombul ve çapkın bir taze, seni tanıdığını söyledi ve selâmını yazmamda diretti. Ben de yazıyorum. Çok yorgunum, kampanya daha yeni başlıyor. İyi ki sen bu işin dışındasın. Tanrı beterinden korusun.

Sonsuz sevgiler
Geoffrey

Çok sevgili Geoff, Mektubunu alınca ne kadar sevindiğimi anlatamam. Burası yalnız berbat değil, son derece ıssız. Beş gün içinde kim olduğumu bile unutmaya başladım. Buradakilerin nasıl akli başında kaldıklarına şaşıyorum. Aslında pek akıllı da sayılmazlar ya. Bak sana anlatayım.

Önce şunu söyleyeyim: çocuk filân yok! Öğretmenlik yapacağım kimse, Mrs. Crean-Smith'in kendisi. Yani, ara sıra Fransızca okuyacağız, sonra da belki İtalyanca öğreteceğim. Gerçekte istediklerinin bu olduğundan kuşkuluyum. Onlar bir 'hanım arkadaş' arıyorlar. Gazeteye öğretmen diye ilân vermelerinin nedeni de akıllı birini bulmak istemeleri. Bunun için, onlara iyi bir puan veriyor, ve kendimi kandırılmış hissetmiyorum. Mrs. Crean-Smith, genççe, çok güzel, ince, narin ve hafif kaçık biri. Kırklara karışmış bir hali var. Sonra, Scottow adında av meraklı-

sı bir adam var. (Bana yazan.) İyi yürekli, sıradan, kâhya ile aile dostu arası bir şey. Tüylar ürpertici Miss Evercreech'i de unutmamak gerek. Onun da ev işlerine bakan biri olduğunu sanıyorum. (Gördüğün gibi burada hiçbir şey kesin değil.) Mrs. C-S ile aralarında uzak bir akrabalık olabilir. Erkek kardeşi Jamesie, (Yanlış okumadın,) evin şoförü. Önce onu rastgele bir şoför sanmıştım, ama akraba olduklarına göre öyle olmasa gerek. Mr. Crean-Smith var mı, yok mu bilmiyorum. Hiç ondan söz edilmediğine göre Mrs. Crean-Smith, dul olmalı. İç karartıcı kâtip Nolan'ı ve boneleri gözlerinin üstüne indirilmiş, anlaşılmaz bir aksanla konuşan, bir sürü esmer hizmetçiyi de sayarsak, hepsi tamamlanır. (Onlardan biri, Cuma günü 4.30'da senin mektubunu getirdi. Buraya nasıl ulaştı bilmiyorum. Lütfen sık yaz.) **Böbürlenmek yok ha!** 'Şato', yakınında birkaç kulübe ve bir evden başka hiçbir şey olmayan, Victoria Döneminden kalmış bir ev. En yakın birahane Blackport'da, ona da kadınları almıyorlar! Neyse ki burada viski su gibi akıyor. Herkes çok içiyor, akşamları da erkenden yatıyorlar. Aklımı kaçırarak gibi olursam sana haber veririm.

Burada kesiyorum, yüzmeye gideceğim. Görevlerim çok zor değil. Ata binmemi önereceklerini bile umuyorum. (Burada atlar var. Geçen gün Mr. Scottow'la Jamesie'yi atla gezerlerken gördüm. Çok imrendim!) Şu Freda, Freda Darsey olmalı. Sâkin, tatlı bir kızdır. Çapkın da değildir. Okul arkadaşımdır. Benden de selâm söyle. Umarım kampanya iyi gidiyordur. Geldiğim-

den beri tek bir gazete görmedim, gene de hiçbir şey kaçırmamışım gibi geliyor. Ola ki bütün bunlardan etkilendim. Her şey o kadar uzak görünüyor ki- ama sen değil. Mektubunda ve yüreğimde o güzellik hep var. Kızmak yok. Beni merak etme sevgilim. Seni kucaklarım, yakında yazmak üzere.

Çok sevgiler,
M.

P. S. Mr. Scottow, buralarda altın rengi kartallar olduğunu söylüyor ama ben onun, avlayıp yiyebileceği kuşlar dışında bir kuşu tanıyabileceğinden kuşkuluyum.

Marian mektubunu bitirdi, bir zarfa koyup mühürledi. Sonra nasıl göndereceğini düşünmeye başladı. Aşağıda, holde üzerinde 'mektup' yazılı bir kutu vardı ama elli yıl öncesinin posta fiyatlarını gösteriyordu. Oraya atmanın güvence- li olmayacağını düşünerek, çay zamanı, Jamesie'yle konuşmaya karar verdi. Mayosunu bir havluya sardı.

Öğle sıcağı daha çekilmemişti. Gaze'de herkes odalarına çekilmişti. Beşe kadar da ortalıkta görünmezlerdi. Uyuyor olmalıydılar. Bu kadar çok uyumalarına Marian şaşıyordu. İki gece, saat onbirde terasa çıktığında evde hiç ışık görmemişti.

İşverene bağlılık duygusu, düş kırıklığına uğradığını kabul etmesini engelliyordu. Daha çoğunu ummuştı. Hep, ona üstünlük sağlayacak,

ayrıcalıklı bir yaşam türü istemişti. Bunun belirsizce bilincindeydi ve hiç böyle bir şansı olmamıştı. Yaşamasını hiç bilememişti. Kişiliğinin rahatça çevresini etkilediğini görmek istiyordu. Ama koşulları elvermemişti. Bunun için gerekli incelik ve tavırdan yoksundu, bunu biliyordu. Kendini zayıf ve korkak buluyordu. Kendini yokladığında —ki bunu Marian sıkça yapardı— daha güvenli bir sosyal yaşam isteğinin altında biraz züppelik olup olmadığını tam bilemiyordu. Geoffrey'e olan sevgisi, o çok iyi bildiği dünyanın bir parçasıydı, ve o yaşamın savunulabilir yanındı. Onun etkisi altında, kişiliğinde parlak gelişmeler farketmişti. Ama Geoffrey'den sonra, gündelik yaşam bomboş kalmış ve her şey tatsızlaşmıştı. Bu acıların sonunda, bu çılgınlığın içinden, bambaşka bir şeye karşı, yarım yamalak algılayabildiği bir istek doğmuştu. Marian, buna çok sevinmişti.

Korkaklığının sonuna gelmiş gibiydi. Çekingen ve korkak bir ana-babanın çocuğuydu. Babasının bir bakkal dükkânı işlettiği ufak bir kasabada, sessiz sedasız bir yaşamları vardı. Marian'ın ilk anıları, dükkânla ilgiliydi. Bazan 'Bu tarafı yukarıda tutulacak' yazılı bir kutuda doğmuş gibi geliyordu ona. Bebekken, bu kutulardan biri, uzun süre beşik görevi görmüştü. Anababasını severdi ve anımsadığı kadarıyla da onlardan utanmamıştı; ama ilerde onlara benzemekten çok korkuyordu. Bu korkuda haklıydı. Fakülte de, onun için sosyal bir çevre olmaktan çok, bir yarışma alanıydı. Tek neden, korkaklığıydı.

İşte buyüzden Gaze'i, yepyeni bir yaşamın başlangıcı olarak düşünmüştü. Eğer şimdi düş kırıklığına uğramışsa, bu ne rahatının yerinde olmadığından, ne arkadaş yokluğundan, ne de işinin istediği gibi olmamasındandı. Burasının uyandırdığı güvensizlik duygusundandı. Bu yeri garip bir biçimde kendine benzetiyordu: Sinirli, ürkek ve çekingen. Evin suskunluğu rahatlatıcı değil, amaçsızdı. Uyuşuk, sürüklenen, tekdüze yaşam ise, anlamsız olmakla birlikte, Marian'ın kavramağa çalıştığı o feodal kayıtsızlıktan daha etkiliydi. Günler bitip tükenmek bilmiyordu ve bu tekdüzelik doğalmış da değiştirilemezmiş gibi, her an gözünde büyüyordu. Hiç ilerlemeyen ağır bir ezgi çalınıyordu sanki. Günü sabah saat dokuzda, şaşı ve hiç konuşmayan bir hizmetçinin getirdiği kahvaltıyla başlıyordu. On buçukta Mrs. Crean-Smith'e giderek, bir süre orada kalıyordu. Konuşuyorlar ve okuduklarını tartışıyorlardı. Gerçi Mrs. Crean-Smith, Marian'dan daha kültürlü ve zekiydi, ama öğrenmek için hiç acele etmiyordu. Marian da her adımda onu zorlamak zorunda kalıyordu. Öğle yemeğini odasında yalnız başına yiyordu. Sonra saat beşe kadar özgürdü. Beşte, Miss Evercreech'in odasında çay içiliyordu. Mrs. Crean-Smith, bu seremoniye katılmıyordu. Scottow, Jamesie, bazen de Nolan geliyor ve kabaca eğleniyorlardı. Miss Evercreech bu toplantılarda Marian'ın bulunmasına özellikle dikkat ediyordu. Onun için bu saatlerin anlamı, kendi gücünün onaylanmasıydı. Scottow sözde bir alçakgönüllülükle katılıyor, Jamesie kıkırdayıp duruyor, ve Nolan'ın hiç sesi

sedası çıkmıyordu. Kendini zorlayarak konuşmasına rağmen Marian, çay saatlerini dört gözle bekliyordu. Bu güne dek Gaze'in verebildiği sosyal yaşama tek yaklaşım noktasıydı bu. Altı buçuk sularında, viski içmekte olan Mrs. Crean-Smith'in yanına dönerdi ve akşam yemeği saati olan sekiz buçuğa kadar onunla kalırdı. Dokuz buçukta, Mrs. Crean-Smith esnemeye başlardı.

Pek neşeli bir döngü değildi. Gözlemleri ise, güven verici olmaktan çok uzaktı. Gecenin geç saatlerinde, ilk günkü gibi olmamakla birlikte, gerçekten çok korktuğu anlar oluyordu. Gaze'dekiler, sıkılmıyorlardı ama, hepsinde, Gerald Scottow'da bile, çevrenin yalnızlığından kaynaklandığını sandığı kuruntu ve tedirginlik vardı. İki şey güç veriyordu ona. Birincisi buraya duyduğu aşırı meraktı. Kendi içine gömülmüş bu koca evde, çözülecek çok bilmece vardı, ancak bu insanların birbirleriyle ilişkilerini çözebilecek kadar akli karışmıştı. Riders'ı o da merak ediyordu ve Scottow'un ilk gün söyledikleri dışında, kimseden öbür evle ilgili tek söz duymamıştı. Bu, şaşırtıcıydı.

Daha önemli olan ikincisi ise, Mrs. Crean-Smith'in, onun varlığından mutluluk duymasıydı. Marian sevmek ve sevilmeğe istiyordu ve buna gereksinmesi vardı. İnsanı duygulandıracak kadar ince ve utangaç olan patronuna bağlanmaya da çok hazırdı. Mrs. Crean-Smith'in bu çekingenliği, kendine olan garip güvensizliği ve süregelen tedirginliği, şimdiye dek, aralarında bir engel oluşturmuştu. Gülerek herkese takılan şakacı Jamesie'den de hoşlanabilirdi. Onun-

la anlaşılabileceğini sanıyordu. Gerald Scottow, kafasını kurcalıyordu ama ondan en ufak bir tepki görmüyordu. Ona karşı çok alıngandı. Kendi de şaşıyordu buna. Scottow'sa, son derece düşünceli ve resmî davranıyordu. Violet Evercreech'i daha sevememişti.

Çaya bir saat vardı. Ev suskun ve uykudaydı. Marian, biraz suçluluk duyarak, ayaklarının ucuna basa basa merdivenlerden aşağı indi. Kimsenin plânını farketmemesi için, eşyalarını kapalı bir çantaya koymuştu. Geldiğinden beri deniz kıyısına hiç inmemişti. Bu gün ilk kez, evden tek başına çıkacak güveni duymuştu kendinde. Çevreyi dürbünle iyice araştırdığından, körfeze inen en kısa yolu da biliyordu. Bahçeyi çevreleyen duvarın denize en yakın yerinde iki kapı vardı. Güneydeki, kayanın tepesine tırmanan bir patikaya açılıyordu. Kuzeydekinin önünde ise, küpeçiçekleri ve likenlerle kaplı iri kayalar arasından, dimdik aşağı inen daracık bir yol vardı. Arada bir serpiştirilmiş gibi duran kadifemsi çimenler görülüyordu. Marian kapıdan çıkarken, güneşin sıcaklığını duydu. Seke seke kayalık patikadan aşağı inerken, deniz, olanca tatlılığıyla ve gök mavisi, önünde açılıverdi. Az sonra kendini bayırın dibinde buldu. Umduğundan daha çabuk inmişti; önünde, yuvarlak, gri taşlardan yatağıyla, koyu kahverengi dere vardı. Köy, arkasında kalmıştı artık, görünmüyordu. Körfezin iki yanından kayalar, kule gibi yükseliyordu. Riders ve Gaze de tepelerin arkasındaydı. Durdu derenin hemen yakınındaki şırıltısını ve denizin daha uzaktan gelen, kıyıyı dövüşünü dinledi.

Dere kocaman gri lekeli kayaların arasından bir görünüp bir kaybolarak kayar gibi akıyordu. Bir an güneşte parlayarak göz alıyor, sonra yokoluyor, az ilerde ansızın bir şelâle oluşturuyor, derken küçük bir havuza dönüşüyordu. Ama gene taşları arkada bırakarak, koyu renk turbalı toprakta, derin bir yarığa sessizce gömülüyor, en sonunda daha düz ve daha hızlı, denizin yolunu tutuyordu. Dalgınca dereyi izleyen Marian, ansızın ayaklarının toprağa gömülmeye başladığını farkederek telâşlandı. Duraladı, sonra sol tarafa gri kayaların görüldüğü yere doğru yürümeye başladı. Neredeyse, ayakkabıları toprağın içinde kalıyordu. Kayalara tırmanarak, acı ve keskin kokulu sarı otlarla çevrili, ılık ve yapışkanmış duygusu veren, koyu renk bir suyla dolu havuzcukları geçti ve sonunda kendini, Gaze'in tam altında, küçücük, çakıllı bir kıyıda buldu. Az daha yürüdü. Yüreği delice çarpıyordu.

Yarın kara kayaları yanibaşında dimdik yükseliyordu. Hafifçe parlıyor ve üstüne devriliverecekmiş gibi duruyordu. Güneş, üzerine vuruyor ama o karanlık, bir gölge gibi tepesinde asılı duruyordu. Kayanın dibindeki iri taneli kumlarıyla kıyı da karaydı ve denizin kıyısında kara köpükler kaynaşıyordu. Marian, şimdiye dek, denizden hiç korkmamıştı. Şimdi ona ne olduğunu bir türlü anlayamıyordu. Suyu girme düşüncesi, ürperti veriyordu. Bu tıpkı, cinsel bir uyarı gibiydi. Hoş olmayan ve acı verecek kadar istenen. Soluğu boğazına tıkanı. Durup, derin ve düzenli soluk almaya çalıştı. Çantasını ku-

ma attı ve denizin kıyısına yaklaştı.

Az önce tepeden baktığında, durgun ve ber-rak görünmüştü. Ama yirmi metre ötede dev dalgalar halinde yükseliyor, sonra kükreyerek geri çekiliyordu. Kar beyazı kıvrımların ötesinde, köpüklerin geri çekildiği yerlerde deniz mürek-kep karasıydı. Marian köpüklü kıyıyı inceledi. Dipte anafor var gibiydi. Geri çekilen her dalga, bir an doruğa çıkıyor, sonra yerini bir sonraki-ne bırakıyordu. Marian ne yapacağını düşünme-ye başladı. Başını kaldırdığında bir yüz gördü.

Yüz, hemen önünde yüzüyordu. Görünme-siyle kaybolması bir oldu. Marian'ın çığlığı deni-zin uğultusuna karıştı, aynı anda da bunun bir ayıbalığı olduğunu farkettil. Hiç bu kadar yakın-dan görmemişti. Az sonra yeniden göründü. Es-ki dönemlerden kalma bir köpeğe benzeyen, ıslak, kaygan kafasını sudan çıkararak, patlak göz-leriyle ona baktı. Bıyıklarını ve hafifçe açılmış kara ağzını görebiliyordu. Bir süre kıyıda tem-bel tembel yüzdü. Gözlerini Marian'a dikmişti. Korkunç ve etkileyiciydi. Ama Marian'ı deniz-den kovuyor muydu, çağırıyor muydu, bilemedi. Birkaç dakika sonra uzaklaşıp gitti. Marian tit-riyordu. Marian, şimdi yüzmekten daha çok kor-kuyordu, ama gene de yüzmeye karar verdi. Ana-fora kapılmamaya dikkat ederek, kendini kaldı-rıp, dalgalardan birinin üstüne atacaktı. Başka bir dalga da onu kıyıya fırlattığında, hemen ça-kıllara yapışacaktı. Denize girmek, bir onur^fso-runu olmuştu artık, ve iyi biliyordu ki, şimdi de-nizden korkmağa başlarsa, gelebilecek öbür kor-kularla savaşıma gücünü kendinde bulamaya-

caktı. Titreyerek beceriksizce soyunmaya başladı.

Mayosuyla kıyıya yürüdü. Çakıllar ayaklarını acıtıyordu. Durmadan değişen ve kayan, ıslak kumlarda ayakta durmak zordu. Soğuk ser-pintilerle ıslanmıştı. Dağılan köpükler hızla geri çekilirken, ayaklarına dokunuyor ve küçük kara çakılları da kırılan dalgaların altındaki karanlığa sürüklüyordu. Marian sendeledi; soluğu tıkanarak, sıırıslıkam geri çekildi. Su, buz gibiydi. Yuvarlanan taşların üstünde, beceriksizce dengesini koruyarak ayakta durmaya çalıştı.

«Hey!»

Geri dönüp yere oturdu. Şimdi yorulmuştu. Uzaklardan bir adam yaklaşıyordu.

Adam iyice yakına gelinceye kadar kıyıda oturdu, sonra ayağa kalkarak omuzuna bir havlu aldı. Denizin ve çakılların gürültüsünde ne dediğini duymak zordu. Yerlilerden biri olmalıydı.

«Sakın bu denizde yüzmeyin.»

Marian öfkesinden ağlamak üzereydi. Onu anlamamazlığa gelmeye karar verdi.

«Neden? Burası özel bir plâj değil mi? Ben Gaze Şatosu'ndanım.»

«Burada yüzmeyin.»

Adam onu duymamış gibiydi. Belki de duymamıştı. «Hemen boğulursunuz.»

«Boğulmam!» dedi Marian. «Ben çok iyi yüzerim.» Önsezisi, daha büyük korkuların yaklaştığını söylüyordu.

«Geçen hafta iki Alman boğuldu burada. Blackport yakınlarında yüzüyorlardı. Hâlâ cesetlerini arıyoruz.» Ağırbaşlı, soylu ve gizemli bir

hali vardı. Yöresel lehçeyle kesik kesik konuşuyordu. Marian'a bakan gözleri, çok eski dönemlerden kalmış gibi uzak ve yabancıydı. Ayıbalığınıninkileri andırıyordu.

Marian kısaca,

«Tamam,» dedi ve adamın gitmesi için arkasını döndü.

«Buralarda da fazla oyalanmayın. Gel-git'in ne zaman başlayacağı hiç belli olmaz. Dağı tırmanmak istemezsiniz herhalde.» Dönüp, uzaklaştı.

Marian titreyen ellerle giysilerini aldı. Sıcak yaşlar gözlerine doluyordu. Güneş çekilmişti ve serin bir esinti başlamıştı.

«Merhaba.»

Marian havluyu çabucak gözlerine bastırdı, mayosunun askılarını yukarı çekerek geri döndü. Arkasında yabancı biri duruyordu. Bu seferki kadındı.

«Merhaba,» dedi Marian.

Kadın bal rengi bir etek-cekete giymişti, elinde uzunca bir sopa vardı. Konuşmasına gerek yoktu, 'kibar sınıf'tan olduğu açıktı.

«Miss Taylor musunuz?»

«Evet.»

«Ben, Alice Lejour'um.» Elini uzattı.

Marian uzatılan eli sıkarken Lejour'un, Riders'taki ailenin adı olduğunu anımsadı. Scottow, yaşlı adamın, oğlu ve kızıyla yaşadığını söylemişti.

«Sizinle tanıştığıma sevindim.» Keşke üstünde giysileri olsaydı o zaman daha kendine gü-

venli görünebilirdi. Omuzlarındaki küçücük havlu, savrulup duruyordu.

Alice Lejour, otuz yaşlarında, iri yapılı, mavi gözlü güzel bir kadındı. Kısa, altın sarısı saçları, düzgün bir burnu ve geniş, belirgin kaşları vardı. Orada, esen yelde bacaklarına yapışan tüvid eteği ve çakıllara gömülmüş ıslak botlarıyla dikilmiş dururken, güçlü, güvenilir ve karşısındakini geriletecek kadar gerçek görünüyordu. Ağırlığını durmadan, çıplak ayaklarının birinden öbürüne aktarırken Marian onun önünde kendini çelimsiz hissediyordu. Birbirine vurmaması için dişlerini sıktı. Alice Lejour,

«Yeni geldiğinizi duydum,» dedi.

«Evet, bu yöreyi bilmiyorum ama çok sevdim.»

«Sizin için biraz ıssız değil mi?»

«Şey, evet pek arkadaş yok.» Sonra kendini korumak istemişçesine ekledi: «Gaze'deki herkesi çok seviyorum.»

Bu söz, uygunsuz kaçmıştı.

«Hımm, evet aldırmayın. Bize gelecek misiniz?»

Marian,

«Çok isterim,» dedi. Kadının sertliğinden hoşlanmaya başladığını farkettiler. Son birkaç günde olağan insan tepkilerini özlemişti. Gaze'de tepkiler ağır ve belirsizdi.

«Bir gün kararlaştırmalıyız. Kimseyi söylemenize gerek yok. Gaze'de sizi fazla çalıştırmıyorlar değil mi? İyi ki burada karşılaştık. Bir ara, gelecek hafta, belki de Effingham geldiğinde; Effingham Cooper, arkadaşımıdır. Effingham'la

birbirimizi avuturuz. Burada insanın arkadaşlık edeceği biri yok. Bir içki içmek için bile elli mil gitmek zorunda kalıyorsunuz.»

Marian, kadının elindeki sopanın bir olta olduğunu farkettil. Marian,

«Ama o kadar yakın komşuyuz ki,» dedi. «Sizde ya da Gaze'de sık sık karşılaşırız sanıyorum.»

«Gaze'de karşılaşacağımızı hiç sanmıyorum. Neyse, aldırmayın. Gelecek hafta Effingham'la şeytanın bacağını kıracağız. Babamı neşelendirmek bize düşüyor. Kışın sıkılıyor tabii.»

«Çok yalnız olmalı. Siz —kardeşinizle— yazları geliyorsunuz, galiba?»

«Kim söyledi bunu size? Şey, herkes söyleyebilir, evet. Babam yalnız bir adam değildir, kış boyunca Tanrı ona arkadaşlık eder. Sizinle bir gün konuşmalıyız. Effingham geldiğinde. Effingham'la, size bir not yollarız. En iyisi bu galiba, not yollamak. Kimseyi gücendirmek istemez. Sizi daha fazla tutmayayım, yaprak gibi titriyorsunuz. Yüzmek hoşunuza gitti mi?»

Marian utanarak,

«Girmedim,» dedi. Bu iyi giyimli, tombul kadına güvenmeye başlamıştı. «Korktum,» diye ekledi.

«Bence akıllılık etmişsiniz. Bu kadar şişmanlamadan önce buralarda çok yüzerdim. Hiç güvenilmez. Artık gideyim ki siz de giyinin. Oyalanmayın, deniz yükseliyor. Biz size bir not yollarız, Effingham geldiğinde. Hoşça kalın.»

Döndü. Yürürken, güçlü adımları çakıllarda ses çıkarıyordu. Marian o denli üşümüştü ki, giy-

silerini güçlükle giyebildi. Dönerken tir tir titriyordu. Yağmurla karışık soğuk bir yel esmeye başlamıştı. Yanına bir s veter almadığına pişman oldu. Kendini çok kötü hissediyordu. Saatine baktı ve şaşkınlıkla altıya çeyrek kala olduğunu gördü. Koşmaya başladı.

Sazlık havuzcukları geçerken, iki kez düşüp dizisini yaraladı. Aceleyle eve giden taşlı yolu tırmanmaya başladı.

«Hadi, hadi bu kadar acele etmeyin!» Neredeyse Gerald Scottow'a çarpıyordu.

« ok özür dilerim,» dedi Marian. Soluğu tıkanmıştı. « aya geciktim.»

«Sizi merak ettik. Aman Allahım, denize girmediniz ya?»

«Hayır, korktum.» Marian bir kayaya oturup ağlamaya başladı.

Scottow uzun boyuyla yanında, ayakta duruyordu. Onu yavaşça tutup ayağı kaldırdı. Kaygılı ve otoriterdi.

«Hadi ağlamayın artık. Size y zmemenizi  ğ tlemiştim, değıl mi?»

«Evet,» dedi Marian, hıçkırarak.

Tepeye tırmanırlarken, Marian'ın kolunu bıraktı.

«Gelecek sefere, size söylenileni yapın, Bayan Marian, o zaman daha az gözyaşı d keriz, ne dersiniz?»

«Söyleyin ona, bir daha buraya koyarsa tuvalete kaldıracağım.»

Violet Evercreech, merdivenin sahanlığında, hizmetçilerden biriyle konuşuyordu. Leğende yüzen kırmızı balıkları izleyen Marian, kaskatı kesilerek soluğunu tuttu. Miss Evercreech'in yeniden banyoya gelip, Nolan'ın bu kötü davranışı için onu suçlayacağından korkuyordu. Budala gibi, acele lâmbanın fitilini kıstı.

«Aman efendim burada karanlıkta ne yapıyoruz böyle?»

«Çok özür dilerim,» dedi Marian. Violet Evercreech'in yanında hep suçluluk duyuyordu.

«Gördüğüm kadarıyla özür dileyecek bir şey yok,» dedi Miss Evercreech. Lâmbanın fitilini açtı. «İğrenç!» Balıkları inceledi. «Şimdi benimle gelin.»

Gaze'de herkes onu sezdirmeden oradan oraya koşturuyordu. Bu, hizmetçilere olan tavırlarından az farklıydı.

Marian beceriksizce banyodan çıktı. Açık kapıdan gelen hafif ışıktaki karşılıklı durdular. Kara giysili iki hizmetçi, sahanlığın öbür ucunda gözden kayboldu. Miss Evercreech, bir kaçını hep hizmete hazır tutuyordu anlaşılan. O siyah-beyaz şekiller onun gölgesi gibiydi.

«Odama gelin Marian,» dedi Miss Evercreech. Bu biçimde söylendiğinde istek, emir gibi

geliyordu. Sanki orada bir konuk değil de dövülerek cezalandırılması gereken biriydi. Marian kadının cesaret kırıcı tavrına rağmen, onda ilgiç bir şeye rastlayacağını sezmişti.

«Gelebileceğimi sanmıyorum,» dedi Marian. «Mrs. Crean-Smith'e gitmek üzereydim. Biraz şir okuyacağız.» Söyledikleri doğru olmasına rağmen kulağa yalan gibi geliyordu.

«Bunun için biraz geç değil mi?»

Gerçekten, Gaze'dekilere göre geçti. Saat ona geliyordu. Mrs. Crean-Smith, akşam yemeğinden sonra, **Deniz Mezarlığı'nı** okumalarını istediğinde çok sevinmişti. Gaze'deki akşamlar, katlanması en güç saatlerdi. Şimdiye dek, kendine ait, istediği gibi kullanılabileceği bir zamanı olmasını çok istemişti. Hep özlediği bir şeydi bu. Okuyacak zamanı, yazacak zamanı, düşünecek zamanı; elinde bir sigarayla sessizce oturacak, nesnelerle ilişki kuracak, ve kendine uzanıp, tümüyle kendi olacak bir zamanı... Şimdi zamanı vardı ama o daha kullanmaya başlamadan, başka birisi tarafından ya bozuluyor, ya bölünüyor ya da alınıyordu. Akşamları hiçbir şey yapamıyordu. Bir ara, aşağıdaki oturma odalarında dolaştı. Birinin gelip onunla konuşacağını umuyordu. Kimse gelmedi, sonunda bütün lâmbalar da söndü. Artık, akşamları odasında zaman öldürmeye çalışıyordu. Evin sessizliğini dinlememeye, Gerald Scottow'u düşünmemeye ve erkenden uyumaya çabalıyordu. Bazan odanın karanlığında ayakta durarak, Riders'taki ışıkların birer birer sönüşünü izliyor, umut verici bir haber yakalamayı bekliyordu. Ama onlar hep,

bilinmeyen olarak kalıyorlardı. 'Alice Lejour'un söz verdiği çağrı daha gelmemiştir. Marian bu saatlerde ne okuyabiliyor ne de çalışabiliyordu. Uykusu gelmediği gibi, son derece de yorgun ve bitkin oluyordu. Sanki çevresindeki sessiz nesnelerin onun üzerinde, enerjisini tüketen bir gücü var gibiydi. Şimdi geceyi kısaltacak böyle bir fırsat çıktığına sevinmişti. Bir kişiyi yeniden kurmak da mutlu ediyordu onu. Küçük bir eğitmen olduğuna kuşku yoktu.

«Bilemiyorum Miss Evercreech. Bu akşam biraz okuyacağız. Şimdi izin verirseniz gitmem gerek.» Suçluluk duyarak Miss Evercreech'in duvardaki resimleri indirdiğini görüp görmediğini düşündü. Nasılsa hizmetçilerden biri söylerdi.

Miss Evercreech'in eli, Marian'ın bileğinden yavaşça dirseğine doğru yürüdü ve kolunu, kırılmasından korkuyormuşçasına dikkatle tuttu.

«Artık bana Violet demenizin zamanı geldi. Karşılıklı konuştuktan sonra belki daha kolay olur.»

«Çok iyisiniz.»

Parmaklar hafifçe dirseğini sıktı, sonra bıraktı.

«İyi değilim ama seni sevdim. Burada sevecek o kadar az şey var ki. İyi geceler.»

Sözlerin, söyleniş biçiminde değil de seçilişinde insanı duygulandıran bir şey vardı. Bu da Marian'ı, o yarı aydınlıkta belli belirsiz seçilen, uzun ve solgun yüze daha dikkatli bakmaya zorladı. Çocukluğundan, çok iyi anımsadığı ürper-ti, bir anda tüm bedenini dolaştı. Marian, ansızın, Violet Evercreech'ti pek merak etmemesinin ne-

denini kavradı. Ondan korkuyordu. Kadının, kemerli kapının perdesinden geçerek karanlıkta kayboluşunu izledi. Bir ışık onu izledi. Elinde lâmbayla bir hizmetçi, arkasından seğırtti.

Marian artık zifir karanlıkta bile evin içinde yolunu bulabiliyordu. Akşamları hava karar-
dığında lâmbaların yakılmadığı oluyordu. Bazan da yağları bitip kendi kendilerine sönüyorlardı. O zaman yolunuzu görünen ışık noktacıklarına göre bulmak zorunda kalıyordunuz. Marian, Mrs. Crean-Smith'in odasına doğru yürüyerek kasvetli koridoru çabucak geçti. Akşam güneşinin ölgün ışıkları, yüksek pencerelerden ve kat kat perdelerden süzülüyordu.

«Girin. A, merhaba Marian, sen misin? Gerald sandım.»

«Mr. Scottow'u çağırayım mı?»

«Hayır. Zahmet etme. Ateşe yaklaş, bu akşam çok rüzgâr var. Gel bak burada ne var.»

Marian tam ilerlerken, küçük bir kımıltı oldu ve odada başka birinin olduğunu farkettti. Denis Nolan'dı. Şöminenin hemen yanında, gölgele-
re karışmış, ayakta duruyordu. Işığa gelerek, o çok mavi gözleriyle Marian'a bir an buz gibi baktı.

Hannah Crean-Smith, bu akşam her günkü geceliğin yerine bir giysi giymişti. Şöminenin önündeki halının üstüne çömelmiş, önünde yatan bir şeye bakıyordu.

«Nedir o?» Marian yaklaşarak, yerde yatan şeyi görmeye çalıştı ve irkilerek, bir yarasa olduğunu farkettti.

«Ne tatlı şey değil mi? Denis getirdi. Hep

bana bir şeyler getirir. Kirpiler, yılanlar, kurbağalar, güzel canavarlar.»

Nolan, uykuda konuşur gibi,

«Bunda bir gariplik var,» dedi. «Yaşayacağını sanmıyorum.»

Marian da çömeldi. Hayvan, kıvrılmış, derili kollarıyla halının üstünde sürüklenmeye çabalıyordu. Bir an durup yukarı baktı. Marian, garip, küçük, köpeksi yüzünü ve koyu renk, parlak gözlerini gördü. Varlığında, uğursuz bir şey vardı. Marian, gözlerini ona dikti. Yarasa, küçük dişli minik ağzını açarak tiz bir çığlık koyverdi. Marian güldü, sonra ansızın içinde bir ağlama isteği duydu. Neden olduğunu bilmiyordu ama, Mrs. Crean-Smith'le yarasaya bir arada dayanamayacağını hissediyordu. İkisi de aynı çaresiz ve korkunç yaratıklarmış gibi geliyordu.

«Zavallı küçük yaratık,» dedi Mrs. Crean-Smith. «Onun da bizim gibi memeli olması ne garip değil mi? Aramızda bir yakınlık var gibi. Size de öyle gelmiyor mu?» Parmağıyla hayvanın tüylü sırtını okşadı. Yarasa, büzüldü.

«Gene kutusuna koy onu Denis. İyi bak olur mu?»

Marian onun da hayvana dayanamadığını hissetti.

«Yapabileceğim pek bir şey yok,» dedi Nolan. Tek eliyle, incitmemeye çalışarak çabucak yarasayı yerden aldı. Adamın elleri çok küçük ve çok kirliydi. Hayvanı masanın üstünde duran bir kutunun içine koydu.

«Kendinize viski koyun, Marian. Kitapları getirdiniz mi? İyi. Kusura bakmayın, sizi biraz bek-

leteceğim. Denis saçımı kesecek.»

Bu, Marian'ı şaşırttı. Nolan'ı hep bu evin dışında biri olarak düşünmüştü. Marian için o, rododendronların açtığı bayırın ta ötesinde bulunan ahırlardaki atlara bakan, pislikle haşır-neşir ve ne idüğü belirsiz bir adamdı. Erkek oda hizmetçiliği rolüne uyacak kadar bile...

Bu sahneyi izleyen birinin daha bulunması, Nolan'ın sıkılmasına ve aksileşmesine neden oluyordu. Bu arada Hannah Crean-Smith, bir iskemleye oturmuş ve omuzlarına bir havlu sarmıştı. Nolan'ın da işe başlamaktan başka yapacağı bir şey kalmamıştı. Makasla tarağı alarak altın-kızıl saçları tutam tutam ayırmaya başladı.

Marian da sanki özel bir durumu izliyormuş gibi, sıkılmıştı. Ama gene de böyle beklenmedik tatsız durumlarda, patronunun takındığı o derebeyi umursamazlığına hayran olmaktan kendini alamadı.

Nolan şaşılacak kadar işini biliyordu. Başlar başlamaz yüzü yumuşadı ve o ipek yığınının ağırbaşlı ve kararlı bir tavırla, şurdan burdan kesmeye başladı. Parlak, altınımsı tutamlar havlunun üstünden yavaşça yere yuvarlanıyordu. Marian ilk kez, onun oldukça yakışıklı bir adam olduğunu farkettil. Kuru görünümlü, taranmamış, mavimsi kara saçları; sağlam, sağlıklı ve ince çizgileri olan bir yüzü çevreliyordu. Şu anda bu aksi yüzde, sakıngan bir dikkat okunuyordu. Çok delici bakışları olan gözleri vardı. Marian'ın onu incelediğini sezen Nolan, kızıl-sarı başın üstünden bir an ona baktı. Marian şaşırdı. Şimşek gibi bir parıltı yanıp söndü. Marian gözlerini ça-

bucak Mrs. Crean-Smith'in yüzüne çevirdi. Mrs. Crean-Smith, düşte gibiydi.

«Denis olmasaydı ne yapardım bilmem,» dedi. Durmadan hareket eden makasın altında kımtılsız oturuyordu. Elini uzatarak Nolan'ın tüvid ceketini tuttu, sonra yavaşça elini cebine soktu. Marian bakışlarını çevirdi. Masanın üstündeki fotoğraf gözüne ilişti.

«Gene saçlarınızı o sigaralarla alazlamışsınız.»

«Ne kötüyüm, değil mi?»

Marian saçların önündeki yanmış kısımları farkettiler.

«Tamam, bitti.» Nolan havluyu alarak, kesikleri ateşe silkeledi. Ateş alevlendi. Sonra diz çökerek yerdeki parçaları topladı. Tam ayaklarının dibine geldiğinde, Mrs. Crean-Smith, onun omuzunu hafifçe, neredeyse utangaç bir tavırla kavradı.

Marian tedirginleştii. Görünüşte her şey çok doğaldı ve Marian, aynı şeyin daha önce pek çok kez yinelendiği duygusuna kapıldı.

«Şimdi ayakkabılarım ve çoraplarım. Sonra belki dışarı çıkmak isterim.»

Nolan çorapları getirdi ve Mrs. Crean-Smith giyerken görünen iç etekliğiyle jartiyerine anlamsız bir yüzle baktı. Sonra ayakkabılarını giydirmek için diz çöktü.

Marian, topukların hiç yıpranmamış olduğunu. Gördü. Onu gerginleştiren sessizliği bozmak için bir şeyler söylemek istedi ve,

«Ne güzel yeni ayakkabılar,» dedi.

«Yeni değil onlar. Yedi yıllık.» Nolan başını kaldırarak ona baktı.

Marian sık sık patronunun onda uyandırdığı o gizemli ve çapraşık duyguya yeniden kapıldı. Mrs. Crean-Smith'in hasta mı yoksa ağır bir hastalığın iyileşme döneminde mi olduğunu kestiremiyordu. Evdeki öbür kişilerin ona davranışları Marian'da böyle bir kuşku uyandırmıştı. Gerald Scottow'un tavrında belli belirsiz okunan bir şey, Mrs. Crean-Smith'in her zaman tümüyle kafaca sağlıklı bir insan olmadığı duygusunu vermişti. Gerçekten alışlagelmişin çok dışında bir kadındı.

O havayı dağıtmak için Marian,

«Çok iyi korumuşsunuz,» dedi.

«Pek yürümüyorum.»

Marian geldiğinden beri, Mrs. Crean-Smith'in evden hiç dışarı çıkmadığını anımsadı ve hasta olmalı diye düşündü.

Nolan geri çekilmiş çıkmaya hazırlanıyordu. Her iki kadından da biraz kısaydı; ama orada öyle kaşları çatık, büzülmüş dururken, daha da ufalmış görünüyordu.

«Kal, Denis. Sen de okursun.»

Marian şaşırmıştı, düşünmeden konuştu:

«Aa, Fransızca okuyabiliyor musunuz?»

«Evet,» diyerek Marian'a düşmanca baktı.

Marian, beni kıskanıyor diye düşündü. Beni burada çağrılmadan gelen bir konuk olarak görüyor.

«Denis çok akıllıdır,» dedi Mrs. Crean-Smith. «Nasıl piyano çalıp şarkı söylediğini bir duysanız. En kısa sürede böyle bir müzikli akşam dü-

zenlemeliyiz. N'olur kal.»

«Hayır. Gidip balıklarına bakacağım.» Yarasanın bulunduğu kutuyu aldı. Ters bir sesle çabucak: «İyi geceler,» dedi.

Mrs. Crean-Smith arkasından seslendi: «Küçük yarasama iyi bak.» Bir an duraladı: «Size som balıklarının bulunduğu havuzu gösterdi mi?»

«Hayır, Mr. Nolan'la pek konuşamadık,» dedi Marian. «Som balıkları mı var? Mr. Scottow, gittiklerini söylemişti.»

«Geri döndüler, ama sakın Mr. Scottow'a söylemeyin.»

Hasta ya da deli diye düşündü Marian.

«Size som balıklarını ne yapıp yapıp göstereceğini sanıyorum. Sıçrayışlarını gördünüz mü hiç? Sudan fırlayıp, kayalara tırmanmaya uğraşırlar. Ne büyük yüreklilik değil mi? Bir maddeden öbürüne böylesine bir geçiş... Tanrıya yönelen ruhlar gibi.»

Marian, dudaklarında hafif bir gülüşle dinliyordu. Mrs. Crean-Smith, ayağa kalkarak odanın içinde dolaşmaya başladı. Bir aynadan öbürüne gidiyordu. «Rüzgârı dinleyin. Korkunç eser buralarda. Kışın öylesine eser ki, çıldıracak gibi olursunuz. Günler geceler boyu eser de eser. O kadar tedirginleşir ki insan! Uşağımı nasıl buldunuz?»

«Sizin— Mr. Nolan'ı mı? Çok bağlı görünüyor.»

«Kendisini usul usul öldürmeme izin verecek kadar.»

Bu sözlerde, artık alıştığı o tatlı tavırla bam-

başka bir biçimde çelişen sinir bozucu bir ilkel-
lik vardı. Ansızın Marian bir şeyi algıladı. Dav-
ranışlarındaki o belirsiz şey, umutsuzluk. Hasta,
delirmiş ya da umutsuzluk içinde.

«Ama burada herkes size bağlı, Mrs. Crean-
Smith.»

«Lütfen bana Hannah deyin. Evet biliyorum,
şanslıyım. Gerald Scottow bir güçlülük anıtı gi-
bi. Okuyalım mı şimdi? Siz başlayın. O kadar gü-
zel bir aksanınız var ki. Bakalım hepsini çevirebi-
lecek miyim.»

Bir anda, her şeyi unutarak, o tadını çok iyi
bildiği dünyada buldu kendini ve okumaya baş-
ladı.

*Ce toit tranquille, où marchent des colombes,
Entre les pins palpite, entre les tombes;
Midi le juste y compose de feux¹
La mer, la mer, toujours recommencée...¹*

1. Kumruların yürüdüğü bu sakin,
Mezarların, çamların arasında titremekte,
Tam öğle vakti orada ateşler yakar
Deniz, deniz hep yeniden başlayan.

«Buralarda yaşayan herkeslerin perilerle akrabalığı vardır,» dedi Jamesie Evercreech.

Marian güldü.

Keyfi yerindeydi. Parlak, güneşli bir gündü ve deniz, ametist rengiydi. Rüzgâr dinmişti. Kara kayaların altı, sıcak güneşte hafifçe tütüyordu. Marian'la Jamesie, ciple, Blackport'a doğru yola koyulmuşlardı. Bir kasa viski ve Hannah'ya birkaç giysi alacaklardı. Bu arada iyi bir fotoğrafçı olan Jamesie, kendine konu arayacaktı. Elindeki son renkli film bobinini, bir gün önce, Marian'ın resimlerini çekerek bitirmişti. Bu ilgi, Marian'ın hem hoşuna gitmiş hem de onu nedensiz yere biraz tedirgin etmişti.

Bu gün her şey neşeli ve olağan görünüyordu; uygar bir yere gitmekte olduğu düşüncesi de onu mutlu ediyordu. Kaldırımli bir sokakta yürümek, bir gazete almak, bir dükkâna girmek, gelip geçen insanları görmek; bunların hepsi güzel şeylerdi; birahanelerin yasak olmasına karşın, sıra sıra şişelerin dizili olduğu küçük bir balıkçı oteli vardı. Orada pekâlâ kendine bir içki ısmarlayabilirdi. Eski, bildik, aranan alışkanlıklar...

Gaze'deki son birkaç gün, tam anlamıyla uyuşuk geçmişti. Hannah'yla, Clèves Prensesi'ni okumaya başlamışlar ve sabah onbire doğru kitabın üstünde uyuyakalmışlardı. Rüzgâr esiyor ve Hannah'nın dediği gibi herkesi gerginleştirir-

yordu. Gerald Scottow ortalarından yokolmuştu. Beklenmedik anlarda ortaya çıktığında ise gene ince, düşünceli, hoş ve tümüyle ulaşılmazdı. Violet Evercreech her zamanki gibi sertti ve gözünden hiçbir şey kaçmıyordu ama bir daha 'biraz karşılıklı konuşmaktan' söz etmemişti. Alice Lejour'un sesi soluğu çıkmıyordu. Marian, uzun uzun, boş yere, Lejour'ların neden Gaze'e gelmediklerini düşünüp durmuştu. Her gün dürbünüyle Riders'ı incelemişti. Bir-iki kez terasta bir köpekle gençten bir adam görmüştü. Bu gün kendini canlı ve her zamanki utangaçlığından sıyrılmış hissettiği için, gezi bitmeden Jamesie'ye bir çok sorunun karşılığını sormayı tasarlamıştı.

«Siz buralı değilsiniz değil mi? Yani sizde peri kanı var mı demek istiyorum?»

«Hayır, ben yörenin öte yakasındayım.»

«Tabii, siz Mrs. Crean-Smith'in akrabası-sınız.»

«Uzaktan.» O garip, tiz gülüşüyle güldü.

Jip, dimdik bir yokuştan dar ve derin bir dere yatağına indi. Burada yol dalgaların vurduğu alçak parmaklıklı bir duvarın yanından gidiyordu. Denizi bu kadar yakından görmek, Marian'da suçluluk duygusuna benzer bir hoşnutsuzluk uyandırmıştı. Yeniden yüzmeye çalışmamıştı. Çabucak başını çevirip iç kesimlere, sel yatağındaki karmaşık ağaçlıklara baktı. Uzakta, bir çavlanın olduğu yerde, parlak, titrek bir ışık çizgisi görünüyordu.

«Güzel bir yer.»

«Aslında kötü bir yer. 'Şeytana Giden Yol' derler buraya. Yukarılara doğru, garip biçimli

kayalar vardır. Buradan göremezsiniz.» Sonra ekledi: «Sel gecesi, orada çok kötü bir şey oldu.»
«Ne?»

«Bizim Gaze'dekine benzeyen şu az önce gördüğünüz küçük ırmak, bataklıktan kükreyerek taştı, yoldan gitmekte olan bir arabayı da içindekilerle birlikte denize sürükledi. Hepsi boğuldu.»

«Ne korkunç. Sel geldiğinde burada mıydınız?»

«Hayır, ama Mr. Scottow buradaydı.»

«Mr. Scottow, buraya geleli ne kadar oldu?»

«Yedi yıl.»

«Umarım, böyle bir şey yeniden olmaz?»

«Yo, hayır. Gördüğünüz gibi göl yok artık. Bir gün mutlaka bataklığa çıkın, ucuna kadar gidin. Şaşırtıcı bir güzelliği vardır. Tabii, köylüler oradan korkarlar. Yalnız gündüzleri ot biçmeye giderler. Bu arada gök biraz kararsa hemen koşarak kaçarlar. Gerçekten, bataklık durmadan renk değiştirir.»

«Belki de atalarının orada yaşadıklarını düşünüyorlardır.»

«Bence ataları gerçekten orada yaşıyor. Kendi hesabıma milyonlar verseler karanlıkta oraya gitmem. Garip ışıklar görülür. Aralardaki yolları bilmezseniz, batarsınız. Sık çalılıklara karşın, bataklık sizi emer. İki yıl önce bir adam batmıştı. Bütün gece boyunca çığlıklarını duyduklar ama kimse yanına gidemedi adam da battı, boğuldu.»

Marian titredi. Onu ürperten yalnızca öykü değil, Jamesie'nin anlatırken bundan tat alma-

sıydı. Bu çocuk hiç de öyle evin neşesi filân de-
ğildi hani.

«Denis Nolan buralı mı?»

«Evet, o da onlardandır. Pek de burada yaşı-
yor denemez ya. Her zaman ortalıkta görünmez.
Biz ona görünmez adam deriz. Babası Riders'ta
derebeyi uşağıymış.»

«Riders'da mı? Öyle mi? Geçen gün Miss Le-
jour'la tanıştım. Effingham Cooper adlı birisi ge-
lince, beni Riders'a dâvet edeceğini söyledi.»

«Bakın bu güzel işte! Effingham Coper, o ka-
dar mı zamanını alıyormuş?»

«Bilmem. Adını yineleyip durdu. Onlar ni-
şanlı ya da sözlü filân mı?»

Jamesie ince bir sesle güldü.

«Yok canım. Öyle düşünmenizi istemiş ola-
cak. Yıllardan beri, Effingham Cooper'ın peşinde,
kendini budala yerine koyuyor. Herkes bilir bu-
nu. O da ona hiç aldırılmaz.»

Marian ilgilenmişti. Konuşmayı Riders'la sür-
dürmek istiyordu.

«Peki, buraya neden geliyor öyleyse?»

«Yaşlı adam için. Ama asıl-asıl Bayan Crean-
Smith için geliyor.» Jamesie gene kıkırdadı.

Marian çok ilgilenmişti. Pek meraklı görün-
mek ya da Jamesie'yle Hannah konusunda dedi-
kodu etmek istemiyordu ama, gene de umursa-
maz bir savırla,

«Mrs. Crean-Smith, dul galiba değil mi?» de-
mekten kendini alamadı.

«Hayır. Mr. Crean-Smith, New York'ta ya-
şar.» Jamesie, önlerinde uzanan boş yola, keyif-
le, ağız dolusu gülümsedi ve arabayı hızlandırdı.

«Ayrıldılar mı?»

«Hayır, hayır.» Gülümsemeyi sürdürerek, Marian'a çabucak, şöyle bir baktı. Onun merakını kıskırtmaktan hoşlanıyordu. Bu da Marian'ı tedirgin etmişti. Hem konuyu değiştirmek, hem de bazı nedenlerle ona ilginç gelen bir sorunun yanıtını almak için,

«Mr. Scottow, buraya yedi yıl önce mi geldi demiştiniz?» diye sordu.

«Yo, hayır. Gaze Şatosu'na yedi yıl önce geldi. Yoksa doğduğundan beri buralarda yaşamış. Doğma büyüme buralı. Köyde doğmuş. Annesi hâlâ orada yaşıyor.»

«Öyle mi?» Bu hiç ummadığı bir şeydi. Marian çok şaşırmıştı. O anda, Gerald Scottow'un görünüşü, kafasında, öncekinden daha çekici ve gizemli olarak canlanmıştı. Demek onda da peri kanı vardı.

«Evet. Ama artık gerçek bir beyefendi, değil mi? Annesinin ortaya çıkmasını istemiyor.» Gene kıkırdadı. Bütün bu sırları açıklamaktan pek hoşlanmış görünüyordu. Ancak Marian'da, Scottow'dan hoşlanıyormuş izlenimini bırakmıştı. Jamesie, konuşmasını sürdürdü :

«Onun babası da Denis'inki gibi Riders'ta çalışmış. Yalnız Denis orada kalmış, Gerald'sa kente gidip zengin olmuş.»

«A, Denis, Riders'ta mı çalışmış?» Öbür evle ilgili her bağlantı onun için ayrı bir merak konusuydu.

«Evet, yakapaça kovuluncaya kadar.»

«Neden kovdular onu?»

«Söylesem mi ki size? Evet söyleyeceğim. Bir

gün Miss Lejour'a saldırdı.» Jamesie o kadar çok gülüyordu ki, araba yalpalamaya başladı.

«Saldırdı mı?»

«Evet. Yani ona tecavüz etmek istedi. Onunla som balıklarının olduğu havuzun ordaymışlar. Ansızın saldırmış. Bu hiçbir zaman benim yapabileceğim bir şey değil. O zaman güzelmış sanıyorum. Ama tabii bu çok eski bir olay. Ondan sonra onu ve bütün öbür hizmetçileri kovmuşlar.»

«İnanılmaz bir şey,» dedi Marian. Gerçekten inanılmazdı. O her şeye boyun eğen, iç sıkıcı Denis'i böyle bir şey yaparken düşünemiyordu. Hiç de bir şehvet tanrısı hali yoktu onda. Evet yabanıl bir hali vardı ama bu, zorlayan ya da izleyen değil de kaçıp saklanan türde bir çekimsellikti. Ola ki o kızgın ve üzgün halinin nedeni buydu. Her ne hal ise, ilgi çekici bir noktaydı. Mrs. Crean-Smith'in saldırıya uğramaktan korkup korkmadığını düşündü. Jamesie,

«En güzel manzarası olan yer burasıdır,» diyerek, arabayı yavaşlattı. Yoldan çıkıp, kenarda durdular. İkisi de hiç konuşmadan arabadan dışarıya, sıcak günışığına çıktılar. Kayalıkların kenarına doğru yürüdüler.

Açık bir gündü. Denizin ufuktaki buğulu mavisini, uzaklarda daha açılıyor ve göğün mavisine karışıyordu. Kuzeyde, kale burçları gibi duran kireçtaşı bloklar, koyu mordu. Güneye doğru toprak eğimleniyor, kayalar sona eriyordu. Denize inen setlerde, birkaç dağınık kulübe ve göz alan küpe çiçekleriyle çevrili, alçak duvarlı tarlalar vardı. Onun arkasında ise, sa-

rı-siyah feneriyle küçük Blackport Limanı, birkaç tekne ve arkasında uzanan yeşil düzlük görünüyordu. Burada doğa, olağan, yumuşak ve insancıldı. O korkunçluğu sona eriyordu.

Marian, çevrenin güzelliğine gömülüp kalmıştı. Ansızın Jamesie'nin gözlerinin kendisine dikilmiş olduğunu farkettti. Çabucak dönerek baktı. Bir an, aralarında anlamlı bir bakışma oldu. Marian başını çevirip yeniden doğayı izlemeye koyuldu ama bu kez hiçbir şey görmüyordu.

Jamesie, bakmayı sürdürdü. Marian onun yüzünün kendine dönük olduğunu hissediyordu. Sonunda, boğukça bir sesle,

«Hiç sizin gibi bir kadın tanımadım,» dedi. «Çok değişiksınız. Çok gerçeksınız, bir erkek gibi.»

Anahtarın , kilitin içinde dönüvermesi gibi gelen bu beklenmedik değişiklik, Marian'ın hem hoşuna gitmiş, hem de biraz sinirlendirmişti onu. Silâhların bu kadar çabuk bırakılması pek güven verici değildi. Her an kendisine dokunabileceğini düşünerek, bedeni gerilmiş, bekliyordu. Bunu hiç beklemiyordu. Hafif bir sesle, çabucak,

«E, bu hiç de kötü bir şey değil,» dedi.

«Hayır, hiç değil. Siz farklı olacaksınız.»

'Neden?' diye düşündü Marian. Belli belirsiz gülümseyerek, ondan biraz uzaklaşıp, kayanın ucuna doğru yürüdü. Ürpererek, hemen önünde beliriveren dimdik yamaca baktı. Uzaklardan denizin kıyıyı dövüşünü duyabiliyordu. Elinde olmadan oracığa oturuverdi.

Jamesie gelip yanına diz çöktü. Garip bir tören gibiydi. Çıplak koluna sert kumaşın sürtünüşünü duyuyordu, Sersemlemiş ve telâşa kapılmıştı. Aklına ilk gelen şeyi söyledi :

«Aşağısı ne kadar derin değil mi? İnsan buradan düşse mutlaka ölür.»

Jamesie, anlayamadığı bir şeyler mırıldandı.
«Efendim?»

«Peter Crean-Smith yaşadı, diyordum.»

«Ne?»

«Kayalıklardan aşağı düştü ve yaşadı. Altı yıl önce.»

Marian ona döndü. Jamesie beğeniyle ona bakıyordu. Üstünde oturdukları kaya, denizin vuruşlarıyla sarsılıyor gibiydi. Bir şeyler söylemeye çabaladı.

«İkinize de merhaba. Ne yapıyorsunuz?»

Jamesie'yle Marian, ayağa fırladılar ve birbirlerinden uzaklaştılar.

Gerald Scottow iri bir kır atın üstünde, hemen arkalarındaydı. Denizin gürültüsünden gelişini duymamış olacaktı. Marian onu görür görmez, suçluluk, heyecan ve üzüntü karışımı bir şeyler duydu.

Jamesie, Scottow'a doğru yürüdü, atın başının yanında durarak, ona baktı. Bu yaklaşımda güvenli, uysal bir teslim oluş seziliyordu. Marian usulca izledi.

Scottow atın üstünde, olduğundan da iri görünüyordu. Gelişigüzel giyinmişti. Gömleğinin yakası açıktı, kalın boynunu açıkta bırakıyordu. Ama çizmeleri pırıl pırıl parlatılmıştı. Yaklaşın-

ca derinin tatlımsı kokusunu duydu. Jamesie iyi ki ona dokunmamıştı.

Scottow'la Jamesie hâlâ birbirlerine bakıyorlardı. Scottow,

«Peri masalları mı anlatıyordun?» Güldü ve kamçısının ucunu yavaşça çocuğun yanına sürttü.

«Bu sana çok yakıştı Marian, bak!» diyerek, Hannah, terasa getirdikleri büyük el aynasını, onun görebilmesi için, yüksekte tuttu.

Ilık bir akşamüstüydü. Akşam yemeğini yemişlerdi ama daha pek geç değildi. Beyaza boyalı demir masalardan birine oturmuş, viskilerini yudumlayarak, Hannah'nın mücevherlerini deniyorlardı. Her şeyi safran rengine boyayan, bulutsuz bir güneş, altın denizde batmaya hazırlanıyordu. Işık öylesine gözalıcı ve olağandışıydı ki, Marian'a sahnedeymişler gibi geliyordu. Yüzlerine ve ellerine vuruyor, arkalarında upuzun gölgeler bırakıyordu. Çatlaklarda öbek öbek büyümüş yabani deniz karanfillerinin gölgeleri tek tek seçiliyor, terası yumuşatarak, ayaklarının dibinde kareli bir kumaşa dönüştürüyordu. Akşam için giyinmiş olmaları da, bu duyguyu destekliyordu. Marian sonunda, Geoffrey'nin önerdiği mavi kokteyl giysisini giymişti. Hannah'nın üstünde, birlikte seçtikleri uzun bir giysi vardı. Ağır ipek işlemeli, uçuk leylâk rengi bir giysiydi. Şımsıkı dik bir yakası vardı. Ortaçağdan kalmış gibiydi. Marian boynundaki altın zincirle, eski destanlardaki tutsak düşmüş cesur kadınları ya da bir ressamın, 'eski, yitik yıllar' düşünüyorsa anımsatıyor, diye düşündü.

Hannah bu akşam yeni giysisi için, ufak bir kutlama istemişti. Biraz şampanya ya da her za-

mankinden daha iyi bir şarap içeceklerdi ve tabii Marian'ın da duruma uyması için giyinmesi gerekiyordu. Gerald Scottow ve Violet Evercreech de onlara katılmıştı. Kişisel konulara değinmeden, incelikle konuşarak şampanya içmişler, sonra da ikisi başbaşa yemek yemişlerdi. Hannah, şakacı bir tonla, Gerald'ın onu ihmal ettiğinden yakındı. Oysa Marian, Gerald'ın ondan uzak durmağa çalıştığını sanıyordu. Neden böyle düşündüğünü bilmiyordu. Bu küçük akşam yemeği bir değişiklik olmuştu ama yapay ve acıklı bir havası da yok değildi.

Şimdi Hannah'nın getirip, öylece bahçe masasının üstüne saçtığı mücevherlerle oynuyorlardı. Marian tam zamanında atılarak, yarıktan aşağı düşmek üzere olan bir küpeyi yakalamıştı. Değerli taşlarla ilgili pek az şey bilirdi, ama bunların en iyilerden olduğundan kuşkusu yoktu.

Hannah Marian'ın boynuna, altın üstüne inci ve zümrütlü bir gerdanlık takmıştı. Marian, aynada kendine baktı. Boynundaki, Victoria ve Albert Müzesinden çıkmış gibiydi. Şimdiye dek, böyle bir şeye imrenmek bile aklından geçmemişti. Onu değiştirmişti, mavi giysi bile değişmişti sanki. Bir şey; ya gerdanlık, ya o altın rengi ışık, ya da ayna, bir an için kendini güzel görmesine neden olmuştu.

Uzun süre sustuktan sonra, «Evet, harikulâde.»

«Sizin olsun!»

«Yani—?»

«Gerdanlık. Lütfen kabul edin. Bende o ka-

dar çok var ki, görüyorsunuz işte. Birçoğunu takmıyorum bile. Onu size vermek beni gerçekten mutlu edecek.»

«Ama, alamam—» dedi Marian. «Benim için fazla güzel ve pahalı.» Ansızın sözler kulağına kötü geldi.

«Saçma! Seni zorlayacağım. Gerdanlığı 'alacaksın, o kadar. Sakın çıkarayım deme. Bunlar takılmak için yapılmış.»

Marian mırıldanarak teşekkür etti. Şaşır-mış ve utanmıştı. Ama bu denli harikulâde bir armağan almaktan da son derece mutluydu. Sinirli parmaklarıyla usulca dokundu.

İkisi de suskun, kaldılar. Marian tedirgindi. Hannah da başka bir düşünce dizisine dalmış gibiydi. Bu akşam her zamankinden daha canlıydı. Uyur gezer hali azalmıştı. Güneş yusuvarlak, giderek kızarıyor, alev alev yanan denize iniyordu. O görkemli altın ışık, parlak mavi alacakaranlığın içinde kaybolmak üzereydi. Saatini bekleyen koskocaman gümüşü ay, damın bir ucundan göründü. Uzakta bir şey, Marian'ın gözünü kamaştırdı. Riders'ın ışıkları yanmaya başlıyordu. Başını çevirdiğinde, Hannah'nın da aynı yöne baktığını gördü. Öbür evden söz edebilmek için bir çare düşünmeye başladı.

Hannah ondan önce davrandı.

«Effingham Cooper'a yeni giysimi göstereceğim,» dedi. «Onunla tanışmalısın.»

Marian afallamıştı. Riders konusunda, bugüne dek süregelen uzun suskunluktan sonra, Hannah'nın durup dururken hiç umursamayan bir tavırla bundan söz açması aklını karıştır-

mıştı. Aslında pek de umursamayan bir tavır denemezdi. Sözler önceden hazırlanmışcasına yapay bir tavırla ve zorlukla söylenmişti.

Marian sakince cevaplamaya çalıştı:

«Mr. Cooper şimdi orada mı?» Soru, bu konuda bir şeyler bildiğini ortaya koyuyordu.

«Yarın geliyor.»

O halde Alice Lejour, yarından sonra haber iletebilirdi. İki kadın birbirlerine bakmıyorlardı. Marian umutsuzca, konuşmayı sürdürmeğe çalışıyordu.

«Yaşlı Mr. Lejour, konuklar geldiğinde çok seviniyor olmalı. Mr. Scottow, onun bir bilim adamı olduğunu söylemişti. Hangi konuda çalıştığını biliyor musunuz?»

«Sanırım Latince. Eflatun. Eflatun'la ilgili bir kitap yazıyor.»

«Latince bilmeyi isterdim. Şu yaşlı bay, nasıl bir kişi?»

Hannah, Marian'a doğru dönerek,

«Bilmiyorum, hiç görmedim,» dedi.

Bu yanıtla, tümüyle kontrolünü kaybeden Marian, Mrs. Crean-Smith'in bakışlarından kaçırıyordu. Hannah, gene derinlere dalmış gibiydi. Sonra süslerin arasından, yüzüklerle yüklü elini aceleyle ona doğru uzatarak, tutmasını bekledi. Marian bu eli sıkıca kavradı.

İlk kez, Hannah'ya bu denli dikkatle bakıyordu. Herkese pek dümdüz bakmazdı. Ansızın Hannah'nın onun üzerinde hakkı olduğunu düşündü ve dikleşerek ne, isteyeceğini beklemeye başladı. O yenilmiş, altın gözlü, güzel, yorgun

ve endişeli yüz, yarı aydınlıkta gizli bir ışıkla aydınlanmış gibiydi.

«Bağışla beni,» dedi Hannah.

«Ne için?»

«Bu denli utanmazcasına sevgi dilendiğim için.» Marian'ın elini bir süre tuttuktan sonra bıraktı, sonra başını kaldırarak eve baktı. Yeniden ona döndüğünde, yüzünde, bu konuda konuşmayı sürdürmek istemişcesine ısrarlı bir ifade vardı.

«Şey— Sizi sevdiğimi biliyorsunuz,» dedi Marian. Kendi de bunu nasıl söylediğine şaşmıştı. Genellikle pek bu tür şeylerden söz etmezdi. Şimdi de ağzından zorla çekilip alınmış gibi geliyordu ama gene de garip kaçmamıştı.

«Evet. Teşekkür ederim. Bence insanlar hep daha çok sevgi istemeliler, aramalılar. Siz de öyle düşünmüyor musunuz? Bu sözcükten bu denli korkmaları garip. Hepimizin sevgiye gereksinmesi var. Tanrının bile. Bizleri de onun için yaratmış olmalı.»

«Kötü bir anlaşma yapmış.» Marian gülümseyordu. Bunları söylerken, Hannah'yı sandığından da çok sevdiğini anladı: Daha önce sevgiyle ilgili duygularına belli bir ad koymamıştı.

«Yani insanların Onu sevmediklerini mi söylemek istiyorsunuz? Ama seviyorlar. Her birimiz şu ya da bu biçimde seviyoruz onu. Başka çaremiz yok zaten. O bizim sevgimizi ister ve sevgi, sevgiyi varolmaya çağırır. Tanrıya inanır mısınız?»

«Hayır,» dedi Marian. Kendini hiç de suçlu bulmuyordu. Konuşma, istediği gibi gidiyordu.

Hannah'nın dindar biri olduğunu farketmemişti. Marian hiç kiliseye gitmezdi.

«Ya siz?»

«Evet, inanırım. Bu soruyu hiçbir zaman gerçekten sormadım. İyi düşünmesini pek beceremem. Yalnızca, inanmalıyım. Tanrıyı sevmem gerek.»

«Ama ya— ya olmayan bir şeyi seviyorsanız?»

«Bir bakıma, olmayan şey sevilmez de. Eğer gerçekten seviyorsanız, mutlaka orada bir şey vardır. Ama benim pek aklım ermiyor böyle şeylere.»

Hava, hemen hemen kararmıştı artık. Riders'in ufuktaki silüeti solmuştu. Bir gölge terasın ucundan geçerek, merdivenleri indi ve bahlıkların olduğu havuzlara yöneldi. Gümüşü ay, şimdi soluk bir altın paraya dönüşmüş, ışığını akşamın son alacasında eritiyordu. Denizden doğru hafif bir esinti başlamıştı.

Hannah, ürpererek şalına sarındı.

«İnşallah o rüzgâr yeniden başlamaz.»

«*Le vent se lève il faut tenter de vivre.*»¹

«Ah—,» duraladı, sonra konuşmasını sürdürdü.

«Günün— gecenin hüzünlü saati. Gündüz ve gece, bu hiç bitmeyen döngü ne kadar gizemli. Karanlık, ardından aydınlık. Bu değişim hep etkilemiştir beni. Çok kötü şeyler düşünürüm. Başı dertte olanları, korkanları, yalnız in-

1. «Rüzgâr başlıyor— Yaşamak için çaba göstermek gerek.»

sanları, mahpusları... Eh, artık içeri gireyim. Siz biraz bahçede dolaşsanız-a.»

«Siz de gelmez misiniz? Kayalıklara gidip, aya bakalım.»

«Hayır, siz gidin. Orada olduğunuzu düşünmeyi yeğlerim. Şu taraftan gidin. Daha kestirmedir. İyi geceler, kusuruma bakmayın.» Çabucak ayağa kalktı ve Marian daha doğrulmadan gözden kayboldu.

Marian bir süre öylece durdu. Düşünceliydi ve etkilenmişti. Ama bazı engellerin yıkılmasından da hoşnuttu. Hannah'nın yakarışı dokunmuştu. Benden ne istediğini bilemiyorum ama yapmaya ya da nasıl istiyorsan öyle olmaya çalışacağım, demek istiyordu. Yalnız, konuşmanın anlamını tam kavrayamamıştı.

Ay şimdi gökte yusuvarlaktı. Ağır ağır bahçede yürümeye başladı. Hannah'nın tarif ettiği bahçe kapısına gelince, açmaya çalıştı ama öbür taraftan biri tutuyormuş gibi, kapı açılmadı. Bir an sinirlenerek kuvvetle çekti ve kapı, her yana toprak ve kum sıçratarak, açıldı. Dışarı çıkmaya çalıştı.

Arkasında taş duvarın kara gölgesi, bahçeye vurmuştu. Kayalığın tepesine giden düzgün, kırılmış çimenlik, önünde bomboş ve gölgesiz uzanıyordu. Bulanık ve soğuk ışıktaki kımıltısızdı. Marian, bahçe kapısında durdu. Arkasında bir şey, korktuğu bir şey, mıknaş gibi geri çekiyordu onu. Arkadaki bahçenin varlığı somutlaşmış, Marian'ı kendine çekiyordu. Dışarı çıkma isteği sönmüştü. Adımını atmaktan korkuyordu. Bir süre kapıda felce uğramış gibi ka-

lakaldı. Solumasını bastırmaya uğraşıyordu. Gözle görülen ama gene de gerçek dışıymış gibi gelen kayalığın tepesindeki geniş çayır, ne yapacağını görmek istermiş gibi soğuk ve dikkatli, bekliyordu.

Bir süre sonra Marian, harap bahçelerden geçerek, geri döndü. Ay, bulutların arkasındaydı. Daha önce buralarda dolaşmamıştı. Az önce, önündeki ve ardındaki her şeyden o kadar çok korkmuştu ki, o kapıdan kendini koparırcasına söküp almıştı. Daha önce hiç böyle olmamıştı. Kafasının içinde, kendi kendiyile tek başınaydı ama tam bir yalnızlık değildi bu. O uçsuz bucaksız karanlığın içinde, bir köşede onu izleyen bir şey vardı sanki. Kendi kendine, bu böyle sürüp gidemez diye söylendi. Mutlaka biriyle konuşmalıyım. İyi ama, kiminle ve hangi konuda? Böylesine bir yalnızlığı ve iç sıkıntısını zaten bekliyordu. Onun dışında, yakınacağı ne vardı ki? Şimdi ne diye bu denli korkup, paniğe kapılmıştı sanki?

Bahçenin koyu karanlığında, önünde, küçük bir ışığın hareket ettiğini gördü. Olduğu yerde kalakaldı. Işık bir an duruyor, sonra bir şey ararmış gibi oradan oraya gidip geliyordu. Bir ara kaybolup, yeniden göründü. Küçücük, yuvarlak bir noktaydı. Taşların, yaprakların üstünde gezinip duruyordu. Marian bir el feneri olması gerektiğini düşündü. O yana doğru yürüdü. Ayaklarının altında yumuşak toprak ve çimenler hiç ses çıkarmıyordu. Işık, yolun biraz sağındaydı, ve Marian'ın düşünebildiği tek şey, oradan olabildiğince çabuk geçip, eve koşmak-

tı. Yüreği ağzına gelerek, adımlarını sıklaştırdı.

Işık ansızın ona çevrildi, Marian durdu. Giysisi, ayakları aydınlandı. Çakıllar topuklarının altında çatırdıyorlardı. Bir süre bundan başka ses duyulmadı. Işık, usulca yüzüne yaklaştı, gözleri kamaşmıştı. Soluğunu tutup bekledi.

«Miss Taylor.» Denis Nolan'ın sesiydi. Arasıra, geceleri onun balıklarına bakmaya gittiğini anımsaması gerekirdi.

«Mr. Nolan, korkuttunuz beni.»

«Çok özür dilerim.»

Resmi ve hafif düşmanca bir tavır içinde, karşılıklı durdular. Marian ona doğru bir adım atarken, aklına Alice Lejour'a 'saldırma' olayı geldi. Şu anda böyle bir şeyden korkmuyordu.

Aralarında, çimenlere vuran ışığın yuvarlaklığı, öylece duruyorlardı.

Sonunda Marian,

«Balıkları görebilir miyim? Doğru dürüst bakmadım hiç,» dedi.

Nolan fenerin ışığını ayaklarına tutarak, ona yol gösterdi. Üç tane oval su zambağı havuzu vardı. Bunlar eskiden İtalyan stili bir bahçenin parçası olmalıydılar ama şimdi, çevrelerindeki taş kısmın üstünü katırtırnakları, dişbudak fidanları ve her çeşit yabani çiçekler bürümüştü. Ak ve koyu kırmızı zambaklar hâlâ açıyordu. Fenerin ışığı iri, tozlu yaprakları ve çiçeklerin bükülmüş başlarını yalayıp geçti.

Nolan çömelmişti, Marian da onun yanına diz çöktü. Havuzun üstündeki tel ağ, kıvrılarak açılmıştı.

«Bu tel nedir?»

«Turnalar için.»

«Turna mı?— Ha, balıkçılar. Evet, balıkları yiyebilirler.»

Suyun altını görmeye çalıştı. Yemyeşil, derin ve kımiltısız ot kümeleriyle doluydu. Fenerin ışığına hiç aldırmayan tombul, altın rengi balıklar, ağır ağır yüzüyorlardı.

«Bunlar kırmızı balıklar, şunlar Japon balığı, şu ince çevik olanlar da orfe, altın orfe. İlerdeki koyu yeşil de kilizbalığı. Pek kolay göremezsiniz onu. Tinca tinca da derler.»

«Bu, zoolojideki adı değil mi?»

«Evet.»

«Ne güzel. Pembe burun nerede?»

Nolan karanlıkta ona döndü, fenerin ışığı suyun yüzüne vurdu.

«Bu adı nereden biliyorsunuz?»

«İlk karşılaştığımızda, bir kavanozun içinde, elinizdeydi. Adını Mr. Scottow'a siz söylediniz.»

«Öbür havuzda o. Şimdi biraz daha iyi.»

Marian, Nolan'ı incittiğini hissetti. O yöre insanının, şakaya hiç yer vermeyen değerlendirmesi onda da vardı. Alaycılığın en hafifine bile hoşgörüsü yoktu. Marian da alay etmemiştii zaten. Aceleyle ekledi,

«Küçük yarasa nasıl?»

«Öldü.»

Marian havuzun kenarına oturdu. Şimdi çevresini saran, güzel kokularla yüklü, diken diken karanlığı ve evin yakındaki varlığını daha bir belirgin duyuyordu. Bulutların ardındaki ayın mavimsi karaya çevirdiği göge evin silüeti

çizilmiş gibiydi. Pencerelelerden birinde ışık vardı ama hangisi olduğunu kestiremiyordu. Taş hâlâ sıcaktı. Işık duraladı, sonra suyun yüzünde sekerek söndü.

«Mr. Nolan, size birkaç soru sorabilir miyim?»

Nolan gitmek için ayağa kalkmıştı. Marian onun başını ve omuzlarını seçebiliyordu.

«Ne soracaksınız?»

«Burada ne oldu?»

Yanıtlamadan önce duraladı. Sonra feneri yakarak çabucak çevrede şöyle bir dolaştırdı. Yeşil katırtırnakları, yaban sümbülleri, ak papatyalar ve burçaklar bir an görünüp, kayboldular.

«Hiçbir şey olmadı. Yalnızca siz bu denli ıssız bir yerde yaşamaya alışkın değilsiniz, o kadar.»

«Beni başınızdan savmayın,» dedi Marian. Çakıllı patikadan adımını attığı an, bunun olacağını sezmişti.

«Oturun Dr. Nolan. Anlatmanız gerek. Yedi yıl önce ne oldu?»

Nolan, Marian'ın yanına tek dizi üzerine çöktü. Karanlıkta kaybolmuş gibiydi.

«Hiçbir şey olmadı. Yani ilginç bir şey demek istiyorum. Neden?»

«Haydi canım, ben çok şey biliyorum. Mr. Crean-Smith'in kayalıklardan aşağı düşmesiyle ilgili filân. Bana her şeyi anlatmalısınız. Burada kötü olan bir şey var, yalnızlık değil bu... Hiç kuşum yok. Lütfen benimle konuşun. Benim için ne denli zor olduğunu görmüyor musunuz?

Konuşun benimle, yoksa başka birine sormak zorunda kalacağım.» Düşünmeden konuşuyor, sözcükler kendiliğinden geliyordu ve giderek Nolan'ın etkilendiğini farketti. Nolan oturdu. Sert sıcak taşın üstünde dizleri birbirine değiyordu.

«Size hiçbir şey anlatamam.»

«Anlatacak bir şey var öyleyse değil mi? İyi-ce aklımı kaçırmadan, burada kalıp kalmıyacağıma karar vermem gerek—» Nolan yumuşak bir sesle,

«Bizler gibi,» dedi.

«Lütfen anlatın, yoksa Mrs. Crean-Smith'e soracağım.»

«Bunu yapmayın—»

Telâşlanmıştı. Marian aynı noktada biraz daha direndi.

«Haydi Denis.» Adını söylemek doğal geliyordu şimdi.

«Bakın— şey— bir dakika.» Bir kez daha feneri yavaşça ve dikkatle çevrede gezdirdi. Evdeki ışık sönmüştü.

«Size bir şey söyleyeyim mi? Burada kalıp kalmıyacağınızı bilmeniz gerektiğine katılıyorum ve bunları başkalarından öğreneceğinize ben-den öğrenmenizi isterim.»

Durdu. Suyun yüzüne sıçrayan bir balığın çıkardığı şapırtı duyuldu.

«Burada ne olduğunu sordunuz. Söyleyeceğim. Hapis.»

«Hapis mi?» Marian şaşırmıştı, öğreneceklerinden korkuyordu. Yüreği acı verecek kadar çarpıyordu.

«Mahpus kim?»

«Mrs. Crean-Smith.»

Bunu yarım yamalak bildiğini farkettili. Nasıl anladığını açıklayamıyordu. Hâlâ hiçbir şey anlamıyordu.

«Peki, gardiyanlar kim?»

«Mr. Scottow, Miss Evercreech, Jamesie, siz, ben.»

«Hayır, hayır! Ben değilim! Ama neden söz ettiğinizi anlamıyorum. Yani Mrs. Crean-Smith, burada hapis mi?»

«Evet.»

«Ama bu çılgınlık. Peki neden Mr. Crean-Smith—»

«Onu kurtarmıyor, değil mi? Onun isteği üzerine hapsedildi.»

«Hiçbir şey anlamıyorum.» Bahçe kapısında benliğini saran o paniği yeniden duydu.

«Mrs. Crean-Smith, hasta, yani akıl hastası ya da tehlikeli filân mı?»

«Hayır.»

«İyi ama neden buraya kapatıldı öyleyse? İnsanlar öyle durup dururken hapsedilmezler. Orta çağda yaşamıyoruz.»

«Biz burada yaşıyoruz. Neyse aldırmayın. Kocasını hapsetti onu. Çünkü Mr. Crean-Smith'i önce aldattı, sonra öldürmek istedi.»

«Aman Allahım—» Artık merak etmiyordu. Olayın geri kalanını duymak istemiyor, aklını büsbütün karıştıracığından korkuyordu. Bir an, onu durdurmayı düşündü. Nolan alçak sesle anlatıyordu.

«Her şeyi sırayla anlatsam daha iyi olacak. Madem bu kadarını anlattım. Eğer yanlış bir şey

yapıyorsam, Tanrı bağışlasın. Şöyle olmuştu: Hannah Crean-Smith, zengin bir kızdı. Hepsi kendi malı-mülküydü. Buradaki zengin toprak sahibi ailelerden birinin kızıdır. Bu ev, ve millerce uzanan bu topraklar hep onundur. Çok gençken, ilk kuzeni, Peter Crean-Smith'le evlendi. Yanılıyorsam Tanrı bağışlasın, çok sert bir genç adamdı. Yakışıklıydı ama çok içer ve başka kadınların peşinden koşardı. Karısına çok kötü davranıyordu ve daha başka şeyler. İyi bir evlilik değildi. Hannah mutsuzdu ve hep öyle gitti. Daha çok bu evde kalırlardı; çünkü Peter balığa çıkmayı, avlanmayı filân severdi. Öyle sürüp gitti işte. Bir gün, Philip Lejour çıkageldi.»

«Philip Lejour mu?»

«Evet. Pip Lejour derler ona. Yaşlı Mr. Lejour'un oğlu. Genç Mr. Lejour, Riders'ı satın aldığı anda, bir yıkıntıdan başka bir şey değildi. Yok pahasına aldı. Av lojmanı olarak kullanacak, avlanmak isteyenlere de kiraliyacaktı. Böylece üçü arkadaş oldular. Erkekler avdan sonra çoğunlukla birlikte oluyorlardı. Bu, dokuz yıl önceydi. Sonra Mr. Crean-Smith'in iş için Amerika'ya gitmesi gerekti. Gerçi çok zengin bir adam olması dışında işi konusunda hiçbir şey bilmiyorum ama, sanırım iş içindi. O gittikten sonra, Mrs. Crean-Smith'le Mr. Lejour, birbirlerine âşık oldular ve seviştiler.»

Yeniden duralayıp feneri yaktı. Bahçe son derece sessizdi.

«Bir süre bu böyle sürdü. Mr. Crean-Smith'in hiçbir şeyden haberi yoktu. Bir gün hiç beklenmedik bir anda çıkageldi ve karısını yatak-

ta genç Mr. Lejour'la yakaladı. Bu, yedi yıl önceydi.»

Bir süre suskun kaldı. Kendini iyice öyküye kaptırmış gibiydi. Sonra yeniden anlatmaya başladı.

«Mr. Crean-Smith'in sert bir adam olduğunu söylemiştim. İşte asıl o zaman öfkeden çılgına döndü.»

«Mr. Lejour'a mı?»

«Karisına.»

Anlattıklarından duygulanıp suskunlaşmış gibiydi.

«O günden sonra da, karısını eve hapsetti.»

«Mr. Lejour ne yaptı?»

«Uzaklara gitti. Ne yapabiliirdi ki? Onu da beraberinde götürüp, kurtarabilirdi. Hannah da bunu biliyordu. Sonra, mektuplaştılar. Birtakım insanlar kocasının yapacaklarını göze alıp haber getirdiler. Ama o gitmedi.»

«Neden? Eğer Mr. Crean-Smith, o denli—»

«Kilisede evlenmişlerdi.»

«Evet ama gene de—»

«Aklından neler geçtiğini bilemeyiz ki. On-
dan korkuyor, hem de çok korkuyor olmalıydı.
Bir evi terketmek öyle kolay bir iş değildir. Hep
kollanıyor, gözetleniyordu. Bunun yanısıra, ko-
casını terkedip başka bir dünyada yaşamak—
unutmayın ki çok genç evlenmişti. Yapamadı iş-
te... Ola ki, öbür olaydan da suçluluk ve acı duy-
du.»

«Öbür olaydan mı?»

«Evet. Başka bir şey daha oldu. Bunun üs-
tünden fazla zaman geçmedi. Olsun olsun da

üç ay. Ne yaptı bilmiyorum ama o gün— belki de kavga ettikten sonra— evden fırladı ve kalyonlara açılan kapıya doğru koşmaya başladı. Sizin az önce geldiğiniz kapı. Tepeye gidiyordu. Allah bilir, amacı neydi— intihar belki, kendini aşağı atacaktı— ya da hiçbir şey düşünmeden kaçıyordu. Mr. Crean-Smith arkasından koştu. Ondan sonra olanları kimse tam bilmiyor. Aralarında bir mücadele olmuş ve Mr. Crean-Smith kayadan aşağı yuvarlanmış.»

«Aman Allahım—» Marian'ın soluğu tıkanmış, kendini hasta hissediyordu. Fenerin ışığıyla yerinden sıçradı, her şey yeniden karanlıklara gömüldü.

«Yaşadı. Mucizevi bir şeydi. Orada, kayada küçük bir yarık vardır, eski bir kaynak yatağı belki de, tam onun içine düşmüş. Kötü düştü ama yaşadı.»

«Çok yaralanmış mı?»

«Bilmiyorum. Herkes başka bir şey söyledi. Kimi sakatlandı dedi, kimi yaralandığını söyledi, bilmiyorum.»

«O günden beri görmediniz mi?»

«Hayır. O sıralar Gaze'de değildim. O günden sonra yedi yıldır buraya ayak basmadı.»

«Ya o?»

«O hapisti.»

«Yani yedi yıldan beri bu evde kapalı mı demek istiyorsunuz?»

«Evet. Onu hapsettikten sonra Gerald Scottow'u getirdi. Gerald çocukluk arkadaşımı. Başka dünyaların adamı olmakla birlikte, iyi

dosttular. Gerald'a güvenirdi. Böylece zaman ge-
çip gitti.»

«Aman Yarabbi. Bütün bunlar çılgınlık. Zor-
la tutamazlar ki, değil mi? İsterse gidebilir, o—.»

«Hannah'nın kendisini unutuyorsunuz.»

«Yani artık isteyerek mi kalıyor?»

«Ne düşündüğünü kim bilebilir ki? Öncelik-
le mesafe sorunu var tabii. Buradan bir yere ulaş-
mak için millerce gitmek gerek. Eskiden sık sık
ata binerdi. Derken, bir gün; beş yıl önceydi, an-
sızın atını Greytown'a mahmuzlayarak kimse-
nin duymasına vakit kalmadan trene atladı ve
doğru babasının evine gitti.»

«Sonra ne oldu?»

«Babası eve almayıp, geri gönderdi.»

«Neden gitti öyleyse?»

«Bilmem. Unutmayın ki kocası, kuzeniydi. Bu
ailelerde bağlar çok güçlüdür. Evlendiğinde o
kadar gençti ki, kibrit çakmasını bile beceremez-
di. O tren biletini nasıl almış, şaşılacak şey. So-
nunda dönüp geldi.»

«Peki sonra ne oldu?»

«Peter Crean-Smith'in geleceği yolunda bazı
söylentiler çıktı. Hannah çok telâşlandı ama
gelmedi. Bu olaydan sonra bahçeye çıkmasına
izin verdi.»

«Yani beş yıl bahçeye çıkmadı mı?»

«Çıkmadı. O sırada Evercreech'ler geldiler.
Mr. Smith gözcüleri arttırmayı düşünmüş ol-
malıydı. Ailenin uzaktan akrabası olurlar. Son-
radan fakir düşmüşler. Kocasından sonra babası
da öldü.» Marian tiz bir sesle,

«Anlamsız ve çılgın bir öykü bu,» dedi, sonra sesini alçaltarak,

«Size inanmadığımı söylemek istemiyorum, ama her şey o kadar akıl almaz ki. —Hannah'nın kendisi— dediniz. Peki, neden her şeye boş verip, bavulunu alıp gitmiyor? Hiç kuşkusuz, Gerald Scottow ve diğerleri, onu zorla burada tutamazlar. Onu tanıyan başkaları da var değil mi? Effingham Cooper, Mr. Lejour. Onlar neden bu konuda—»

«Mr. Lejour izliyor ve bekliyor. Buraya her yaz gelir. Evi onardı ve yaşlı babasını getirdi. Kendi de hep gelir gider. Ama onun yapabileceği hiçbir şey yok. Artık yapmak istediği bir şey olduğundan da kuşkuluyum.»

Marian Gaze'deki ilk akşamında, gözüne ilişkin dürbünlü adamı anımsadı.

«Hannah'yı görmüyor, onunla hiç konuşmuyor mu?»

«Onu görmesi yasak ve bildiğim kadarıyla haberleşmiyorlar. Bu, yalnız ona zarar verir ve durumunu güçleştirir.»

«Gerçekten korkunç. Peki siz? Siz ona yardım edebilirsiniz. Öbürlerinden yana değilsiniz her halde?»

«Ben ne yapabilirim?»

«Bir türlü anlamıyorum. Burada kalmayı kendi mi istiyor?»

«Belki de. Çok dindardır.»

«Bunun dinle ne ilgisi var? Acaba— yani gerçekten ittiğine inanıyor musunuz?»

«Bilmiyorum. Belki o da bilmiyordur. İnsan

iradesinin hiçbir işe yaramadığı davranışlar vardır.»

«Kendini suçlu mu hissediyor, demek istiyorsunuz? Peki siz ne düşünüyorsunuz bu konuda? Gerçekten itmiş olabilir mi?»

Duraladı,

«Evet, olabilir. Ama böyle düşünmek önemli değil. Bir davranışta bulundu, artık bu, ona aittir ve kimse onu değiştiremez.»

«O kadar uzun süre, öyle küçük bir yerde kalmayı düşünemiyorum bile. Nasıl deli olmadığına şaşıyorum.»

«Blackport Manastırındaki rahibeler çok daha küçük yerlerde ölünceye dek yaşıyorlar.»

«Ama onlar inanıyorlar.»

«Belki Mrs. Crean-Smith de inanıyordur.»

«Evet ama o yanılıyor. Yani, olayı böyle göstermek yanlış olur demek istiyorum. Hastalıklı ve marazî bir şey. Her ikisi için de çok kötü. Çevredekilerin çoğu onu tanır mı?»

«Köylüler mi? Evet, tanırırlar. Bu yörede efsaneleşti artık. Bahçeye çıkarsa öleceğine inanıyorlar.»

«Lânetli olduğuna mı inanıyorlar?»

«Evet ve yedi yılın sonunda ona bir şey olacağına inanıyorlar.»

«Neden yedi yıl? Peri masallarında hep bu süre vardır, ondan mı? Şimdi de yedi yılın sonu işte.»

«Evet, ama hiçbir şey olmayacak.»

«Bir şey oldu. Ben geldim.»

Hiç sesini çıkarmadı. Marian'a omuz silkmış gibi geldi.

«Ben neden geldim?» Öyküdeki yerini bulmaya çalışıyordu. Bu inanılmaz öykü dört bir yandan onu sarmış, götürüyordu. Hiçbir şeyin rastgele olmadığı bir öyküydü bu.

«Benim gelmeme kim karar verdi, neden?»

«Bu beni düşündürdü. Yalnızca duygusal bir karar olabilir, ya da bir tür şaperon¹ olarak düşünülmüş olabilirsiniz.»

«Peki, kiminle olan ilişkisini gözleyeceğim ki?»

«A, herkesle. Örneğin Mr. Cooper'la. Onu görmesine izin verilen birkaç kişiden biridir. Zararsız bir adamdır ama gene de emin olmak için bir şaperonun varlığı gerekir. Belki de acı vermek içindir.»

«Acı mı?»

«Sizi severse, sizi ondan uzaklaştırmak filân, bilmiyorum. Kimi sevdiyse gitti. Siz akıllı davranın, ona fazla yaklaşmayın. Bir şey daha. Gerald Scottow'u düşman etmemeğe çalışın.»

Bir anda, şimşek gibi parlayan bir sezgiyle tüm bedenini bir ateş kapladı. Neden burada olduğunu anlamıştı. Gerald Scottow için buradaydı. Onun düşmanı ve her konuda onun karşıtıydı. Ancak onunla mücadele ederek bir şeyler yapabilirdi. Bu pek de tutarlı bir fikir sayılamazdı, geldiği gibi de bir anda yokolup gitti.

«Neden dostları— siz, Mr. Cooper ya da Mr. Lejour— dışarı çıkması için ikna etmiyorsunuz

1. **Chaperon**: Genç bir kadının sokağa çıkarken yanına aldığı yaşlı başlı kadın.

onu? Hep böyle onun acımasını, yumuşayıp bağışlamasını bekliyoruz ya! Bence, Hannah, psikolojik bir şartlanma içinde. Ne olursa olsun burada kalması gerektiğine inanıyor. Bu durumdan uyandırılması gerekmez mi? O denli sağlıklı ve doğaya aykırı ki.»

«Ruhsal olaylar doğal değildir zaten. Bir günahın ağırlığı altındaki ruh, tutsaktır. Onun için geçerli olan her şey, şu ya da bu biçimde hepimiz için geçerlidir. Onunla acısı arasına giremezsiniz, karmaşık ve değerli şeyler bunlar. Her neyse, onun oyununa katılmalı ve inandıklarına inanmalıyız. Onun için yapabileceğimiz tek şey bu.»

«Benim yapabileceğim tek şey bu değil,» dedi Marian. «Ona özgürlüğü anlatacağım.»

Nolan aceleyle,

«Sakın böyle bir şey yapmayın. Artık onun için bir anlamı yok. Yüreği ve benliğiyle ilgili neye inanırsanız inanın; ondan da öte, dış dünyadan korktuğuna, fantazi kavramlara bağımlı olduğuna ya da yarı deli olduğuna inansanız bile, ona özgürlükten söz etmeyin. Son yıllarda kafa-büyük bir huzura kavuştu. Bu dinginliği bozmayın. Zaten uğraşsanız da bozamazsınız sanıyorum. Göründüğünden daha güçlüdür, ama siz gene de böyle bir şeye kalkışmayın. Bu uzlaşma ona aittir ve inanın bana, elindeki en iyi şey de budur.»

Marian karanlıkta başını sertçe iki yana salladı, «Ama bazan öyle umutsuz ve acılı görünüyor ki—»

«Birine gerçekten boyun eğdiniz mi, bunun

aldatmacası yoktur. Herhangi bir asker hiç sesini çıkarmadan ölür ama İsa bağırmıştı.»

Marian mırıldandı, «Kime boyun eğmekten—?»

Konuşmaları bitmişti ama. Nolan'ın ayağa kalkması üzerine o da kalktı. Soğuktan kaskatı kesilmiş ve üşümüştü. Giysileri nemden ıslanmış, üstüne yapışuyordu. Gökte küçük bir ay vardı, koşuşan bulutların arasında uçuyormuş gibiydi. Eve giden yol, hafifçe aydınlanmıştı. Yürümeye başladılar.

«Ne zaman geldiniz buraya?»

«Beş yıl oluyor.»

«Sizde, Mr. Lejour'un onca riske girerek, haber gönderdiği habercilerden biri miydiniz yoksa?»

«Evet. İçeri ayrı ayrı girsek iyi olur.»

Terastaydılar. Ay ışığı, daha önce Hannah'yla oturdukları masanın tam üstüne vurmuştu. Taşlar üstüne saçılmış, soğuk bir ışıkla, nokta nokta parlıyorlardı. Marian, toplamak için durdu.

Başını kaldırıp evin karanlık gözlerine baktığında, gene o inatçı korkuyu duydu. Nolan'a dönerek,

«Peki, bunu sona erdirecek nedir öyleyse?»

«Belki ölümü. İyi geceler.»

İKİNCİ BÖLÜM

8

Effingham Cooper bulunduğu birinci mevki vagonun penceresinden dışarı baktı. Bildiği manzaralar yavaştan başlıyordu. Bir yere baktığında ondan sonra neyin geleceğini anımsayabiliyordu. Bu, onun hem hoşuna giden, hem de korkutan bir duyguydu. Yuvarlak kule, kırık pencereleriyle, harap, George Devri'nden kalma ev, kocaman, eğri duran megalit ve Scarren'in başladığını gösteren sarımsı gri kayalar... İnmesine daha yirmi dakika olmasına rağmen, bavullarını indirdi, paltosunu giydi ve aynaya bakarak ağırbaşlı bir tavırla kravatını düzelitti. Küçük tren sarsılarak gidiyordu. Sıcak bir gündü.

Buraya en son altı ay önce gelmişti. Hiçbir şey değişmemişti. Kuşkusuz onlar da kendisini hiç değişmemiş bulmuşlardı. Aynada kendine bakmayı sürdürdü. Genç görünüşüyle onu yalnızca ismen tanıyanları hep şaşırtırdı. Daha gençti tabii, kırkındaydı ama bazen kendini Methuselah kadar yaşlı duyuyordu. Başarılarına göre de, bir bölüm şefi olmak için de gerçekten gençti. Alaycı bir tavırla kendini süzdü. Uzun boylu, iri yapılı, pembe ciltli yüzünde, sert bir ağzı, düz, uzun bir burnu ve iri mavi gözleri olan bir adamdı. Yıllar boyu giyilen şapkalardan ve briyantinden biraz başına yapışıkmiş gibi duran parlak, kestane rengi, dalgalı saçları var-

dı. Erkeksi bir görünüşü olduğu gibi çevresinde de adı akıllı, başarılı ve güvenilir biri olarak geçerdi. Aynadaki aksine düşünceli düşünceli bakarak, başını arkaya attı. Aklına Elizabeth'in sözleri geldi. Elizabeth onunla şakalaşmaya cesaret eden tek kişiydi. Bir gün şöyle demişti, «Yüzündeki bu uyuşuk aslan anlamını çok seviyorsun herhalde.» Çarpık bir gülümseyişle yerine oturdu.

Tırnaklarını kemirmeye başladı. Bu sefer ne olacaktı acaba? O trene binip gerisin geriye dönerken neler olmuştu? Her an bunu düşünmüştü. Bütün bir yıl boyunca; geceleri ansızın uyanıldığında, toplantılardan birinin en önemli ânında, asansör ve istasyonlarda hep bir şeyler yapması gerekip gerekmediğini merak edip durmuştu. Zaman zaman, kaçmaya çalıştığı bir düşünce geliyordu aklına. En güçlü olan birtakım şeyleri değiştirebilecek tek kişidir. Yoksa zor kullanarak kesin bir çözüm yoluna mı gitmeliydi? Hepsi hiçbir şey yapmadan beklediklerine göre böyle bir davranışta bulunmak ona düşmüyor muydu? Korkunç bir düşünceydi.

Effingham, Hannah Crean-Smith'i dört yıldır tanıyordu. Lejour ailesiyse yirmi yıllık dostlarıydı. Max Lejour, Oxford'dayken, Effingham'ın hocasıydı. Sonra öğrenciyken diğer Lejour'larla tanıştı. Max'ın karısı Pip doğduğunda ölmüştü. Effingham Max'ı ilk tanıdığı anda, aksi ve geçimsiz bir bekârdı. Öylesine ters bir adamdı ki, insan onun yanında bir kadının varlığını düşünemiyor, o iki çocuk gökten zembille inmiş gibi geliyordu. Ama Mrs. Lejour'un resmi, masasının

üstünde duruyordu. Kızıl saçlı, güzel bir kadındı. Effingham ilerleyerek öğretim üyeliğine kadar yükseldi. Ama huzursuzdu ve Max'ın karşı koymasına rağmen, kariyeri bırakıp kamu görevlisi olarak çalışmaya başladı. Çok da başarılı oldu ama şimdi bu akılsızca seçimden çok pişmandı.

Zavallı Alice Lejour kaldığı yatılı okuldan eve izinli çıktığı bir hafta sonu, babasının sevgili öğrencisine âşık oldu. Effingham'ın bu durumdan hem hoşlanmasına hem de tedirgin olmasına karşın, Alice, aşk konusunu hiç de enine boyuna düşünmemişti. Öğrenciyken, Effingham ona hükmetmişti, genç bir kız olduğunda durmadan takılıp kızdırırdı. Çok sonraları zayıf bir ânında, onunla flört etti. Bu biraz da sevgili Elizabeth'in pençelerinden kaçmak içindi. Elizabeth'le evlenmediğine iyi etmişti. Sert bir meslek kadını ile evlenmekle budalalık ederdi. Çalıştıkları bölümde Elizabeth, ondan bir alt derecedeydi ve biraz fazla akıllıydı. Onunla şu andaki ilişkileri kusursuzdu. En büyük üzüntüsü, Alice'i incitmek ve hep Alice'le evlenmesini isteyen Max'ı hayal kırıklığına uğratmaktı. Yararsız bir sevgide onu yıpratmak istemiyordu. Sonuç olarak gitgide yaşlanıyordu insan.

Max Lejour tüm yaşamı boyunca ona güç kaynağı olmuştu. Max'ın onun yaşamında hâlâ böyle bir yeri olduğunu bilmek, hiç hoşuna gitmiyordu. Hocasının öylesine denetimindeydi ki, başarısıyla ilgili en küçük bir şey gözünden kaçmıyordu. Kendisi ise, Max'ı, hiç düşünmeden büyük bir bilim adamı kabul etmişti.

Zaman geçtikçe bu, yerini sevgiye bıraktı. İki erkek olarak aynı dünyayı paylaştıklarında ise, Effingham, bazen Max'tan korktuğunu farkedirdi. İğnelenmekten ya da eleştirilmekten değil, düpedüz, bu yakınlıktan kişiliğinin zedelenebileceğindendi. Ara sıra, bir süre için ondan uzak dururdu ama her seferinde de geri dönmüştü. Daha sonraları Effingham'ın başarılı, güçlü ve ünlü olduğu yıllarda, Max'a bakış açısının yeniden değiştiğini gördü. Bu onu rahatlatan bir düşünceydi. O nedenden de öylece kaldı. Max'ı 'Garip ve hoş bir eski dost' olarak kabul ediyordu. Artık sırtından büyük bir yük atmış ve hafiflemiş gibiydi. Giderek, Max'ın soyut ve çağdışı bir kişiliği olduğunu ve bilgisinin de sandığı kadar sağlam olmadığını gördü. Yaşamının yarısı süresince onu etkileyen neydi öyleyse? Gene de geri döndü.

Pip Lejour, onun diğerleriyle ilişkilerine bir aksaklık ve gerginlik getirmişti. Alice'ten dört yaş küçüktü ve Effingham'la arkadaş olabilmesi zaman aldı. Pip, okulda öğrenciyken Effingham'la alay edip dururdu. Alice'in sevgisi, kızkardeşi gibi onları da birbirine yaklaştırmıştı. Effingham Pip'i seviyordu ve mesleğinde yardımcı olmak için, kaç kez ona yardım etmeye çalışmıştı. Pip, şair olmayı kafasına koymuştu. Bu konuda çok yetenekli olduğuna inanıyordu. Effingham'ın telkinleri ve biraz da parasal destekle iyi bir gazeteci oldu sonunda. Başta pek başarılı olacak gibi görünmüyordu. Effingham, Alice'ten Pip'in sevgi dolu, yiğit davranışlarını ve bunun ilginç sonuçlarını öğrendiğinde şaşıp

kaldı. Pip sonunda dünyanın yüzünü değiştirmişti. Kusursuz olmasa bile değiştirmişti ya, önemli olan buydu.

Max'ın birkaç yıl sonra emekliliği geldi ve Eflâtun'la ilgili yoğun çalışmasını tamamlamak üzere, Riders'a taşınarak dünyadan elini eteğini çekti. Effingham'a gelip yanında kalmasını, birlikte Latince okumalarını ve eski 'okuma partileri'ni canlandırmalarını önerdi. Bu, Effingham'ın hoşuna gitti. Yaşlı adamla Latince okumayı severdi. Tatili iple çekiyordu. Oraları, hattâ Alice'i bile özlemişti. O da çalıştığı ziraat enstitüsünden dönmüş olmalıydı. Geldiğinde Pip'i orada bulmak pek hoşuna gitmemişti. Pip işi gücü bırakmış, elinde dürbün, karşı evi gözetlemeye dalmıştı. Effingham önce ortalıkta bir şeyler döndüğünü sandı ama sonra baktı ki her şey bildiği gibiydi. Pip saygılı, Alice ince ve anlayışlıydı. Pip balığa çıkıyor, Alice de bitki toplamaya gidiyordu. Max ise Timaeus'a başlamak için sabırsızlanıyordu. Güneş hiç durmaksızın o görkemli kıyı boyunca ve uçsuz bucaksız denizde parlıyordu. Görünüşe göre hiçbir şey onu mutlu olmaktan alıkoyamazdı hiçbir şey: Orada kapalı kadının insanın aklından çıkmayan varlığı dışında.

Doğal olarak Alice, Effingham'a olayı kaba taslak anlatmıştı. Onunsa böyle bir olayla ilgilenmemesi olanaksızdı. Gelmek istemesinde biraz da bu merakın payı vardı. Ama şimdi buradan her şey başka türlü görünüyordu. O kadın bir saplantı olmuş, aklını karıştırıyordu. Onunla ilgili düş kurmaya başlamıştı. Öbür eve

doğru yürüyüşler yapıyor, ama pek yaklaştırmaya cesaret edemiyordu. Zamanının çoğunu camın önüne oturup Gaze'i gözlemekle geçiriyordu. Sonunda ya buradan gitmeye ya da bir şeyler yapmaya karar verdi. Ama ne yapabiliirdi? Le-jour'lar ondan hiç söz etmiyorlardı. Bu suskunluk, Effingham'da bir çerçeve yarattı. O çerçevenin içindeki düş gitgide büyüyordu.

Bir akşam her şey kendiliğinden oldu. Effingham, Gaze'in arkasındaki kayalıklarda dolaşırken yolunu kaybetti, bu arada da hava karardı. Bataklıkta yolunu bulmaya çalışırken, Denis Nolan'la karşılaştı ve Denis ona yol gösterdi. Daracık patikada birlikte yürümeye başladılar. Tam Gaze'e yaklaştıklarında büyük bir fırtına koptu. Bu durumda eve sığınmaktan başka yol yoktu ve Nolan onu zoraki bir incelikle davet etti. Hannah'ya haber verildi, o da konuğu hemen görmek istedi.

Effingham bu ana çok hazırды. Günlerce hazırlanmış, kurmuş, kendini uydurmuş ve şartlanmıştı. Hannah'ya âşık olmaya hazırды. Ve oldu. Şimdi, geçmişe baktığında o karşılaşmayı tam anımsıyamıyordu ama onu görür görmez ayaklarına kapanmış olmalıydı. Bir saat sonra evden çıktığında başı bulutlara değiyordu. Bütün gece boyunca yağmurda yürüdü.

Riders'ta geri kalan günleri, biraz karışık, tartışmalı ve anlaşmazlıklarla dolu geçti. Durumunu gizleyemiyordu. Sevgisinin yanısıra gururu yüzünden de her şeyi açıklamak için sabırsızlanıyordu. Akıllı Elizabeth'in, büyük aşkı olduğunu sanmıştı. Ama şimdi geriye baktığında,

çektiği acılara karşın yumuşak kalmış, garip ve kutsal güzelliğiyle Hannah ona, şatonun en korkulu yanı gibi görünüyordu. Hannah'ya acı verdiğini farketmeden onun duygularını körükledi. Alice, kıskançlıktan çılgına dönmüştü. O da çok acı çekiyordu. Effingham'ın Hannah'ya olan duygularını anlıyamayan Pip, onun bu açık tutkusuna sinirleniyordu. En çok da bütün bunlara hiç aldırmadığı için Max'a kızıyordu. Max gerçekten olan biteni hiç umursamıyordu, çünkü Effingham'ın kızıyla evlenmesinden çoktan umudunu kesmişti. Bugüne dek, öbür evle hiçbir ilişkisi olmamıştı. Sonradan daha mantıklı düşündüğünde Effingham, karşı evdeki hapis kadının onun da merakını çekmiş olacağını tahmin etti.

Effingham için ondan sonraki iki gün işkence oldu ve Hannah'yı yeniden görmeye gitti. Dosdoğru ön kapıya gidip çaldı. İçeri buyur edildi ve onu yalnız gördü. Âşık olduğunu söyledi. Sonunda başarmıştı işte. Hannah irkildi ama pek de şaşırmadı. Herkesi hep şaşırtırdı zaten. Hannah dışında. Hannah, ona nasıl davranacağını bilemiyor gibiydi. Olayın içine girmiyor, çevresinde dolaşıyordu. Bu arada, hafifçe küçümseyen ve karşı koyan bir tavırla gevezelik edip duruyordu. Effingham için bu hem çekici, hem de dayanılmaz bir şeydi. Hannah onu ciddiye alamıyacağını söyledi ama 'istenmeyen adam' olmadığını da çıtlattı. Kahkahalarla gülerek gitmesini söyledi. Effingham tam çıkarken, ansızın istekle ellerini uzattı. Effingham onu aradı. Yeniden aradı. Hiçbir şey olmadı. Hannah daha yumuşak, dostça ve ince bir tavır takınmıştı. Dost-

lukları ilerledikçe, her an dış bir etkiyle bunun bozulacağı korkusunu duymaya başladı. Ama öyle bir şey olmadı. Anlıyamadığı bir nedenden, gelmesine anlayış gösteriliyordu.

Onu görmeme korkusu kalmayınca Effingham bu kez, bundan sonra ne yapması gerektiğini düşünmeye başladı. Hannah'nın durumunu, düşünce biçimini anlayamıyor ve tavrında özellikle koruduğu bir kapalılık seziyordu. Kayıp kocaya düşlerine girmeye başlamıştı. Budala, kör ve nefret dolu biri olmalıydı. O gün kayanın tepesinde ne olduğunu ve olayın tümünü bilmek istiyordu. Ama bunları Hannah'ya sormak düşünülemezdi bile. Başta, ona sık sık «Buradan götürüyüm seni» diyordu ama Hannah, açık bir şey söylemeden, hattâ hiçbir şey söylemeden hep onu geri çeviriyordu. Konuşmadan da sevgilisi olamayacağı açıktı.

Effingham o yaz bir çılgınlık yaşadı. Dönmeyi erteledi, Lejour'larla kavga etti. Her an, Blackport'daki balıkçılar oteline gitmeye hazır-
dı ama gitmedi. Sonra düşündüğünde, o anda bundan hoşlandığını itiraf etti. Bir şeyi daha farketti: Hannah'nın sorumluluğunu gerçekten yüklenmekten korkuyordu. Sonunda iradesini kullanarak işinin başına dönmek zorunda kaldı. Onca, sorun çözümlenememişti. Hannah'nın açık, dostça mektuplarına, dikkatle yazılmış kinayeli mektuplar göndermeye başladı. Gaze'de mektupların okunduğunu sanıyordu.

Noel'de döndü; ama olay yeni bir biçim almıştı. Hannah onu gördüğüne sevindi, Lejour'lar çok içten karşıladılar. Yerini bulmuştu artık,

durumunu kabul ediyordu; Hannah'ya âşıktı, onun kulu-kölesiydi, en küçük bir fırsatta koşup ona gelecekti, herkes ona anlayış gösteriyordu, kimseye de bir zararı yoktu. O denli zararsızdı ki, baştan beri ona fazla aldırmamışlardı. Ama gerçekte ne denli zararsızdı acaba? Şimdiye dek hiçbir şey yapmamıştı. Sonradan Elizabeth'e de söylediği gibi, bu durum çok çekiyordu onu. Güzel bir öyküydü. Bürosunda oturmuş Hannah'yı düşünürken, kendini, onun orada kapalı, her şeyden ve herkesten uzak olduğunu bilmekten garip ve biraz da suçlu bir haz duyarken buldu.

Bir süre sonra, her şeyi olduğu gibi kabullenışı üstünde düşündüğünde, bu davranış biçimini Hannah'dan kapmış olabileceğini hissetti. Hannah, garip bir biçimde, ölüme mahkûmmuş ya da şimdiden ölmüş gibi kendini tümüyle bırakmıştı. Birbirlerine yaklaştıkları anlar, suskun, belirsiz, yapay ve çok seyrekti. Arkasında hep bir umutsuzluk seziliyordu. Bu ne tür bir kendini adayıştı, bir türlü karar veremiyordu: Peter'a mı, sorumluluklarına mı, Tanrı'ya mı, kafasındaki soyut bir kavrama mı, bilemiyordu. Doğruluk ve güç müydü, yoksa kötü bir oyun mu oynuyordu? Aşırı bir şey olduğu kesindi: Giderek kendinin de, saçma sapan mutluluk ve özgürlük fikirleriyle bozmaya hakkı olmadığını düşündüğü bir şeydi.

Lejour'lar onu bağışlamışlar, gördüklerine sevinmişlerdi. Max o gerginliğini atmıştı, şimdi açıkça merak ediyordu. Effingham o eve nasıl böyle rahatça girip çıkabiliyordu? Alice acıları

atlatmıştı. Bu konuda hâlâ çok katı olmakla birlikte, Effingham öyle sanıyordu ki, onu görmekten hoşnuttu. Alice hep Elizabeth'dan korkmuştu. Effingham'ın Hannah'ya bağlılığı, onu Riders'a getiriyor ve bekâr kalmasını sağlıyordu. Bu konuda Pip'in gerçekte ne düşündüğü bir sır olarak kaldı. Effingham gene sık sık Gaze'e gidiyordu ama orada onu sinirlendiren bir uğursuzluk var gibiydi. Bazen, Pip'in o güzel yarattığı kapalı görmekten garip bir haz duyduğunu sandığı oluyordu. Böyle bile olsa Pip ona anlayış gösteriyor, bu arada bazen gözleri eski şakalarını anımsatır biçimde parlıyordu.

Tren yavaşlarken Effingham'ın yüreği daha hızlı atmaya başladı. Seviniyor ve korkuyordu. Pek tabii o zararsız biriydi ve her şey eskisi gibi olacaktı. Gene de her yıl, çemberin merkezine yaklaştığı duygusunu içinden atamıyordu. Giderek biraz daha yaklaşıyordu ve tam o noktada ne var; bilmiyordu. Elini kapıya uzattı. Göz kamaştıran bir ışık perdesi, terkedilmiş gibi duran küçük istasyonu kapladı. Plâtformda tek başına biri bekliyordu. Sevgili Alice. Zavallı Alice.

«Oraya Marian Taylor adında yeni bir kız gelmiş.»

«Oraya nereye?»

«Oraya işte, Effie. Hannah'ya arkadaşlık etmek için gelmiş. İyi eğitim görmüş biri. Bir okulda Fransızca öğretmenliği yapıyormuş galiba.»

«Bütün bunları nereden biliyorsun. Hannah'yla görüştün mü yoksa? Hay Allah razı olsun senden.»

Alice, Effingham'ı hoşnut etmek için, son iki yıldır, seyrek de olsa karşı evdeki rakibiyle komşuluk ilişkilerine başlamıştı.

«Hayır. Kendimde o cesareti bulamadım. Burada olup olmadığımı bilmiyor. Denis söyledi.»

Alice, Denis'i düşündü. Oynadığı koruyucu rolü, Effingham anlamsız ve iç sıkıcı buluyor, sınırlanıyordu. O kazadan sonra, Alice'in onu görmeğe nasıl dayandığını bilemiyordu.

«Ha, Hannah mektubunda bir kızdan söz ediyordu ama ben onu hizmetçi sandım. Bir arkadaşı olduğuna sevindim. Nasılsa sen bu işi görev olarak yapıyorsun.»

«Görev olduğundan değil, biliyorsun ki Hannah'yı sırf merakımdan görmeye gittim. Ondan nefret etmiyorum. Kimse edemez zaten, yalnızca pek anlaşılamıyoruz, o kadar. Her neyse, nasıl olsa böyle bir arkadaşlık pek de yakışık almazdı. Ama bu kız, evet, güzel ve çok tatlı. Onunla ta-

nışmalısın Effie. Buraya davet edeceğimi söyledim ona.»

Alice şimdiden kıskanmış, diye düşündü Effingham. Alice çabuk çabuk konuşuyordu. Her kadının benim peşimden koştuğunu sanıyor, onca hepsi tehlikeli, dedi kendi kendine. Hoş bir düşünceydi bu. Tüm kadınlar peşinde olsa hiç de fena olmazdı hani.

«Bu kıza nerede rastladın?»

«Plâjda. Denize girmek için cesaret toplamaya çalışıyordu, ama giremedi.»

«Akıllı kızmış. Umarım sen de yeniden yüzmeye başlamamışsındır?»

«Hayır. Domuzbalığına benzemeye başladık-tan sonra yüzmeyi bıraktım. Bu bana, dün geceki düşümü anımsattı. Seninle yüzüyorduk, üstelik yalnızca yüzmüyorduk. Evet, neyse, boş ver.»

Bir başkasının düşünde yaşamak, garip bir şeydi. Hannah'nın hiç onu düşünde görüp görmediğini düşündü. Hiç sormamıştı.

«Biraz toplusun. Ama bu sana yakışıyor.» Zavallı Alice iyice kalınlaşmaya başlamıştı. Tüvidler içinde iriyarı, sadık bir ortayaşlı kadındı artık. Belki de toprakla haşır neşir olması onu böyle yapmıştı. Yere eğilirken bile ayaklarını açıyordu.

Alice'in Austini'yle istasyondan henüz gelmişlerdi, Effingham'ın yatak odasındaydılar. Büyük bavul yarı açık, yatağın üstündeydi. Hoşnutsuzlukla, Alice'in odayı bir sürü ıvır zıvırla doldurmuş olduğunu farkettiler. Şöminenin üstünde deniz kabukları, Çin porseleninden kedi heykelcikleri, minicik işe yaramaz yastıklar, işleme-

li hasırlar ve pahalı çay takımlarından parçalar. Alice, antikacı dükkânlarının yorulmak bilmez bir müdavimiydi. Hiç ayırım yapmadan ne bulursa alırdı. Eve ucuza aldığı bir sürü çatlak çanak çömlekle dönerdi. Cimriydi. Evde onları yerleştirmek için dolaşırken, ağır hareketleriyle bir fili andırırdı.

«Odamı hazırlamışsın, ne iyi. Bu yabani çiçekler de ne güzel. Bataklıktan mı topladın?»

«Evet, o et yiyen bitkilerden. Seni yiyeceklerini sanmıyorum. Keşke bahçemizde doğru-dürüst bir çiçek olsa ama o Allahın cezası bahçe yokolup gitti. Artık zamanım olduğuna göre bu işi ele alabilirim.»

«Zamanın-?»

«İşimi bıraktım. Sana söylememiş miydim?»

«Neden hiç-?»

«Her işi bir yana bırakıp savaşa hazırlanıyorum. Biliyorsun yedi yıl oldu.»

«Ama sanırım - Hadi canım şaka yapıyorsun. Gerçekten neden?»

«Babam yaşılanıyor. biliyorsun, kitabını da artık bitirdi sayılır.»

«O da savaşa hazırlanıyor galiba.»

«O kitap bittiğinde, daha da yaşlanmış olacak. Uzun süredir bu işle uğraşılıyor. Onun bitmesi, yaşamının da sonuna gelmesi gibi bir şey olacak.»

Effingham ürperdi. Max'ı o kitap olmadan düşünemiyordu. Gerçekten, sonra ne yapabilir-di? Alice konuşmasını sürdürdü.

«Zaten, artık kışları yalnız bırakmaya gelmez. Kışın buralar nasıl olur, bir bilsen. Biraz bi-

liyorsun tabii, ama çok kalmadın. Çok iyi yardımcılarımız var ama, onlardan bu sorumluluğu yüklenmelerini bekliyemem. Artık Pip'le ben burada olacağız ve-»

«Pip mi?»

«O da işten çıktı, evet. Söylemedim mi? Yeni bir şiir kitabı çıktı. Görmüşsündür herhalde. Artık iki yıl şiirle uğraşmak istiyor. İyi bir şeyler yapacağına inanıyor.»

«Anlıyorum. Üçünüz bir arada. Beni nerdeyse, önemli bir şey olacağına inandıracaksın.» Effingham şiirlerin yeni baskısını görmüştü ama alıp bakmak içinden gelmişti. İyi olmadığını biliyordu.

Güzel bir kızıl saçlı hizmetçi kapıdan başını uzattı. Riders'taki bütün hizmetçiler kızıl saçlıydı. Eski Normandiya'lılardan geliyorlardı. O soydan birçok kişiye kıyı boyunca rastlamak mümkündü.

«A, Carrie, içeri gel kızım,» dedi Alice.

«Carrie, ateşi yakacak. Akşamları çok soğuk oluyor, hoşuna gider. Odama gel de manzaraya bakalım.»

«Merhaba Carrie,» dedi Effingham. El sıkıştırlarken, kız kızardı. Carrie ondan çok hoşlanırdı. Hizmetçilerin tümü de güzeldi. Denis Nolan'ı düşündü. Odadan çıkarken, et yiyen çiçekler gözüne ilişti. Ne iğrenç şeyler dedi kendi kendine.

Effingham'ın odası denize karşıydı. Alice'in odasıysa, vâdiye ve Gaze'e bakıyordu. Effingham bir an şatonun görünüşüne daldı gitti. Bu denli yakınında olduğuna inanamıyordu. Ger-

çekten var olması büyüleyici bir şeydi. Onu düşlediğinde, kafasında canlandığı imge o denli güçlüydü ki, şimdi gerçek varlığı onun yanında sönük kalıyor ve her gördüğünde hafifçe şaşırıyordu. Birden bir hareket dikkatini çekti ve aşağıda, terasta Pip Lejour'u gördü. Köpeği Tadg ayaklarının dibindeydi. Elindeki dürbünü karşı eve çevirmişti. Effingham kaşlarını çatarak geri çekildi. Alice,

«Şu Pip de ne romantik,» dedi. «Pip'i Effingham'a savunmak istiyordu.

«Hannah hepimizi romantikleştirdi.» Alice'i üzmemek istemiyordu. Uzlaşmak ister gibi gülümsedi.

«Keşke ben de seni romantikleştirebilsem, Effie. Pekalâ korkma, başlamıyacağım.»

Effingham onun kısa, düz, dikkatle pudralanmış burnunu, yumuşacık üst dudağını ve kat kat kesilmiş kısa sarı saçlarını süzdü. Yanakları daha dolgunlaşmıştı. Artık güzel bir kız değildi ama güçlü kuvvetli, sağlıklı, insana kendini kabul ettiren, orta yaşlı bir kadındı. Bir şeye ya da birisine omuz vermek için yaradılmıştı. Hiç evlenmemiş olması ne yazıktı. Effingham ona bakarken, Alice'in sert yüzü eriyip yumuşadı. Onu incittiği için Effingham, kendinden utandı. Ona doğru eğilerek,

«Kızarıyorsun Alice!» dedi.

«Yapma Effie. İstasyonda söylemem gerekirdi. Çok üşütmüşüm.»

Allah kahretsin diye düşündü, Effingham. Şimdi bana da geçecek. Tam Alice'e göre bir şeydi. Hannah'ın onu böyle hasta görmesini istemi-

yordu. Hannah'ya bulaştırmak, onu da hasta etmek istemiyordu. Alice'i dudaklarından öptü.

Alice bir an ona eskiden olduğu gibi istekle ve acı dolu baktı. İşkence ediliyormuş gibiydi. Sonra yüzü değişerek gülümsedi. Artık kardeşine bakar gibiydi.

«Çok iyisin. Haydi şimdi gel de babamı gör.»

Effingham dönerken, yatağın üstündeki beyaz şeylere gözü ilişti. Bütün yatak deniz kabuklarıyla kaplıydı. Alice'in büyük bir koleksiyonu vardı.

«Bütün kabukları çıkarmışsın. Ne garip duruyorlar. Deniz kabuklarından bir kız gibi. Çok eskiden bir öyküde çiçeklerden yapılmış bir kız okuduğumu anımsıyorum ama deniz kabuklarından yapılmış yoktur herhalde. Bu yeni bir güzellik.»

«Evet, seni büyülemek için. Biraz vereyim sana.» Küçükçe olanlardan bir avuç dolusu aldı ve onun cebine koydu. Birlikte aşağı indiler.

Dışarda, terasta sarı av köpeği koşarak Effingham'a doğru sıçradı. Ön ayaklarını beline dayıyarak, gülermiş gibi duran ağzını yukarı kaldırdı. Bir bağlılık gösterisiydi bu.

«Merhaba Tadg. Merhaba Pip.»

«'Tanrım biz burada bir kez daha toparlananlardan şefaatinı esirgeme.' Merhaba Effie.»

Alice şişmanladıkça, Pip zayıflıyor ve inceliyordu. Ufacık kalmıştı. İpeksi yumuşak saçları vardı. Tepesi hafiften açılmaya başlamıştı. Konuşmaya hazır, nemli ağzı ve beyaz yüzü Alice'in aynıydı. Dar, gri-mavi gözleri ara sıra parlar ve özel şakalar yapıldığında kocaman olurdu.

«Bir şey içer misin?»

«Hayır, sağol.» Pip'in şimdiye dek, onun ağız tadı konusunda bir fikir edinmiş olması gerekirdi.

«Max'ı arıyordum. Sonra görüşürüz.» Pip'in başına son bir göz attı. Arkasında sislerin arasında, alt yanında uzanan çiçekli bayırla Gaze görünüyordu. Öte yanda bataklığın koyu çizgisi vardı.

«Ben buradan ayrılıyorum.» Elini kapının tokmağına koydu. Effingham'ı daha yüksek bir makama takdim eden bir rahibe gibiydi. Babasıyla ilişkilerindeki bu biraz anlamsız duygusallık, dokunuyordu ona.

Max'ın çalışma odası arka taraftaydı. Penceresinden çakıllı çimenler, bodur çalılar ve en arkada Scarren'in sarımsı-gri tepeleri görünürdü. Bataklık bu tarafta değildi.

Effingham kapının önüne geldi. Ağır başlı ve ölçülü görünmek istiyordu. Daha çok kendi gerçek kişiliğine dönmek ister gibi bir duyguydu bu. Kendini toparlamak istiyordu. Her şey bir yana, Max'ın önemli konularla uğraşmasına saygısı vardı. Bir bakıma Max onun için yaşamıştı, onun öbür yaşamında varolmuştu. Her gelişinde hep ondan iyi şeyler almış, biriktirmiş. Bu anı korkusuna hafifçe gülümsedi. Her neyse, o eski büyüünün bozulmadığına sevinmişti. Yavaşça kapıyı vurdu.

Bekledi. Sonra, eskiden beri tanıdığı ve bildiği öbür seslerin hiçbirine benzemeyen bir ses duydu. İçerden kısık, boğuk, tekdüze bir ses geliyordu. Kapıyı açtı.

Yoğun bir puro dumanı her yanı sarmıştı. Max odanın loşluğunda kapıya arkası dönük oturuyordu. Perdeler yarı açıktı. Aşıl'ın Korosundan basit, oynak bir şarkı söylüyordu.

Effingham, arkasına oturdu. Elini cebine sokup, Alice'in verdiği keskin kenarlı deniz kabuklarına dokundu. Parçalanmışlardı. Odaya gelirken biraz sinirliydi. O zaman kırmış olmalıydı. İyi bildiği dizeleri izlemeye başladı.

Zeus, insanlara bilgi yolunu gösterirken, acı çekerek öğrenmeleri kuralını koymuştur. Hüzünlü sıkıntılar gibi, acının anısı da uykumuzda yüreğimize damlar ve istesek de istemesek de bizi bulur.

«Buralarda hiç şimdiye dek bu kadar çok yabancı tavşan görmemiştim,» dedi Alice.

«Tümü de çılgın gibi.»

«Daha çiftleşme ayı gelmedi. Son zamanlarda balığa çıkıyor musun?» dedi Effingham.

Ne söyleyeceğini bilemiyordu. Geldiğinin ertesi günüydü ve Hannah'yı görmeye gidiyordu. Yanında yürüyen Alice'i sinirden boğacak gibiydi. Tam çıkarken o da beraber gelmeye kalkmıştı.

«Pek çıkmıyorum,» dedi Alice. «Alabalık bulunmuyor. Öbür balıklar için de daha erken. St. Martin yazını beklemek gerek.»

Gerçekten her yan yabancı tavşanlarla doluydu. Bataklığın alt yanındaki parlak yeşil tepenin yamacında, hoplayıp sıçrayarak sağa sola koşuşup duruyorlardı. Effingham'la Alice, iç taraftaki patikadan yürüyorlardı. Bu yol köyü ve dereyi aşağıda bırakıyordu. Dere az ötede küçük şelâlelere dönüşüyordu. Bir kaç kuş başlarının üstünde dolaşıyordu. Hava güneşliydi.

Tepenin yamacında hâlâ selin izleri vardı. Geniş bir şerit halinde kara bir bataklık toprak ve dört bir yana yayılmış taşlar görünüyordu. Dere tam ortada, olup bitenle hiç ilgisi yokmuş gibi, kapkara, kendi halinde akıp duruyor, arasıra güneşte parılıyordu. Toprakla aynı renkteydi. Kayaların birinden öbürüne atlayarak, dere-

yi geçtiler. Effingham dalgın, Alice'e yardım etti.

Hannah'yla her karşılaşışında, koşullar ne olursa olsun fena halde tedirgin olurdu. Ondan uzaktayken, bu ilişkiye açıkça bakabiliyordu. Ama yeniden ona döndüğünde gerçek, soluk alan ve varolan Hannah'yı gördüğünde, düş gücüyle neler dokunduğunu anlıyordu. Çoğunu kendi yaratıyordu. Anlatılamayacak denli büyük bir hazla Hannah'nın kendisini sevdiğini, ona âşık olduğunu düşünüyordu. Ama tüm bunlar onun yokluğunda söz konusuydu. O varken, o olaya katlanmak zorundaydı. Bu değişim ona acı veriyordu. Beraberlikleri fantazi, mutluluk ve doğallığı getiriyordu. Cinsellik, aşk, tüm bunlar biraz da hayal gücü demek değil miydi zaten? Ama ilk karşılaşma hep telâşlandırıyordu onu. Çünkü bu güçlerin ilk sınıandığı andı.

Buna bazı şeyleri değişmiş bulma korkusu da ekleniyordu. Her şey bir yana, bu denli garip bir durum, hep böyle sürüp gidemezdi. Yoksa gidebilir miydi? Hannah'yı giderek küçülen, en sonunda da patlayan bir yıldız gibi düşünmüyordu. Zamanla yoğunlaşan bir tutku da görmüyordu. Tam tersine, güvenini sarsan bir irade zafı söz konusuydu. Hannah'nın ansızın onun kollarına atılacağını ya da buradan götürmesi için yalvaracağını sanmıyordu. Öyle bir şey yapsa bile kendi, Hannah'ya yetebilecek miydi? Ama hayır, diye düşündü, o hiçbir zaman böyle bir şey istemez. Gene de bu durumu değiştirmek gerekti. Ama kim değiştirecekti? Ya da kim değiştirmeye başlayacaktı? Çünkü bir kez değişmeye

başladığında, bu güne dek o sessiz haliya dokunmuş şekiller, gerçek yaşamda biçim bozulmasına uğrarlar. Effingham, Alice'in 'kolları sıvayıp savaşa hazırlanmak' sözünü anımsadı. Ürpererek böyle bir şeyin neler doğurabileceğini düşündü. Yedi yıl masalına inanmıyordu tabii. Gene de bazıları için epey uzun bir süreydi- Peter-Crean Smith için örneğin. Gene ürperdi.

«Aaa, Tadg!» Köpek, Alice'e doğru sıçrayıp, çamurlu ayaklarını etekliğine dayadı, sonra çevresinde dönmeye başladı. «Pip yakınlarda olmalı. Sabah erkenden avlanmaya gitmişti.»

Uzaklardan, tepenin olduğu yandan biri bağırdı. Derenin ta öte yanından, Ccarren'in, çimenli bayırın eteğine yığıldığı sarımsı taş yığınlarının arasından biri aşağı iniyordu. Pip yaklaştıkça kolunun altındaki şeyin ağır bir çifte olduğunu gördüler. Öbür elinde de birbirine bağlanmış sülünler vardı. Bu Effingham'ın hiç hoşuna gitmedi. Alabildiğince uzanan bu topraklar Hannah'nındı. Pip'in yasak bölgede gelişigüzel avlanması Effingham'a kaba ve hırsızlama bir olay gibi göründü. Pip, yaşamdaki rolünün sınırlarını ölçmekten âcizdi anlaşılan.

Effingham'ın av konusunda neler hissettiğini bilen Alice, «A, Pip, sen kıyıya, yabani kaz avlamaya gitmiyecek miydin?» dedi.

«Erken kalkmadım,» Effingham'a sırtıttı. «Bağlılık yemini sunmaya mı Effie?»

Effingham hiçbir şey demedi. Öfkesinden bayılacak gibiydi. Pip'i hiç anlamıyordu. Ona baktı. Hiçbir şey olmamış gibi kardeşine dönmüş, neşeyle Scarren'de gördüğü kuzgunları an-

latıyordu. Saçlarının dökülmüş olmasına karşın, şaşılacak denli genç duruyordu. Eski ve kirli bir gömlek giymişti. Açık yakasından uzun boynu görünüyordu. Yanakları güneşten kızarmıştı ve bir genç kızınki gibi pürüzsüzdü. Konuşurken yüzü mimiklerle sık sık değişiyor, arada Effingham'a takılır gibi bakıyordu. Çiftesini baldırına dayamıştı. Silâh ona yakışıyordu. Silâhlardan korkan Effingham ona beğeni ve korkuyla bakıyordu. Pip başka bir kuşaktı. Bu yüzden de onu duygusuz ve aptal bir genç olarak görmüyor; gülümseyen, anlaşılabilir, incecik, arkaik ve tehlikeli bir Apollo olarak görüyordu.

Kuşlardan kan damlıyordu. Effingham kendini toparladı, gitmek istediğini söylemeye hazırlanırken, Pip'in omuzunun üstünden gördüğü bir şey dikkatini çekti. Bataklığın altındaki yamaçtan bir adamla bir kız, Gaze'den oraya doğru geliyorlardı. Adamı tanıdı. Denis Nolan'dı.

Rip'le Alice sustular. «Denis'le yürüyen kız, Miss Taylor,» dedi Alice. «Hemen onu öğle yemeğine filân çağırayım bari.»

Pip elini salladı. «Günaydın, Denis!»

«Günaydın efendim.»

Pip, Denis'ten hoşlanırdı. Effingham adamın biri benim kızkardeşime tecavüz etmek isteseydi diye düşünüyordu ki, kızı gördü.

Güzeldi ama tam anlamıyla değil. Güçlü ve insanın ilgisini çeken bir yüzü, uzunca bir burnu, küçük canlı kahverengi gözleri ve sınıksız kapalı duran kavgacı bir ağzı vardı. Varlığı çok güçlüydü. Effingham'a baktığında, yüzünde dengeli ve cesur bir anlam vardı.

Alice tanıştırdı. «Mr. Cooper. Kardeşim. Miss Taylor.»

«Merhaba.»

«Buralara yeni geldiniz galiba?» dedi Effingham.

«Evet, ve çok etkilendim. Böylesine ilginç bir doğayla karşılaşacağımı ummuyordum. Alışmak için zaman istiyor. Güzelden çok, görkemli ve soylu, değil mi?» Hoş ve kesin anlamlı bir sesi vardı.

Effingham onun, kendisini hoşnut etmek için incelik göstermesinden hoşlanmıştı. Basmakalıp sözler söyledi, Alice de ona katıldı. Bu protokolün sonunda, Miss Taylor'un, o anlamsız utangaçlığına karşın: Akıllı bir kız olduğuna karar verdi Elizabeth'in genç kopyası.

Ansızın her şey değişti. Derenin aşağılarını keşfetmekte olan Tadv, Denis'i görünce bir anda çılgına döndü. Denis, gruptan biraz ayrı duruyordu. Köpek, coşkuyla havlayarak ona doğru atıldı, kuyruğunu ona sararak çevresinde dönme-ye başladı.

«Tadv, Denis'e bayılır,» dedi Alice. «Hiç unutmaz onu. Denis ufacıktan bakıp büyüttü onu.»

Denis de onunla oynamaya başlamıştı. Çimenlerin üstüne oturmuştu. Köpek üstüne tırmanıyor, yüzünü yalıyordu. Effingham bu gösteriyi biraz fazla samimî buldu. Öbür iki kadına baktı. Onlar yumuşak bir yüzle, gülümseyerek izliyorlardı. Onaylamadığını gösterir bir biçimde hafifçe öksürdü. «Gitmem gerek.»

«Gaze'e mi gidiyorsunuz?» dedi Miss Taylor. «Sanırım, Mrs. Crean-Smith sizi bekliyor.» Effingham'a bakarken, ilgisini gizleyemiyordu.

Effingham bir an, bir tutukluk geçirdi. Kız budala değildi, bir şeyler anlamış olmalıydı. Ama bu genç ve hoş yarattığı bir düşman gibi görmüyordu. Ona gülümsedi, kız da karşılık verdi.

Denis'e Tadg'ın sabahki kahramanlıklarını anlatmakta olan Pip de onlara katıldı. «Ben artık dönüyorum. Beşten beri ayaktayım. Sizinle tanıştığımı sevindim, Miss Taylor. Riders'a bizi görmeye geleceksiniz değil mi?»

«Çok isterim.»

«Evet, bunu ayarlayalım,» dedi Alice isteksizce.

Miss Taylor, Pip'in tüylü ganimetlerine bakıyordu. «Zavallı kuşlar!»

«Etyemezlerden misiniz?» diye sordu Alice.

Effingham çabucak kıza baktı. İğneleme, onun da gözünden kaçmamıştı ama şaşırmış görünmüyordu. Biri ona zavallı Alice'ten söz etmiş olmalıydı. Effingham, eski arkadaşının böyle bir şey yapmasından hem tedirgin oldu hem de onu kurumak gereğini duydu.

Miss Taylor hafifçe kızardı ve gülümseyerek, «Hayır, değilim. Öğütlediğim şeyleri yapmaya çalışırım. İnsan kentte şımarıyor. Eğer hayvanları ben öldürmek zorunda olsaydım, kuşkusuz vejetaryen olurdum.»

«Herkese günaydın!»

Hemen arkasından gelen bu yüksek sesle, Effingham'ı sıçrattı. Hepsi döndüler.

Gerald Scottow ve Jamesie Evercreech vâdinin aşağı taraflarından gelmiş, küçük gruba katılmışlardı. Şelâlenin gürültüsü ayak seslerini bastırmış olmalıydı.

«Günaydın,» dediler. Alice sertçe, Effingham kibarca, Pip umursamazlıkla, Miss Taylor da belli belirsiz bir hareketle. Denis hiç ses çıkarmadı. Miss Taylor'un heyecanının farkına varan Effingham çabucak Scottow'a baktı. Jamesie'nin Miss Taylor'a göz kırptığını gördü. Hiç kuşkusuz, Alice'in durumunu kastediyordu. Effingham, hoşnutsuzlukla irkildi.

Scottow'la Jamesie de tüfeklerini almışlardı. Jamesie'nin çantasından kahverengi tüylü iki çift kulak görünüyordu. Yaban tavşanlarından ikisi artık hiç koşamıyacaklardı.

«Eh,» dedi Scottow, «Herkesi bir arada gördüğüme sevindim. Her zaman pek görüşemiyoruz. Mr. Cooper bizi görmeye geliyorsunuz, sanırım? İyi. Biliyor musunuz sizi özledik. Bizi ihmal ediyorsunuz. Güzel bir sabah geçirdiniz mi, Mr. Lejour? Bakıyorum Mrs. Crean-Smith'in güzel kuşlarından yakalamışsınız.»

Pip gülümseyerek Denis'e döndü. Denis bir sinyal almışçasına, gelip tam önünde durdu. Sülünleri uzattı, sonra da ağır ağır Riders'a doğru yürümeye başladı. Herşey iyi prova edilmiş bir töreni andırıyordu. Bir bale sahnesi gibiydi.

Scottow, üzüntüyle arkasından baktı. «Miss Lejour, umarım kardeşinizi kırmadım. Şaka yapıyordum. Lütfen şaka yaptığımı söyleyin ona, olur mu?»

«Gitmeliyim,» dedi Effingham, bir kez daha. Tüfekler onu tedirgin ediyordu. Bu karşılaşma, gerçek kanlar akan gerçek bir savaşın gölgesi gibiydi.

Denis, elinde sülünlerle Gaze'e doğru yola ko-

yulmuştu bile. Miss Taylor, gözle görülür biçimde kararsızlık içindeydi.

Scottow neşeyle, «E, Jamesie'yle gidip vurup kesmeye devam edelim bari. Miss Taylor'un bundan pek hoşlanmadığını görüyorum ama tavşan yahnisini reddetmez umarım. Gel, Jamesie.»

İriyarı adamlar, zayıf çocuk tepeye tırmandılar ve dereyi geçmeye hazırlandılar. Gölgeleleri, mavi göğe karşı netleşiyordu. Öbür üçü, şatoya doğru yürüdüler.

Olay, onu paylaşmak ama hiçbir zaman söz edilemeyeceğini bilmek, bir an tümünü sessizce bir araya getirmişti. Effingham iki kadının arasında yürüyordu. Miss Taylor, yanındakilere bir göz attı, sonra kaşlarını çatarak önüne baktı. Gözünün ucuyla bu kararlı tavrı gören Effingham, bu genç kadının duruma yeni bir boyut kazandırabileceğini düşündü. Üstelik bu, pekâlâ çok aktif bir rol de olabilirdi. Gaze'e her gittiğinde onu görmek zorunda kalmak tatsız bir şeydi. Öbürlerini görmek tatsız değil miydi sanki?

Kendini konudan uzaklaştırmak için, Effingham Miss Taylor'a Gaze'e gelmeden önce ne yaptığını, üniversitedeki görevi ve Paris'te nasıl vakit geçirdiği konusunda sorular sormaya başladı. Onunla çok rahat bir tavırla konuşmaya başladı. Sanki o genç bir öğrenciymiş, kendi de bir öğretim görevlisiymiş gibi. Miss Taylor biraz yumuşamıştı. Şimdi ona daha kolay ulaşabiliyordu. O kendini savunmaya hazır ve utangaç tavrı gitmişti. Alice hiç konuşmuyordu. Şatonun bahçe kapısına geldiler.

«Mr. Lejour'un Lâtince profesörü olduğunu

duydum.» Miss Taylor, Alice'i de konuşmaya sokmaya çalışıyordu. «Keşke ben de Lâtinçe bilseydim. Kendi kendime Almanca öğrendim ama Lâtinçeye hiç cesaret edemedim.»

«Ben size Lâtinçe öğretirim,» dedi Effingham.

Alice hafif bir hareket yaparak başını arkaya attı. Tanrım, ne budalayım ben diye düşündü Effingham. Sözünü geri almak için çok geçti. Miss Taylor kızarmıştı. Alice'e baktı. Alice bir süre uzaklara baktı, sonra başını Effingham'a çevirdi. Bir an aralarında bir elektriklenme oldu. Ben koca bir budalayım diye düşündü Effingham. «Yani, eğer isterseniz,» dedi aceleyle, «başlangıç için birkaç ders verebilirim.»

«Çok teşekkür ederim. Bakalım zaman bulabilecek miyim, olur mu?» dedi Miss Taylor.

Hiç zaman kaybetmiyor diye düşündü Effingham.

«Tadg nerede?» dedi Alice. «Pip'le gitmedi. Bizimle olduğunu sanıyordum.»

«Şimdi Denis'le içeri girdi.»

«Allah kahretsin. Şimdi benim gidip onu getirmem gerekecek. Denis'le beraberken, kendi dönüp gelmez.»

«Ben getireyim mi?» dedi Miss Taylor.

«Hayır, hayır. Zaten sizinle gelmez. Beraber yürüyelim. Haydi biz önden gidelim de Effingham'ı rahat düş kurabilmesi için arkada bırakalım. O bizi istemiyor.» Alice Miss Taylor'un koluna girerek, onu da kendisiyle birlikte gitmeye zorladı.

Effingham onların uzaklaşışına baktı. Hannah'nın gözlerinin önünde insanın içine huzur veren kocaman, altın bir heykelcik gibi büyüyordu. Arkada aceleyle giden minicik iki şekil vardı.

Onu kollarına aldı. Böyle anlarda Effingham, öylesine yoğun bir mutluluk duyuyordu ki, nasıl olup ta uzaklara gidebildiğini anlamıyordu. Döndüğünde ise hiç gitmemiş gibi oluyor, insanı kör eden ve zaman kavramı olmayan bir güzelliğin içinde ayakları yerden kesiliyordu. Yalnız o vardı. Ölümsüzlük sembolü, tek gerçeği ve yuvasıydı onun. İçini titreten bu büyük sevgiyi yaşattığı için ona şükran duyuyordu.

«Tanrım, Effie. Seni özledim. Döndün çok şükür.»

«Gittiğim için bana lânet etmen gerekir. Seninle doğru dürüst ilgilenmiyorum.»

«Haydi canım, benimle pekalâ ilgileniyorsun. Yo, diz çökme öp beni Effie.»

Onu kanepeye götürdü, el ele tutuşarak oturdular. Her şey aynıydı, ne güzeldi böyle. Viski şişeleri, karmakarışık kâğıtlar, uyurmuş gibi yanan küçük ateş, vazolardaki kamışlar ve geçen seferkinden daha yakın bir beraberlik. Bakışlarını Hannah'ya çevirdi.

«İyi misin? Kötü bir şey olmadı ya? Mektup-ta söz etmediğin herhangi bir şey?»

«Hayır, iyiyim. Herşey bildiğin gibi.»

«Her şey değil. Şu kız var, Miss Taylor.»

«A, evet, Marian. Ama o iyi bir şey. Sana söylemiştim değil mi? O burada olduğu için o denli mutluyum ki, her sabah güzel bir şey oldu-

ğunu bilerek uyanıyorum. O güzel şey de Marian.»

«Ben de varım. Kışkandım.»

«Sen de varsın canım. Biraz viski al, Effingham bana da ver. Oturup, seninle olmanın tadını çıkarmak istiyorum.»

Effingham viski koymaya gitti. Kız konusunda Hannah'nın söylediklerinden etkilenmişti. Acaba kızı bu sessiz sedasız deliler evinde ne kadar tutabilirdi ki? Hannah, Effingham'ı gördüğüne gerçekten çok sevinmişti. Ama yakında gene uzaklara gitmiyecek miydi? Gelecek ay bu zamanlar, pahalı bir lokantada Elizabeth'le oturup, onun uzaktaki prenses'le ilgili şakalarını dinlemeyecek miydi?

Viski koymaya başladı. Viskinin her zaman ki, o çok iyi bildiği ve biraz rahatsız eden kokusu genzini doldurdu. Yarı-anımsanan erotik anılar tüm yoğunluğuyla, ansızın, garip bir biçimde tıpkı düşlerde olduğu gibi onu sardı. Boğulacak gibi kalakaldı. Her şey bıraktığı gibiydi. İyi ama kendinin burada ne işi vardı? Neden bu ölüm törenine katılıyordu?

Dönerek gidip Hannah'nın önünde durdu. Hannah başını kaldırmış, ona bakıyordu. Altın-sarı saçları, yüzünü ortada bırakacak biçimde, arkaya doğru dümdüz taranmıştı. Her yıl daha güzelleşiyordu. Artık çok genç değildi tabii. O yüzde çok net okunan tek bir anlam vardı: Acı. Ama Effingham için birinin kişiliğini anlamak pek kolay değildi. Garip, altın sarısı-kahverengi karışımı sâkin gözleriyle, kaygılı, ona bakıyordu. Bazen, Effingham'a, bir psikiyatristin hastasına

davrandığı kadar sabırlı davranıyormuş gibi geliyordu. İyi ama Hannah hasta değil de neydi? Belki de ikisi de hastaydı. Elini başına koydu.

«Effie yorgun görünüyorsun, Ne-?»

«Sus, Hannah-» Kanepeye onun yanına çöker gibi oturdu. Hannah koyu yeşil çizgili bir giysi giymişti. Uzanarak kabaca dizlerini yakaladı. «Sus-»

«Neden ama- Effingham, ne oldu? Ben buradayım, sen de. Her şey aynı-.»

«Evet, gerçekten ben buradayım, sen de buradasın. Her şey aynı, ama aynı olmamalı.»

«Neden? Ama önce biraz viski ver. Bu kadar çılgınlaşacaksan, buna ihtiyacım olacak.»

Beceriksizce yerinden kalktı, kravatını düzeltti ve Hannah'nın viskisini verdi. Hannah küçük bir kız gibi ayaklarını altına toplamıştı. Böyle, tortop olmuş otururken, herşeyin dışında bir hali vardı. Geniş, karamsar yüzünü kaldırmış, ona bakıyordu. Yanına çağırırcasına yastığı kabbarttı. Effingham hâlâ o çılgınlık ânında düğümlüydü. Bütün bunlarda bir gerçek payı olmaması olası değildi.

«Hannah bu böyle süremez. Delilik bu, yani değil mi?»

Yüzü anlamsızdı şimdi. Donup kalmamıştı ama. Effingham, sessizce havada daireler çizerek uçan kuşları anımsadı.

«Yani gelmemeyi yeğlediğini mi söylemek istiyorsun?»

«Hayır onu söylemek istemiyorum. Bir şeyler yapmamız gerektiğini söylemek istiyorum. Sen ve ben. Bu yatmak bile olsa-»

«Şşşt.. Böyle duyduysa- neden bizim bu yarım ve garip sevgimizin anlamsızlığını düşünüyorsun- şeyy, biliyorsun, çok üzülürüm. Ama eğer gelmeyeceksen, bunu bile yaparım. Senin için de acı olur. Beni merak ettiğini biliyorum. Keşke seni durdurabilsem.»

«Sorun o değil,» dedi Effingham «mutsuzca. Ellerini dua eder gibi kavuşturmuştu.

«Seni seviyorum, Hannah, seni istiyorum da. Bu, şaka filân da değil. Ama sorun bu değil. Bu büyüü bozmak için bir şeyler yapmalıyız. Hepimizi kapsayan bir büyü bu. Uyurgezerler gibi çevresinde dolanıp duruyoruz. Üstelik kötü ve hastalıklı bir büyü. Bu sonsuz suskunlukla bir şeyi öldürüyoruz-»

«Belki de öyledir.» Elini Effingham'ın avucundan çekerek, onunkini tuttu. Hafifçe sıkıyordu.

«Zaten yaşamaya hakkı olmayan bir şeyi öldürüyoruz belki de. Aldırma. Herkese, bana olduğundan daha zor geliyor, biliyorum. İnsan başka birinin hastalığına, kendininkinden daha güç dayanır. Karşısındakinin acısını ancak tahmin edebilirsin, oysa kendi acının sınırlarını ve nasıl dindirebileceğini bilirsin. Effie asıl isteğinin gidip bir daha buralara hiç dönmemek olmadığından emin misin? Artık istemiyor olabilirsin. Burada benimle içten olmalısın. Haydi Effie, gerçeği söyle.»

Effingham onun sesindeki sâkin, emreden tona dayanamıyordu. Ağlamasını, gözyaşı dökmesini görmek istiyordu. Kendisini çılgın gibi istemesini bekliyordu. Bir şeyler söylemeye başla-

yacakken, durdu. Bir düşmanlaymışçasına soğukkanlı olmalıydı.

«Bak,» dedi. «Gitmek istediğim falan yok. Bunu biliyorsun. Artık doğal ve mantıklı bir şeyler olsun istiyorum. Seni buradan götürmek, günlük yaşamın içine sokmak istiyorum. Hannah, ne olur götüreyim seni.» Gelirken bunları söylemek niyetinde değildi. O mu söyletmişti bunları, acaba?

«Çok yüksek sesle konuşma Effie. Kusura bakma seni sıkmak istemiyorum. Senin için bir yük olduğumu ya da en azından sana öyle göründüğümü biliyorum. Bu gerçekten doğal olmayan ve sağlıksız bir şey. Sen benim için öylesine beklenmedik, o denli hazırlıksız olduğum bir şeydin ki- başlangıçta seni hep geldiğin yere göndermeyi düşündüm. Böyle olacağını bilseydim, bu masalın başlamasına hiç izin vermezdim.»

«Aman Tanrım, şimdi beni kovacak değilsin, değil mi?» diye bağırdı Effingham.

«Hayır. Şşş. Öyle yüksek sesle konuşuyorsun ki. Tabii ki hayır, eğer gerçekten sürdürmek istiyorsan. Ama zor Effingham, çok zor. İlk başta bu işi sana imkânsız gibi göstermediğim için, ben suçluyum.»

«Anlamıyorum,» dedi Effingham, acıyla. «Sana gidelim, diyorum. Gelmez miydin, yani gelmez misin?»

«Hayır, tabii gelemem. Zaten sen de bir saniye sonra, böyle bir şey önerdiğine pişman olurdun. Olmaya başladın bile. Bizim bu tür bir yaşam ve sevgi yaşama şansımız yok. Biz yaşamın dışına kaçıyoruz. Hiç değilse ben. Ben değişik

bir şey yapıyorum ve belki seni de aynını yapmaya inandırmalıyım. Olamıyacaksa beni terk etmelisin.»

«Ne yapmak istediğini anlamıyorum,» dedi Effingham. «Ama ben, bunu yapamıyacağım biliyorum ve senin de bunu yapman gerektiğinden kuşkuluyum.» Hannah güldü.

«Bir içki iç canım. Yalnız içmekten nefret ettiğimi bilirsin. Senin de aynı şeyi yapman gerektiğini söylerken, senin yaşama biçiminin farklı olacağını bilmiyor değilim. Başka türlü olamaz zaten. Bir bakıma sana daha çok acı vermem gerek.»

«Daha çok acı mı?»

«Evet. Acı çekiyorsun ama ben senin için bir masalım. Hep romantik şartlarda birlikteyiz.»

Effingham sevgi dolu ve otoriter bir tavırla elini kavramış olan çilli ele baktı. Kendini çok derinlerde, yaralanmış ve suçlu hissediyordu. Kendi kendine, ne kadar az acı çektiğini bir bilse diye söylendi.

«Belki de yalnızca, becerebildiğim kadarını yapmalıydım. Yani, seni kurtarmak, sana yardım etmek, bunu yapamıyorsam da seni bırakmak. Ama seni seviyorum ve biliyorsun ki bu, yalnızca öyle bir masal değil.»

«Kabahat bende. Bana yardım etmeni istememe engel olamadım ve sana hiç yardım etmedim. İstedğin gibi düş kurdun. Ben hâlâ romantığım. Sen benim romantik zaafımsın.»

«Beni bu olayın dışında tutamazsın. Sana nasıl yardım edebileceğimi söylemen için biraz geç.

Gene de deneyebilirim. Deneyecek kadar seviyorum seni.»

«Hayır, seni korkuttum.»

«Hayır korkutmadın. Hannah benimle açık konuş. Bana geçmişten söz et. Bu garip durum için gerçekten ne düşündüğünü söyle. Ne yaptığını göreyim. O zaman içinde de seninle birlikte olabilirim.»

«Ah, ama hiç kimse içimde benimle birlikte olamaz ki. Kimse göremez. Bu başka türlü ve daha tehlikeli bir aldatmaca olur. Şimdi birbirimizi deniyoruz. Özür dilerim.» Sesi telâşlıydı.

«Ben seni korkuttum. Eski, zararsız Effie olduğumu biliyorsun değil mi? Yönetilmem kolaydır benim. Keşke kafanın içini görebilsem. Yani- her şeyin nereye doğru ve nasıl gittiğini görüyor musun?»

«Biliyorsun, garip ama ben zaman kavramı içinde düşünmeyi bıraktım.»

Onun kocaman altın rengi gözlerinin içine baktı. Çok ama çok garip geliyordu ona. Garipti ama harikulâdeydi. Bazan bir deliymiş, bazan da şeytanın ta kendisiymiş gibiydi. Bu gizemli ulaşılmazlık ve olağandışı tavırları, onda en sevdiği şeylerdi. Onu ansızın alıp götürme düşüncesi, dayanılmayacak denli kaba bir davranıştı.

«Bu sanki- bu denli basite indirgediğim için bağışla beni- sabırla katlanılması gereken bir yargılama gibi. Senin de hissettiğin-?»

Hannah gülümsedi. Bacaklarını aşağı sarkıtarak, ayağa kalktı.

«Ben artık pek fazla şey duymuyorum. Yalnızca anlık şeyler. Akşam yemeği, Denis'in ba-

lıkları filân. Çok korktum, kendimi suçlu hissettim ve daha başka bir sürü şeyler duydum ama artık hiçbir şey duymuyorum.»

«Öyleyse neden herşeyi bırakıp gitmiyorsun?» diye sordu Effingham. «Mutlaka benimle demek istemiyorum. Neden buradan gitmiyorsun? »

Pencereye doğru yürüdü ve orada tozluymuş gibi parlayan güneş ışığında durarak, yüzünde bir şaşkınlıkla dönüp ona baktı.

«Ama neden? Ben buraya aitim. Böyle bir şey yapmak, beni bir şeyler olmak zorunda bırakır.»

Effingham da ayağa kalktı.

«Ben çok aptal bir öğrenciyim ama gene de biraz anladım, sanırım. Tedirgin ve romantik olmaktan vazgeçmemi istiyorsun. Burada seninle her şeyden elimi eteğimi çekmemi -seninle ölmemi istiyorsun. Bunu deneyebilirim. Avunmak her zaman olası-»

«Düşlerde mi? Evet. Bu tür bir konuşma beklemiyordum, Effie. Ama belki de böylesi daha iyi oldu. Belki de artık birbirimizle daha başka biçimde ilgilenmemizin zamanı gelmiştir. Eskisi kadar büyüleyici değil ama daha iyi. Düş gücümüzü daha az kullanarak. Başarabilirsek tabii.»

«Ah, Tanrım,» dedi Effingham. Afallamış ve akli karışmıştı. Ölmeğe başlamış gibi geliyordu ona.

«Aa, Alice de burada,» dedi Hannah.

Effingham pencereye doğru yürüyerek onun yanında durdu. Alice Tadg'ın kayışını çekiştirerek terası geçiyor, Denis te peşinden yetişmeye çalışıyordu. Gerald Scottow'la Jamesie, yolun aşı-

ğısından geliyorlardı. Vieolet Evercreech elinde büyük bir sepet, ardında da esmer bir hizmetçiyle, mutfağa doğru gözden kayboldu. Arkadan Riders görünüyordu. Bir yanda kara kayalar, yeşil adacıklar ve rüzgârlı deniz, ufukta da balıkçı kayıklarıyla bir geminin direği göze çarpıyordu. Çok yükseklerde gümüş rengi bir uçak, hava alanına doğru alçalıyordu. Effingham bütün bunları bir anda gördü ve irkildi. Yaşamak. Herkes gibi yaşamak. Hep ilerleyen güzelim yaşam. Ama burada az önce kendini ne adına rehine koymuştu?

«Eee, nasıldı bakalım?» Max satranç tahtasını kenara itti. Geç olmuştu. Max'la Effingham, bir süreden beri, Max'ın çalışma odasında konyak içerek satranç oynuyorlardı. Hannah'yla bir hayli içmiş olan Effingham, akşam yemeğinde kendini daha da kötü hissediyordu. Hep Max'ın bir şeyler soracağını düşünerek korkmuştu. Her gelişinde böyle olurdu. Bu günkünü atlattığını ve çoğunlukla olduğu gibi gene Max'ı tatmin edemediğini seziyordu. Öğrencilik günlerini ve Max'ı en iyi, en doğru, en düşünceli ve en dürüst yanıtları veren kişi olarak gördüğü biraz acı, biraz tat veren o ilk kavrayışını anımsatıyordu. Max onun için belli bir aşamanın, gözüne çarpan ilk ışığıydı. Effingham o şaşkınlığı tam olarak üzerinden atmayı bir türlü başaramamıştı.

Odanın öbür ucunda, masaya ulaşamayan cılız bir ateş yanıyor; iki adamın arasındaki tek yağ lâmbası parlak bir sarı, titrek bir ışık yayıyordu. Bu ışıktaki birbirlerini ancak görüyorlardı. Kalın bir puro dumanı tabakası, lâmbanın üstünden, kitapların kuleler gibi yığıldığı karanlıklara yükseliyordu. Soluk dumanların arkasında, Mrs. Lejour'un fotoğrafı her zamanki yerindeydi.

Tetikte ve uyanık olmaya çalışarak, Effingham sözlerini dikkatle seçti.

«Anlatması biraz güç. Görünüşü her zamanki gibiydi. Dingin bir hâli vardı. Farklı bir şey ol-

madığını söyledi. Garip bir konuşma geçti aramızda.»

«Garip mi? Nasıl? Konyak?» Elinde konyak şişesi, iri başını Effingham'a doğru eğdi. Max'ın cilâlı gibi parlayan çıplak tepesi, derin hatlı yüzünden ve boynundan, iyi kesilmiş gümüşümsü-gri saçlarıyla ayrılıyor; bu onda egzotik bir tak-ke giymiş gibi duruyordu. Bu yüzden ilk görüş-te, Doğu'nun dükkân ya da tapınaklarında bit-mez tükenmez dualar mırıldanan eski atalar-dan biri gibiydi. Dikkatle traş olmuştu. Kapalı yerlerde yaşamaktan, rengi solmuş, parşömenim-si yüzünde, bir bilim adamının dalgın ve yumu-şak anlamı vardı. Ancak onu çok iyi tanıyanlar, bu meskenin arkasını görebilirlerdi. Yaşlandıkça iri burnu incelmış ve üstünde damarlar belirmiş-ti. Ağzı yayılmış ve hep ıslakmış gibi duruyordu, ama mavi gözleri hâlâ soğuk ve parlaktı. Effing-ham'a sanki küçük bir öğrenciymiş gibi saçma-korkular veren, üstü kıllarla kaplı elleriyse iriy-di ve geniş, düz, pençe gibi parmakları vardı. İri yarı bir adamdı ama omuzları, yıllarca kitapla-rın üstüne eğilmekten ve damla hastalığından çökmüştü. Artık pek dışarı çıktığı yoktu.

«Sanırım bana bir öneride bulundu.»

«Sanıyor musun? Emin değil misin?»

«Evet, eminim ama buna -emir- demek da-ha doğru olacak galiba. Çok duygulandım ve onu alıp götürmek istediğimi söyledim. Aslında söyle-mek istemiyordum, ağızımdan çıktı işte. Bana ka-çamak bir biçimde, hayır, dedi. Sonra romantik olduğumu söyleyerek, onun şartlarında yaşamam gerektiğini ileri sürdü. Bu gerçek anlamda ol-

mazmış, bunu düşünmek bile tehlikeliymiş. Ben de daha çok geç olmadığını, denemeye çalışacağımı söyledim. Sonra da bu Tanrı cezası durumun ne olduğunu sordum. Artık suçluluk duymadığına, hiçbir şey duymadığına ilişkin bir şeyler söyledi. Ben de, daha az romantik ve daha çok özverili olmak için elimden geleni yapacağımı söyledim. Sonra konu değişti ve başka şeylerden konuştuk.»

«Mmm, bunları ben de düşündüm.»

Effingham düşüncelerini, pek tartmadığı, karmakarışık sözlerle anlatmıştı. Bu yanıt alınca çabucak ona baktı. Bir an nasıl yorumlayacağını bilemedi. Altında biraz azarlama yatıp yatmadığını düşündü ama Max, derin düşüncelere dalmış görünüyordu. Gözlerini de karısının fotoğrafına dikmişti.

«Biliyorsun öyle zaman olur ki, özellikle kışın, her şey o denli güzeldir ki, en küçük bir davranış bile onu çirkinleştirebilir. Bu özellikle benim davranışlarım için söz konusu. İşte bunun için çoğunlukla pek bir şey yapamadım.»

«Öyle miydi?»

«Bilmiyorum. Durum hepimizi olduğu kadar beni de büyüledi. Ama, bir bakıma ondan korkuyorum sanırım.»

«Size gereksinmesi olacağından mı?»

«İşimi aksatacağından.»

«Ama işinizle öylesine dolusunuz ki,» dedi Effingham. Üzerine bir tutukluk gelmişti. Odanın sessizliği onda yargılanıyormuş etkisi bırakıyordu.

«İşinizle dolusunuz ve kitap da bitti sayılır.»

«Evet. Alice'in sandığından da çabuk bitecek. Kitapla birlikte benim de biteceğimi düşünüyor.»

«Hayır.» Sonra ansızın gerçeği görerek acıyla irkildi.

«A, anlıyorum. Kitap bitince, onu görmeye gideceksiniz.» Max ses çıkarmadı. Bir süre sustuktan sonra,

«Anlayabilseydim keşke,» dedi.

«Ben de,» diyerek elini puro dumanları arasından yukarı doğru salladı. Kendini, sıkıntılı, sinirli ve gözdağı verilmiş gibi hissediyordu. Konuşmanın havasını yumuşatmak ve Max'ın eziçi ve bunaltıcı içine kapanmışlığını kırmak geliyordu içinden.

«Örneğin, Gerald Scottow'u biraz daha tanımak isterdim.» Bu konuda Pip'i sorguya çekmeye iyice karar vermişti. Max yumuşak bir sesle konuşmayı sürdürdü :

«Kışlar bana yarıyor. O zaman daha iyi düşünabiliyorum. O kadını da düşündüm. Bence en iyi tepki, en basit olandır. Alice'inki gibi.»

«Nasıl, Alice'inki gibi?» diye sordu Effingham, hırçın bir sesle. Hannah'nın sözlerini ona aktardığına pişmandı şimdi.

«Alice çok korkuyor ve bu konuda kesinlikle bir şeyler yapılması gerektiğini düşünüyor. Eğer bundan sana söz etmediyse, hiç kuşkusuz bunun için geçerli nedenleri vardır.»

«Hnm.» Effingham bir süredir, Max'ın, onun Alice'le evlenmesini istemekten vazgeçtiğini biliyordu. Alice'in kendisiyle ilgili bir tartışmaya girip girmediğini düşündü.

«Korkması çok doğal. Bugün oraya gittiğimde, kendimi polis merkezinde sandım. İnsan özgürlüğe geri döndüğünde ancak, onun bilincine varabiliyor.»

«Özgürlük mü? Şu özgürlük palavrası! Özgürlük, politikada bir değer olabilir, ama ahlâkta değil. Gerçek, evet ama özgürlük değil. Bu da mutluluk gibi soyut bir düşünce. Ahlâk konusunda hepimiz birer tutsağız ama bunun çaresi özgürlük değil!»

Tüm tutsaklar, diye düşündü Effingham aynı biçimde düşünür. Kendin için konuş yaşlı adam. Sen bir tutsaksın. Kitapların, yaşlılığın ve hastalığın tutsağı. Kendi görüntüsünün çarpık bir yansıması gibi görüp, öbür evdeki tutsaklıktan, bir avuntu payı çıkarabileceğini düşündü.

«Neden,» dedi Effingham, «daha sade davranmadığımı düşünüyorum da, bu sanırım biraz da Hannah'nın olaya bakış biçimine olan saygımdan geliyor. Biraz diyorum, çünkü gerçeği söylemek gerekirse, bunlar tümüyle hoşuma gidiyor. Ama bunun budalaca bir duygusallık olduğunu da biliyorum. Hannah bu konuda tamamen haklıydı.»

«Öyle olmayabilir de,» dedi Max. «Eflâtun, (Tinselliğin güzelliğiyle ilgili her şey, kolayca görülebilir. Bilgeligi, karanlıkta, zar-zor far ederiz. Ama güzellik, açıktır. Kim olursak olalım, onu sevmek için eğitilmiş olmamız da gerekmez. Tinselliği; saygı ve hayranlığı, başkaldıran isteğe üstün kılar.) der. Saygın sevginin anlamı budur. Hannah gerçekten güzel ve onun

öyküsü de senin dediğin gibi— ne olursa olsun, güzel— Ama başka üstünlükler ve değerler olmadığı sürece böyle bir hayranlık yozlaşabilir.»

Max'ın, Freud'la ilgili her şeye duyduğu kayıtsızlık, Effingham'a onu sevdiren yanlarından biriydi.

«Başka üstünlüklerim olup olmadığını bilmiyorum ama varsa, çalışıp onları geliştirmem gerek. Durumu kavrayıp, Hannah'nın ne yaptığını bir anlayabilsem... O zaman belki ona katılır, isteklerine boyun eğer, ya da istediği her neyse, ve bu durumdan haz duymaktan vazgeçerdim. Az önce bunları düşündüğünüzü söylediğinizde, bu ilişkiye keyiflenilecek, eğlenceli bir şey olarak bakmamamı mı anlatmak istemiştiniz?»

«Başka şeylerin yanı sıra bu da var. Hani Musevilerin günahlarını çöle götürmek için başıboş bırakılan keçi vardır ya, işte biz de onu bu keçi yerine koyuyoruz. Başkalarının cezasını ve günahını yükleniyor. O bizim acı çekme kavramımız. Ama onu somut olarak da görmek istiyoruz. Bu bize de acı verecektir.»

«Anladığımı sanmıyorum,» dedi Effingham. «Bence onu bir destan kahramanı olarak görmemeliyiz. O, tek boynuzlu bir at—»

«Tek boynuzlu at da İsa'nın simgesidir. Ama biz sıradan, suçlu bir insanla yetinmek zorundayız.»

«Gerçekten onun bir suçun bedelini ödediğine inanıyor musunuz?»

«Ben Hristiyan değilim. Suçlu olduğunu söylediğimde, bizler gibi biri demek istedim. Kendini suçlu hissetmiyorsa, onun için çok daha iyi.

Suçluluk duygusu, insanları kendi içinde tutsak kılar. Bu arada unutmamamız gereken tek şey, bir suçun işlenmiş olması.»

«O adamı kayadan aşağı itmiş olsa bile, Hannah'yı suçlu biri gibi göremiyorum. Keşke ben itmiş olsaydım. Onun yüzünden bu denli acı çektiğini düşünmekten öyle nefret ediyorum ki bazen.»

«Neden?» diye sordu Max. «Onun Hannah'yla özel bir durumu var.»

«Onun kocası olduğu için, evet!»

«Onu demek istemedim. Hannah'nın cezasını uygulayan kişi olduğu için.»

«Özel durum bu mu? Yani Hannah'nın onu bağışlayacak kadar güçlü olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?»

«Bağışlamak çok yetersiz bir sözcük. Ate idesini anımsa! Eski Yunanlılar için o denli geçerliydi ki. Birinin yerine, başkasının acı çekmesidir. Güç, bu idenin bir biçimidir. Her gücün kendi kurbanları vardır, kendilerini ona adanmışlardır. Sonra onu aşıp, güçlerini başkaları üzerinde kullanmak zorundadırlar. Bu kötülüktür ve Tanrı'yı salt bir güç olarak alan çarpık düşünce, kutsal olana saygısızlıktır. İyi, güçsüz değildir ki. Güçsüz, yani tam bir kurban olmak, başka bir güç nedeni olabilir. Ama iyi, güç demek değildir. Acıyı, bir başkasına yüklemekten taşımasını bilen, bozulmamış bir kişiye rastladığında, Ate iyinin içinde erir.»

«Hannah'nın böyle bir kişi mi olduğunu düşünüyorsunuz?»

Max, birkaç dakika sustu. Sonra purosunu söndürerek,

«Bilmiyorum,» dedi. «Belki de benim sorum, senin romantiklik dediğin şey. Hannah'ın gerçeği tümüyle başka olabilir. Belki de yalnızca, büyüleyici bir kadın, bir büyücü Circe, âşıkalarını esir eden bir Penelope'dir.»

«Penelope fikrine pek katılmıyorum. Peter Crean-Smith'in geri dönüp beni delik deşik etmesini de istemiyorum. Bozulmamış kişilerin, acıyı başkalarına yüklemediklerini söylediniz. Ama onunla birinin acı çekmesi gerektiğini de söylediniz.»

«Evet ama o, acının nedeni olmamakta kararlıydı. Acı, kişiyi artırıyor, doğrulanabilir. Bu da öyle.»

«Yani sevecen olan demek istiyorsunuz, evet. Sonuçta, kötü yürekli, büyüleyici biri olup olmadığı hiç önemli değil, bizi birer aziz haline getirmemek şartıyla! Ama benim bu tinsel serüvene gücüm yetmez. Onu anlayabilseydim, keşke. Garip, görülmemiş bir dinginliği var. Bugün hiçbir şey hissetmediğinden söz etti. Bu doğru olamaz. Kadınlar duygu için yaratılmışlardır, aşk için. O da hissetmeli, sevmeli. Bir anlamda beni seviyor. Ama herkes gibi, sıradan bir biçimde sevmesini yeğlerdim.»

«O sıradan bir sevgi veremez,» dedi Max. «Sanırım son yıllarda en iyi anladığı şey de bu. O durumda böyle bir şey yaparsa, yok olur. Artık onun sevebileceği tek varlık, Tanrı!»

«Tanrı,» dedi Effingham. Sonra gene, «Tanrı,» diye ekledi ve Max'a dönerek yaşamı süre-

since hep dilinin ucunda olan o soruyu sordu :
«Tanrı'ya inanır mısınız, Max?»

Max duraladı, sonra aynı tonda yanıtladı :

«Bilmiyorum Effingham!» Yağ lâmbası göl-
geli ve sessiz odada hırıltılı bir ses çıkardı. Pu-
ro dumanları tam üstünden dönerek yükseliyor-
du. Ekledi :

«Alışıla gelmiş biçimde bir inancım yok ta-
bii. Zorba bir yöneticiye, bir canavara inanmıyo-
rum. Gene de—»

«Gizli bir Eflâtuncu olduğunuzu sanıyorum.»

«Gizli filân değil, Effingham. Ben iyiye ina-
nırım. Siz de öyle.»

«Aynı şey değil. İyi bir seçimdir, bir davra-
nış biçimidir.»

«Bu ilkel bir doktrin, sevgili Effingham. Gör-
düklerimiz, neyi seçeceğimizi belirler. İyi, uzak-
taki ışık kaynağımız, isteklerimizin düşümüzde
bile canlandıramıyacağımız amacıdır. Düşkün
yaradılışımız, yalnızca adını ve kusursuzluğunu
bilir. Tek bir kişisel seçim söz konusu olduğun-
da varoluşçular ve dil-bilimciler tarafından yoz-
laştırılan fikir budur. Tanımlanamaması, özgür-
lüğümüzün bir işlevi olduğundan değil bilmedi-
ğimizden.»

«Kulağa gizemli bir din gibi geliyor.»

«Tüm dinler gizemlidir. Tanrının tek ispatı,
ontolojik ispattır ama o da bir gizdir. Ancak tin-
sel bir kişi, bunu kendi kendine ispatlayabilir.»

«Ontolojik ispatın hep koskoca bir man-
tık safsatasına oturtulduğunu düşünmüşümdür.

Kendi kendime ispatlıyacak biri değilim anlaşılan.»

«İstek ve kararlılık yeterli.»

«Tanrıyı istemek? Yo, işte buna dayanamam.» Max gülümseyerek,

«Ben, Phaedrus'a sığınacağım. En son, Eflâ-tun, Phaedrus'a o değiştirilemeyecek ve unutul-mayacak sözleri söyler. Gerçeği, bir dinleyiciye bir konuşmacı taşır.»

«Yenildim! O bölümü anımsıyorum. Ama bu da dinle ilgili değil mi?»

«Her zaman değil. Gerçeği öğrenme konu-sunda, her durum için geçerli olabilir.»

«Hannah'nın gerçek iyiyi aradığını mı sanı-yorsunuz?»

Uzun bir suskunluktan sonra, Max,

«Emin değilim. Senin de bunun yanıtını ve-rebileceğini sanmıyorum. Tümü de kendi gerek-sinmemi karşılamak için olabilir. Benim için ya-şamın anlamı, hep tinsel bir haç olmuştur. Ar-tık sonundayım ve daha başlamadım bile.»

Sert bir sesle konuşmaya başlamıştı. Bir ara susarak, çabucak bir puronun ucunu keserek yaktı ve gürültüyle tablayı uzağa itti. Sonra ko-nuşmasını sürdürdü :

«Hannah benim için bir deney olabilir. Ah-lâk konusunda geniş bir teorik bilgim var ama, pratik olarak pek bir şey yapmadım. Onun için Phaedrus'a sığınmam pek dürüstçe bir şey de-ğil. Gerçeği ben de bilmiyorum. Yalnızca, o ko-nuda bir şeyler biliyorum.»

«Eh, Hannah konusunda haklı olabilirsiniz. O evde olağan dışı ve soyut bir şey var. Öylesine

bir sessizlik hiçbir yerde görmedim.» Effingham'ın iyice uykusu gelmişti.

«Kedinin avladığı fare sessiz olur,» dedi Alice arkalarından. Sesi sertti. Girdiğini farketmemiş olmalıydılar.

Masayı dolaşarak yanlarına geldi ve elindeki tepsiyi büyük bir gürültüyle, iki adamın arasına masaya bıraktı.

«İşte çayınız. Effice'nin Fransa'dan getirdiği o mineli şeyleri buldum. Umarım beğenirsiniz. Bunlar da tepeler kadar eski.»

Sevgili Effie,

Lütfen çabuk dön, büro çok tatsız ama sensiz bir cehennem. Sen buradayken (Ne komik, şu anda fark-ettim, belki de senin yetenekli bir yönetici olmanla ilgilidir) gün boyunca hiçbir şey yapmıyor gibiydin. (Yardımcından şımarıklıklar!) Sen gider gitmez her şey rayından çıktı. Sanki sabahları büroya neden gelip, o masalara oturup, kâğıtları karıştırdığımızı bilmiyorduk. Sensiz anlamsızdı bu. Ola ki, döndüğünde büroyu bomboş bulursun. Hepimiz alır başımızı gideriz, telefonlar da boş odalarda çalar durur. Bunları söylemekle, senin de anlıyacağın gibi, sana kendi duygularımı anlatmak istiyorum. Çok özlendin. Öbür bölümlerdeki adamların da bu işleri senden başka soracak kimseleri yok. Burada senden olan tek şey, bir resim. Zavallı cancağızım.

Gaze Şatosunun kimsesiz sahibesi nasıl? Onu çok merak ediyorum, hep kafama takılıyor. Geçen gece düşümde bile gördüm. Ona (Benim sevgili Effingham'ın kadınlardan pek korkar) diye bir mektup yazsam mı diye düşünüyorum. Haydi haydi şaka yaptım. Ama, içtenlikle iyi olmasını, senin de ona iyi niyetle hoşça vakit geçirtmeni, onun da hoşça vakit geçirilmekten hoşnut olmasını diliyorum. Eğer senin serüvenine olan ilgimde en küçük bir kötü amaç varsa, bu övgüyü kabul etme. Özelliklerini daha önce farketmediğime üzgünüm.

Sanat ve psiko-analiz yaşama biçim ve anlam ve-

rir. Bu nedenle her ikisine de bayılırız ama gelişigüzel yaşandığında biçimi ve anlamı yoktur. Ben şimdi bu deneyi yaşıyorum. Katıksız romantizm konusundaki yeteneğine gıpta ediyorum. Bu özgürlüğü dört yıllık derin çözümlemeler sonucu, pahalı satın aldım. Oysa sen, sanki yalnızca özgür değil en iyi ikinci şeyle, sonu olmayan küçük buluşlarla kendini oyalama yeteneğiyle doğmuşsun. Bunu söyledim diye bana kızma! Çabuk dönmezsen, Rubens Sergisi bitecek. Öğle yemeklerine Cooper'siz, çıkıyorum. Ağız tadı daha kötü birini düşünebiliyor musun? *Quand mème.**

Prensesini alıp götürmeye sakın niyetlenme Effingham. Peri masalları böyle söylemez ama, bu konuda hep bir yanlıgıyı körükler. Her zamanki gibi sevgilerimi gönderiyorum. Bildiğin gibi, hep senin

Elizabeth

Effingham, Elizabeth'in mektubunu baştan sona okudu, sonra aceleyle zarfına koydu. Sinirlenmişti. Zeki kadınlar neden bu denli akılsız oluyorlardı acaba? Alıngan, sinirli ve akılsız olmayan tek bir zeki kadına rastlamamıştı. Elizabeth birçok konuda öylesine akli başında olabiliyordu ki, ama duyguları söz konusu olduğunda kaprisli ve ukalâ biri oluveriyordu. Oher şeyi en iyi ben bilirim- tonundan nasıl da nefret ediyordu.

Bir çağrışımla Miss Taylor'u anımsadı. Geçen gün, o korkunç günde söz verdiği Latince dersi için oraya gitmişti. Bu fikirden caymaya hazırды, Miss Taylor'un da unutmuş olacağını

* *Quand mème* : Yine de.

umuyordu ama, Alice üsteledi. Kendine mümkün olan en büyük acıyı vermek için, çarpık bir istekle, ve sitemli bakışlarını Effingham'a dikmiş olarak, bu güzel plânın yürütülmesi gerektiğini savundu. Her ikisi için de ne iyi olacaktı, değil mi. Zeki olmayanlar da çok akılsız olabiliyorlardı. Belki de tüm kadınlar akılsızdı. Hannah değildi tabii. Ta içinden, Hannah'ın bir kadın olmadığını düşündüğünü farkettiler. Yani onu demek istememişti. Kadındı tabii. Öfkeyle Elizabeth'in, kadınlardan korkmasıyla ilgili sözünü anımsadı. Zavallı Elizabeth, o çözümlemeden sonra, yeniden sağduyusuna kavuşamamıştı.

Pencereden dışarı baktı ve balık takımlarını yüklenmiş olan Pip Lejour'u gördü. Çizmelelerini omuzuna atmış, tepeye tırmanıyordu. Öğleden sonranın ölü zamanıydı. Öğleden sonralarını hiç sevmeyen Max, Effingham'a Alcmann'ın bir şiirini okuduktan sonra uyumaya çekilmişti. Effingham, bu işi hep geceye bırakmayı yeğlerdi. Usulca kendi kendine mırıldanıyordu. Hava sıcağı, güneydeki günleri anımsatıyordu insana. Dağların dorukları ve koyaklar, ağaçlar, bal arıları ve koca kanatlı kuşlar uykudaydı. Tıpkı uyuyan güzelin şatosunun çevresindeki yaratıklar gibi. Kuşkusuz, Alice de uyuyordu. O güzel kızın saçlı hizmetçiler de odalarında uyuyorlardı. Çok kısa bir an, Carrie'yi canlandırdı gözünde. Sessiz denizin yanında, evden çıt çıkmıyordu. Yalnız Pip, her zamanki inançsızlığıyla, sürüden ayrı, tümüyle uyanık ve kimseyi umursamadan kurduğu plânlarının peşindeydi. Onun evden ayrıldığını gören Effingham, içinde ansızın izlemek

ve durdurmak için bir istek duydu. Öğle yemeğinde konuşulanlardan, Pip'in, Şeytan Yolu'nun üst yanında alabalık avlıyacağını biliyordu. Onu izleyip, hiç olmazsa evin içinde sormadığı soruları sormaya karar verdi. Ne yandan bakarsa baksın, tam sırasıydı. Ele avuca sığmaz, telâşlı ve alaycı Pip, artık bir köşeye kıştırılıp, bu işin ayrıntısı araştırılmalı ve açıklama yapmaya zorlanmalıydı.

Effingham o sabah uyandığında bütün tersliği üstündeydi. Bunun birazını alkole, birazını da bir akşam önce, Max'la yaptığı konuşmanın havasına bağladı. Nedenini bilmeden, Max'ın Hannah'yla doğrudan ilişkiye geçmesinden korkuyordu. Yaşlı adamın, onun öyküsüne gösterdiği ilgi hoşuna gitmişti ama bu ilgi onun için, bu clayın bir deney olabilmesine ve yalnızca bir öykü olarak kalabilmesine bağlıydı. Max'la Hannah, onun aracılığı ile görüşeceklerse, buna aldırmazdı, tersine hoşuna bile giderdi. Ama Max'ın durumu gönlünce değerlendirmesini istemiyordu. Belki de onu hiç desteklememesi, Hannah konusunu da açmaması gerekti. Bu konuşmalar tümüyle çok soyuttu ve Max'ın kitabının dünyasına aitti. Effingham ürpererek Hannah'ın bu dünyaya itilmesini istemediğini farkettti. İşte bugün Effingham, olayları daha basit ve gerçekçi bir düzeye indirmek istiyor, ayrıca Pip'i izleyip sorguya çekmek ona bir tür polis hafiyeliği gibi geliyordu.

Daha önceleri de Pip'e bir şeyler sormaya çalışmıştı tabii. Başlarda, Pip evdeki özel durumu nedeniyle susmak zorunda kalmıştı ama

zaman ilişkilerini değiştirdi. Effingham Pip'i bu insanların dışında kalan ve geçmişten bir parça olarak görmeye başlamış, durumdaki gözlemci tutumunu da hoş karşılamamıştı. İncelikle, do-laylı yollardan, dil dökerek, akıllıca sorular sor-muştu ama boşuna. Pip, onun ilgisini çekmek-ten hoşnut, önemli noktalara üstü kapalı deği-nerek, sabırsızlığını körüklüyor ve ona hiçbir şey söylemiyordu. Effingham hem kendine hem de Pip'in ona böyle eziyet etmesine kızıyordu. Sonunda Pip, Effingham'ın kendine üstün gelen kişiliğini sezerek büsbütün sustu. Bu işi en baş-ta, Pip'i yabana atılmıyacak bir kişi olarak gr-dğ sıralarda yapması gerekiyordu. Gene de dramın kahramanları üstünde sessizce çalışan zaman bazı değişiklikler yapmıştı. Effingham daha geniş bir boyut, ve daha büyük bir üstün-lk kazanmıştı. İlk kez, artık Pip'e konuşmasını emredebilirmiş gibi geliyordu.

Pip derenin epey yukarılarındaydı ve Effing-ham onu gördüğünde soluk soluğa kalmıştı. Camdan onu görür görmez çıkmış ve peşinden yola koyulnuştu. Denizin kıyısındaki duvarın yanına gelince, derenin yanında, ii dökülmüş yapraklarla dolu sel çukurunu tırmanmaya baş-lamıştı. şelelecikler az ötede, karanlık havuzlar oluşturuyorlardı. Yol boyunca birçok kireçtaşı basamaklar ve sütunlar geçti. İlk gördüğünde bunları eski kalıntılar sanmıştı. Giderek, spr-geotlarıyla kaplı bir tepeye geldi. Dere burada, imenliklerin arasına uzanan, geniş ışıltılı ha-

vuzlar oluşturmuştu. Gök, açık ve metalimsi bir maviydi. Pip oradaydı.

Pip, havuzlardan birinin içindeydi. Su, çizmelerinin yarısına geliyordu. Parlak düzgün yüzeyde, cıltanın ipi görünüyordu. Balık avlama konusunda hiçbir şey bilmeyen Effingham, bir süre durarak onu izledi. Pip'in onu farkettiğini anlamıştı. İp, kımıldayıp duruyor, suyun ayna gibi yüzünde kaynaşan sinekleri dağıtıyordu.

Effingham'ı yeteri kadar beklettiğine karar veren Pip, ipi çabucak çekerek, ucunu çizmesine soktu. Bu işleri iyi bildiğı belliydi. Yavaş yavaş kıyıya yaklaşarak,

«Merhaba Effie. Biraz antrenmansızsın değıl mi? Hâlâ yunuslar gibi soluyorsun. Biraz balıklılık dersi vereyim mi sana?»

«Hayır, sağıl. İstemem. Seninle konuşmak istiyorum,* Pip.» Ama havuzdaki incecik, yalnız ve kendini tümüyle yaptığı işe vermiş adamı gördükten sonra, bir manyak adına iyilik dilenmek saçma geliyordu. Üstelik şimdi onlardan biri de Pip'in keyfini kaçıracaktı.

«Ben her zaman konuşmaya hazırım, Effie. Kibritin var mı? Pipomu ve tütünümü getirmişim ama kibrit yok. Seni Allah gönderdi.»

Pip, sâkin ve yardıma hazır görünüyordu. Ama o hep öyle görünürdü. Bazen, Pip ona iyi davrandığında, sanki Effingham'a gülmemek için kendini güç tutuyormuş gibi gelirdi.

Effingham gururlanmıştı. Kibriti çıkardı. Pip'in ağızının pipoyu kavradığını ve gözlerinin anı bir keyifle genişlediğini gördü. Pip elverdiğince, gözlerini kaldırmış ona bakıyordu. Akşa-

mın yaklaşmasıyla hafif bir esinti başlamıştı. Du-manları dereye doğru sürüklüyor, Pip'in başı-nın çevresinde sisli bir kürk varmış gibi duru-yordu.

«Hiç balık tuttun mu?»

«Daha tutmadım, ama tutacağım. Böcek bi-çiminde yeni bir olta iğnesi deniyorum. Alice bu sığ derece yemsiz avlanamıyacağımı söylüyor ama avlanırım.» Piposu dişlerinin arasında kü-çük, parlak, kırmızımsı sarı ve mavi ışıltılı bir şeyi yukarı doğru kaldırdı. Küçük bir yayın ucu-na bağlıydı.

«Bunlar gördüğüm böceklerden hiçbirine benzemiyor,» dedi Effingham.

«Kanatları nerede?»

«Kanada gerek yok ki. Alabalık kanat gö-remez, biliyorsun. Önemli olan bunu böceğe ben-zetmesi.»

«Neden yapılmış?»

«Sun'i ipek ve insan saçı.» Effingham kırmı-zımsı-sarı şeye baktı ve ürpererek,

«Kimin?»

«Carrie'nin. Hizmetçiler bizi hoşnut etmek zorundalar. Tadg da öyle ama, onun kolları çok ağır.»

«Tadg seninle değil mi?» Saç, Effingham'ı hâlâ sinirlendiriyordu.

«Hayır. Alabalıklar ondan korkar.»

«Alabalık peşinde misin? Yoksa ne çıkarsa bahtına mı?»

«Alabalık. Bu mevsimde başka şey bulun-maz. Alabalık için de en iyi ay, Eylül'dür. Çev-rede başka balık olmadığından değil. Turnabalı-

ğın örneğın. Az önce büyükçe bir tane gördüm. Gölde canavar gibi bir turnabalığı varmış. Hani şu selin olduğı göl. Denis orada, beş ayak uzunluğunda bir turnabalığı gördüğünü söyledi. Ona inanırım... Nereye gittiler acaba? Turnabalıkları harika yaratıklardır ama biraz korkunçturlar. Büyükler dişi olanlardır. Çoğunlukla kocalarını yerler, ha ha!»

«Ha, ha,» dedi Effingham. Balıklardan bu kadar söz etmek yeter diye düşünüyordu.

«Bak Pip, piponu içerken biraz oturalım mı, ne dersin? Bana söylemeni istediğim ve bilmem gerektiğine inandığım birçok şey var. Yeteri kadar bekledim. Seni buna burada' zorladığım için bağışla beni ama Riders'ta konuşamazdık. Anlarsın.»

«Öyle mi? Eh, burada yeteri kadar yer ve yalnızlık var işte.»

Bir kayanın üstüne oturdular. Effingham'a ansızın, Pip'le ikisi uçsuz bucaksız bir yerde yapayalnızmışlar gibi geldi. Sonsuz göğün altında çok küçücüktiler. Böyle gizli anlaşmaların yapılacağı gün değildi. Bir balıkçıl kanatlarını vurarak, havuzun üstünden uçu. Gölgesi bir an suyun üstüne düştü, sonra alçalarak derenin üst yanına doğru gitti. Bir su faresi, burnunu suyun üstünde tutarak usulca kıyıya doğru yüzdü. Tedirgin bir dalıcı kuş, taştan taşa atlayıp duruyordu. Elizabeth olsa, bu görüntü Carpaccio'nun bir tablosuna benziyor derdi, diye düşündü Effingham.

«Şu Gerald Scottow, nedir?» diye sordu, sonunda.

Pip, uzaklara baktı. Puposunu çektişirdikçe, hafif bir ıslık sesi çıkıyordu.

«Bak, akşam için av arıyorlar.» Suyun yüzünde ancak görülebilen halkalar vardı.

«Pekâlâ Pip, bunu hakkettim.»

«Neyi hakkettiğini bilmiyorum, Effie. Ama benim çok şey bildiğimi sanıyorsun. Ben de senin gibi bazı belirli şeyleri biliyorum o kadar.» Oltanın ucundaki böceğe dokundu.

«Seni yalancı seni.» Pip'le konuşurken nasıl bir tavır takınacağını bir türlü bilemiyordu. Saygılı, şakacı, kaba, üstü kapalı konuşarak... Tümünü denemişti.

Pip güldü, ve,

«Şansımı bir kez daha denemeliyim. İçimden bir ses, oralarda çok aç balık olduğunu söylüyor. Sen burada otur ve hiç kımıldama.»

Sakınarak yeniden suya girdi. Çizmelerinin çevresindeki dalgacıklar duruluncaya kadar bekledi, sonra oltayı attı. Şimdi daha yumuşayan ışıktaki, suyun yüzü yaldızlanıyordu, ama artık eskisi kadar göz almıyordu. Havuzun tam ortasındaki gri-mavi renk, kenarlara yakın kahve-rengiye dönüşüyordu. Kıyının öbür ucunda, beyaz köpükler, çakıllı bir plâjı çevreliyordu. Balıkçıl da orada hâlâ kımıldamadan, taş gibi duruyordu. Pip'in oltasının ipi ağır ve sessiz bir kamçı gibi kıvrılıp, başının üstünde döndü, sonra dümdüz ileri fırladı. Oltanın ucundaki küçük, altın rengi böcek havada uçtu. Sonra Pip zikzak yürüyerek ipe yaklaştı ve tutup havaya kaldırdı. Sonra bir daha, bir daha avlandı. Effingham düşte gibi izliyordu. Sonra Hannah'yı dü-

şünmeye başladı.

İpin düzenli kımıltısı ansızın durdu ve Pip, aceleyle suyun ortasına doğru atıldı. Effingham dikkatle baktı. Balık öbür kıyıya doğru yüzerken, ip hafif bir ses çıkararak peşinden sürükleniyordu. Pip havuzun tam ortasına yakın bir yerde bacaklarını açmış duruyordu. İpi salmıştı, bir yandan da dikkatle gözlüyordu. Sonra usulca sarmaya başladı. İpin gerginliğini hisseden alabalık, yön değiştirerek şelâleye doğru gitmeye başladı. Effingham suyun kıyısına yaklaşıncan, Pip'de çukurlardaki kaygan taşlarda ikide bir tökezliyerek geriye çekilip, öbür havuza doğru, balığın peşinden gitmeye hazırlandı. İpi gevşek bırakmıştı, yolun tam üstünde durduğu için de Effingham'a söyleniyordu.

Alabalık boğaza yöneldi. Kayaların arasında hızla akan suda bir an, gümüş gibi yanıp söndü. Pip ardından ileri atıldı. Kamışı havaya kaldırmıştı. İp bir kayaya sürtünerek, gıcırdadı. Sonra hızla öbür havuzun tam ortasına doğru gitmeye başladı. Effingham, ıslak bir taşta kayıp ayağını ıslattıktan sonra, çimenlerin üstüne gerilemeyi başarabildi. Pip'e yetiştiğinde, her şey sona ermişti. Pip derin suda ipi geriye sarıyordu. İyice kısalmıştı. Pip'se, nerdeyse şefkatle avının üstüne eğilmişti. Balık giderek yaklaşıp, parıltılı kıvrılışlarla ışığa çıkınca, Pip yavaşça gerileyerek sırtındaki ağ torbaya uzandı. Bir çekişte aşağı indirerek balığı içine soktu. Bir zafer çılgılığı atarak, suları sıçrata sıçrata kıyıya yaklaşmaya başladı.

«Üç paundluk, Effie! Bana şans getirdin.»

Effingham çırpınıp duran koca balığa şaşkınlık ve acımayla baktı. Hâlâ bu denli hayat dolu olması korkuntı. Pip başından yakalamış, ağdan dışarı çekiyordu. İpi çözdü ve Effingham başını çevirmeye vakit bulamadan, parmağını ağzına koyup, elini ansızın bastırarak omurgasını kırdı ve balığı öldürdü. Bir anlık bir geçiş ve insanı dehşete düşüren bir sır... Effingham bir kayanın üstüne oturdu, kendini hasta hissediyordu.

Pip beline kadar çamura bulanmış, sırlıklamdı. Yüzü heyecandan parlıyordu. Islak saç tutamları, küçük yuvarlak kafasına yapışmıştı. izmelerini çıkararak, pantolonunun paçalarını sıvamaya başladı. Uzun, ince, karamsı bir su perisine benziyordu.

«Ne olursa olsun, bugünkü şansım bu kadar.» O güzelim, ölü alabalığın yanına diz çöktü. Balık yerde, ikisinin arasındaydı ve çimenlerin üstünde pırıl pırıl parlıyordu, Pip onu okşayarak,

«Sana anlatmamı istediğin neydi Effie?» diye sordu.

Üzüntüyle eğilmiş, balığa bakan Effingham sıçradı. Pip yarı ömelmişti. Heyecan, yerini neşeli, gergin ve şakacı bir havaya bırakmıştı. Gök arkalarında altın rengine dönüşüyordu. Effingham,

«Kabaca her şeyi,» dedi. Pip'in durmadan değişen duygularından sinirli ve tedirgindi.

«Ama önce Scottow'la ilgili şeyleri bilmek istiyorum. Scottow'un, olayın içindeki yerini bir

türlü anlayamadım. Ola ki bunu sen söyleyebilirsin bana.»

Pip önce topuklarının üstüne çöktü, sonra kendini çimenlere bıraktı. Bir eli hâlâ balığın üstündeydi. Başını Effingham'dan çevirerek, havuzun öte yanına baktı. Saldırganlığı geçmişti. Yatışmış ve sâkin bir hali vardı artık. Havuzda alabalıklar oynayıyordu.

«Hannah sana hiç Gerald'dan söz etmedi mi?»

«Hayır. Hiç sormadım.»

«Komik bir adamsın, Effie. Seninle neden konuşmak istemedim, bilmiyorum. E, birçok nedeni var tabii. Eğer istersen, sana biraz Gerald'dan söz edebilirim. Bunun bir sakıncası yok. Gerald'ın garipliğinin nedenini biliyorsun herhalde?»

«Homoseksüel mi? Evet. Gerald her şey olabilir,» dedi Effingham, usulca. Gene de bu kadarını tahmin etmemiştir. Hannah'ya gösterdiği garip bir saygı biçimi vardı. Onun dışında Gerald için hiç fikir edinememiştir.

«Gerald, buralı, biliyorsun. Peter Crean-Smith'le yaşattırlar ve birbirlerini çocukluktan beri tanırlar. O sıralar, Peter'in babası —ki, Hannah'nın annesinin erkek kardeşidir— Gaze'e avlanmaya gelirdi. Biraz büyüyünce, Gerald gidip iyi bir eğitim gördü ve kendine yeni bir aksan edindi. Bu Peter'in fikri miydi bilmiyorum. Olabilir de. Her neyse, Peter evlendikten az sonra, Gerald geri döndü ve Peter onu ne idüğü belirsiz bir görevle, kendi arazisindeki evlerden birine yerleştirdi.»

Pip durdu. Hâlâ havuzdan ötelere bakıyordu. Altınımsı parlaklık artmış; Pip'in başının dış hatlarını belirginleştirmişti. Kendi söylediklerinden duygulanmasına şaşmış gibi, gerginleşmiş ve ağırlaşmıştı. Kendi için konuşurmuşcasına yumuşak bir sesle sürdürdü :

«Gerald'la Peter'in birbirlerine çok bağlı olduklarını sanıyorum. Yaptıkları çok uyuyordu. Her biri öbürü için bir saplantıydı sanki. Peter da homoseksüeldi, biliyorsun. Neden ondan geçmişte kalmış biri gibi söz ettiğimi bilmiyorum, bir dilek olsa gerek. Peter homoseksüeldir ama kadınların da peşine düşer. Her ikisi de hiç kuşkusuz. Bu da Hannah'nın dayanabileceği en son şeydi.» Yeniden sustu. Gözleri hafifçe büyümüştü. Düşünceli görünüyordu.

«Peter'ın evliliği, Gerald'la ilişkisini sürdürmesini engellemedi ama Hannah'dan gizledi tabii. O sıralar, Gerald'a tutumu düpedüz cinsel bir derebeylikti. Daha iyi bir biçimde adlandıramıyacağım. Gerald onun hizmetçisi, erkeği ve kölesiydi. Hannah'yı ve herkesi, onu aşağılamaları ondan da öte, dövmeleri için kışkırtırdı. Ama doğal olarak tüm bunlar oyunun bir parçasıydı. İkisi de müthiş eğleniyorlardı. Sonra aşağı yukarı aynı anda iki şey birden oldu. Ben Hannah'ya âşık oldum, Peter da Sandy Shapiro adında bir Amerikalı oğlana âşık oldu.»

«Bu adı duydum,» dedi Effingham. «Ressamdı değil mi? New York'ta yaşar. Peter hâlâ—?»

«Bilmiyorum. Her neyse, Peter bu güzel oğlana deli oluyordu. Gerald da kıskançlıktan çılgına dönmüştü. Gerald Hannah'ya biraz aşağı-

layıcı bir biçimde davranırdı. Bu da oyunun bir parçasıydı. Sonra Hannah'yla ben- Gerald yardım etti.»

«Gerald Hannah'yla size mi yardım etti? Kıskaçlıktan mı? Peki ama nasıl—?»

«Çok doğal bir biçimde Hannah onu devreye soktu. Onu hizmetçi olarak kullanmaya pek alışık değildi. Ama o da yarı-derebeydi. Önünde bir soyunmadığı kalırdı. Bize öyle çok yardımı oldu ki, anlatamam. Haber getirip götürdü, buluşmalarımızı ayarladı filân. En sonunda da bizi Peter'a açıkladı.»

«Allah Allah,» dedi Effingham. «Düşünmüşüm de- özür dilerim—»

«Birlikte yakalanacak kadar budala olamazdık. Bu olsa olsa Gerald'dı.»

Pip yeniden sustu. Artık öykünün sonuna gelmiş gibiydi. Çimenlerin üstüne iyice yayılarak, bacağına uvmak için nemli pantolonunu yukarı sıvadı. Güneş bulanık bir kırmızıya dönüşmüş, batıyordu. Giderek karanlıklaşmakta olan havuzun çevresi yeşil ve sarı renklerle doluydu.

Effingham yakarırcasına öne eğildi. Ne yapıp yapıp Pip'i konuşturması gerekiyordu. Bu hava dağılmamalıydı. Boğuk bir sesle, usulca mırıldandı,

«Sonra, sonra?»

«Gerald'dı. Sonra- Ah, Tanrım- her neyse.» Gene sustu. Sonra aceleyle,

«Sonrasını sen bil bakalım. Peter tam anlamıyla çıldırdı.»

«İyi ama Peter onu gerçekten sevmiş miydi?»

Bu soru yıllardır Effingham'ın aklını kurcalıyordu.

«A, tabii. Başka ne olabilir ki?» Eski şakacı tonuyla, bu olaydan, sanki hiç önemi yokmuş gibi söz ediyordu.

Effingham çok yaklaştım, diye düşündü. Pip'e şaşkınlık ve gıptayla bakıyordu. Bu çocuk, olağan yaşamdaki Hannah'yı, herhangi biri olan Hannah'yı tanımıştı.

Pip, bir an sonra ağır ağır yeniden konuşmaya başladı.

«Bu, hem Hannah'nın, hem de Peter'in sırrı. Peter'in ne duyduğunu kimse bilemez. Her neyse, kıskanç bir koca ve kıskanç bir erkek gibi davrandı.»

«Peki ya Gerald?»

«Aralarında ne geçti bilmiyorum. Ama Peter çekip gitmeden, yerine Gerald'ı bıraktı.»

«Hannah'nın gardiyanı olarak. Peter'in haremâğası olmak da Gerald'ın cezasıydı. Peki ama neden buna katlansın?»

«Gerald mı? A, yüzlerce neden var bunun için.» Pip, yumuşak bir sesle ve sabırsızca konuşuyor, bir yandan da seyrek çimenleri yolup, bağığın nemli pulları üstüne serpiyordu.

«Aslında o denli karışık değil. Gerald'ın parası yoktur. Peter da ona iyi para verir. Yaptıklarının karşılığını iyi öder yani.»

«Ama Gerald buraya kapatılmaktan rahatsız olmuyor mu?»

«Ne romantik budalasın sen. Gerald'ın Gaze'de kaldığını mı sanıyorsun? Hava alanı arabayla buraya iki saat uzaklıkta. Oradan da dün-

yanın neresine isterse kolaylıkla gidebilir. Bunun için de bol zamanı var: Gerald'ın haberlerini Roma'dan, Paris'ten, Merakeş'ten alıyoruz.»

«New York'tan?»

«A, o da başka bir sır.»

«Peki Gerald, Hannah ve Peter için geri dönecek mi? Gerald'ı yedi yıl sonra özgür bırakacak mı? Aralarında bitirilmesi gereken bir iş mi var yoksa?»

«Bilmiyorum, bilmiyorum. Akşam yemeğine gecikeceğim.»

Şimdi daha koyulaşmış ve yeşilimsi bir renk almış olan gökyüzü, güneşi daha çabuk batması için denize bastırıyor gibiydi.

«Arabam aşağıda. Bu iş nasıl sona erecek Pip?»

«Peter ölürse, ya da Hannah artık dayanamazsa. Ya da, ya da, bilmiyorum.» Havuza bir taş attı. Su, bataklığı anımsatan bir karanlığa gömülmüştü.

«İyi geceler, balıklar.»

«Mrs. Crean-Smith'i ne yapacağız?»

Effingham, bunu beklemiyordu. Yoksa bekliyor muydu? Bu akıllı, uzun burunlu kızı görür görmez, bu noktaya geleceklerini anlamamış mıydı sanki? Eğer ulaşacakları nokta gerçekten buysa, pek apar topar getirilmişti buraya. Bir şeyler bekliyordu. Sinirliydi. Bu kıza duyduğu ilgi, onu daha iyi tanıma isteğiyle karışıyordu.

Yunanca dersi iyi gidiyordu. Tabii gene Alice kahve yapmakta üstelemiş, bisküiler getirmiş, tümünü oturma odasında özel olarak getirilmiş masanın üstüne yerleştirmişti. Ve tabii ki, Miss Taylor da hoş ve zeki bir öğrenci olduğunu ispat etmişti. Abbott ve Mansfield'i önceden okumuş ve iyice silâhlanmış olarak geldi. Alfabeyi öğrendi, birinci ve ikinci çekimleri söktü ve (yitirmek) fiiliyle ilgili birçok şey keşfetti. Bilgiç bir tavırla oturup, insanın, Yunanca'ya (Yitirdim), Latinceye de (Seviyorum) fiiliyle başladığını konuşmuşlardı. Effingham, ona başlangıç için gerekli cümleleri göstermiş, sert ve eğitici tutumu, her ikisini de rahatlatmıştı. Birbirlerine o denli çabuk uyum sağlamışlardı ki, Effingham, eski öğretmenlik günlerini anımsıyarak, duyulandı. Öğretmenlikte insanı arıtan bir şey vardı. Öğrenmeye aç, canlı bir beynin varlığı, onu mutlu ediyordu. İnsanın karşısında, bakmaktan hoşlanacağı güzel bir kızın olması da keyiflenile-

cek başka bir noktaydı. Bir saatten fazla bir süre kuş gibi uçup gitmişti.

Daha öğleden sonranın erken saatleriydi. Miss Taylor, öğle yemeğine gelmiş, Max'la da iyi anlaşmışlardı. Alice sıcak, neşeli bir gösteri yapmıştı. Pip zeki ve espriliydi ama akli bir şeylere takılmış gibiydi. Şimdi, oturma odasının büyük pencerelerinden birinin önüne oturmuşlardı. Dışarıda terasta, yalnız ve sıkıntılı Tadg'dan başka kimse yoktu. Güneş arada bulutlardan sıyrılıyor ve tam karşıdaki Gaze Şatosu, tepenin yamacında beliriveriyor, kayboldukça o da bir anda hüznünlü gölgelerin arasına kaçıyordu. Küçük, altın pamuklar gibi bulut kümeleri, denizin üstünde bir araya geliyor, sonra turnabalığının arkasında çabucak gözden kayboluyorlardı. Hava kararsızdı. Ortalıkta yağmur kokusu vardı.

Effingham kapının kapalı olup olmadığını anlamak için hemen arkasına baktı ve sert bir sesle,

«Ne demek istediğinizi anlıyamadım, Miss Taylor,» dedi.

«Evet, anladınız. Patavatsızlığımı bağışlayın. Durumu biliyorum birisiyle konuşmazsam çatlıyacağım. Kesinlikle bir şeyler yapılmalı. Bunun böyle sürmesine izin veremeyiz.»

Effingham konuşmuyordu. Hiç kımıldamadan, maske gibi bir yüzle ona bakıyordu. Paniğe kapılmıştı. Bir süre sonra,

«Burada daha çok yenisiniz ve—»

«Evet, burada yeni olduğum için de sağdu-

yum iyi çalışıyor. Başka herkes de sersemlemiş ve uyuşmuş durumda.»

Effingham kitapları kapadı. Bu keskin ve açık, genç beyinle başa çıkabilmek için tetikte ve atik olmalıydı. Güçlü olması da gerekiyordu. Çok şaşırmıştı ama bir yandan da neşelenip, canlanmış gibiydi. Yüzünün sert anlamı ise hep aynıydı.

«Pekâlâ. Durumu ana hatlarıyla bildiğinizi kabul ediyorum. Sizi susturmayacağım. Neden susturayım ki? Söylemek istediğiniz neydi?»

«Onu kurtarmalıyız.»

Effingham ellerini açtı. Çirkin mobilyalardan ona doğru bir umutsuzluk yayılıyordu. Oda Riders'a gelip gidişlerinin anıları ile doluydu. Dışarda gök kararıyordu. Buralarda daha önce bulunmuştu, biliyordu.

«İnsanın aklına önce bunun gelmesi doğal ama inanın bana Miss Taylor, bu denli basit değil. Mrs. Crean-Smith sizin söylediğiniz gibi kurtarılmak istemiyor. Durumundan hoşnut. Üstelik sizden ve benden daha hoşnut olduğuna da kuşkum yok. Seçimine saygı göstermemiz gerek.»

«Saçma,» dedi Miss Taylor.

Effingham içinde bir sevinç ürpertisi duydu. Bunun, Michelozzi'nin meleklerine benzeyen güzel ve akıllı bir kızın kendine karşı çıkmasından mı, yoksa mahpus sevgilisi konusunda daha değişik ve duygusal düşünmek için zorlanmaktan hoşlandığından mı olduğuna karar veremiyordu. Pip'in dünkü açıklamalarından sonra, gece

boyunca kötü düşlerle boğuşup durmuştu. Hannah'ya bu sabahki gidişinde de heyecan ve acı vardı.

«Bakın bunu bir yabancının anlaması çok zor. Tıpkı Alice'in deniz kıyısından topladığı deniz kabuklarına benzeyen çok güzel ve merak uyandıran bir şey. Zorla ya da acemice yapılacak bir girişim, yalnızca zarar verir. Hannah uzun süredir böyle yaşıyor ve artık bu durumla uzlaşmış. Yaşamı onundur ve bize ne denli garip ya da acı görünürse görünsün, onun isteği dışında değiştirmeye çalışmaya hakkımız yoktur. Hannah'nın kendinde ve öbür olaylarda göremediğimiz çok şey var. Uzaktan bakarak insanların davranışlarının sonuçlarını kestiremeyiz. Allah kahretsin, nasıl istiyorsa öyle yaşamasına karar vermeye bırakacak denli saygılı olmalıyız ona. Artık bu noktada tartışmaya, zorlamaya ya da baskıya yer yok. Onun bizim için çok önemli olduğunu anlatabilsek çok şey yapmış oluruz. Ama eyleme geçmek değil. Siz de bunu görmelisiniz, Miss Taylor. Şimdi derse dönelim artık olur mu? Bitmişti zaten. Gelecek derse—»

«Özür dilerim. Bu arada lütfen, Marian deyin bana olur mu? Bunları ben de düşündüm ve tam böyle düşündüm ama gene de emin değilim. Davranışların sonuçlarını bilemiyoruz dediniz. Ama eylemsizliğin sonuçlarını da bilemiyoruz ve eylemsizlik de eylemdir.»

«Siz de bana Effingham, yani... Effie deyin lütfen. Sizin yaşıңызdayken varoluşçuydum Marian. Sanırım okuduklarınızın arasında—» Mari-

an masanın öbür yanından ellerini ona doğru uzatarak,

«Lütfen, lütfen beni başınızdan savmayın. Bu bana o denli acı veriyor ki, gerçekten çok üzülüyorum. Konuşacak hiç kimse de yok.»

Effingham duraladı. Eylemsizliğin de bir eylem olduğu doğrudu. Onu dün gece kötü düşler görmeye iten neydi? Pip'in, (Dayanamazsa) sözü müydü? Ama neden dayanamasındı? Dayanamıyacak sınırı kalmış mıydı ki? Derdini Marian Taylor'a dökmek için güçlü bir istek duydu.

Yağmur başlıyordu. Tadg kapıyı tırmaladı, Effingham onu içeri almak için ayağa kalktı. Hayvan sıırılsıklamdı. Silkelenirken, onu sevmek için diz çöken Marian'ı farketti. Effingham,

«Ateşi yaksam iyi olacak. Hava soğuyor.»

Şöminenin yanına gittiler. Effingham, kâğıt ve dalları tutuşturmak için çömelirken, Marian'la Tadg da halının üstüne yerleştiler. Kızın üstünde ince tüvidden, bol, mavi bir etek vardı. Blackport'dan almış olmalıydı. Eteğini yayarak, köpeği üstüne oturttu. Tadg kuyruğunu sallayıp duruyordu. Effingham bir tabureye oturmuş, ateşin yanıp yanmadığını gözlüyordu. Şimdi her şey az öncekinden daha farklı, daha sıcaktı.

«Hannah dışında öbürleriyle aranız nasıl? Hannah'yla çok iyi geçindiğinizi biliyorum.»

«Eh, fena değil. Denis Nolan çok nazik, Jamesie de harika. Violet Evercreech'e biraz sinirleniyorum ama önemli değil. Gerald Scottow çok çekici. Yalnız— onu pek anlıyamıyorum.»

Effingham, Scottow'un övölmesinden az bu-

çok tedirgin olmuştu. Tam bu konuda Marian'a bir şeyler söyleyecekken kendini tuttu.

«Hannah konusunda hiç kimseyle konuşamıyorsanız, durumu nereden biliyorsunuz?»

«Nolan söyledi. Ama bu konuyu onunla tartışmadım. Sanırım bu konuda bir şeyler yapmaya karşı.»

«Tabii, yoksa işinden olur!» dedi Effingham. Nolan'a gizli bir kini var gibiydi. Marian ciddi ciddi,

«Sorun o değil,» dedi. «Hannah'nın gerçekten burada kalması gerektiğine inanıyor. Sanırım çok dindar ya da öyle bir şey.»

«Siz dindar değilsiniz, değil mi? Ben de değilim. Hannah için ben böyle düşünmüyorum.» Kendi düşünce dizisini sürdüren Marian,

«Görüyorsunuz işte,» dedi. «Orada güvenilebileceğim kimse yok. Yani Hannah'yı kurtarmak için demek istiyorum. Jamesie'yi düşündüm ama o da çok genç, akli da bir karış havada. Scottow'u ise tanımanın bir yolunu bulamadım—henüz.»

«Scottow'u bırakın bir yana. Ama gerçekten bir plânınız varmış gibi konuşuyorsunuz. Gerçekçi olun, ne yapabilirsiniz ki?»

«İşte bu kararı vermeme siz yardım edersiniz.» Kahverengi gözleri sert ve öfkeliydi. Ona bakarak,

«Yardım edebilecek tek kişi sizsiniz, onun için de yardım etmeniz gerek.» Orada Effingham'ın dizleri dibinde oturmuş, Tadg'i okşuyordu. Tasarılarından heyecanlanmıştı.

«Siz delisiniz,» dedi Effingham. «Yapılacak

bir şey olmadığını söyledim. Ama ola ki benimle konuşmakla biraz rahatlarsınız ve bunları da kafanızdan atarsınız. O zaman ben de sizi mantıklı bir genç hanım olarak buradan uğurlarım. Devam edin.» Ne söyleyeceğini duymak için meraktan ölüyordu.

«İlk düşüncem, doğrudan Hannah ile konuşup, burayı terketmesi için bazı tasarılar yapmaya zorlamaktı. Akli başında hiçbir insanın—Tabii onun da akli başında— bu şartları hoşgörüyü karşılayacağına inanmamıştım. Birisi yardım ederse, durumunu değiştirmek fırsatını kaçırmaz diyordum. Evdeki birinden korktuğu için ya da gidebilmek için gerekli düzenlemeleri kendi başına yapamadığından kaldığını sanmıştım. Çünkü pek becerikli değil.»

«İnşallah, bunları ona söylemediniz?»

«Hayır, söylemedim. Onu inandırmama izin vermiyeceğinden hiç kuşum yoktu. Saçma sapan yanıtlar vermeye başladı. Durup dururken, bir insanı tedirgin etmenin de anlamı yoktu. En sonunda onu kaçırmayı düşünmeye başladım.»

«Kaçırmayı mı dediniz?»

«Evet. Yardım edecek birini bulursam, bir otomobile tıkıp, çekip gitmeyi.»

«Siz tam anlamıyla romantik bir budalasınız,» dedi Effingham. Bu kadarı akıl alır şey değildi. Bu sözlerin yarattığı görüntü onu iyice korkutmuştu. Gözünün önüne, yolda peşlerine düşmüş Scottow geldi. Bu sakın olayın altında bir yabanılık yatıyordu. Bunu uyandıranın kendisi olmasını istemiyordu.

«Bu akıl alır şey değil. Sanırım siz de bunun farkındasınız?»

«Evet, Effingham. Size ben de Mr. Lejour gibi Effingham diyeceğim. A, evet, sonradan bunun pek de akıllıca bir şey olmadığına karar verdim. Ona dürüstçe davranmamış olacaktım. Zaten işler de sarpa sarabilirdi. Sonra aklıma başka bir şey geldi.»

«Umarım, öbür ikisinden daha iyiydi.» Ateşe biraz yosun attı. Dışarda yağmur, camları dövüyordu.

«Üçüncü fikrim şu. Değişik bir kurtarma biçimi. Görüyorsunuz ya, onun düşünce çerçevesi konusunda ne düşündüğünüze bağlı. Anladığım kadarıyla akli epeyce karışık. Ondan böyle söz ettiğim için bağışlayın beni, ama siz onu benden daha uzun bir süreden beri tanıyorsunuz. Ben daha acemiyim ve bir acemi gibi davranıyorum. Onun için de çok üzülüyorum. Ben durumu şöyle görüyorum: Başlangıçta bu canavar adamdan çok korkuyormuş. Bu korku onu donduruyormuş. Sonra duygusuz, kayıtsız ve mutsuz olmuş. Bir süre sonra durumunu ilginç bulmaya başlamış. Bu tinsel bir tat olmalı. İnsanlar yaşamlarını sürdürmek için yaşamakta oldukları şeyleri aşmak zorundadırlar. Bu nedenle de durumlarını hoşgörüyü karşılamak gibi bir yol bulurlar. Hannah o zaman her şeyden nefret ederek ya da patlayıp her şeyi yakıp parçalıyarak bu durumu aşabilirdi ama bunların yerine o, yalnızca dine sığınmayı yeğledi.

«Bu bir çözüm sayılmaz ama değil mi?»

«Genelde dine karşı değilim. Ama eğer ya-

rarı olacaksa, kabul edilmeli. Hannah dine ya da tinsel yaşama ya da her neyse işte, ona sığındı. Aynı uyuşturucu alan biri gibi. Başka çaresi yoktu.»

«Sanırım dine sığınmak da biraz bu demek zaten. Zorunlu olmak. Ne demek istediğinizi anlıyorum. Devam edin.»

«İşte, içinde bulunduğu durumdan ve çevresinde durmaksızın kulağına fısıldayan insanlardan giderek daha çok uyustu. Gerçi bu seslerin tonu değişikti ama hepsinin söylediği aynıydı: Sen burada hapissin. Şimdi artık büyülenmiş durumda. Bir tür psikolojik inme. Özgürlük kavramını yitirmiş.»

«Peki, ne yapmayı öneriyorsunuz?»

«Ona bir şok gerek. Özgür olduğunu kavrayabilecek denli, bu duruma uzaktan bakmasını sağlamak. O zaman kendi kararlarını kendi verebilir. Bu da korkarım, ancak onu bu durumdan kaçırmakla sağlanabilir.»

«Devam et, Marian.» Effingham alaycı bir tonda konuşuyordu ama yüreği hızla çarpmaya başlamıştı. Sakin ve çözümleyici tonda konuşan birini duymak, onun öngördüğü seçenekleri dinlemek— varmış gibi—, insanı tazeliyordu.

«Benim önerim şu,» dedi Marian. «Bunun için birinin yardımına gereksinmem olacak. Umarım bu siz olursunuz. Onu kandırıp bir arabaya bindiriniz. Bu olanaksız değil. Eve kadar arabayla geldiğiniz oluyor. Küçük bir gezinti öneririz. Yola çıkınca arabayı çevirip, çılgın gibi Blackport'daki Balıkçı Oteline gideriz.»

«Sonra—?» Oda artık sessiz ve karanlıktı.

«Sonra ne olur bilemiyorum. Bu ona bağı. Ola ki bir yemek yer ve onu Gaze'e geri götürürüz. Hiç olmazsa o duvarların dışına çıktığında ölmiyeceğine inandırmış oluruz. Biliyor musunuz bazen onun da buna yarı yarıya inandığını sanıyorum. Her neyse, bir tür şok olacağı kanısındayım. En küçük bir duraksama ya da geri dönmek için bir isteksizlik gösterirse, onu hava alanına götürürüz.»

«Aman Tanrım,» dedi Effingham. Marian'a hayranlık ve korkuyla bakıyordu. Güzel, canlı, tehlikeli ve yıkıcıydı. Artık onu dinlememesi gerekiyordu. Üstelik ne yapıp yapıp bu konuşmanın Max'a ulaşmamasına bakmalıydı. Marian'ın kendisini ne dereceye kadar etkileyebildiğini kontrol etti. Ama bunların tümü de saçmaydı, canım. Kötü, sorumsuz bir saçmalık.

Alice tekerlekli bir çay masasını iterek, paldır küldür içeri girdi.

«İyi çalışabildiniz mi? A, karanlıkta mı oturuyorsunuz? Carrie hemen lâmbaları getirsin.» Effingham ayağa kalkarak,

«İyi olur, teşekkürler,» dedi.

Altın renkli ışık, odaya yayıldı ve bir an ikisinin de yüzünde parladı. Effingham, Marian'ın bakışını yakalıyarak hafifçe başını salladı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

15

Çok Sevgili Marian,

Mektuplarına çok teşekkür ederim. Sana bir mektup borcum var, biliyorum. Boğazıma kadar işe gömülmüş durumdaydım. Kampanya için bir broşür hazırlamam gerektiğinden söz etmiştim, sana. Bir de yazmaya söz verdiğim bir oyun var. (Bunu hiç anımsıyamıyorum, ya sen? Söz verdiğimde, korkarım, sarhoştum.) Son dakikada özeti değiştirdiler. Başlangıç için bu kadar özür yeter! Dostum, sana nasıl gıpta ediyorum bilemezsin. Demek, Mrs. Bilmem-ne ile uyuyup kalıncaya kadar Clèves Prensesini okuyorsunuz. (Bunu anılattığın yeri okurken çok güldüm). Şaka bir yana, oralar çok güzel olmalı. Herhalde bol bol yürüyüş yapıyorsundur. Orada anlatacak başka bir şey olmadığına göre, bari kuşlardan söz et. Yukarda yazdıklarımla seni etkilemeye çalıştığımı sanma. Biraz boş kalmanın kimseye bir zararı olmaz. Keşke ben de biraz boş kalabilsem. Birkaç saat bile olsa razıyım. Dinlenmenin tersi olan ne varsa tümü bende!

Ufukta görünen tek sevindirici şey, sömestrin yarısında Madrit'e uçacak olmam. Paraları Franco'ya vermek ahlâksızlık, biliyorum ama Las Meninas ve Las Lanzas'ı görmeden ölmemeye karar verdim. Birkaç kişi toplanıp gideceğiz. Öylesi daha ucuza geliyor. Hani şu, senin okul arkadaşın Freda Darsey var ya, o da geli-

yor. İspanyolca bildiği için, yararlı olacak. Fena kız değil ama sana göre fazla abartılı. Sana kart gönderirim.

Artık kesmeliyim. Bir yığın IVA var önümde. Tüm çocukları şeytan alsın. Neden anneleri o küçük, sıska belâları evde tutmazlar sanki? Bana yaz, Marian. Senden haber almak hoşuma gidiyor. Son iki mektubun o kadar kısaydı ki, yazamadığım için kırıldığını sandım. Ama senin benden daha çok boş zamanın olduğunu unutma! Şanslı kız, en iyi dileklerimi ve her zamanki gibi sevgilerimi gönderiyorum sana. Dostun,

G.

Marian, Geoffrey'nin mektubunu çekmece-
nin içine attı. İçi sıkıntıyla dolmuş, sinirlenmiş
biraz da evi özlediğini hissetmişti. Gaze'de neler
döndüğünü Denis Nolan'dan öğreneliberi, Geof-
frey'e açık yüreklilikle mektup yazamaz olmuş-
tu. Çevreyi anlatan iki tane gelişigüzel mek-
tup karalamıştı. Gerçekten neler olup bittiğini
anlatması olası değildi. Geoffrey her şeyi çok in-
sanlık dışı bulup, onu acımasızca yargılayabilir-
di. Ama her şey insanlık dışı değil de neydi? Ma-
rian kendini acımasızca yargılamıyor muydu
yani?

Aynaya baktı. Üstünde Hannah'nın verdiği
ve giymesi için üstelediği, kiremit rengi yanar-
döner ipekten bir akşam giysisi vardı. Hannah
bunu özellikle Marian için ısmarlamıştı. Marian
armağanı almakta önce kararsızlık göstermişse
de, düşünölmek o denli hoşuna gitmiş, giysi de

o kadar yakışmıştı ki, hayır diyememişti. Hem nasılsa, gerek fiyat, gerekse biçim olarak, böyle bir şeyi kendi almaya cesaret edemezdi. Yakutlu inci gerdanlık bu giysiye uymadığından, Hannah kendininkileri karıştırmış ve arasından, boynu bir yaka gibi saran amber bir gerdanlık seçmişti.

Geoffrey haklı olarak Marian'a hep giyinmesini bilmediğini söylerdi. Marian gelişigüzel ve yabancı havalı şeyleri seçerdi. Geoffrey ise iç kapayıcı bir sadeliği yeğlerdi. Kısacası, her ikisinin de bu konuda hiç beğenisi yoktu. Ama Marian, Gaze'e geldiğinden beri, Hannah'dan çok şey öğrenmişti. Ondaki bu ince beğeni, bilinçli değildi ama kolayca başkasına aktarılabilirdi. Hannah her ne kadar şu sırada dış görünüşüne aldırılmıyorsa da çok önceleri bu konuda iyi eğitildiği anlaşılıyordu. Marian da kimseye söz etmeden, o iç kapayıcı mavi giysiyi de ortadan kaldıran bir liste yaptı. Geoffrey o giysinin yanında kendini çok güvenli duyuyor olmalıydı!

Son zamanlarda Marian, iki değişik biçimde yaşadığını farketmişti. Bu, önemli boyutlara varmış iki ayrı algılama düzeniydi. Bir yanda Gaze'de yaşamı yapan küçük üzüntü ve sevinçlere neşeyle katılıyordu. Bunlar, Hannah'nın tüm bilincini kapsıyor gibiydi. Marian onun kadar varolduğu ânı yaşayan birini daha görmemişti. Kendi de aynı biçimde yaşıyordu. Yemek zamanlarını, akşamki viski ritüelini bekliyor, güneşin batışını bir tören haline getiriyor ya da balık havuzlarına yürüyüşe çıkıyor ve ancak hoşla-

nacak çok az şeyi olan insanların hoşlanacağı kadar okumaktan hoşlanıyordu. Karşılıklı yüksek sesle bol bol okuyorlardı. Tabloların kopyalarını seyrediyorlar, uyaklı şiir yazarak ve resim yaparak küçük oyunlar oynuyorlar, ondan bıkmıca bir süre şapkaları deniyorlardı. Hannah'nın yıllar öncesinden kalma, bir dükkânı dolduracak kadar çok şapkası vardı. Güzel giysilerden, pandomimden ve bir müzik gecesi düzenlemekten söz ediyorlardı. Sonunda işte bu geceyi müzik gecesi yapmaya karar vermişler ve Marian da giyinip kuşanmıştı. Yemekten sonra herkes, oturma odasında toplanacaktı.

Böylece her şey, çocukça bir merakla, biraz Marie-Antoinette üslûbunda geçip gidiyor ve Marian, bilincinin yarısıyla, buna katılıyordu. Yorulmak bilmez neşesi ve şakacılığıyla, topluluğun gözbebeği olan Jamesie ile neşede birleşiyorlardı. Ama öte yandan, kafası bir sürü sinisi düşünceyle doluydu. Effingham Cooper'la konuştuğu günden beri, o denli heyecanlı ve tedirgindi ki, doğru dürüst uyku bile uyuyamıyordu. Hannah'ya her zamanki gibi davranmak zor geliyor, çoğu kez karşısında soluk soluğa kalıp, kızarıyordu. Effingham'la konuşurken, bu tasarıları çok önceden yapmış gibi gelmişti ama, onunla konuştuğu an, her şey açıklığa kavuşmuştu. Onun varlığı, iri ve güven veren yapısı, zeki, akılcı, sıcak yüzü, öğretmen-öğrenci ilişkisinin hoş rahatlatıcılığı; tüm bunlar, çok zor ve karmaşık görünen olayı netleştirmiş ve/ne yapılması gerektiğini şaşırtıcı bir açıklıkla görmesini sağlamıştı.

O günden bu yana kararsızlığı kalmamıştı. Sorunu düşünmeyi sürdürmüş ve şok taktiğinin, bu donmuş kalmışlığı tasarlanmış az buçuk şiddetle paramparça etmenin zararı değil, yararı olacağından kuşkusu kalmamıştı. Blackport'ta, Hannah, geri dönmeleri için yakarırca, eh, o zaman Gaze'e dönerlerdi. Kimse de onu bunun için suçlayamazdı. Burayı terkedebilir ve bu yüzden cezasını çekmezdi.

En kötüsü de, Effingham'ın da söylediği gibi, Hannah Gaze'e dönerse, olayın suçlularının endan tümüyle uzaklaştırılacağıydı. Effingham, bu ve başka prensipler adına bu fikre karşı çıkmıştı ama Marian, bu işi sürdürecektse, onunla konuşması gerektiğine inanıyordu. Effingham bir arkadaşının, akıllı bir kadının onu her şeye ikna edebileceğini söylediğini itiraf etmişti. Marian, kendini kadere bırakmıştı ve artık, Effingham olsun olmasın, başladığı işi bitirecekti. O tartışmada Effingham'a da söylediği gibi, her an birinden biri Gaze'den uzaklaşmak zorunda kalabilirdi. Süregelen durumu sevmeye değil, anlamaya bile zaman kalmadan, kumlar ayaklarının altından kayabilirdi.

Effingham bu benzetmeyi sevmemişti. Bu kumların kaymasından falan ne demek istediğini sordu. Gerçekten zamanın kısıtlı olduğu ya da durumun giderek tehlikeli bir aşamaya girdiği konusunda sağlam nedenleri var mıydı? Neden bu kadar acele etmek gerekiyordu? Her şey olduğu gibi bırakılsa, bundan Hannah'ya ne gibi bir zarar gelirdi? Hayır, Marian'ın hiçbir gerçek nedeni yoktu. Gene de çabuk olması ge-

rektiğini kemiklerinde duyuyordu. Böyle bir şey yapacak gücü varken, bunu kullanmalıydı. Hannah'yı özgür kılmak isteği tümüne baskın çıkıyordu. Kendini buna zorunlu duyuyordu. Onun o uğursuz ve uyuşuk çevresini darmadağın edip, temiz havayı solumasını istiyordu. Sonunda acı çekecek olsa bile.

Her neyse, Effingham olsun olmasın, bunu başaracaktı işte. Ama o katılmazsa başka birini bulması gerekecekti. Araba kullanmasını bilmiyordu. Bunu bilen biri gerekti. Ama kim? Bu soru, onu Gaze'deki öbür insanlarla ilişkilerini yeniden gözden geçirmek zorunda bıraktı. Pek yararı olmamasına karşın, Gerald Scottow'u sürekli gözlüyordu. Geliş gidişlerine, düzenli aralıklarla ortadan yokolmasına, neşeyle eve dönüşüne, hep dikkat ediyordu. Hafif çekiciliği hoşuna gidiyor, sinirli takılmaları kışkırtıyordu. Fizik görünüşünden etkileniyordu. Daha önce, hiç bu denli anlaşılamadığı birine, bu kadar dokunmak istememişti. Ama artık onunla zıt gitmemesi gerekiyordu. Aksi halde, Scottow'u razı edemezdi. Scottow'a yaklaşılabileceğinden umutsuz değildi, ama öylesine kendi dünyasındaydı ki. Violet Evercreech, düşünülemezdi bile. Denis Nolan'sa böyle bir şeyi asla onaylamazdı. Bir Jamesie kalıyordu.

Marian artık Jamesie'yi bol bol görüyor, birlikte gülüp söylüyorlar, Jamesie onu arabayla şuraya buraya götürüyordu ama, Blackport'a ilk gittikleri günden daha fazla tanımış değildi onu. Jamesie'den gelen en küçük bir yakınlaşma yoktu. O ilk günün sıcaklığından sonra, ya uya-

rıldığından, ya da öyle bir karar verdiğiinden, Marian'la basit, neşeli bir arkadaşlığı seçmişti. Onunla hep neşeli ve sıradan bir ilişki içindeydi. Marian da öyle. Ama acaba Jamesie bu konuda birleşir miydi onunla?

Jamesie araba kullanabilirdi. Gaze'deki cip ve eski bir Morris, elinin altındaydı. Bu yararlı olabilirdi. Onları izleyebilecek bir araba olmazdı hiç olmazsa. Ama acaba Jamesie'ye güvenebilir miydi? Güvense bile o, böyle bir olayı kaldırabilir miydi? Marian, eğer Jamesie bu riski göze almaya hazırsa, ben de Jamesie'yi bu işe katma riskini göze alabilirim diye karar verdi. Giderek büyüyen çılgınca umutsuzluğun da etkisiyle, belki de Jamesie'yi buradan atsalar daha iyi olur diye düşündü. Gaze ona göre bir yer değildi. Kime güveneceğine bir türlü karar veremiyordu. Jamesie olayların ortasında ama tümünden kopuk, her şeye alayla bakan bir gözlemci gibiydi. Durmuş-oturmuş olmaması, kazanılabileceği anlamına gelebilirdi. Bunu düşünmeye başladı.

Yatak odasının kapısına vurulmasıyla düşünceleri bölündü. Sıçrayarak arkasını döndü ve çabucak aynadan uzaklaştı. Kapıya kim vursa, bir yandan Gerald Scottow olması umuduyla heyecanlanıyor, bir yandan da kendi sürgün haberi olacağından korkuyordu. Kapıyı açtı ve durmadan kekeleyen hizmetçi kızıdan, birkaç kez yineledikten sonra, Miss Evercreech'in onu görmek için çağırdığını anladı.

«İçeri gel, yavrum.»

Marian tedirgin girdi. O sinir bozucu (Karşı-

lıklı oturup konuşmak) sözünden beri vicdanının rahat bırakmamasına karşın, pek de nede-nini bilemeden, Violet Evercreech'den uzak dur-maya çabalıyordu. Daha önce hiç Miss Ever-creech'in odasına gitmediği için, evin ne yanında olduğundan bile haberi yoktu. Hizmetçilerden bi-ri onu odanın önüne kadar getirmişti.

Evin kuzeyindeki köşe odalardan biriydi. Scarren'e bakıyordu. Gaze'deki öbür odalar bir sürü eski ıvır zıvırla doluyken, burası dengeli ve moderndi. Marian beyaza boyalı kitap rafları, beyaz, kürklü bir yatak örtüsü, siyah bir vazonun içinde yabancı çiçekler gördü. Violet Ever-creech, kreton kaplı bir koltukta oturuyordu. Mor bir sabahlık giymişti. Yanıbaşında da küçük bir masanın üstünde bir şişe şeri ve iki bardak du-ruyordu. Akşam giysisi yatağın üstüne seril-mişti.

«Akşam yemeğinden önce birer bardak bir şey içebiliriz,» Miss Evercreech bu bir gelenek-miş gibi konuşmuştu. Gene de odanın havasın-da gergin ve beklenmedik bir şey seziliyordu.

Marian mırıldanarak teşekkür etti ve Miss Evercreech'in yanındaki iskemleye oturdu. Bi-raz acıyarak biraz da iğrenerek, bardakların ka-lın bir toz tabakasıyla kaplı olduğunu gördü.

«Ne güzel bir giysi. Nereden buldun?»

«Mrs. Crean-Smith verdi.» Suçluluk ve kız-gınlık karışımı bir duyguyla kızararak, başını önüne eğdi.

Marian'ın kızardığını gören Miss Evercreech, bir an duraladı, sonra,

«Tabii, neden olmasın?» dedi.

«Olmaması için gerçekten bir neden yok, Miss Evercreech.» Sesi, sert ve pürüzlü çıkmıştı. Sıkıntıdan ağlamak üzereydi. Miss Evercreech'in insanı tedirginlikten yerinde kıvrandıran keskin bir dikkati vardı.

«Lütfen bana Violet de.» Bir yandan bardakları sabahlığının kolunda parlatıyordu.

«Evet. Peki. Teşekkür ederim.»

«Söyle öyleyse. Evet Violet.»

«Evet, Violet.»

«İyi.» Violet Evercreech, oturduğu yerden Marian'a bakmak için döndü, ve bir süre, ona bakarak, öylece oturdu. Marian nereye bakacağını bilemiyordu. Profilinin üstünde ateşten bir parmak geziniyor gibiydi. Burun kanatları titremeye başladı. Umutsuzca başını Violet'e çevirdi ve rahatsız edecek denli yakından, pudralanmış duygusu veren o uçuk teni, kuru renksiz saçları ve uzunca, nemli gözleri gördü. Yoğun bir açlıkla üzerine dikilmişti.

«Sevgili çocuğum, bana elini ver.» Gözlerini ondan kaçırarak, telâşla Marian sol kolunu uzattı. Öbür eliyle bardağını sıkı sıkı tutuyordu. Violet onun elini iki eli arasına alarak önce yavaş, sonra kuvvetlice sıktı ve öylece tuttu.

«Bir anlamda sana söz ettiğim şeylerin tümü de saçma. Kendimden söz etmeye kalksam, bu, senin için bir bilmededen öteye gitmiyecek. Ama zaten buraya seni kendimden söz etmek için çağırmadım. İnsanların bazı gereksinimleri vardır, uzun süreden beri alışageldiği gereksinimler.»

Marian'ın kolu ve eli bir kukla gibi cansız,

«Özür dilerim—,» dedi. Hemen ardından, hoşgörüsüz biri için göze batabilecek bir suskunluğu önlemek amacıyla çabucak ekledi:

«Siz, Hannah'nın ikinci kuzenisiniz değil mi?»

«Evet. Biliyor musun, birisine bu türlü dokunmalı yıllar oldu.»

«Öyle mi?» Marian, mor ipeğin açıkta bıraktığı yanık şeker rengi çoraplara baktı. Sözleri boğazına tıkanmıştı. Korunmak istemişcesine elini büktü.

«Hannah'yı seviyorsun değil mi?»

«Evet, evet, tabii,» dedi Marian. Bunu bir azarın mı, bir uyarının mı izleyeceğini düşündü.

«Ben de. Hem de çok.» Marian'ın elini bir kez daha sıkıp, bıraktı. Marian elini hemen dizinin öbür yanına koydu.

«Bu odada seninle birlikte olmak, güzel, hem de ummadığım kadar güzel. Bu da beni şaşırtıyor. Bir zamanlar sevginin basit ve doğal bir şey olduğunu anımsamak insanın hoşuna gidiyor. Ola ki buraya tekrar gelersin, ya da gelmezsin. Gördüğün bir zaaf ânını ödemek zorunda kalabilirsin. Ama hayır, seni bunun için çağırmadım.» İskemlesini biraz geriye itti.

«Asıl sana başka bir şey söylemek istiyorum. Burada birinin kalbini kazandın.»

«Kalbini mi kazandım?» Marian'ın aklı Scot-tow'a gitti.

«Evet. Küçük kardeşim. Jamesie'nin kalbini kazandın.»

«Ha, —Jamesie—»

«Düş kırıklığına uğradın. Çünkü bu evde, ilgilendiğin başka şeyler var. Seni izliyorum. Ama sana, Jamesie'yi iyi davranmanı söylemek istedim.»

«İyi davranmak mı?— Ama ben, Jamesie'yi çok severim.» İçinde boşalan karmakarışık bir duygu seli hissetti. Elini yeniden uzatacaktı, nerdeyse.

«Buna sevindim. Sana çocuksu görünebilir ama duygu, hem de sıcak bir duygu, kim olursa olsun, önemli ve değerlidir. Onu kıskırtmamak gerek. Jamesie senin için her şeyi yapar.»

«Çok duygulandım— ve şaşırdım. Böyle duyguları olduğunu farketmemiştim.»

«İçine kapalı bir çocuktur. Bu evde herkes içine kapalıdır. Sen bile öyle olmaya başladın.»

«Ben mi? Yo, hayır—» Marian aceleyle yanıtladı. «Ama Jamesie— umarım çok üzülmemiştir. Üstesinden gelir nasılsa— daha çok genç.»

«Çok genç ve gözetilmeye gereksinmesi var. Kendinden yaşça büyük bir kadınla bir serüven tam onun ihtiyacı olan bir şey. Sen de öyle düşünmüyor musun? Yani onu seven ve ona âşık olmayan biri.»

Marian iskemlesinde geriye çekildi ve bardağını masanın üstüne bıraktı.

«Şey, gerçekten, sanmıyorum— eğer söylemek istediğiniz— üzgünüm, ama—»

«Aldırma, zararı yok. Ola ki yalnızca kendim için çağırdım seni. Bir daha bu konuya değinecek değilim.» Konuşmanın bittiğini anlatmak ister gibi ayağa kalktı, Marian da kalktı. Birbirlerine bakarak ayakta durdular.

Violet daha uzun boyluydu. Önce o davran-
dı. Hemen ardından Marian, karşı konulmaz bir
güçle mor sabahlığa doğru çekildiğini duydu.
Başı tam Violet'in omuzuna geliyordu. Violet'in,
saçlarını ve alnını öptüğünü hissetti. Bir an son-
ra kendini koridora attı, aklı başına geldiğinde,
kapının dışındaydı.

Marian uçar gibi merdivenlerden aşağı in-
di. Ayakları yere değmiyor gibiydi. Alışageldiği
güneşsiz bahçenin, onun ardında da yeşil kaya-
lıkların görüldüğü büyük pencerenin bulundu-
ğu koridoru koşarak geçti. Pencereye ulaşınca,
başını cama dayadı. Soluğu tükenmiş, titriyordu.
Hemen oracıktaki iskemleye oturdu. Daha önce
hiçbir kadın ona bu biçimde yaklaşmamıştı. Kö-
tü ve heyecan verici bir deneydi. Violet onca iğ-
renç ve acınamak bir insandı ama gene de tüm
bedeni uyanmıştı. O anda koridorda Gerald Scot-
tov'la karşılaşsa, dizlerine kapanırdı herhalde.
Bu durumun sürmeyeceğini ummasına karşın,
bu denli beklenmedik bir şeyle karşılaşmaktan
ve olayın dramatikliğinden de hoşlanmamış sa-
yılmazdı. Giysisini düzeltti. Jamesie'nin durumu
da oldukça ilginçti.

Jamesie'yle birlikte, tüm düşünceler yeniden
kafasını doldurdu. «Jamesie senin için her şeyi
yapar.» Eğer her şeyi yaparsa, Hannah'yı götü-
recek arabayı da kullanırdı. Yerinden suçradı.
Eyleme geçmek için karşı konulmaz bir istek ve
güç duyuyordu. Bunu Violet aşlamıştı. Kendi-
ni capcanlı, herkesi her şeye inandırabilecek güç-
te hissediyordu. Artık Jamesie'yi aramaya çık-

malıydı, hemen, şimdi, şu anda; ve onu görünce de, eh, kollarını boynuna dolasa bile fazla zaman kaybetmezdi.

Karanlık bir koridora saptı. Buradaki odalar, bahçeye bakıyordu. Bunlardan biri Jamesie'nin olmalıydı. Kapılardan birini vurarak açtı. Bomboştı. Ondan sonraki, bir hizmetçi odasına benziyordu. Köşedeki, kuşkusuz onun odasıydı. Yavaşça vurarak, kapıyı açtı. Arkasına bir göz attı, koridor bomboştı.

Jamesie'nin giysileri öbek öbek yerdeydi. Çok oturulan bir oda duygusu veriyordu. Marian çevresine bakındı ve bir kapı daha gördü. Yatak odasına ya da iç taraftaki bölmelerden birine açılıyor olmalıydı. Yerdeki giysilerin üstünden atlayarak, o kapıyı da vurdu. Sinirden soluğu tıkanmıştı ama cesareti yerindeydi. Kapıyı açtı. Bu oda karanlıktı. Havada kimyasal maddelerin oluşturduğu bir koku vardı. Orada da kimse yoktu.

Marian bir an kımıldamadan durup, solukunun düzelmesini bekledi. Gözleri karanlığa biraz alışınca, karmakarışık, yapılmamış bir yatak, yerde de yığınlarla polisiye romanlar farkettti. Bir masada, tepsiler ve şişeler duruyordu. Fotoğrafçılıkla ilgili olmalıydı. Duvarlar garip desenli kâğıtlarla kaplıydı. Marian cama giderek, perdeyi açtı. Arkasına dönüp, çevresine bakınca, gözleri büyüdü. Az daha yaklaşıp, biraz daha dikkatle baktı. Tüm duvarlar, fotoğraflarla kaplıydı. İrili, ufaklı bir sürü fotoğraf, duvarda bir milimlik boş yer kalmamacasına, odanın üç duvarına da çepeçevre yapıştırılmıştı. Merakla baktı. Tü-

mü de tek bir kişininindi, Gerald Scottow'un. Ciddi bir Gerald, gülümseyen, çömelmiş, ayakta, Gerald'lar. Giyinik bir Gerald ve çıplak bir Gerald. Çok garip pozlarda Gerald.

Büyük bir şaşkınlıkla donakalmış, dehşetle ve büyülenmiş gibi resimlere baktı. Tam o anda güneş bulutların arasından çıktı ve arkasındaki bahçeyi aydınlattı. Marian'ın omuzuna bir ışık vurdu. Bir suçluluk duygusuyla ışığa doğru dönen Marian, Terasta dimdik kendisine bakmakta olan Denis Nolan'la burun buruna geldi. Yüzündeki korku önce kızgınlığa sonra da tiksineyme döndü. Eliyle sert bir hareket yaparak, bahçeye doğru döndü.

«Bekle Denis, bekle!» Marian tam bahçe kapısında ona yetiştii. Koşarken etekleri, dikenlere, çalılara takılıyordu. Denis döndü.

Akşamki müzikli toplantı için koyu mavi bir giysi giymiş, kravat takmıştı. Alışmadığı bu giyim biçimi, onu daha hantal ve iri gösteriyordu. Tedirgin bir yüzle Marian'a döndü. Mavi gözleri öfkeyle ona dikilmişti. İlk kez Marian, Denis'den biraz korktu.

«Denis, lütfen—»

«Ne var?»

Evet, ne vardı gerçekten?

«Az önce seni pencereden gördüğümde çok garip bir halin vardı. Jamesie'nin odasından—»

«Kimin odasında olduğunuz beni ilgilendirmez.»

«Hayır— Onu demek istemedim. Jamesie yoktu tabii ama, ben de zaten onu arıyordum.

Odasına onun için gittim ama yoktu. Daha önce oraya hiç gitmedim.»

«Bundan bana ne.»

«Denis, lütfen kızma. Anlamıyorum. Neden beni gördüğünde öyle bakıyordun, sonra elinle o işareti yaptın? Beni çağırdın sandım.»

«Sizi çağırmadım. Her şeye çok fazla burnunu sokuyor ve düşünüyorsunuz. Şu sırada tutup da sizi buradan geri gönderecek olurlarsa, Mrs. Crean-Smith çok üzülür.»

«İyi ama hep burada kalamam ki.» Aslında, bu biçimde yararlı olamam demek istiyordu. Bu, bir çözüm değil, hafifletici bir nedendi.

Denis bir an ona baktı. Kara saçları yelde uçuşuyordu. Sonra arkasına döndü, bahçe kapısından çıkarak, kapıyı Marian'ın yüzüne çarptı.

Marian kapıyı açmaya çalıştı ama beceremedi. Bir süre uğraştıktan sonra açabildi, Denis'in peşinden koşmaya başladı. Çimenli bayırdan, tepeye tırmanıyordu. Arkasında, mavi akşam göğü ışık doluydu.

«Denis, Denis—»

«Efendim?» Yeniden durdu. Kızgın olmaktan çok üzgün gibiydi.

«Öyle demek istemedim. Onu ben de senin kadar düşünüyorum. Neden her şeye bu kadar çok burnumu sokuyorum sanıyorsun?» Yel burada daha kuvvetli esiyordu. Tarçın renkli giysiyi dalgalandırıyor ve hışırdatıyordu. Deniz, zümrüt yeşili ve maviydi.

«Jamesie'yle Scottow'u rahat bırakın.»

«Jamesie'yle Scottow. Biliyor musun, Jamesie'nin odası, Scottow'un garip resimleriyle dolu.

Ben—» Gördüklerini anımsayınca aceleyle ekledi,

«Denis, onlar ikisi— şey mi?»

«Evet. Siz de onları rahat bıraksanız iyi edersiniz. Kıskanç ve kinci bir çifttirler. Sizin Scot-tow'a, Jamesie'nin de size baktığını gördüm. Burada yeteri kadar dert ve vahşet var zaten.»

«Tanrım,» dedi Marian. Yüreği üzüntü ve acıyla karmakarışıklı. Gerald yoktu artık, Jamesie'yse yitirilmiş demektir.

«Yıllardan beri hep böyle mi yaşıyorlar? Gerald'ın böyle biri olduğunu sanmazdım.»

«Üç yıldır birlikteler. Jamesie'nin ne yaptığını, daha doğrusu yapmaya çalıştığını bilmiyor musunuz?»

«Hayır, ne yaptı? Lütfen anlat bana Denis. Anlatsan iyi olur, böylece ben de her şeye burnumu sokmam.»

Şimdi tam tepedeydiler. Ev, arkalarındaki yeşil tümseğin öte yanında kalmıştı. Kapkara kayalıklar yapayalnız, görkemli ve yaşlıydılar.

«Hannah'yı kaçırmaya kalktı.»

«Jamesie mi Hannah'yı kaçırmaya kalktı?»

«Evet. Bu işte onun hiç suçu yok. Haberi bile yoktu. Ama Jamesie, onu kaçırmayı tasarladı. Kardeşiyle ilk geldiğinde— beş yıl önceydi ve daha çocuktü— tüm zamanını Mrs. Crean-Smith'le geçiriyordu. Mrs. Crean-Smith ona, benim minik uşağım, diyordu. Sonra giderek erkekleşti. Ama gene de bu günkünden çok değişikti. Bir gün onu buralardan götürmeyi tasarladı. Mrs. Crean-Smith'in eşyalarını toplarken yakalanmasaydı, başarabilirdi de. Onu öylece, giysilerini fi-

lân almadan götürmek istememiş anlaşılan. Scottow onu çantayı hazırlarken yakalayıp itiraf ettirdi.»

«Sonra ne oldu?»

«Scottow onu acımasızca kamçıladi.»

«Aman Tanrım, zavallı Jamesie, ama—»

«Ondan sonra Scottow'un esiri oldu.»

«Yani, Hannah'yı bırakıp, Gerald'a mı gitti?»

«Scottow, Jamesie'ye bu biçimde davranmaya başladıktan sonra, Jamesie ona tapmaya başladı. Scottow da onu tümüyle etkisi altına aldı. İşte böyle oldu.»

«Ama bu tür şeyler öyle ansızın olmaz ki.»

«Yemeğe geç kalacağız. Unutmayın, bu akşam müzik var.» .

«Ne garip.» Eve dönüyorlardı. «Burada herkesin iyi kötü bir sırrı var.» Ansızın Denis'e baktı. Tam bunu söylemek istememişti.

«Burada herkes suçludur.»

«Ben değilim,» dedi Marian. Kendi kendine konuşur gibiydi. «Ben değilim, ben değilim, ben değilim.»

Oturma odası ara sıra canlandığında hiç de fena olmazdı. Hele şimdiki gibi lâmbalar yakılmış, şöminede yanan koskoca bir ateşle ve teras bakan yüksek pencereler açılmış olarak daha da güzeldi. Akşamın taze havası içeriye denizin ve ılgınların kokusu taşıyordu. Yumuşak ışık, eşyaları parlatıyor, o garip mobilyalar, elli yıl öncesinin görkemli günlerini düşündürüyordu. Oda içinde oturanları gururla sarmalamış gibiydi. Dışarda koskocaman, yıldızlı bir gece vardı.

«Müzik» basit olmakla birlikte, gene de Marian'ın beklediğinden daha iddialıydı. Riders'ın o kızıl saçlı güzel hizmetçilerinden birkaçı piyanonun yanına oturmuştu. Bunlardan biri Carrie adlı iri yarı olan, programı Mozart'dan küçük bir parçayla açtı. Bu konuda fazla deneyi olmadığı açıktı ama yanlışsız çalıyordu. Çılgınca alkışlandı ve Marian, kafası önemli ve acı konularla dolu olmasına karşın, bir amatör gösterinin saçma denebilecek denli insanı duygulandıran, o sevimli havasına sürüklenmekten kendini alamadı. Öbürlerinin alkışlarına gülümseyerek katıldı. Hannah'ya baktı. Bu mutlu küçük aile toplantısının görüldüğü gibi olmadığına inanmak zordu.

Ondan sonra Gaze'den iki esmer hizmetçi, daha önce Marian'ın hiç görmediği ağız tamburasına benzeyen, telli bir çalgı çaldılar. Sesi biraz madeni ve garipti ama kulağa kötü gelmiyor-

du. Herkes bunu da sevdi. Sonra başka iki hizmetçi şarkı söylediler. Birininki İngilizceydi, ötekinki kendi dilinde. Ezgiler güzel ve hüzünlü, sesler inceydi. Sıra piyanola dinletisine gelmişti. Marian büyük piyanonun bir de piyanola bağlantısı olduğunu farketmemişti. Bazı yerlerde sesi kesik kesik çıkmasına rağmen, Beethoven'ın Ay Işığı Sonatını çaldı.

Marian bu denli etkileneceğini ummamıştı. Duygulanacağını düşünmüştü ama böylesine bir müzik olayı beklemiyordu. Bu konuda pek bilgili sayılmazdı. Müzikten anlamazdı. Ezgiler onu rahatsız ederdi. Söyledikleri yalnızca, hüzünlü ve trajik şeylerdi. Bu oradan oraya atlayan, birbirini izleyen, ısrarlı, bir an duyulup kaybolan ve insanın içini umutsuzlukla dolduran yinelemeler, acı dolu çığlıklar gibiydi. Bu kalabalıkta, kendine acıma lüksüne ve gözyaşlarına kendini bırakmıyordu. Sanata en büyük övgüsü hep bu biçimde olmuştu. Çevresine bakındı ve müzik yoluyla onu çok ilgilendiren bu insanlara yaklaşmaya çalıştı.

Elit tabaka!, ateşten, açık pencerelere doğru uzanan bir yarım çember oluşturunuyordu. Böylece herkes birbirini görebiliyordu. Alkış süresince, karşılıklı onaylamalar ve gülümsemelerle dolu bir incelik gösterisi sürüp gitti. Gaze'dekilerin birbirleriyle ilişkileri bir aradayken son derece resmî idi. Hannah ortada oturuyordu. Leylâk rengi ipek bir giysi giymiş, mavi boncuklu bir gerdanlık takmıştı. Yumuşak ışıktaki çok genç görünüyordu. Sağında, ateşin hemen yanbaşı, Effingham oturuyordu. Onun öbür yanında Ja-

mesie vardı. Yanan kütüklerin parlak ışığı yüzüne vuruyordu. Gerald, Hannah'nın solunda, Violet onun arkasında oturmuştu. Marian pencerenin kenarındaydı. Elit tabakadan sayılmayan Denis, bacak bacak üstüne atmış, duvarın dibine yerleşmişti. Alice de çağrılmıştı ama grip olduğunu söylemişti. Hizmetçiler dört bir yana yayılmıştı. Kimi piyanonun yanında, kimi de yarım çemberin dışındaydı. Çok iri yarı bir takım adamlar, arkada, kapının yanında ayakta duruyorlardı. Marian bunları daha önce hiç görmemişti.

Marian usulca gözlerini kaldırdı. Müzik susmuştu, ama onu tek bir düşünceye yoğunlaştırmıştı. Artık kendini sorumlu hissettiği bu insanları daha çok anlamaya çalışmalıydı. Jamesie çok sevimliydi. Dar siyah pantolon, koyu mavi çizgili kadife bir ceket, beyaz ipek gömlek ve mor bir kravattan oluşan bir akşam giysisi giymişti. Kıvrıkcık saçlarını sımsıkı arkaya taramıştı. Bu onu daha büyük gösteriyordu. Uzun kemikli yüzü, ateşin ışığında, ağırbaşlı ve dingin görünüyordu. Bakışlarını yerden kaldırıp yavaşça Gerald'a dikti. Bir şeyden uzun bir yudum alır gibiydi. Sonra başka yöne bakmaya başladı. Marian, Denis'in, Jamesie'nin değiştiğine ilişkin sözlerini anımsadı. Gerald Scottow tarafından kırılıp parçalanmış, sonra yeniden yapılmıştı. Ürpereyerek Gerald'a baktı. İri, güneş yanığı yüzü, güneyli özellikleri taşıyordu. Yapısına rağmen, akşam giysileri içinde doğal ve rahat bir hali vardı. Hafifçe kanlanmış kahverengi gözleri, donuk ışıktaki kırmızımtrak parlıyordu. Yukarı bakıyordu. Yüzü, açık ve huzurluydu ama müziği dinle-

miyordu. Başını ağır ağır çevirerek Marian'la gözgöze geldi. Marian içinden bir ceryan geçmiş gibi hissederek, başını çevirdi. Gerald yabani, ulaşılmaz ve tabu olabilirdi ama Marian için gene de Yunan Efsanelerinden gelmiş gibiydi.

Bakışlarını Effingham'a çevirdi. Sevgili Effingham. Sevgili, sevgili Effingham. Sevgili, sevgili sevgili Effingham. Marian bir an onu seyretmek olanağını buldu ve müziğin karmaşası içinde iri-yarı, topluca ve her zamanki yumuşak tavrıyla orada otururken, burada olmasından ne kadar ferahlık duyduğunu farkettiler. Burası gözüne ne kadar korkunç görünürse, Effingham'a gereksinmesi o kadar artıyordu. Çünkü burada kendisine benzeyen tek kişi oydu. Ona çok ihtiyacı vardı. Eğer tasarılarını gerçekleştirebilirse, arabayı kullanması da gerekirdi. O anda Effingham ona bakıp, gülümsedi. Marian da gülümsedi. İçini ansızın sıcak bir duygu doldurmuştu ve o anda bir şeyin farkına varır gibi oldu: Hannah'yı kurtarma isteği, belki de Effingham'ı da bu döngüden uzaklaştırma isteğiyle birleşiyordu.

Bu kurtarma tasarısını ne denli önemseyerek kararlaştırmıştı? Gerçekten bir düşünce değil miydi ki? Hannah'ın en büyük özelliği, düşleri geliştirici yanıydı. Çeşitli düşleri, başkalarının fantezileriyle de birleşerek, gölge gibi çevresinde dolanıp duruyordu ve sağlam bir sağduyu ve mantık ürünü olması gereken bu tasarı, gözünde az buçuk akılsızca görünmeye başlamıştı bile. Bu tasarımı gerçekleştirebileceği tek beraberlik, Effingham olabilirdi ama onun katılığı yüzünden başlardaki fikrini biraz inanılması güç bulmaya başlamış-

tl. Sorun yalnızca Effingham'ı kendine yardım etmeye razı edememesi değildi. Onu o denli küçümsemişti ki, Marian güvenini yitirmişti. Tasarımın tümü çılgınlıktı. Ama madem ki kendine verdiği bir söz vardı, ne yapıp edip, o gücü canlandırması gerekiyordu.

Müzik ansızın sustu. Herkes alkışlamaya başladı. Biraz tedirginleşmiş ve açık pencerenin yanında üşümüş olan Marian başını çevirince, tam arkasında Violet Evercreech'in heykel gibi durduğunu gördü. Alkışlarken ellerini dua eder gibi kaldırıyordu. Gözlerini Hannah'ya dikmişti. Marian çabucak başka yana baktı. Onun önünde kendini hep suçlu hissediyordu. Bu gün Violet ona, hangi iyilik umudunu vermiş ya da karmaşa ve kaos'a dönük hangi kötülükten söz etmişti? Hangi nefreti, hangi sevgiyi anlatmıştı? Onun da kendini kusurlu ve doyumсуз sevgisinden doğan, fantazileri vardı.

Denis piyanoya doğru yürüdü. Herkes bir şeyler beklermiş gibi fısıldaşıyordu. Marian az önceki olayı anımsayarak utandığını ve kızardığını hissetti. Denis tuşlara dokunurken, önüne baktı. Sonra Denis, şarkı söylemeye başladı. Marian başını kaldırdı. Ansızın herşey renklenmiş ve güzelleşmişti. Kafasındaki tüm düşünceleri silecek kadar şaşırtıcı bir hazla, Denis'in az rastlanır güzellikte bir tenor sesi olduğunu farketti.

İlk notalarda belli belirsiz bir gerginlik vardı ama giderek o dolgun ses, tüm odayı etkisi altına aldı. Hiçbir şey iyi şarkı söylemekten daha güzel ve kendini kabul ettirici olamaz. Ses, tüm odayı dolaştı ve köşe bucağı doldurdu. Herkesle

birleşti sonra altından bir cisim gibi usulca boşluğa yükseldi. Şarkı sona erdi. Bir anlık tam bir suskunluktan sonra alkış patladı. Marian bağırarak alkışladı. Çevreden bir kaç kişi ona bakarak gülümsüyordu. Şaşkınlığı hoşlarına gitmişti. Hannah'yla gözgöze gelmeye çalıştı. Hannah da ona gülümseyerek başını sallıyordu.

Şarkı, çok basitti. Hüzünlü ve tekdüze küçük bir ezgi biçiminde, yöresel bir baladdı. Onu, Elibazeth Devrinden kalma, kederli bölümler ve ağır kadanslarla dolu iki şarkı izledi. Söyleniş biçimlerinde, çok belirgin olmayan dramatik bir hava vardı. Yapıcı gücüyle, odadaki tüm dinleyicileri bir anda daha iyiye ve güzele dönüştürecek gibiydi. Denis'in kendi bile yoktu artık. Ses, görüntüyü aşmıştı.

Başka bir şarkıya başladı. Marian bunu biraz biliyordu. Çok önceden, bir yerde duymuştu.

*Ya kuş avcısı benim karatavuğumu avlarsa ne
yaparım?*

*Şafağın gülleri denizin üstünde açıyor;
Uyan, karatavuğum, uyan, aç gözünü,
Ve kırmızı küpçiçeği ağacımdan şarkılar
söyle bana.*

*Ya kuş avcısı benim karatavuğumu avlarsa ne
yaparım?*

*Güneş, denizin kucağından başımı kaldırıyor-
Uyan, karatavuğum, uyan, aç gözünü,
Ve kırmızı küpçiçeği ağacımdan şarkılar
söyle bana.*

*Ya kuş avcısı benim karatavuğumu avlarsa ne
yaparım?*

*Dağlar denizin kuşlarıyla bembeyaz kesildi,
Ama aşağıda, bahçede bırakılmış, bırakılmış,
Bütün gün, kırmızı küpçiçeği ağacımın altında
ağlayacağım.*

Son notalar kaybolurken, alkışın patlamasından önceki o soluk kesen anda, acı dolu bir çığlık duyuldu. Hannah'nın başı kucığına düşmüştü. Vurulmuş gibiydi. Sonra inledi ve başını kaldırarak elleriyle yüzünü kapadı. Bunu sinir krizi geçiren bir kadının keskin, ritmik çığlıkları ve iç çekişleri izledi. Tek tük başlayan alkışlar kesildi ve giderek yükselen bir mırıltı başladı.

Marian ayağa kalktı. Çevresi, Hannah'ya doğru koşan ya da korku karışık bir saygıyla ondan uzaklaşan insanlarla dolmuştu. Bunların ortasında o korkunç hıçkırık sürüyordu. Marian ona doğru giderken, bir an Denis gözüne ilişti. Piyanonun yanında durmuş, tuşlardan birinin üstünde duran eline bakıyordu. Hannah'ya ulaşmaya çabalıyordu. Tam yaklaştığı sırada bir kenara itildi. Uzun boyuyla Violet Evercreech, Hannah'nın üstüne eğildi. Tam ortada Effingham, şaşkın şaşkın duruyor, Gerald canı sıkın ve üzüntülü bir tavırla kollarını hafifçe okşayarak sâkinleştirmeye çalışıyordu. Violet,

«Kalk ayağa,» dedi.

Hannah kalktı; hâlâ yüzünü saklıyordu. Violet onu çekiştirerek kapıya doğru sürükledi. Herkes yolu açmak için birbirini itip dururken, gürültü yeniden başladı. İki büküm, ağlayan ka-

dın acıma ve korku uyandırıyor. O geçerken ürkerek büzülüyorlardı. Kapı, iki kadının ardından kapandı. Bir dakika sonra uzaktan, sonra az daha uzaktan, evin içinde bir yerlerden insan sesine benzemeyen acı bir uluma duyuldu.

Marian yanaklarında yaşlar olduğunu farketti. Effingham'ı görmek için çevresine bakındı ve hemen yanbaşıda durduğunu gördü. Marian'ın elini tutarak açık pencerenin önüne götürdü. Eirlikte uzaklaşmaya çalışmalarında umutsuz ve çocukça bir şey vardı. Marian'ın odada gözüne en son, kaşları çatılmış ve gözleri kapalı, piyanonun başında oturan Denis'le; Effingham'la uzaklaşışına ilgiyle bakan Jamesie ilişti. Gerald hizmetçilerden ikisine emirler veriyordu. Hâlâ öyle bıkip usanmış gibiydi. Arkalarındaki gürültü giderek azaldı. Müzikli toplantı sona ermişti.

Ay yoktu ama yıldızlar ölgün bir ışık yayıyordu. Koşarcasına terası geçerek, yola, oradan da küpeçiçeği ağaçlarının arasındaki yumuşak çimenlere gittiler. Sonunda, durgun sessizliğin ve karanlığın ortasında durarak, birbirlerine döndüler.

«Ah, Effingham—» Soğuk deniz yeli yanaklarını kızartmıştı. Gözlerinden hâlâ yaşlar boşanıyordu. Effingham,

«Marian,» dedi. Tavrında, durumun vahşetini daha da belirginleştirdiği için Marian'ı etkileyen bir durgunluk, ondan da öte soğukluk vardı.

«Sen haklıydın.»

«Haklı mı?»

«Tepkin doğruydu, en doğrusu. Hepimiz ken-

dimizi bu havaya kaptırmıştık. Onu bunlardan kurtarmalıyız.»

Marian düşündü; ve ben de az kalsın bu havaya kapılıyordum. Sonra,

«Evet,» dedi. «Çılgın gibiyken mantıklı olmasını, acı çekerken de dingin olmasını istedik.»

«Ben bunu bilmiyorum. Kendi kendinin merkezi olmuş, bir tür uzlaşma oluşturmuştu. Yalnızca bir yanılgı değil bu. Ama şimdi her şey çok tehlikeli görünüyor bana. Arada bu korkunç krizler başgösteriyor. Soğukkanlılığını yitirebilir.»

«O zaman ne olur?»

«Bilmiyorum. Ansızın gözüm korktu. Hepimiz başka bir biçimde yiyip bitiriyoruz onu, hepimiz. Bu, sona ermeli. Senin tasarına tümüyle uymayı öneriyorum. Öbürgün, arabaya atarız ve geri dönmek istememesi için dua etmeye başlarız.»

«Artık ayrıntıları konuşabilir miyiz?»

«Hayır. Şimdi eve dönüp, onun yanına gitmelisin. Bu gece Scottow ve Violet'le yalnız kalmamalı. Yarın öğleden sonra Riders'a gel. Max ve Alice'e bundan söz edecek değilim tabii.»

«Ben de hiç kimseye söylemeyeceğim. İyi geceler Effingham.»

Karşılıklı durarak birbirlerine baktılar. Yüzleri karanlıktaydı. Sonra çabucak yaklaşıp, korkmuş çocuklar gibi, birbirlerine sarıldılar. Öpmekten yalnız, sımsıkı sarılmışlardı. Marian sonunda tümünü arkada bırakacağız. Yakında Hannah, Effingham ve ben yolda olacağız.

Beklenen gün gelmişti. Ayrıntıları bir kaç kez tartışmışlardı. Şimdilik her şeyin yolunda gitmemesi için hiçbir neden yoktu. En önemli sorun havaydı. O da, Marian gece gözünü kırpmadığı yatağından baktığında çok güzel olacak gibi görünüyordu.

Heyecandan tüm bedeni ve parmakları titreyerek giyinirken, bu gün kaç kişiyi yıldırılmış ve şaşkına çevirmiş olan büyüü bozacak insanın kendisi olacağına inanamıyordu. Bu biçimde, ne getirirse getirsin, ve sonuç ister zafer, ister felâket sayılsın, tutsaklığın ve efsanenin son günü olacaktı. Ardından ne geleceği ayrı bir konuydu ve gerçek yaşamın kendisiydi.

Zaman zaman, her şeyi yıkıp yok etmek gibi gelen ve çözümünü bulamadığı o korkunç eylemin kıyısındaydı. Öyle anlarda, bu tür çözümün, yalnız düşleri değil, kaba ve ilkel yanlarına karşın gene de güzel olan güven verici gündelik yaşamı da gerçekleştirebileceğine inanyordu. Hannah bin parçaya bölünebilir, o sevgili yüz eriyebilirdi. Marian, Hannah'yı Gaze'den uzaklaştırmakla onun ölümüne neden olabileceğine yarı yarıya inandığını farkedince, titredi. Gene de gün ışığında, ulumaları yeniden anımsadığında, Hannah'yı burada bırakmanın onun sonu olacağını kendi kendine yineledi.

Hannah krizi çabuk atlatmıştı. Marian dön-

düğünde, onu odasında Violet'le viski içerken buldu. Bir yandan da olay çıkardığı için utangaç bir yüzle gülüyordu. Gene de o duygusal patlamadan boşalmış olacaktı ki, onu izleyen bir gün, Marian'a her zamankinden daha ilgili davrandı. Bir yandan da özür diler gibi bir hali vardı. Violet, Hannah'yı sürekli, bir doktor tavrıyla görmeye geliyordu. İki gün böyle sürdü, sonra gene kendi dünyasına çekildi. Marian'ın varlığından habersizmiş gibi davranıyordu.

Artık, Effingham'da insana güven veren bir kararlılık vardı. Zamanın acımasız sürüklenişinin ansızın önlerine bir demir parmaklık indirmesinden korkuyormuş gibi bir an önce bir şeyler yapmak istiyordu. Doğal olarak her ikisi de keşfedilmekten korkuyordu. Ama nasılsa, bakışmalarından, buluşmalarından bir şeyler olduğu er geç ortaya çıkacaktı. Bundan başka, Effingham ona, kesinlikle acele etmeleri gerektiği duygusunu aşıliyordu. Yarı hüüzünle, sonunda korkuya dönüşen duygunun, uzun süredir taptığı şeye sahip olmaktan kaynaklanabileceğini düşündü. Sonraki rolü ne olacaktı, bilemiyordu. Engelin parçalanmasıyla, düşünceleri son buluyordu.

Her şeyi aynı biçimde sürdürmeğe karar vermişlerdi. Marian gene Hannah'yı akşamüstleri bahçede gezdirecekti. Bu kolaydı çünkü ta başlardan beri yaptıkları bir şeydi ve Hannah bu konuda hiç fikir yürütmezdi. O gün de, giriş kapısından yola doğru yürürlerken, Effingham, Max'ın arabasıyla önlerine çıkacak ve götürmeyi önercekti. Hannah'nın geri dönme önerisini reddet-

me olasılığı çok düşüktü. Arabaya binince de, Effingham dönüp kapıdan dışarı çıkacaktı.

Ondan sonra çok hızlı gitmeleri gerekecekti. Blackport'a gitmeyeceklerdi. Effingham bunun çok çabuk akla gelebilecek ve riskli bir şey olduğunu söylemişti. Onun bildiği, dağların arasında küçük bir otele gideceklerdi. Hem orası, hava alanına giden yola da yakındı. Orada duracaklar, bir odaya kapanıp durumu Hannah'ya anlatmaya çalışacaklardı. Orayı çabucak bulacaklarını pek ummuyorlardı. Otel, tüm olasılıklar tek tek düşünüldükten sonra zorlukla seçilmişti. Scottow'la Jamesie'nin 'alışverişe' gittikleri günlerden birini seçmişlerdi. Gerald bu gezmelere o adı takmıştı. Ama ikisi de gittikleri günün akşamı, elleri boş, ve içki kokarak, yüzlerinde gülücüklerle dönüp geliyorlardı. O zaman cip olmayacaktı işte. Morris de Effingham'ın söylediğine göre, benzin deposuna şeker dökmekle saf dışı bırakılabilirdi. Tasarı, başarısızlığa uğramayacak denli basitti. Scottow'la Jamesie'nin gitmeleri ve yağmur yağmaması şartıyla.

Aynı durumda, Jamesie'nin yanlısının ne olduğunu düşündü. Marian çok dikkatle ve gizlice Hannah'nın eşyalarını toplamıştı. Yokluğu fark edilmeyecek eski ve pek kullanılmayan parçaları seçmişti. Kendi için de gerekli bir kaç eşyayı bir çantaya doldurmuştu. Çantaları bir gece önce, Effingham, Riders'a götürmüştü. Marian geri kalan her şeyini kaybetmeyi göze almıştı. Şatoya geri dönebileceğini düşünemiyordu. Değil geri dönmek, öyle bir yerin var olduğunu bile düşünmek istemeyecektir.

Marian sonunda öğleyi etti. Effingham'la saatlerini ayarlamışlardı, ama Marian duracağından korkup, ikide bir saatini yeniden kuruyordu. Hannah'ya o denli tutarsız davranıyordu ki, sonunda Hannah onun hasta olduğuna karar verip yatması için directti. Öğleden sonra, Jamesie'yle Scottow, cipe binip yola koyuldular. Marian dürbünle, Greytown'a giden yolda kaybolmalarını izledi. Öğleden sonrasının o ölü saatlerinde, Morris'le uğraştı. O işi halledip eve döndüğünde, daha Hannah'nın yanına gitmesine zaman vardı. Odasında, parmaklarını kemirerek oturdu. Bayılacak gibiydi.

Sonunda gitme zamanı geldi çatı. Odasına son kez bakıp, mantosunu omuzuna aldı, doğru Hannah'nın odasına gitti. Odasında yoktu. Bir an ne yapacağını şaşırdı, sonra Hannah'yı terasta görünce rahatladı. Aşağı koştu, her zamanki gibi ağır ağır, kıvrılıp giden güneşli yolda yürümeye başladılar.

Marian, bir kaç kez denediğinden, kararlaştırdıkları noktaya tam olarak ne kadar sürede gideceklerini biliyordu. Hannah konşurken, boynuna saatine bakıp durdu. Zamanlama mükemmeldi. Artık yalnız, Effingham'ın bir aksilik çıkarmaması kalıyordu.

«Buralara kamelya ekmeliyim,» diyordu Hannah. «Bu turbalı toprak tam ona göre. Ama yele dayanabilirler mi acaba? Gerçi daha kuytu köşeler var ama.» Alice'e sormam gerek. Koluna girebilir miyim canım? Kendimi o denli yorgun hissediyorum ki. O mantoyla terlemiyor musun? Şu çalılardan birinin altına bıraksana, dönüşte alı-

rız.» Marian ağzının içinde,

«Böyle iyiyim,» dedi. Zorlukla konuşuyordu.

«Yoksa artık dönsek mi?»

«Biraz daha yürüyelim.» Hannah titrediğini hissediyor muydu acaba? Yanıbaşındaki, gözleri iri iri açılmış, uyurgezer yüze baktı. Uyuyan güzelin uykudaki son dakikalarıydı bunlar.

Yolun iki yanında yumuşak kara toprak yığınları vardı. Yolun yarısında çakıllı bir açıklık ve bir güneş saati göze çarpıyordu. Burayı geçerken Marian, Hannah'yı hafifçe sürüklüyordu. Effingham'ın gelmesinin zamanı gelmişti.

«Mantonu almakla iyi etmişsin. Rüzgâr burada soğuk esiyor. Sevgili Marian bizim kışımıza nasıl dayanacağını düşünüyorum. Buraya çok iyi uyum sağlıyorsun diye seni sömürmemeliyim. Bol bol tatil yapmalısın, dilediğin kadar. Üstüne düşenden çok fazlasını yapıyorsun. Şu Yunanca dersleri çok iyi oluyor. Bunu senin, hoşlanacağın bir biçime sokmalıyız.»

«Burayı seviyorum,» diye mırıldandı. Effingham yarım dakika geç kalmıştı.

«Aa, ne güzel, Max'ın eski akrabasıyla Effingham geliyor.»

Allaha şükür. Marian, Hannah'yı biraz kenara çekti. Araba yavaşlarken, ikisinin de ayakları, yumuşak toprağa baktı.

«Sizi eve götürebilir miyim?»

Effingham'ın yüzü o denli beyaz, gözleri öyle büyümüştü ki, Hannah'nın bunu farketmemesi olası değildi. Ama o neşeyle,

«Hârika!» diyerek, hemen arabanın arkasına girip oturdu. Effingham ön koltuğa kitap yığ-

mıştı. Marian ona cesaret verici sert bir bakışla bakıp, Hannah'nın arkasından girip oturdu ve kapı arkalarından —iyinin ya da kötünün— üstüne kapandı.

Önceden konuştukları gibi, Marian hemen ayağını incittiğinden yakınmaya başladı. Eğilerek,

«Yolda, görmeden bir cam parçasına basmış olmalıyım. Bak, nasıl kanıyor. Hannah ona bakmak için eğilirken, araba aksi yöne döndü.

Hannah da farketmiş olmalı ki ansızın doğruldu. Araba giderek hızlanıyordu. Hannah bir an nereye gittiklerine baktı, sonra, tiz bir sesle,

«Effie, yapma!» diye bağırdı.

Uzanıp, Effingham'ın omuzlarına sarılacağı sırada, Marian onu usulca geriye çekerek, kollarıyla sardı. Araba çok hızlı gidiyordu.

Ondan sonra her şey bir anda olup gitiverdi. Marian tümünü şaşılacak bir netlikte anımsadı. Ne var ki o anda başı Hannah'nın omuzuna gömülü, hiçbir şeyin farkına varmadığına sanıyordu. Hannah inleyerek direniyordu ama Marian çok daha güçlüydü. Kapıdan otuz metre kadar uzaklaşmışlardı ki, yolda başka bir araba göründü. Alice'in kullandığı kırmızı Aaustin'di.

Austin, döşöğru Humber'in üstüne geldi. Effingham yavaşlamadı ama aralıksız korna çalmaya başladı. Arabalar çarpışırken, Effingham, yavaşça direksiyonu kırdı ve araba yana kayarak kontrolden çıktı, yandaki küpeçiçeği yığınının içine daldı. Kapıdan otuz metre filân uzaktaydılar. Motor durdu.

Bunu izleyen sessizlikte, Marian, Austin'in

motorunu duyabiliyordu. Alice sert bir fren yapmış, ve geri vitese takmıştı. Bir süre geri gidip, sonra kontağı kapattı. Direksiyonun üstünden, eğilerek Effingham'a baktı. Effingham ona hiç bakmadan çıktı ve Humber'in arka kapısını açtı. Tekerler, yumuşak toprağa saplanıp kalmıştı. Onu oradan ancak bir traktör çıkarabilirdi. Girişim sona ermişti.

Effingham iki elini de uzatarak, Hannah'nın dışarı çıkmasına yardım etti. Hannah'nın yüzü ölü gibiydi. Effingham dikkatle onun çıkmasına yardım ederken, kesik kesik soluk alıyordu. Hiç ses çıkarmadan Effingham'a yaslanıp, öylece durdu. Effingham kollarını sımsıkı ona doladı ve bir süre, hiç kımıldamadan sessiz durdular. Marian arabadan çıktı.

Girişim gerçekten sona ermişti. Bir an Effingham'ın, Hannah'yı yakalayıp koşmasının doğru olup olmayacağını düşündü ama, zaten buna zaman yoktu artık. İleride başka bir araba belirdi. Cip dönüyordu.

Yavaş yavaş yaklaştı ve Austin'in tam arkasında durdu. Gerald'la Jamesie dışarı çıktılar. Jamesie uzakta kalarak, arabaya yaslandı. Gerald yaklaşp durumu inceledi. Humber küpeçiçeği çalılarının arasındaydı. Her yana topraklar saçılmıştı. Arabanın bir yanında Effingham, Hannah'yı kollarına almış, öbür yanında da Marian duruyordu. Effingham, Hannah'yı usulca bıraktı.

«Hannah,» dedi Gerald.

Hannah, bir uyurgezer gibi Gerald'a doğru gitti. Yürürken, hafifçe tökezledi, Gerald kolunu

ona uzatıp, cipe götürdü. Binmesine yardım etti. Sonra yavaşça motoru çalıştırdı, Austin'in çevresinden dolaşarak eve doğru yola koyuldu. Jamesie olduğu yerde kalakalmıştı.

«Effie.» Alice, Austin'in arka kapısını açtı.

Effingham, anlamsız bir yüzle ona baktı. Yüzü, üstünden tüm anlamı silinmiş gibi bomboş ve dümdüzdü. Sonra kaşlarını çatarak, hafifçe başını iki yana salladı ve arabaya gitti. İçeri girip, kapıyı kapadı. Austin'in motoru çalıştı, güneş saatini geçerek, geri döndü.

Marian çakıllı yola çıkmaya çalıştı. Ayakkabıları, kara toprağa bulanmıştı.

Jamesie hâlâ aynı yerde duruyordu. Marian ona baktığında, gizli bir sırrı varmış gibi yüzünün parladığını gördü. Bir elini öne uzatmış, çok hoşlandığı bir anı durdurmak ister gibiydi. Yavaşça başını ona çevirip gülümsedi.

«Marian.»

«Merhaba,» dedi Marian. Ayakkabısının teki çıkmıştı. Sessizce ağlamaya başladı.

«A, yapmayın,» Sonunda kımıldadı ve gelecek kolunu omuzuna sardı ve ayakkabısını giyerken destek oldu. Eve dönerlerken de hâlâ bırakmamıştı.

«Arkada senle ben kaldık. Ne güzel değil mi? Bak, sana resimlerini göstereyim. Greytown'da senin için renkli bastırdım.»

Doğru odasına gitti. Jamesie'yle geldiklerinde ev çok sessizdi. Yol boyunca neşe içinde çene çalıp duran Jamesie, eşiği aşar aşmaz durgunlaştı, merdivenin loşluğunda da iyice sustu.

Odaya girip kapıyı kapadı. İçersi sâkin ve aydınlıktı. Güneş, yere vurmuş, kocaman kareler oluşturmuştu. Saatin tik takları duyuluyordu. Saatini bırakmak zorunda kaldığına üzölmüştü. İyi ya bırakmış sayılmazdı artık. Odaya şaşkınlıkla baktı. Terkedilmişlik hiç çökmemişti. İçinde yaşanan odaların canlılığını taşıyordu. İskemlelerden birinin üstüne bir jarse giysi ve iç çamaşırları atılmıştı. Gene de buraya dönmeyi aklının ucundan bile geçirmemişti.

Masanın üstünde yeni bir şey vardı. Resimli bir posta kartı. Alıp, baktı. Valasquez'in 'Breda Esirleri' idi. Arkasını çevirdi, Geoffrey, Madrit'ten atmıştı. Geziden herkesin vaz geçtiğini, Freda Darsey'le ikisinin gitmek zorunda kaldığını yazıyordu. Titianl'ar gerçekten... Marian gerisini okumadan kartı çöp sepetine attı.

Yavaşça mantosunu çıkardı. Doğal olarak, şu anda kendinden başka hiçbir şeyi düşünecek hâli yoktu. İyi ama Hannah ne olacaktı? Bunun, Hannah'nın değil, Effingham'la kendi fikri olduğunu bilmeleri gerekti. Açıklamalıydı, onlar da bağışlamalıydılar. Neden 'bağışlamak' peki? Akıllı kafesinin içine girmişti bile. Bu denli sakın-

calı olduğunu kanıtladıktan sonra, bakalım Gaze’de kalmasına izin verecekler miydi? Hannah’yı bu konuda suçsuz bulsalar bile, onu hemen geri gönderip, Effingham’a da bu eve ayak basmayı yasaklamazlar mıydı? Böylece, Hannah en iyi iki dostunu kaybetmiş olmakla, en kötü biçimde cezalandırılmış olmaz mıydı? Denis’in suçlayan yüzü gözünün önüne gelince, inledi. Karışmamasını söylemişti. Neden dinlememişti sanki? Kalkıp odada dolaşmaya başladı. Yürürken düşünmek için birden duruyor, sonra yeniden yürümeye koyuluyordu. Şimdi her şey, baştan aşağı, korkunç bir yanlış gibi görünüyordu. Hannah’nın şartlarına saygı göstermeliydi. Bunların tümü, biraz da kader değil miydi? O bahçe kapısını geçmeyebilirlerdi. Gene de çılgınlıktı. Pencerede durarak, Riders’a baktı. Batı yönündeki camlara güneş vurmuş, turuncu pırıltılar içinde yanıp sönüyordu. Orada Allah bilir Effingham’la Alice birbirlerine ne söylüyorlardı. Marian içinde bir kırgınlıkla, ne olacağını hiç umursamadığını hissetti. Alice’in nasıl haberi olmuştu? Effingham bir gaf yapmış olmalıydı. O durumda, böyle bir şey beklenebilirdi zaten. Dostu ona bağlı çıkmamıştı. Zavallı Effingham. Saatine baktı. Hannah’yla her gün bu saatte birlikte olurlardı. Acaba onunla bir daha oturup, o olağan gündelik işleri yapabilecekler miydi? Gaze’deki dar sessiz yaşam, o tutsak yaşamı, ansızın gözüne en iyi yaşama biçimi göründü. İçine sevgiyi alacak denli genişti. Öyleyse yeteri kadar geniş demekti.

Zaman geçtikçe, daha da huzursuzlaştı. Ara

sıra kendi kendine yüksek sesle konuşuyordu. Bir şey beklediğinin farkındaydı. Çok gergin ve heyecanlı, umutla bir şey bekliyordu. Çok geçmeden Gerald Scottow'u beklediğini farketti.

Geldiğinden bu yana yaklaşık bir saat geçmişti. Marian camın yanında oturuyordu. Dışardaki kızıl ve altın renkler çoğaldıkça, içerdeki aydınlık azalıyordu. Kapı hafifçe vuruldu ve içeri girdi. Marian ayağa kalktı.

Kapıyı kapatarak, hemen gelip yatağın kenarına oturdu.

«Buraya gelin.» Marian ona doğru yaklaştı.

«Oturun.» Yatağın yanındaki dik iskemleye oturdu.

«Elinizi verin bana.» Elini uzattı.

«Bayan Marian, aptalca bir şey değil miydi bu yaptığınız?»

«Bakın,» dedi Marian. Her şeyi birden söylemek istiyordu.

«Hannah'nın suçu değildi. Onun haberi bile yoktu. Onu kaçırmıyorduk. Yani tam da öyle değil. Dış dünyayı göstermek için biraz uzaklaştıracaktık. Sonra, geri dönmek isterse, gene geri getirecektik. İstemiyecek olsaydı götürmeyecektik. Bu konuda hiç ama hiç bir şey bilmiyordu. Farkettiğinde, arabadan atlamaya kalktı. Tümüyle benim suçum. Effingham istememişti, ben onu zorladım. Suç benimdi. N'olur geri göndermeyin beni, n'olur.»

Eli hâlâ Gerald'ın avucundaydı. Gerald, Marian'ın elini çevirerek, avucuna parmağı ile vurdu. İri, geniş yüzü, Marian'ınkinden yukarda ka-

lıyor, loş ışıkta zar zor seçiliyordu. Glmsyord
du ama, gözleri genişlemiş gibiydi ve pırıl pırıl
parlıyordu.

«Effingham'ı korumak için gösterdiğiniz
gayretten çok duygulandım.»

«Lütfen göndermeyin beni ve lütfen Effing-
ham'ı da göndermeyin. Anlamalısınız-»

«Tabii anlıyorum. Ve tabii bunu Hannah'-
sız tasarladığınızı biliyorum. Sanırım anlamayan
sizsiniz, Bayan Marian. Çok geçsiniz, yaşam ve
acı konusunda o denli az şey biliyorsunuz ki...
Buradakiler size çok yakınlık gösterdiler diye,
o küçük başınız döndü, ha? Hastalıklarımızı bil-
diğinizi, ve bunları iyileştirecek gücünüz oldu-
ėunu sandınız. Ama yle değil, değil mi?»

«Ben yalnız Hannah'yı düşünüyordum—»
Marian üzüntüyle anlatmaya çalışıyordu. Kendi-
ni tükenmiş ve kırılmış hissediyordu. Beyninin
ve bedeninin her noktası birer birer duruyor gi-
biydi.

«Ama pek tabii, hepimiz Hannah'yı dşn-
yoruz. Yalnız, Hannah'yı düşünmek sandığınız
kadar kolay değil. Onun için ne yapabilirsiniz ki?
Yıllar ve yıllar boyu içinde süregelen o yalnız-
lıkla, sizin söylediğiniz gibi, 'dışardaki dünya-
yı' göstererek, ne yapabilirsiniz? Sanıyor musu-
nuz ki bu, onun için bir anlam taşısın? Gerçek-
ten, artık Hannah için bir içerisi ve dışarısı ol-
duğuna inanıyor musunuz? O kapıdan çıkıp gi-
derseniz, her şeyin bir anda değişeceğini, kırıla-
cağınızı düşündünüz değil mi? Çünkü sizin o k-
k beyninizin içini görebiliyorum. Bu daha n-
nzdekini görmeye başlamamış olduğunuzu gs-

terir. Bir anlamda, Hannah tedirgin olacaktı. tabii. Aptalca, saçma sapan bir olay yaşanmış olacaktı. Bir küçük yara. Ama öbür yandan, biliyorsunuz ki farkına bile varmayacaktı.»

«Aklımı karıştırıyorsunuz, aklımı karıştırıyorsunuz.» Gözyaşları boşalmak üzereydi. Gerald'ın eline yapışmıştı. Korkunç düşüncelerin içine yuvarlandığını hissediyordu. Her şeyi basitleştiren ve gerçekleri anlatan sözcükleri bir bulabilseydi.

«Onu burada hapsedmenin doğru olduğunu düşünemezsiniz. O böyle bir şeyi isteyemez, istememeli, bu doğru olmaz—»

«Şşş, Marian, bakın şimdi, bazı şeyler gençlere özgüdür. Çünkü gençler, yaşamın her zaman mutlu ve özgür olması gerektiğini düşünürler. Ama yaşam, aslında ne mutludur ne de özgür. Mutluluk, zayıf ve değersiz bir şeydir ve özgürlüğün de hiç bir anlamı yoktur. Hepimizin katıldığı büyük biçimler ve bizim olan kaderimiz vardır. O bizi yok ederken bile biz onu severiz. Beni, burada olup bitenlerin dışında mı sanıyorsunuz? Özgür müyüm ben? Ben de buranın bir parçasıyım. O benim değil, ben onunum. Burada olabilecek tek şey de budur. Çünkü herkesin başka bir yaşamı var ve herkese göre başka bir biçimde sürüp gidiyor. Burada egemen olan otorite tartışmasız bir otoritedir. Bu herkesin onaylaması gereken bir şey. Siz de kalacaksanız Marian'cığım, sizin de buna boyun eğmeniz gerek.»

Marian'ın gözlerinden yaşlar boşanıyordu.

«Burada kalmak istediğimi biliyorsunuz—»

«O zaman, bana söz vermelisiniz. Artık böy-

le oyunlar yok. Söz veriyor musunuz? Yanıtlamadan önce iyi düşünün.»

«Söz veriyorum, söz veriyorum.»

«Aferin, iyi kızlar böyle yapar işte. Yanıma gel, burası daha rahat ha? Şu yaşları da kurula-yalım.» Yavaşça Marian'ı dizine çekti. Marian içini çekerek başını onun omuzuna dayadı. Gerald cebinden kocaman bir mendil çıkarmış onun yüzünü kuruluyordu.

«İşte bu kadar. Artık ağlamak yok yavrum. Burada herkes sizi seviyor, ben de seviyorum. Kollarını boynuma dola, hah, söyle. Haydi, Bayan Marian, artık üzölmek yok. Bak böyle ne güzel değil mi? Başını kaldır da yüzünü göreyim, o güzel yüzünü. İşte... Öpeyim...» Elinin tersini yüzünde gezdirerek ve başını arkaya eğerek mırıldanıyordu. Odaya nerdeyse karanlık basmıştı şimdi. Marian çaresizce gözlerini kapayıp onun ağzını arıyarak Gerald'ın kolunda geriye yaslandı.

Gerald ağzını açtı ve onu tutup sertçe uzun uzun öptü. Zaman ve yer karanlık ve ılık bir karmaşa gibi çöktü çevresine ve bir an neredeyse bilincini yitiriyormuş gibi geldi. Sonra onu sıkıca tutup dizinden iskemleye kaydırarak arkaya yasladi ve mendilin içindeki kocaman eliyle yenden yüzünü sildi.

«Haydi artık-»

Marian iskemlesine tutunarak beceriksizce ayağa kalktı. Dizlerine bir şey olmuş gibiydi, ayakta zor duruyordu. Bir şeyler söylemeye başladı.

Gerald ayağa kalktı.

«Haydi, yeter artık yavrum. Hannah'yı görmeye gitmem gerek? Akşam yemeği için buraya, yukarı sana bir şeyler gelir. Ondan sonra da yüzünü güzelce soğuk suyla yıkar, saçını tarar, Hannah'nın odasına gelirsin. Hannah seni görmek isteyecektir. Artık hepimiz dostuz ha Marian?»

Gerald odanın öbür ucuna doğru uzaklaşıp çıkarken Marian ağzında onayladığı anlamına gelen bir şeyler geveledi. Sonra hırsla yere oturdu. Gerald, Marian'a, Jamesie'ye davrandığı gibi davransaydı bile, yine de bundan daha çok yenilgiye uğramış sayılmazdı. Dehşet içindeki yüreği ve bedeni tümüyle boyun eğdi.

Marian, Hannah'nın kapısına vurdu. Ağlamasını bir türlü durduramadığından, yüzünü üst üste bir kaç kez yıkayıp, pudralamak zorunda kalmıştı.

Dışarının karanlığından, aydınlık odaya girdi. Herkes oradaydı ve neşeli bir mırıltı sürüp gidiyordu. Toplantı geleneksel, akli başında bir parti görünümündeydi. Perdeler çekilmiş, herkes elinde içkiler şöminenin önünde toplanmıştı. Gözlerinin önünde herşey birbirine karışıyordu. Hannah'ya bakındı. Hannah'nın yüzü ağlamaktan solgundu ama bir kazadan kurtarılmış gibi rahatlamış ve güzelleşmişti. Marian'a sarılıp, öptü. Az sonra, Marian da elinde Jamesie'nin tutuşturduğu bir bardakla kalabalığın arasına karışmıştı.

Bir süre, o mırıltının konuşanlardan mı geldiğini yoksa kendi kafasının içinde mi olduğunu anlayamadı. Çevresindeki o görkemli topluluk, hâlâ gözünde tepeden tırnağa melekler gibi kat kat ışıktan kanatlarla örtülü görünüyordu. Herkes çok genişlemiş ve boyu uzamış gibiydi. Ağrıyan gözlerini oğuşturdu. Jamesie bir şeyler söylüyor, bir sigara veriyor ve yakıyordu. O iyi bildiği sert, duru viskiyi yudumladı.

Onu da küçük topluluğun içine aldılar. Hannah, Violet Evercreech'in yanbaşıdaydı, elleri birbirine kenetlenmişti. Violet çok güzel ve din-

gin görünüyordu. Gölgele içindeydi, yalnız saçlarında ve yüzünde hafif ışık dokunuşları kımıldayıyordu. Gülümseyerek elini Marian'a uzattı ve parmaklarıyla garip bir selâmlaşma gibi birbirine dokundu. Marian da gülümsediğini ve yüzüne öbürleri gibi bir ışığın ve ayakları yerden kesilmişçesine bir güzelliğin yayıldığını farkettiler.

Jamesie, topluluğun dışında, oradan oraya seğirtiyor, bardakları doldurup, sigaraları yakıyor, sonra hemen Gerald'ın yanına dönüyordu. Pembe bulutların üstünde, heyecan ve mutluktan sarhoş gibiydi. Yüzü konuşurken neşeyle değişiyordu. Marian'a bakarken bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açıyor, sonra aralarında gizli ve dostça bir anlaşma varmışçasına hemen kapatıyordu. Marian'ın yanından geçişte, koluna dokunuyor, sonra gidip Gerald'a sürünüyor ve her seferinde, onun iri gölgesine sığınmak ister gibi hep ona dönüp yanibaşında büzülüp kalıyordu.

Gerald tüm sahnenin üstünde, herşeye tepeden bakan bir dev gibiydi. Onun onayını almak ister gibi gülümseyerek Hannah'ya bakıyor, o da Gerald'a bomboş, ürkek bakışlar fırlatıyordu. Gözlerinde minnettar pırıltılar vardı. Neden? diye düşündü, Marian. Acaba kalmama izin verildiği için mi? Hannah'yla Gerald büyük bir ailenin ana babası gibiydi. Gerald kollarına açmış, tümünü kucaklıyor, bir arada tutuyor gibiydi. Onları tek tek gözetiyordu. Bakışları Marian'ın kilerle karşılaştığında da ona, kızıyla öğünen bir baba tavrıyla destekleyen, gurur dolu gözlerle bakıyordu. Marian, kendi kendine, aileye kabul

edildim ve bütünü bir parçası oldum diye düşündü. Bu akşam da bunu kutluyoruz işte. İçinde garip bir rahatlama duydu. Kötü bir şey olmamıştı. Her şey eskisi gibi olacaktı. O güzelim viskiden biraz daha içti.

Tümünü bir aile olarak düşünmek, Marian'a bir tedirginlikle birlikte, bir şeylerin eksildiği duygusunu getirdi. Birisi ya da bir şey orada değildi. Çevresine bakınarak, görüş alanının dışındaki birini yakalamaya çalıştı. Sonra, eksikliğin ne olduğunu anladı. Denis'di. Gene çevresine baktı, ama hayır Denis oradaydı. Gölgelelerin arasında, Peter Crean-Smith'in resminin yanında, ayakta duruyordu. O da Jamesie'nin konukseverliğine erişmiş, eline bir bardak tutuşturulmuştu. Pek iyi göremiyordu ama gene de gülümsedi ona. O da buraya aittir. Sone yüzünü gördü.

Öbür yüzler aydınlıktı. Denis'inki ise karaydı. Dimdik, elinde bardağı orada, ayakta duruyordu. Çizgileri kararmış demir heykeller gibiydi. Alnı ve elmacık kemikleri lâmbanın gölgeli ışığında, büyük bir baskı altındaymış duygusu veriyordu. Gözleri kapkara kesilmişti, ağzı da koyu bir çizgiydi. Önü açık, sarkmış gömleği, karmakarışık saçları ve tüfek gibi tuttuğu bardağıyla başıbozuk, yalnız kötü niyetli ve acımasız yargılarla dolu çetin bir partizan'ı andırıyordu. Marian'ın gülümseyişine karşılık vermedi. Marian, o dik dik bakan koyu gözlerin ne yana baktığını bile tam kestiremedi. Bu tür bir karşılaşma onu düşündürdü. Aynı anda, aç karnına bu kadar viski içtiği için hafifçe sarhoş olduğunu farketti. Gün boyunca, heyecandan ağzına lokma

koymamıştı. Ayakta sallanıyordu, kapının kenarına tutundu. Bu odaya girdiğinden beri ne düşünüyor, ne yapıyordu? Ve daha önce? O olay, bir düş gibiydi ama gene de olmuş ve buna neden olmuştu. Tek bir söz söylemeden, hiçbir şey yapmadan teslim olmuştu. Gerald, o karanlık odada ondan ne istese alabilirdi. O da bunu biliyor olmalıydı. Bir çocuk gibi okşarken, ailesinin parlak onayına sunarak, onu yola getirirken bile hep biliyordu. Denis'e yalnız, kendinin suçlu olmadığını söylediğini anımsadı. Artık o da karışmıştı işte.

Ansızın bir şey oldu. Başını sallıyarak, kendini toparlamaya çalıştı. Bardağını bırakmış ve her şey kendi boyutlarına dönmüştü. Herkes kapıya dönmüştü. Esmer hizmetçilerden biri, kapıda durmuş, Hannah'ya anlayamadığı bir şeyler söylüyordu. Hannah da,

«Evet, evet, tabii. Hemen içeri alın.»

Odada bir kıpırdaşma oldu, kısa bir mırıltı dolaştı ve Alice Lejour içeri girdi.

Odanın en aydınlık yerine yürüdü. Görünüşü perişandı. Çevresine gergin, korkmuş ve saldırgan bakışlarla bakıyordu. Hannah'ya gitti.

«Effingham burada mı? Bu evde mi?»

«Hayır, canım, yok.»

«O zaman kayboldu!» Sesi acı dolu bir çığlıktı.

«Kayıp mı oldu?»

«Çok öfkeliydi. Arabadan indi ve iç taraflara doğru yürümeye başladı. Şimdi gece yarısını geçiyor. Batakılıkta kaybolmuş olmalı.»

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

20

Effingham'ın kaybolduğunu anlaması için bir süre geçmesi gerekti. Gerçekten ve umutsuzca kaybolmuştu. Austin'le Gaze'den dönerlerken, öfkeden küplere binmişti. Alice'le tartışmaları sonunda duyduğu üzüntü, öfke, düş kırıklığı ve pişmanlığa dayanamayarak ona durmasını söyledi ve kendini arabadan atarak, tepeye doğru yürümeye başladı. Alice yolda bekliyordu. Ta içerlere yürüdü. Kırmızı araba hâlâ bekliyordu ama Alice, onu çağırmadı ve peşinden gitmedi.

Effingham, Alice'in kazaya neden olmasından çok, onun güven içinde kaçışını sağladığı için kızdı. Austin'in kapısını kaparken bile, kendi kendine kalması gerektiğini söylüyordu. Kalmalı ve bir şeyler yapmalıydı. Scottow'la karşı karşıya gelmeli, Hannah'yı korumalı, en azından açıklamalıydı. Ya da Austin'i alıp Hannah'yı götürebilirdi. Ama hayır, bunu yapamazdı. Gene de orada kalmalıydı. Öyle yapsaydı, şu sırada, kendi için söyleyebileceği bir şey bulurdu. Ama o, tabanları yağlamaktan ve iki kadını Scottow'un insafına bırakmaktan başka bir şey yapmamıştı. İyi ama, başka ne yapabilirdi ki? Her şeyden önce, o korkunç tartışma başlarken, Alice'den uzaklaşıp, kendi başına kalma isteğini duymuştu.

O kısacık öfkeli konuşma sırasında, açığa çıkan tek şey, Alice'in nasıl öğrendiği idi. Effing-

ham'ı kendini beğenmişliği ele vermişti. Yıllardan beri hizmetçi Carrie'nin ona az buçuk âşık olduğunu ve ne isterse ne yapacağını biliyordu. Bedeninin etkin olduğu daha genç yaşlarda, onu yatağına almak bir serüven, bir fantezi gibi gelmişti. Şimdi bile Carrie'nin böyle bir şeye karşı koymayacağını biliyordu. 'Harekât' için hazırlıklar tamamlanınca, Alice'e her şeyi anlatan bir mektup yazmıştı. Yüklüce bir bahşişle Carrie'ye vererek, akşam yemeğinde Alice'e iletmesini söylemişti. O saatte Effingham çok uzaklarda olacaktı. Gideceğini Carrie'ye söylememişti ama tavırında kuşku uyandıran bir şeyler olmalıydı ve yanına çok az bir şey almasına karşın, hazırlanırken hizmetçilerden biri görmüş olmalıydı. Her neyse, Carrie kuşkulananmış ve Effingham evden çıkar çıkmaz mektubu Alice'e vermişti. Alice de, anlattığına göre, çok meraklanarak hemen yola koyulmuştu. Neler olup bittiğini anlamaktan başka bir düşüncesi yoktu. Humber'in deli gibi yolun aşağısından geldiğini görünce bir anda çılgınca bir karar vermiş ve önünü kesmişti. Çok üzgündü, eğer düşünseydi böyle bir şey yapmazdı tabii. Düşünseydi, hiçbir şey yapmazdı ama Effingham ona düşünecek zaman bırakmamıştı ki...

Effingham kör gibi, kendi kendine homurdanarak yoluna devam ediyordu. Şimdi her şey gözüne aptalca bir soytarılık gibi görünüyordu. Neden o akıllı, uzun burunlu kızın kendisini inandırmasına izin vermişti sanki? Şu anda görebildiği kadarıyla, baştan aşağı sakattı. Hannah, asla böyle bir hargür içinde götürülmeyi kabul etmez-

di. İkisinin de aklını hava alanının yakınlığı karıştırmıştı. Marian, yakındaki hava alanından söz ettiğinde, ilk kez bu konu aklına yatmıştı. Bunu şimdi anlıyordu. İkisi de budala gibi, akılları bir karış havada, Hannah'yı uçağa bindirme fikrine kapılmışlardı. Sanki bu çok kusursuz bir tasarımıymış gibi. Müzikli toplantı da etkilemişti onu. Öfkelenirmiş ve üzmüştü. O acı dolu çığlık da, bardağı taşıran son damla olmuştu. Marian aklını karıştırmıştı tabii. Çünkü, dürüst, akıllıca tartışabilen ve saygı duyulacak bir kızdı. Çünkü Effingham ondan hoşlanıyordu.

Şimdi de buradaydı işte. Hannah'yı, yaşamında söz sahibi olan insanların tepkisine açık bırakmıştı onu. Marian'ın işinden kovulmasına, Alice'in de onulmaz bir biçimde kırılmasına neden olmuştu. En kötüsü, Gaze'e bir daha hiç gidemiyebilirdi. Bu, insanı inletecek kadar acı veren bir düşünceydi. Onu uzaklaştırırlarsa, gerçekten tehlikeli bir şey yapabilirdi. Gene de, Allah aşkına, ne yapabilirdi? Hannah için yapabileceği tek şeyi yitirmesi en büyük ceza değil miydi? Eğer tasarımı olumlu sonuçlansaydı, gerisi nasıl gelişecekti? Hannah'nın, «Effie, yapma!» diye bağırıldığını anımsadı. Sonrası da bundan değişik olmayacaktı. Otele gidecekler, Hannah ağlayacak, ola ki korkacak, onlara geri götürmeleri için yakaracak, onlar da öyle yapacaklardı. Dış dünya ile bu biçimde yüzleşmeyi beceremezdi ve ondan bunu beklemek aptalca olduğu kadar hak-sızlıktı da. Zaten o kapıların içinde yapılabileceği bir şey yoksa, dışardan ne yapılabileceğini umuyordu?

Tökezledi. Kendisini suçluyordu, vicdan azabı veren düşünceler kafasında uğuldayıp duruyordu. Kör ve sağır olmuş gibiydi. Peki, şimdi ne yapabilirdi? Gaze'e giderse, kapıyı yüzüne kapatırlardı. En iyisi, bir süre her şeyi kendi haline bırakmaktı. Riders'a döndüğünde, onu bekleyen neydi? Alice. nasıl davranacaktı ona? Bu sorumsuz delilik konusunda Max ne diyecekti? Ve Hannah'ya hak veren Max olarak ne diyecekti?

Riders'a dönme düşüncesi, onu yer ve zaman duygusuna geri getirdi ve yavaşladı. Çok hızlı yürümüştü ve bu arada da kendi kendine elini kolunu oynatarak yüksek sesle konuşup durmuştu. Düşünceleri oradan oraya sürüklenip duruyor, dönüp dolaşıp hep aynı yere geliyordu. Çevresini ve onu saran kesin sessizliği yavaştan farketmeye başlıyordu. Durdu.

Biraz sâkinleşmiş olarak, çevresine bakındı. Uçsuz bucaksız gökyüzünde, tüy gibi kırmızı ve altın çizgiler vardı. Her yana batan akşam güneşinin bulanıklığı çökmüştü. Toprağın rengi, mumsu kahverengiye dönüşmüş, göz alabildiğine düz ve boş uzanıyordu. Effingham cesaretini topladı. Neredeydi acaba? Tepenin dereye bakan yanına tırmanmış, oradan da yola çıkarak, balık havuzunun olduğu yana yürümüştü. Ama şimdi görünürde dereye benzer bir şey yoktu. Aksi yöne dönmüş olmalıydı. Zaten şu anda çevresinde işaret koyabileceği hiçbir şey yoktu.

Neyse ki kendi ayak izlerinden gerisin geriye dönebilirdi. Geri döndü. Hiçbir şey olmazsa, gökyüzü ona yol gösterirdi. Deminden beri doğuya yürümüştü. Şimdi batıya, güneşin battığı yö-

ne yürüyecekti. Gökyüzü o yanda daha parlak ve kırmızıydı. Onun aksi yönünde daha mavi ve karanlıktı ama o parlaklık o denli büyüktü ki, ona bakarak, yön bulmak olası değildi. Ansızın, bu yörede kıyının, doğu ve batı konusunda insanı yanılttığını anımsadı. Gene de yolu, ufkun parlak yanında olmalıydı. Geldiği patikadan geri dönerdi nasıl olsa.

Yürümeye başladı. Birkaç adım sonra, üzerinde yürüdüğü yolun az önceki ile aynı olup olmadığından kuşkuya düştü. Ayağının altında çakıllar vardı ama şimdi aralarında yer yer boşluklar olduğunu farkettili. İnce, kahverengi-yeşil çimenlerin arasında, buna benzeyen beyaz noktacıklı yollar vardı. Bunların gerçekten yol, hele kendi geldiği patika olup olmadığı hiç belli değildi. Adımlarını sıklaştırdı. Yönü doğru olmalıydı. Artık elini çabuk tutmaktan başka yapacak işi kalmamıştı. Güneş batmıştı ama gittiği yönde daha ışık vardı. Az sonra, tanıyacağı bir şey gördü nasıl olsa.

Hızlı adımlarla yürümeyi sürdürdü. Bir yandan da alçak ufuk çizgisini inceliyordu. Sürekli ışığa bakmaktan gözleri yorulmuştu. Toprak da yavaştan, garip bir biçimde değişiyordu. Arada durup, gözlerini oğuşturmak zorunda kalıyordu. Sağlam ve düzenli adımlarla hızlıca ilerliyordu. Az sonra, köyün üst yanındaki yolda duran büyük dolmeni görecektili. Bir ara gördüğünü sandı ama daha dikkatli bakınca, ilersinin az öncekinden de düz ve boş olduğunu farkettili.

Sonunda bir şey gördü. Ufukta, sağa doğruydu. Dikey bir şeydi. Dolmen olmalıydı. Tam ola-

rak ne kadar uzaklıkta olduğunu merak etti. Yön değiştirerek, o yana doğru gitmeye başladı. Arada, ıslak çim öbeklerinin üstüne düşüyor, sonra kalkıp yeniden yola koyuluyordu. O dikey nesneyi bir görüp bir gözden yitiriyordu. Işık hızla azalıyordu. Bir süre nereye gittiğini bilemeden yürüdükten sonra, giderek daha çok tökezlendiğini farketti. Dolmeni daha yakında göreceğini umarak başını kaldırınca, o nesnenin yalnızca bir ağaç olduğunu gördü.

Ağaca yaklaşırken daha da yavaşladı. Bildiği ağaçlardan hiçbirisi değildi. Bu yörede ağaçlar doğadan ayrı gibiydiler. Daha önce dolaştığı yerlerden çok uzaklarda olmalıydı. Ağaca ulaşmıştı. Şimdi ne yapacağını, nasıl geriye döneceğini kestiremiyordu. Gökte daha biraz aydınlık vardı. Batan günün son mavi ışıkları ve incecik kırmızı bir çizgi, ufku belirginleştiriyordu. Tüm çevresi, morumsu kara lekelerle doluydu. Effingham ağacın dibine geldi ve sessizliği dinlemek için durdu.

Ağacın dolmen olmadığını farkettiğinde, kaybolduğunu anlamıştı. Çok önemli değildi tabii ama tatsız bir şeydi. Şimdi geriye dönmek epey zaman alacaktı. Gerçi yön duygusunu tümüyle yitirmemiş ve kırmızı ufuk çizgisinin tam ortasına yönelecek olursa, anayola çıkacağı kesindi, ama bu ne kadar sürerdi acaba? Ola ki önce Scarren'e gelir, yola oradan inerdi. Scarren'e karanlıkta varma fikri hiç hoşuna gitmemişti ama yavaş giderse, bir sakıncası yoktu. Yıldızların ışığı yeterli olurdu. Sonra ay da çıkardı belki. Böylece bir süre gece karanlığında kalmak-

tan başka çaresi kalmamıştı.

Duraladı. Ağaçtan ayrılmak istemiyordu. Kendi gibi ayakta duran tek şeydi o da. Uzanıp dokundu. Effingham kentte büyümüştü. Kırları hep biraz tedirgin edici bulur ve kendisini yabancı hissedirdi. Karanlık, boşluk, insan elinden çıkan şeylerin olmayışı ve ola ki başka şeylerin varlığı.... Kendini toparladı. Bir an önce, o soluk kırmızı çizgi iyice yokolmadan yola koyulmalıydı. Sıkı bir yürüyüşle, yola ulaşması çok sürmezdi. Şu anda belki de anayoldan yalnızca bir kaç yüz metre uzaktaydı. Bu düşünceyle neşelenerek, yeniden yola koyuldu. Kırmızı çizgi gene gözden kaybolup gitti. Effingham yürüyordu.

Bir süre sonra yürüyemez hâle geldi. Durmayı hep ertelemişti.. Gökyüzü nerdeyse tümüyle karanlıktı artık. Biraz önünü görebiliyordu. Yıldızlar az sonra daha da belirginleşirdi. Buraya kadar hiç durmamıştı; çünkü durursa korkacağını biliyordu. Şu anda da korkuyordu. Çok değil tabii, ne de olsa saçma bir şeydi. Korkacak bir şey yoktu ki. Yalnızca, bir yaz gecesini açık havada geçiriyordu, o kadar. Bundan korkacak değildi ya. Kaybolmak için amma da uğursuz bir yerdi burası.

Keşke ağacı bırakmasaydı. Hiç olmazsa, bir sığınak, belirli bir yerdi. Şimdi ise, tüm çevresi hiçlik ve yoklukla sarılıydı. Yürüyüp yürümeme-yi düşündü. Ama kuşkusuz, yürümesi gerekiyordu. Gece boyunca, bu çıldırtan sessizlikte ayakta durmayı düşünemezdi bile. Yürümek, gene de bir eylemdi ve onu rahatlatacak sesler çıkarıyordu. Hem zaten artık yoldan da pek uzakta değil-

di her halde. Yola çıktığından beri ilk kez, bağırmamanın bir yararı olup olmayacağını düşündü. Ama buralarda insan yaşamıyordu ki. Gene de bir denese fena olmazdı. Ama ne diye bağıracaktı? Bir çaba göstererek, «Hey!» diye bağırdı.

Çok kötü bir şeydi. Bağırır bağırmaz, sesi bir battaniyeyle örtülmüşçesine boğulup kaldı. Bu düşmanca çevre, sesini boğazında düğümlüyordu. Daha çabuk yürümeye başladı. Gök, artık koyu mavi ve yıldızlarla dolu bir gece göğüydü. Bastığı yeri görmüyordu ama çok hafif bir aydınlık vardı, bu da yürümesini biraz kolaylaştırıyordu. Keşke sigaraları yanında olsaydı ama paketi, Humber'de bırakmıştı. Fosforlu saati, gece yarısını geçtiğini gösteriyordu. Yürürken, çevresine bakınıp durmaktan kendini alıkoyamıyordu. Her an bir şey görmeyi ya da bir şeye dokunmayı umarcasına ellerini öne uzatmıştı. Ama bir arabanın farlarını görmeyi de bekleyecek değildi her halde. Yüreği rahatsız edecek kadar hızlı atıyordu.

Ansızın arkasında, çok belirgin bir şey farketti. Az önce, gözünün ucuyla görmüş ve göz yanıklığı sanmıştı. Aynı şey yeniden olunca, korkuyla döndü ve gördü. Garip bir ışıktı. Parlak, yeşil bir ışık. Toprağın üstünde biri elektrik düşmesini çevirivermiş gibi belirivermişti. Orada, karanlığın ortasında, pırıl pırıl parlıyordu. Güçlü, canlı, anlaşılmaz ve korkutucuydu. Aşağılardan yeryüzüne çıkan, yaşayan bir şey gibiydi. Ebbingham geriledi.

Dört bir yanını, yeşil ışıktan geniş bir çember kuşatmıştı. Ayaklarının dibinde de aynı ışık var-

dı. Daha parlaktı. Toprağın üstünde beliriyor ve parlak yeşil minik yaratıklar gibi ayakkabılarına tırmanıyordu. Effingham'ın mantıksızlığı uzun sürmedi ama çok sarsılmıştı. Doğa üstü bir olay olmadığını anlamıştı ama, (Peri ateşini) ilk kez görüyordu. Kimyasal nedenlere dayanan ve laboratuvarlarda incelenen bir olaydı ama sık görülmezdi. Her neyse işte, bundan nefret ediyor ve korkuyordu. Umutsuzca ayakkabılarından uzaklaştırmaya çalışıyor, başaramıyordu. Yapışmıştı sanki, ayaklarını ve adımlarını kaplıyordu. Arkasına baktığında, hep aynı yerde dönüp dolıştığını farketti. Artık doğru yönün ne yanda olduğunu Allah bilirdi. Belki de en iyisi olduğu yerde hiç kımıldamadan durmaktı.

Effingham doğa üstü olaylara inanmazdı. En azından, korktuğunu düşünmemişti. Periler, ruhlar ya da insan dışı yaratıklar olmadığını iyi bilirdi. Ama bu yöre halkı onlara inanıyordu. Şimdi kımıldamadan durmuş, çevresini dinler ve duyarken, kötü bir şeyin varlığını seziyordu. Effingham burada çağrısız bir konukt uve çevresinde insanların iğrenç bulduğu, çirkin varlıklar var gibiydi. Kötüyü nasıl bildiğini düşündü. Kuşkusuz büyük bir güçtü. Karanlık bir güç. İnsanların içinde olabilirdi. Nerede isterse orada olabilirdi. Keşke yanında bir haç olsaydı.

Artık ayakta duramıyordu. Bu da onu daha çok korkutuyordu. Bağırarak istiyordu ama, bir yanıt alabileceğini düşününce, vazgeçiyordu. Biraz ilerledi ve peri ateşinin geldiği gibi sessiz sedasız, gizemli. yok olduğunu gördü. Artık tümünden karanlıktaydı ve yürümek zorlaşmıştı. Ayak-

larının altındaki toprak da ıslaktı. İki de birde çamurlu çimenlerde ayağı kayıyordu. Ola ki dereye yaklaşıyordu. Sonra aklına başka bir şey geldi. Peri ateşi, bataklığın bir fenomeni idi.

Bataklığın derinliklerine doğru gitmekte olduğu düşüncesi, bir kaç kez, belli belirsiz aklına geldiyse de, bunu çabucak aklından uzaklaştırdı. Olacak şey değildi. Bataklık, gerçek bataklık, bu bölgenin çok içerlerine düşüyordu. Üstelik, bataklıkla Scarren arasında koca bir kırık vardı. Şimdi orada yürüyor olmalıydı. Hem çok uzağa gitmemiştir ki. Zaten bu yürüyüşün birazı da olduğu yerde dönüp durmakla geçmişti. Saatine baktı. Bataklıkta olası değildi. Toprak ayağının altında hâlâ sağlamdı.

Sağlam mıydı? Çevresindeki toprağı elleriyle ve ayaklarıyla yokladı. Biraz gevşek ve lâpamsı gibiydi. Artık görünürlerde taş da yoktu. O taşları özledi birden. Ne de olsa, kendi gibi katı birer nesneydi, onlar da. Doğrularak havayı kokladı. Burnuna nemli, ekşi bir koku geldi. Çürümüş şeylerin kokusu. İyi ya, bataklığın kıyısındaydı işte, ama gene de korkacak bir şey yoktu. Az sonra hava ağaracak, o da yönünü bulacaktı. Yalnızca, artık dursa, iyi olurdu her halde. Daha az nemli bir yer bulup, oturmalı ve günün doğuşunu beklemeliydi. On metre daha yürüdü.

Effingham durdu. Toprak yumuşacıktı ve ayakkabılarının üstüne kadar geliyordu. Ayaklarını çekmeye çalışırken vıcık vıcık sesler çıktı. Bir iki adım daha attı. Her seferinde, ayakları yapışkan bir çamurun içine batıyor, onları oradan çekmek için güç harcıyordu. Yerlerinde çukurlar

oluşuyordu. Az önce olduğu yere dönmeye karar vererek, gerisin geriye döndü ama bir kaç adım attıktan sonra baktı, yer, gene aynıydı. Ansızın toprak suyla dolmuş gibiydi ve pelte gibi her adımda titriyordu. Pantolonu, adımlarından sıçrayan çamurlarla sıırıslıklam olmuştu. Gece de sanki daha koyu, karanlık ve soğuktu. Hareket etmeyi kestiği an, sessizlik üstüne çullanıyordu. Saldırgan bir şeydi. Duraladı ve battığını hissetti.

Effingham, bataklıkta yitip giden insanların öykülerini çok duymuştu tabii. Yutan sazlıkları, toprağın altındaki kireçtaşından mağaralara çeken yapışkan kuyu ve çukurları dinlemişti. İlk kez, kendini tehlikede hissetti. Ne yapacağını düşündü. Keşke o ağacın ve taşların olduğu yerde kalsaydı. Ama düş gücünün onu aptalca korkutmasına izin vermemeliydi. Yer, evet çok çamurdu ama daha önce, ıslak toprakta ya da kumda yürümemiş miydi sanki? Ama o zambk gibi çamur da ayakkabılarına fena halde yapışıyordu hani. Panik içinde, ayağını çekip çıkardı. Pek kolay olmuyordu.

Yürümek artık bir sorundu. Effingham, büyük bir güç harcamak zorunda kalıyordu. Her adımda bir ayağı öbüründen daha çok batıyordu. Onu çıkarmak, bir öncekinden daha zordu. Ne yapmaya çalışıyordu yani? Korkunç bir paniğe kapılmıştı. Dengesini de yitirdiğinden, korkuyla öne atıldı. Bir adım atmaya çabalarken, öbür bacağı ardında sürükleniyordu. Bu kez, bataklık, ayak bileklerine çıkmıştı. Yüreğinin çırpınışından soluk alamıyordu. Bu soytarılığa bir son

vermeliydi artık. Hiç kımıldamadan dursa daha iyi değil miydi? Hiçbir şey olmazdı o zaman. Tam bunu düşündüğü anda, ayağının altında bir şey kayar gibi oldu. Sol ayağı, su solu bir boşluğa dalmış gibiydi. Adım atmaya çabaladı ve yere yuvarlandı. Çevresinde toprak çağıldadı.

Artık hiç kımıldamadan öylece durmak zorundaydı. Bir kaç dakika, gözlerini kapayarak, bacaklarını ne yapacağına karar vermeden, bennini kontrol altına almaya çalıştı. Sağ bacağı altında kıvrılmış olarak oturuyordu ve yapışkan çamur, dizini yutmaya çalışıyordu. Öbür bacağı öne uzanmış, ayağı çukurun içindeydi. Oradan emer gibi sesler geliyordu. Ola ki, o dipsiz, yapışkan kuyulardan birinin tam üstüne basmıştı. Ellerini öne uzatarak, usulca başını kaldırdı. Gökte parlayan bir kaç yıldız gördü.

Kendi kendine konuşmaya başladı. Sabaha pek bir şey kalmamıştı. Gelmediğini görünce, aramak için birilerini gönderirlerdi. Bataklığa gittiğini düşünürlerdi kuşkusuz. Gerçekten düşünürler miydi? Blackport'a ya da tren istasyonuna gittiğini de düşünebilirlerdi. Her hangi bir yere gitmiş olabilirdi. Bataklık hiç akıllarına gelmezdi. Gelse bile, onu bulabilirler miydi ki? Bulsalar, yanına gelebilirler miydi? Kurtarıcılarının gözleri önünde ölen adamın öyküsünü anımsadı. Ya güneş doğduğunda, Effingham aynı yerde olacak mıydı?

Usulca yer değiştirdi. Giderek battığından hiç kuşusu yoktu. Yoğun, karamelâ gibi çamur, dizlerine çıkmıştı. Arkasında, belinin altında, soğuk, zamksı yapışkanlığını duyabiliyordu. Ayağa

kalkamıyacağını anlamıştı. Kimildayacak olursa, sol bacağını emmeğe çalışan, o vıcık vıcık çukurun içine kayacağından korkuyordu.

Effingham, hiç ölümle yüzyüze gelmemişti. Böyle bir an, insana, bildiklerinin hiçbirine benzemeyen bir suskunluğu ve korkuyu da birlikte getiriyordu. Karanlık bataklık şimdi boştu. Az önceki giz bile yok olmuştu. Tümüyle bomboştu, hiçlikti. Küçük tanrılar geri çekilmişti. Yıldızlar da görünmüyordu ve Effingham, kara yerkürenin tam ortasında idi. Ve giderek batıyordu. Bundan sonrasını düşünmeye cesareti yoktu. Sızlanmak istemiyordu. Onu yöneten ve daha önce hiç bilmediği, büyük bir güce uyarcasına, kendini toparladı. Çevresinde öylesine koyu bir karanlık vardı ki, başının döndüğünü hissediyordu.

Max, ölümün bilincindeydi. Orada, iskemlesinde, yüzü ölüme dönük oturuyor, bir yargıç ya da kurbanı andırırdı. Bunun tek önemli şey olduğunu Effingham, şimdiye dek, neden farketmemişti? Belki de tek gerçektir? Eğer insanlar bunu bilebilseler, tüm yaşamları aydınlık geçerdi. Bu aydınlık neydi peki? Kapkara bir topun ortasında oturmasına karşın, şimdi kendi de o aydınlığı görmüyor muydu? Gözlerinin önünden bir şey kaldırılmış gibiydi. Şu anda tam kendiydi. Ola ki ölmüştü. Benlik, yokolmuştu. Gene de geriye kalan, varolan bir şey vardı. Bu kesindi. Her şey gözüne çok basit göründü. Geriye kalan, her şeydi. Yalnızca kendi değildi. Tümü kapsıyordu. Bu daha önce hiç bilmediği bir şeydi. Her şeye sevgiyle bakmak. Ölüm, yaşama bakış çevresini genişletiyordu. Ölümsüz olduğuna göre bir hiçti.

Bir hiç olduğuna göre her şey kendi demek değildi. Tüm aydınlık, varolmaktan geliyordu. Sevgi buydu demek. Bakmak, bakmak, kendi ortadan silininceye, yokoluncaya kadar bakmak. Bu sevgiydi işte, ve ölümle aynı şeydi. Baktı ve gerçeği gidererek büyüyen bir aydınlıkta gördü. Her şey apacıktı. Benliğin ölümüyle, yaşam, kusursuz sevginin kaynağı oluveriyordu. Kendi kendine 'Oluveriyor' diye yineledi. Bu sözcüklere sığınmış gibi mırıldanıp duruyordu. Ne güzeldi.

Sağ bacağının altında bir şey kayar gibi oldu. Altında neler olup bitiyorsa, bunu değiştirmek olası değildi. Yana eğilerek, ellerini dayayıp kendini yukarı çekmeye çalıştı. Çevresinde dayana-bileceği, sağlam hiçbir şey yoktu. Elleri umutsuzca, çamura saplandı. Effingham, çamurlu ellerini yüzüne kapayarak, öylece kalakaldı. Artık giderek daha çok batıyordu. Az önceki paniği içinde yeniden duydu. Çılgınlıkları yükselerek, korkulu tiz bir haykırışa dönüştü. Umutsuzluğun son seslenişiydi.

Bağırırken, yardım çağırmayı düşünmemişti. Hiçbir yardımın ona ulaşamayacağına inanıyordu. Sesinin uzaklaşışını ve yankılarını dinledi. Sonra umutsuz bir hayvan gibi yeniden bağırdı. Bir yankı daha duydu.

Ansızın Effingham'm mantığı işlemeye başladı. Bir süre kendi kendisiyle tüm ilişkilerini kesmiş, varlığını terketmişti. Şimdi, içinde bulunduğu durumun tam anlamıyla bilincinde olarak, sabahın ilk ışıklarını farkederek ve yaşamak için cılgınca bir istekle kendine geri dönüyordu. Bu, çılgınlığına bir yanıt mıydı acaba?

Effingham, şimdi değişik bir sesle bağıyordu.

«Hey, imdat, imdat hey!» Buna yanıt olarak çok uzaklardan bir insan sesi geldi. Effingham, bağırmayı sürdürdü. Ortalık az daha ışıdı. Artık kollarını hafifçe görebiliyordu. Effingham, bağıyor, karşiki adam da yanıt veriyordu ama ses hep aynı yönden geldiğine göre, adam hiç kılmıdamadan duruyor olmalıydı. Kısa bir sessizlikten sonra, ansızın ses çok yakından geldi.

«Mr. Cooper!» Denis Nolan'ın sesiydi.

«Denis!» diye bağırdı Effingham. Yaşamı boyunca duyduğu en güzel sestti.

«Denis, Denis, Denis,» gözlerine yaş dolmuştu. Eski günahkâr bedenine kavuşmuştu. Yaşıyacaktı.

«Saplandınız mı efendim?»

Effingham daha ortalığı pek seçemiyordu. Karanlık, açık kahverengimsi maviye dönüşmüştü.

«Evet çok kötü. Belime kadar battım. Hiç kımıldayamıyorum. Allahaşkına ne yaptığına dikkat et, yoksa sen de düşersin. Burada bir çukur var. İstersen ortalık az daha aydınlanıncaya kadar bekle, sonra birkaç kişi bir de merdiven getirsin. Yolu bulabilirsen tabii. Bir süre daha dayanırım sanıyorum.»

Bir sessizlik oldu ve Effingham, Denis'in yaklaşan gölgesini gördü. En sonunda ayakta duran bir şey, bir adam görmek, gerçek bir mucizeydi. Denis, ayakları yere basmadan, hafifçecik, bataklığın yüzeyinde yürüyor gibiydi. Arkasında onu izleyen kara bir şekil vardı. Effingham, az

daha yaklaşıncı bunun bir eşek olduğunu anladı. Denis'le eşek, otuz metre kadar uzaklıkta durdular. Işık giderek, artıyordu.

«Allahaşkına neyin üstünde duruyorsun, Denis?»

«Bataklığın içinde patikalar vardır. Eskiden fundalıkların olduğu yerler. Ama bu yolları bilmek gerek. Size en çok bu kadar yaklaşabilirim.»

Effingham, inleyerek,

«Bana hiç ulaşamayacaksın. Her yan bataklık. Sen, en iyisi, yardım çağır, yalnız, Allahaşkına çabuk ol.»

«Size ulaşacağım. Buralar pek kötü değil. Batağın tam üstüne sopa döşeyeceğim. Sakın kılmıdayım demeyin.»

Denis, eşeğin üstünden koca bir çıkın indirdi. Usulca ve ustalıkla, değişik uzunluktaki sopaları, bataklığın üstüne fırlatmaya başladı. Biraz bastırarak, üste yenilerini yaydı. Şafak hafiften söküyor, dümdüz topraklar görünmeye başlıyordu. Denis'in yaptığı yol, giderek Effingham'a uzanıyordu.

Denis, eline çabuktu. Effingham onun, ayak-kabıllarının kenarına bir çizgi çekmiş olduğunu gördü. Ayaklarında hemen hiç çamur yoktu. Effingham, bedenini kontrol edebilmek için ayaklarını çamurun içinde oynatmaya başladı ve biraz daha derine gitti. Bataklık, belinin çevresinde kenetlendi. Pek fazla dayanamayacaktı galiba.

«Söyledim size, hiç kılmıdamayın.» Denis ona dokunacak kadar yaklaşmıştı.

«Dinleyin şimdi. Size ulaştığımda çok çabuk olmanız gerek. Koltuklarınızdan yakalayıp, yu-

karı çekeceğim, siz de sudaymışsınız gibi ayaklarınızı vuracaksınız. Şimdi yavaşça dediklerimi yapın. Ben çömelince, omuzlarıma tutunun. Şimdi vurun ayaklarınızı, yukarı, yukarı...»

Effingham sonradan düşündüğünde, Denis'in ilk sözlerinin onda bir güç yarattığını anladı. Katılmış bacaklarıyla 'yüzmesi' olanaksızdı ama onları kımıldatmaya uğraşarak, Denis'in de güçlü çekişiyle, bedenini, tüm gücüyle çıkmaya zorladı.

«Şimdi durun. Haydi bir daha. Durun. Haydi. İşte şimdi sizi sopaların üstüne çekebilirim. Evet, ellerinizle dayanın. Yukarı çıkmaya çalışmayın, yalnızca, uzanın. Biraz dinlenin. Az sonra, daha sağlam bir yere geleceksiniz. Dinlenin. Şimdi ilerleyin, sürünerek... Bir elinizi bana verin. Kayarak ilerlemeye çalışın. Ben sizi çekerim.»

Effingham soluyarak, çamurlu bedenini sopaların üstüne çekmeye çabaladı. Biraz süründükten sonra eli sertçe bir yere değdi. Az sonra, patikanın üstünde oturuyordu. Gök, bulutlu ve maviydi, güneş, yükseliyordu.

«Denis, ne diyebilirim ki sana. Sağol.»

«Bir şey değil, efendim. Az sonra yürüyebleceksiniz.»

«Efendim, deme bana. Artık yürüyebilirim, sanırım. Bana biraz yardım eder misin?»

«Acele etmeyin. Haydi. Bacaklarınızı biraz çalıştırın. Ben eşeği çözeceğim. Biraz yabanidir. Burada bırakabiliriz.»

«Bataklığa düşmez mi?»

«Hayır, bu hayvanlar, patikaları bilirler. Biraz bizi izler, sonra köyüne döner.»

«Bataklık, güneşte ne kadar güzel görünüyor. Ne çok renk var. Kırmızılar, maviler ve sarılar. Bu denli renk dolu olduğunu bilmezdim. Artık yürüyebiliriz. Denis.»

«Gidelim, öyleyse. Patika sağlamdır ama çok dardır. Göremezsiniz de. Elimi tutsanız iyi olur.»

Günün ilk ışıklarında, patıkada yola koyuldular. Denis, Effingham'ı götürüyor, eşek de onları izliyordu.

«Kolunu kaldır, Effie, tamam.»

«Biraz öne eğil de gömleğini düzeltelim.»

«Ayaklarını kaldır, terliklerini giydireyim.»

Gerald'ın tüvidlerini giymiş, Hannah'nın banyosunda kokulu sularla yıkanmıştı. Şimdi üç kadınla yalnızdı. Güzel yüzleri şefkat ve sevgiyle doluydu. İyilik melekleri gibi üstüne eğilmişlerdi.

«Doğudaki bazı kiliselerde, Kutsal Üçlü üç tane melek olarak gösterilir.» Geldiğinden beri epey viski içmişti. Üç çift el, çevresinde dört döneüyordu.

«Ansızın yaşamın kaynağı oluverir... Ansızın,—»

«Ne demek bu, Effie? Hep bunu söyleyip duruyorsun. Denis seni getirdiğinde söylüyordun.»

«Bir şey anımsamaya çalışıyorum—»

«İyi ki Denis buradaydı. Köydekilerden hiçbiri gece bataklığa gitmeğe cesaret edemezdi. Denis seni duyduğunda, çoktandır bağılıyor muydun?»

«Durmadan, imdat diye bağırdım. Birisinin beni duyacağını umut ediyordum.»

«Çok cesursun. Ben olsam, paniğe kapılırdım. Ya siz, Marian, Alice?»

Effingham, az önce söylediği pek doğru değil diye düşündü. Kadınları daha iyi görmeye çalıştı, ama herşey gözlerinin önünde titrek, sa-

rı bir küreye dönüştü. Bedeni tümüyle gevşemişti. Kendini çok iyi, yeni doğmuş gibi duyuyordu. Yeni ve saf başka bir maddeye geçmiş, hâlâ yorgun ama biçim değiştirmiş olarak kıyıda yatıyor gibiydi. Ne anımsamaya çalıştığını unutmuştu, yeniden düşünmeye çalıştı.

«Ben olsam eminim paniğe kapılırdım. Epey kaldın orada. Tam batarken ne düşündüğünü söylesene, Effingham?»

«Bunu hiç denememiş olmayı isterdim.» Sağma sapan bir yanıttı bu. Ama az önce olup bite-ni düşünmeye bile dayanamıyordu. Uyanan bilin-cinde kötü bir şeyler eriyormuş etkisi bırakan ve yokolan karabasan gibi belirsiz bir siyahlık vardı.

«Rahat bırak onu, Marian. Alice biraz daha viski ver.»

«Anımsamaşına yardım etmek istiyorum. En iyisi bu. O ansızın oluşuveren ne, Effingham?»

Effingham düşünmeye çalıştı. Üç melek, içinden ışık çıkan bir fanustu. Bunu daha önce de görmüştü. Bu fanus dünya idi, evrendi.

«Sanırım, ölüm sevgi olduğunda, ansızın, elinde olmadan oluşuveren şey, sevgidir.»

«Galiba sen sarhoşsun, Effie.»

«Şşt, Alice, bırak konuşsun.»

Kalkıp oturdu. Hâlâ emin değildi ama artık onlara anlatabileceğini sanıyordu. Ola ki gördüklerini kafasında toparlayabilir ve anlatacak sözcükleri bulabilirdi. O anın ne kadar sürdüğünü kestiremiyordu. Bir dakika da sürmüş olabilirdi, bir saniye de. Yaşam direncinin geri dönmesiyle de sönüp gitmişti. Gene de, o karabasa-

nın önünde ve ta içinde bir köşede saklı olduğunu hissediyordu. Kararıp yokolmadan dikkatini ona yoğunlaştırmalıydı.

Hannah'ya baktı ve ansızın onu, üstüne bir ışık tutulmuşçasına net gördü. Öbür iki yüz, onunkiyile karışık, birleşiyor ve tek bir görüntü oluşturunuyordu.

«Görüyorsunuz,» dedi çabayla. Zamana biraz egemen olabilse, bu görüntü her şeyi açıklayabilecekti.

«Görüyorsunuz, Freud'la Wagner'in düşündüğü gibi değil işte.»

«Effie, sevgilim, ne demek istiyorsun? Freud'la Wagner'e ne olmuş?»

Hannah'ya baktı. Güzel yorgun yüzü, tepesinden gülümsüyordu ona. Her şeyden önce, yol göstericisiydi, Beatrice'siydi onun. Batakılıkta başına gelenlerle onun da ilgisi olduğunu düşündü. Belki de gerçek buydu, tek gerçek. Bu güne dek Hannah'nın da içinde uyuyan ve onu sürekli tedirgin eden gerçek. Hiç kuşkusuz onu anlayacaktı Hannah.

«Görüyorsunuz, görüyorsunuz işte. Ölüm, kişinin yok olması değil, yalnızca sonu. Çok basit. Benlik, yok olmadan hiçbir şey gerçek değerini bulmuyor. Benlik yok olur olmaz, her şey, insanın elinde olmadan, kendiliğinden, sevginin kaynağı oluveriyor. Dünyayı bir arada tutan sevgidir ve eğer kendimizi unutabilirsek, evrendeki her şey, bir anda kusursuz bir uyuma dönüşür. Güzelliklerin bize sevgiyi anımsatması bundan.»

«Galiba sayıklıyor. Bu da rahibin vaazından aklında kalan bazı-»

«Bu denli basit değil, Effingham-»

«Anlıyorum seni Effie, devam et.»

Effingham, yakarırcasına o meleksi yüzüne baktı. Hayır, bu denli basit olamazdı ama en doğru sözcükleri seçtiğine inanıyordu. Anlatmak istediği şey, giderek yok oluyordu. Bir süre sonra da bütün bütüne unutulup gidecek ve elinde yalnızca, kuru bir tanımlama kalacaktı. Sözcükleri, bir dua gibi yeniden yinelemek istedi. Büyüleyici bir şeydi.

«Görüyorsunuz ya, insanın elinde olmadan, kendiliğinden oluşuyor. İşte bunun için bu denli önemli. Yapacağınız, yalnızca, başka yöne bakmak.» Ama artık, söylediklerine kendi de inanmıyordu. Gözlerinin önünde, üç baş, birbirinden ayrılıyor, çözülüyor, dört bir yana saçılıyordu. O büyük giz, yokolmuştu. Ama gene de bir şeyler kalmıştı geriye.

Hannah'yı seviyordu. Peki, öbürlerini sevmiyor muydu? Şu anda, ona olan ilgileriyle ne güzel bir birleşmede ve ne güzel bir tinsel dostlukta bir araya gelmişlerdi. Tümü de ona olan sevgileriyle, ne kusursuz bir sevgi ögesi oluşturuyorlardı... Böylece, sevgi, bir çember çizerek, gene ona dönüyordu. Onları bir süre daha, dalgınca izledi. En azından bunu açıklayabilirdi. Büyük bir şey değildi, küçük, ince ve kusursuz bir şeydi.

Yeniden başladı.

«Örneğin, biz dördümüz. Aramızda bu denli iyi ilişkiler varken, neden birbirimize olan davranışlarımızda, kusursuz olamıyoruz. Buna engel olan ne? Tüm evreni bir sevgi cumhuriyeti

yapamayız ama burada kendi köşemizi oluşturabiliriz—»

«Bunu gerçekleştirmek için çalışmaya hazır olduğumuzdan eminim, sevgili Effie—»

«Asıl sorun, tüm dünya—»

«Effie, sanırım en iyisi eve gelip—»

«Örneğin, sen ve Alice. İkiniz de beni seviyorsunuz. Öyleyse, birbirinizi de sevmeniz gerekir ve Marian, seni de seviyorum tabii. Sevmek o denli kolay ve öylesine gerekli ki, yalnız—»

«Bu metafiziksel tartışmayı böldüğüm için üzgünüm ama herkes için çok önemli haberlerim var.» Kapıdan, Gerald Scottow'un sesi geldi.

Effingham'ın hemen yanında oturan Hannah ayağa fırladı ve topluluk bir anda dağıldı. Effingham, kapıyı kapayarak, onlara baktı. Biraz soluk soluğaydı. Şaşırmış ve heyecanlanmış olduğu belliydi. Effingham'a göre, sahne ansızın değişti. Bir araya toplanıp bir şeye yoğunlaştı, daha canlandı ve karardı. Altın ışık sönmüştü. Karanlık pencere pervazındaki bulanık ışığın farkındaydı.

«Allahaşkına söyle, nedir?» Hannah, bir elini boğazına götürdü.

«Peter geliyor.» Effingham, aptalca,

«Peter mi?» diye sordu.

«Peter. Peter Crean-Smith. Hannah'nın kocası.» Gerald sesini yükseltmişti.

Hannah,

«Ne zaman varır buraya?» diye sordu. Sesi ansızın tizleşmiş ve zayıflamıştı ama sâkindi.

«Bir kaç güne kadar. Gemiye binerken, telgraf çekmiş.»

«Böylece yedi yıl da sona ermiş oldu,» dedi Effingham. Kalkmaya çalıştı. Ama bacaklarına bir şey olmuş gibiydi.

Hannah kollarını iki yanına sarkıtmış, hiç kıınıdamadan, öylece duruyordu. Uzun, sarı, ipek giysisi vardı üstünde. Törene hazır ve yoğun duygular içinde bir rahibeyi andırıyordu. Gerald'a baktı ve,

«Peter,» dedi usulca. Effingham, daha önce ondan bu ismi söylediğini hiç duymamıştı. Çınladı ve odada sağır yankılar uyandırdı.

«Peter. Buraya geliyor, bir kaç güne kadar. Bu, gerçekten doğru mu Gerald?»

«Doğru, Hannah. Telgrafı görmek ister misin?»

Başını tedirginlike iki yana salladı ve Marian'ın sevecenlikle onun omuzuna koyduğu elini ansızın tutup aşağı çekti. Yeniden,

«Peter,» dedi. Bu ada alışmaya çalışıyor gibiydi.

«Bu olası değil. Gerçekten doğru mu Gerald?»

«Gerçekten doğru, Hannah. Otur, biraz viski iç.»

«Yeteri kadar içtim,» diye mırıldandı. Dönerrek camdan dışarı bakmaya başladı. Hepsi, ansızın kararlılıkla aralarından ayrılmış olan Hannah'ya baktı. Odada sessizlik vardı.

Sonunda Alice, boğazını temizleyerek,

«Kusura bakmayın ama Effie'le biz gitsek iyi olacak. Gel, Effie.» Çabucak çekerek onu ayağa kaldırdı. Hannah dönerek,

«Gitme, Effingham, lütfen.»

Alice'in suratı asıktı. Kesin bir tavırla,
«Sarhoş. Uyusa iyi olur. Ayılınca geri getiririm. Haydi Effie, şu koca ayaklarını kaldır.» Kapıya doğru çekiştirmeye başladı.

«Effingham, lütfen burada kal, lütfen—»

«Geri getiririm.»

«İnsanın elinde olmadan oluveriyor,» dedi Effingham Scottow'a.

Alice'in koluna dayanarak merdivenleri indi. Gün ışığı gözlerini kamaştırdı. Camlı kapıdan çıkarlarken, evin derinliklerinden bir ses duyuldu. Biri, onu çağırıyordu. Sonunda ses, tiz bir çığlığa dönüştü. Austin'e girdi ve uyuyakaldı.

«Effingham, Effingham!»

Birileri bağıyor, onu çağırıyorlardı. Yine Bir süre tembelce dinledi. Ses, karanlık bataklığın çok ötesinden geliyordu. Biraz döndü ve yeniden karanlıklara gömüldü.

«Effingham!»

Kalkmıyacağım, diye düşündü. Az sonra susar nasılsa. Ama biri omuzundan tutmuş, sertçe sarsıyordu hem de hiç ara vermeden. Karşı koyarak bir şeyler homurdandı ve gözlerini zorlukla araladı. Geceydi, yatağın yanında fitili yarıya kadar kısılmış bir lâmba yanıyordu. Yatağın üstünde Max oturuyordu.

«Deminden beri seni uyandırmaya çalışıyorum—»

Loş ışıktaki yaşlı adamın koca gövdesi ansızın çok ağırlaşmış ve yaklaşmış gibiydi. Uyarıcı bir görünümü vardı. Effingham yatağa iyice gömüldü. Korkunç bir şey olmuştu ama ne olduğunu anımsıyamıyordu bir türlü. Gözlerini kapadı.

Max gene sarılmaya başlamıştı. Parmakları omuzunu acıtıyordu. Effingham, aksi bir sesle,

«Canımı acıtiyorsun,» diye söylendi. Max'ın ellerini oldum olası sevmezdi. Ürkerdi onlardan. Baş ve ayakları müthiş ağrıyordu. Bataklıktaki geceyi, sonra da belli belirsiz, Gaze'deki sabahı anımsadı. Peter Crean-Smith eve dönüyordu.

«Saat kaç Max?»

«Çok geç Effingham. Onbire geliyor.»

«O kadar uyudum mu? Buraya nasıl geldim?»

«Arabada uyuyakalmışsın. Alice'le seni yatırdık. Nasılsın?»

«Berbat!» Artık Gaze'e gidilemeyecek kadar geç olmuştu. Bu saatte herkes yatakta olurdu. Rahatlatıcı bir düşünce geldi aklına. O olan her ne ise, artık olmuyordu. Bitmişti. Şu anda yapabileceği bir şey de yoktu. Uyku yeniden her yanını kaplamaya başlıyordu. Ilık bir sis gibi, kocca bulutlar sarıyordu.

«Haydi Effingham kendini topla biraz. Kalkma zamanı geldi.»

Effingham kendini zayıf, bitkin hissediyor ve kendine acıyordu. Yatakta güven içindeymiş gibi geliyordu ona. Max'ın arkasına çöreklenmiş olan karanlık, ağır, kalın ve garip kokularla yüklüdü.

«Bacaklarım çok acıyor, zaten şimdi kalkmam için bir neden yok.» Tatlı uyku bilincinin tümünü değilse de yarısını örtmüştü.

«Bırak da uyuyayım Max, Allahaşkına.»

«Olmaz, artık kalkmalısın, Effingham. Bu kadar içecek ne vardı sanki?»

«Suç bende değil. Alice olup biteni anlatmadı mı? Artık Gaze'e gidemem zaten, çok geç oldu.»

Peter Crean-Smith, dönüyordu. Bu kötü ve akıl almaz bir durumdu. Peter'ın davranışları, varoluşun başka bir boyutundan gelir gibiydi. Yarın Gaze'e gidecek ve her şeyi gene eskisi gi-

bi bulacaktı tabii. Hannah her şeyi düzene koyardı. Tüm sorunları silip süpürür, kötü haberleri hiç gelmemişe çevirir ve her zamanki gibi içten içe usulca acı çeker, böylece de bu konu kapanır giderdi.

«Bir an önce oraya gitmelisin, Effingham. Bu gece orada hiç kimse uyumamıştır. Bugün de neler olacağını Allah bilir. Gitmelisin.»

Effingham, kıpırdamadan yatarak, Max'ın tavana ve duvara vuran koca gölgesine baktı. Bir yarın olsaydı, yarınki günün ışığı. Gaze'gece gitme düşüncesi korkutuyordu onu. Uyan güzel efsanesinin ardındaki vahşetten korkuyordu. Hannah'nın görüntüsünün arkasında asılı kara bir kumaş gibiydi. Değişmeyen varlığı hep seziliyordu. Şimdi Effingham, o kımıltısız fonu ansızın, hareketlerle canlanmış ve yüzlerle dolu görmekten müthiş korkuyordu. Görmekten en çok korktuğu şey de Hannah'nın korkusuydu. Ansızın, evden çıkarken dışarı taşan çılgınlığı anımsadı. Kalkıp oturdu.

«Ama şimdi gidersem, ne yapabilirim ki?»

«Yalnızca orada ol. Senin evdeki varlığın bazı şeyleri engelleyecektir. Aslında hiç gelmemeliydin.»

«Fazla telâşlısın.» Kendi de tedirgindi.

«Allah kahretsin. Hannah'nın ne kadar gücü ve duygusu var sanıyorsun?»

«Bunu bilemeyiz. Ama yardıma gereksinmesi olduğuna kuşku yok. Sen orada olmazsan, bu yardımı başkasından isteyebilir.»

Effingham, Humber'ı ön kapıya yanaştırarak, kontağı kapattı ve farları söndürdü. Evin heybetli görünüşü, başının üstünde usul usul sürünerek yaklaşıyor gibiydi. Bulutlu gök, neredeyse kararmıştı. Pencereelerde tek tük ışıklar göz kırpıyordu. Terasa çıktı. Evdeki sessizlikten ve adımlarının gürültüsünden ürkererek, bir süre kımıldamadan durdu. Arabanın gürültüsünden geldiğini anlamış olmalıydılar. Gene de, her şeyi biliyormuş gibi yükselen karanlık evin önünde, kendini, istenmeyen, önemsiz ve göze çarpmayan biri gibi hissediyordu. Hiç ses çıkarmadan terası geçti. Yabani karanfiller ayaklarına takılıyordu. Hannah'nın penceresinde, ölgün bir ışık gözüne çarptı. Ön kapıya yaklaştı. Kilitli değildi. Girdi.

Hol karanlıktı ama üst kattaki bir lâmbanın ışığı merdivenleri hafifçe aydınlatıyordu. Oturma odasının açık kapısından ışık sızıyordu. Kapıyı itti.

«Effingham, iyi ki geldin.»

Yarı karanlıkta Marian göründü. Bir an sonra Effingham onu sımsıkı sarmıştı. Neden sonra, o sabah üç kadına söylediklerini anımsadı. Çok sarhoş olmalıydı. Odada başkalarının da bulunduğunu farkederek, Marian'ı bıraktı.

Odada iki lâmba yakılmıştı. Şöminedeki kütüklerin alevi de odayı aydınlatıyordu. Denis Nolan açık piyanonun önünde oturmuş, gözlerini tuşlara dikmişti. Lâmbalardan birinin durduğu köşede, Jamesie, yanında bir bardak viski ile oturuyordu. İkisi de Effingham'a hiç aldırmadılar.

«Tanrıya şükür, geldin.» Marian onu ateşe doğru sürükledi.

«Ne yapacağımı bilemiyordum. Dört gözle seni bekledim. Bugün bir karabasandı sanki.»

Bugün. O uyurken, koskoca, olay dolu bir gün geçmişti.

«Ne oldu? Ah, Marian, neden Alice'in beni götürmesine izin verdin?»

«Biliyorum. Bunu ben de düşündüm. Aptallık ettim. Karışmalıydım. Her şeyi yanlış yaptım. Biraz viski içer misin? Yo, ben içmiyeceğim. Saatlerden beri içiyorum. Bayağı başım dönüyor, hiçbir şey de yemedim.»

«Ne oldu Marian?»

Tüm cesaretini toplamış olmasına karşın, korkunun her yanını sardığını duydu. Dünya, nasıl olacağını bilmediği bir biçimde batmak üzereydi.

«Tam olarak ben de bilmiyorum. Bir şey oldu ya da olacak.»

Denis piyanoda, garip notalardan oluşan, kuş cıvıltısına benzer bir parça çalıyordu. Titrek, loş ışıkların yansıdığı odada uzaklardaki bir bülbülün ötüşü gibi çınlıyordu. Ugursuz ve büyümlü bir sestti. Marian'ın omuzu üstünden, Effingham, Jamesie'nin kendi içine gömülmüş, solgun yüzünü gördü. Kirli yüzünde yol yol yaş izleri vardı. Ağlamış olmalıydı. Tıpkı bir çocuk gibi. İçtiği içkilerden, uzaklara dalmış, gitmişti.

«İyi ama bütün gün ne yaptınız, Hannah ne—»

«Bildığım kadarını anlatayım. Sen gittikten sonra Hannah ağlamaya başladı, bir saat hiç

durmadan deli gibi ağladı, durdu. Hiç gerçek bir sinir krizi geçiren birini gördün mü, bilmem. Çırpınır ve soluk almaya uğraşır. Neyse, berbat bir şeydir. Doğal olarak onunla kalıp, yatıştır-maya çalıştım. Durmadan aynı şeyleri yinele-yip durdum. Bu sürede yalnızdık. Sonra, öğleye doğru yatıştı ama o zaman daha mı iyi oldu, bilemiyorum. İnildiyerek, sessizce ağlıyordu. O krizlerden o denli üzölmüşüm ki, sonunda ben de ağlamaya başladım. Birlikte oturup, bir saat daha ağladık. Aptalca geliyor ama çok yorgun-dum ve onda, beni çok korkutan bir şeyler se-ziyordum. Bu arada birileri girip çıkıp bize bak-tı ama kimse konuşmaya kalkışmadı. Sonunda Hannah iyice suskunlaştı ve ben de ağlamayı kesip, onunla konuşmaya çalıştım ama söyledi-ğim hiçbir şeyi yanıtlamadı.»

«Daha önce bir şey söyledi mi?»

«Hayır, hiçbir şey söylemedi. Sonra Violet, kahveyle yiyecek bir şeyler getirdi ama Hannah hiç oralı olmadı. Violet, benim gidip onu Han-nah ile yalnız bırakmamı istiyordu ama Hannah bunu istemiyordu. Elimi tutarak, Violet'a git-mesi için işaret etti. Hâlâ konuşmuyordu, ansızın dilsiz kalmış gibiydi ve çok korkunçtu. Violet çok sinirlenip gitti. Ben biraz kahve içtim, Han-nah'ya da vermek istedim ama o yalnızca ba-şını iki yana salladı, yüzüme bile bakmadı. Bu arada Gerald da birkaç kez geldi ama Hannah'y-la konuşmaya çalışmadı. Denis gelip konuşma-ya çalıştı ama Hannah ona da hiç aldırmadı. Sonra camın yanındaki iskemleye yerleşti ve camdan dışarı gözünü dikip bir saat oturdu.

Bir süre sonra da ansızın sâkin bir tavırla dinlenmek istediğini ve benim de dinlenmem gerektiğini söyledi. Saat üç buçuk filândı. Budalalık ettim, onun odasındaki divanda yatmalıyım. Ne var ki yorgunluktan ölü gibiydim, o yüzden de doğru dürüst düşünemiyordum bile. Onu yatırdım. Sonra kendim de odama gittim ve yat-tım. Dokuza kadar da uyanmadım. O kadar nasıl uyudum bilmiyorum. Birisine beni uyandır-masını söylemeliydim. Neyse, Hannah'nın odası-na koştum, ön odanın kapısı kilitliydi. Telâş-landım ve kapıya vurmaya başladım. Denis or-taya çıktı ve Hannah'nın altıda kalktığını, di-vida istiraahat ettiğini söyledi. Çay istemişti. 'Aşırı sâkin ama çok solgun ve kötüydü. Bir sü-re, bir şeyler düşünüyormuş gibi kaşları çatık, hiç sesini çıkarmadan öylece oturmuş. Sonra Gerald'ı çağırtmış. Gerald gelince, Denis'e git-mesini söylemiş. Az sonra Denis, dış kapıyı aç-maya çalıştığında da kilitli olduğunu görmüş. Ha, uyandığında senin gelip gelmediğini sormuş, onu söylemeyi unuttum.»

«Hay Allah! Peki sonra?»

«Sonrasını bilmiyorum. O zamandan beri odadalar.»

«Hemen yanına gitmeliyiz,» dedi Effingham. «Ola ki, Gerald onu Peter konusunda dolduru-yordur.»

«Effingham, Peter geldiğinde evde olma-ması gerektiğini düşünmüyor musun?»

«Öyleyse neden dua etmiyorsunuz?» dedi ar-kalarında bir ses. Violet Evercreech, karanlık ka-pı ağzında duruyordu.

Marian sıçrayarak,

«Violet, ne yapacağız?» dedi.

«Sizin ve Mr. Cooper'in bir şey yapması gerektiğini sanmıyorum.» Yaklaşarak, lâmbalarından birini aldı.

«Lâmbalardan birini alıyorum. Nasılsa sizin iki tane var.» Lâmbanın ışığında, yüzü hayalet gibiydi.

«Peter Crean-Smith eve, karısına geliyor. Evinde bir düzen kurmasının zamanı geldi artık.»

«Onu öldürebilir.» Bu beklenmedik sözler bir suskunluk getirdi. Yavaşça piyano çalan Denis, parçanın ortasında durdu.

«Gerçekten Marian, düş gücüne diyecek yok.» Violet usanmış bir sesle ve hor gören bir tavırla konuşuyordu :

«Hannah, bu güne dek, hep ne yaptığını bilmıştır. Bu da onu sevenleri sevindirir. Kocasıyla birlikte, ne yapacaklarına karar vereceklerdir. Birbirleriyle, hiç kimseyi ilgilendirmeyen bir ilişkileri vardır.»

«Hayır, hayır, onu korumalıyız—»

«Saçma,» dedi Violet. Kapıdaydı.

«Çocuk değil, unutmayın. Birisini öldürmeye kalkmış, koskoca bir kadın olduğunu da unutmuş görünüyorsunuz. Bunu da unutmayın. Yapabileceğiniz en büyük iyilik, onu kocasına ve kendi yazgısına bırakmaktır. İyi geceler.»

«Violet ondan nefret ediyor,» dedi Effingham.

«Hayır. Violet onu sever. Anna her ikisi de

aynı kapıya çıkar. Şimdi yukarı çıkalım. Gerald hâlâ onunla olmalı. Hizmetçilerden biri, dışarı çıkınca bana haber verecek.»

«İyi ama ona ne diyeceğiz?»

«Onu hemen buradan götürceğimizi ve bu kez, saçmalık istemediğimizi söyleriz. Araba dışarda değil mi? Bu kez doğru hava alanına gideriz.»

Effingham ansızın, korkuyu, keskin bir acı gibi, duydu. Buna hazır değildi.

«Bir dakika. Bu denli acele etmemiz gerekli mi? Önümüzde birkaç günümüz daha var. Budalaca bir şey yapmamalıyız. En azından, Peter'la kalmak istiyebileceğini göz önüne almalıyız. Hem, neden olmasın? Hepimiz, günün birinde Peter'in çıkıp geleceğini biliyorduk. O da biliyordu. Oturup ağlıyor diye bu gerçeğin bilincinde olmadığını düşünemeyiz. Belki de hiç karışmamamız gerek. En azından bu biçimde ve heyecanlı ve gergin olduğumuz bu günde. Yarını bekliyelim, sonra onunla oturup uzun uzun konuşalım.»

«Birisi onunla uzun uzun konuştu bile. Korktuğum da buydu zaten. Denis, Mr. Cooper'a ne düşündüğünü söyler misin?»

Denis bir arpej yaparak, Effingham'a döndü. Oda iyice kararmıştı, ateşin ışığı göz kırptıyordu.

«Geldiğinde, o burada olmamalı.»

«Neden ama?» Denis'e danışılmasına Effingham sinirlenmişti.

«Burada olmamalı.»

«Doğru,» dedi Marian. «Gelebileceğini bildiğimizi söylüyorsunuz ama bilmiyorduk. Hiç gelmeyeceğini sanıyorduk. Şimdi her şey apaçık. Daha önce nasıl göremediğimize şaşıyorum. Tek bir kişi gelmeyeceğini kesin olarak söylemiş olsaydı, her şeyi açıklamak kolay olurdu.»

Effingham, haklı, diye düşündü. Gerçekle hiç yüzyüze gelmedik ve Peter'a hiç inanmadık. Ama sonunda,

«Hiç olmazsa şimdi gerçeği görelim,» dedi. «Neden— uzlaşmasınlar?»

«Siz Peter Crean-Smith'i bilmezsiniz.» Denis bu kez, başka bir şey çalmaya başlamıştı. Uzaklardan gelen yabancı bir ezgi gibiydi.

«Effingham, gerçekten, onu kaba, belki de deli bir adama bırakmaya boyun eğecek misin? Onu bir daha hiç görmemeye razı mısın? Hiç haber almamacasına, bir köle olarak arkada bırakacak mısın onu? Gel, bir şeyler yapalım, hem de elimizi çabuk tutalım.»

Effingham hâlâ kararsızlık içindeydi.

«Ya Gerald, karşı koyarsa? Ki doğal olarak öyle yapacaktır. Son dakikada ödüllendirilmeyi kaçırmak istemez.»

«Bırak, karşı koysun. Biz de onu saf dışı bırakırız. Gel.»

Effingham, olayın zor kullanmaya dönük bir çözümüne hazırlıklı değildi. Denis'in de olduğu bir işe itilmekten hoşlanmıyordu. Karmakarışık ve marazlı bir şeylerin ortaya çıkacağını sezinliyordu. Ne var ki, Marian'ın söylediklerinden ve telâşından etkilenmiş, şu araba fikrine

aklı yatmıştı. Olayın, bu biçimde ve böyle ansızın sona ermesine, üstelik de neler olup bittiğini bile bilmemeye boyun eğecek değildi. Kendini ön kapıdan sıvışırken ya da Peter tarafından kapı dışarı edilirken canlandırdı. Ayğa kalktı.

«Ah, sizi zavallı budalalar.» Jamesie, usulca viski bardağına sesleniyordu.

Effingham, odadaki tek lâmbanın altında oturan, Jamesie'ye bakmak için döndü. Büyük bir dikkatle, sanki kristal bir falcı küresiymiş gibi bardağını inceliyordu. Orada ne denli korkunç belâlar görürse görsün, şu anda Effingham'ın korktuğundan daha fazla korkamazdı. Marian'ın onu geçerek, kapıya gittiğini gördü ve daha fazla düşünmeden onu izledi.

Merdivenlerin dibinde Marian duraladı. Effingham'ın elini, koca bir çin porseleniymiş gibi dikkatle ve sıkıca tutarak, peşi sıra, merdivenlerden yukarı çekmeye başladı. İki de bir düşte gibi ağır hareket ediyorlardı. Merdivenin üstündeki lâmba hâlâ yanıyordu. Effingham, yanından geçerken o ürkütücü hırıltısını duydu. Uzun koridorun köşesini döndükleri anda arka-larında bir şekil farkettiler. Denis'ti. Sessizce onları izliyordu. Perdeli koridor boyunca loş hücrecikleri geçtiler. Hareket noktasına, suçlular gibi kayarak yaklaşıyorlardı. Tam Effingham'ın ne olacağını merak etmeye başladığı o anda, Hannah'nın Gerald'la yaklaşık beş saattir orada kapalı olduğu aklına geldi. Hemen ardından Max'ın sözlerini anımsadı: «Yardıma gereksinmesi olacaktır. Sen orada olmazsan, bunu başkasından isteyebilir.»

Kapıya beş metre kala, Effingham, lâmbalardan birinin yanında durarak, Marian'ı yanına çekti ve,

«Dinle şimdi,» dedi. Titrek bir fısıltıyla konuşuyordu.

«Kapı kilitliyse ve açmazsa, ne yapacağız?» Allak bullaktı ve korkmuş görünüyordu.

«Kapı kilitlidir ve açmıyacaktır.» O da fısıltıyla konuşuyordu.

«Ee, ne yapacağız?»

«Önce sesleneceğiz, sonra kapıya vuracağız, gene açmazsa, kapıyı kıracağız.»

Evin suskunluğunda, bu çirkin gece, tüm ağırlığıyla, omuzlarına çöküyordu. Kapıda kahramanlık gösterisi bir yana, Effingham, sesini bile yükseltmeye gücü olmadığını düşündü. Bir yanından,

«Bak, bak,» dedi.

Effingham, döndü. Yanındaki lâmbanın göz alan ışığından kurtulmak için biraz geri çekildi. Ön odanın kapısı ardına kadar açıldı.

İlk anda altın rengi bir boşluk göze çarpıyor ve içerde hiç kimse yokmuş gibi duruyordu. Sonra, o parlak çerçevenin içinde ve Effingham'ın şaşkın bakışları altında bir şeyler oluşmaya başladı. Bir an, Gerald'ı üstünde uzun bir giysiyle, kolları iki yana açık, kapıda durur gibi gördü. Sonra gözleri ışığa biraz daha alışınca, Gerald'ın Hannah'yı kucağına almış olduğunu ve sarı giysinin yere sarktığını farkettiler. Yavaşça kapıdan çıktılar.

Effingham arkasını duvara dayadı. Gerald,

kucağında Hannah, onu geçip kendi odasına giderken, ipek giysinin kolu bir an Effingham'a süründü. Lâmbanın altından geçerlerken çok kısa bir an, Hannah'nın yüzüne vuran ışıktaki, onun başını Gerald'ın omuzuna dayamış, gözlerinin de koskocaman açılmış olduğunu gördü.

«Artık şu ağlamayı kesmem gerek. Bana, ağlama de, Effingham! N'olur.»

«Ağlama, Marian.»

Marian, oturma odasındaki divanda yatıyor, Effingham da yanında yere oturmuş, elini tutuyordu. Aradan dört saat geçmişti. Gerald Scottow'un odasında anahtarın kilitte döndüğünü duyduklarından bu yana dört saat... Az sonra gün ışığıyacaktı.

Bu sürede kilit sesinden başka ses duymamışlardı. Jamesie, yanında bir sürahi viskiyle merdivenlerde oturuyordu. Başını trabzana dayamış, uyuyakalmıştı. Denis, elleriyle dizlerini sarmış, üst kattaki sahanlıkta oturuyor, Gerald'ın kapısından gözünü ayırmıyordu. Lâmbaların çoğu sönmüş, karanlık usul usul evin dört bir yanını sarıyordu. Oturma odasındaki lâmbanın yağı tükeneli bir saat oluyordu. Ateş de sönmüştü. Effingham, şöminenin üstündeki gümüş şamdanları yakmıştı.

Ne olmuştu? Neler olup bittiğı ve ne olacağı, evin üstüne boğucu bir örtü gibi çökmüştü. Effingham, donmuş kalmış, Gerald'ı koridorda ilerlerken gördüğünde, parmağını bile oynatamamıştı. Diz üstü çöküp çökmemiş olduğunu anımsayamıyordu. Bir yerini böcek ya da yılan sokmuş bir hayvan gibi kıpırdayamıyor, orada öylece

yatıyor, yaşıyarak ve soluk alarak, yenmeyi bekliyordu.

«Effingham, Hannah yokoldu.» Marian bir saattir bunu yineleyip duruyordu.

Onun görevi olan, en önemli an baştan beri değerli bir taş gibi gözünün önünde parlayıp duruyordu. Ne denli kesin ve açık bir biçimde kaçırmıştı onu elinden.

«Haydi, yeter artık. Hiçbir şey bilmiyoruz ki. Bir şeyler yemez misin? Gidip yiyecek bir şeyler bulayım. Mutfağın yerini biliyorum.»

«Yo, hayır, ben yemem. Sabah olunca, hizmetçiler bize bir şeyler getirir. Evde hizmetçi kalmışsa tabii. Hey Yarabbim, bari biraz ışık olsaydı. Bu karanlığa dayanamıyorum. Bu gece yirmi yıldır sürüyor gibi. Ev gece berbat kokuyor, çok da havasız. Pencereler açık mı? Effingham, gitme sakın!»

«Gitmiyorum. Kendime biraz daha viski koyuyorum. Marian Allahaşkına şu ağlamayı kes artık. Ya da benim için.»

Dönüp gelerek yanına oturdu ve Marian'ın yanan yüzünü okşamaya başladı. Bir süre sonra Marian, yatıştı. Sessiz ve karanlık odada ona bu denli yakın oturmak garipti. Yüzünü okşamayı sürdürdü. Sonra göğüslerini okşamaya başladı. Marian onun elini sımsıkı tutup, yüreğinin üstüne koydu ve orada tuttu. Birbirlerine baktılar. Effingham, ona cinsel bir istek duymuyorum ama daha önce iki sevgiliymişiz gibi özel bir duygum var. Eğilerek onu alnından öptü, sonra da dudaklarından.

Effingham'ın öpüşüne karşılık verdikten son-

ra, yattığı yerden, yumuşak ve yenik bir tavırla gözlerini ona dikti. Effingham, o da benim duyduklarımı duyuyor diye düşündü: Kendime acıyorum. Marian onun elini sıkarak, düşünceli bir tavırla gözlerini kapadı. Effingham onu inceledi. Marian'ın öpmesi yatıştırılmış ve güven vermişti. Kendi kendine mırıldanırcasına,

«Seni seviyorum, Marian, yalnızca sarhoşluk değildi, »diye söylendi.

«Ben de seni seviyorum, Effingham ama biz uykumuzda konuşuyoruz.» Gözlerini açmadan konuşmuştu.

Marian'ın ne demek istediğini anlamadı ama yanıtın tatmin olmuştu. Divanın yanına diz çökerek başını onun kolunun yanına koydu ve uyu-yakaldı.

Mırıltılarla uyandı. Sesler bir süredir sürüyor olmalıydı, öyle bir duygu vardı içinde. Başını kaldırdı. Şamdanlardan biri sönmüştü. Oda çok karanlık ve soğuktu. İki kişi kapının yanında, köşede oturmuş alçak sesle konuşuyorlardı. Bir an sonra konuşanların Alice'le Denis olduğunu farketti. Ayğa kalkarak onlara doğru yürüdü. Her yanı tutulmuştu. Onun yaklaştığını görünce, sustular ve başlarını kaldırdılar. Yüzleri, mumun ışığında, gölgeli ve açık kahverengi görünüyordu.

«Böyle apansız gelip canını sıktığım için başışla beni Effingham,» dedi Alice. Sert, tiz sesi karanlık, havasız odada yankılanıyordu. O anda Effingham'a anlamsız geldi bu.

«Ama babam neler olup bittiğini bilmek istedi.»

«Ben de neler olup bittiğini öğrenmek istiyorum. Sana bildiğimi anlatayım—»

«Gerek yok. Denis bana her şeyi anlattı. Seni uyandırmak istemedim, öyle sakın uyuyordun ki. Artık babamın yanına dönmem gerek.»

O ayağa kalkınca Denis de kalktı. Effingham'ın tam karşısında, yanyana, az önce sır paylaşmış iki kişi olarak duruyorlardı. Onu suçluyor gibiydiler. Cesaretini kaybeder gibi oldu. Alice, güvenilir, güzel ve inandırıcı tavrıyla, durumdan güç kazanmış olarak öylece duruyordu.

«Gitme, Alice!» Marian'ın sesi arkadan duyuldu.

«Neden?»

«Daha gitme. Ne olduğunu öğreninceye kadar bekle. Öyle korkuyorum ki.»

«Ama ne olduğunu biliyoruz,» dedi Alice, usulca.

«Her şey bitti. Burada **bizim** yapabileceğimiz bir şey yok artık.» Tümünü kendi yanına toplamış ve olayın dışında bırakmıştı.

Marian, şaşkınlıktan küçük bir ses çıkardı, Effingham da soluğunu tuttu. İkisi de onu yanıtlamadılar. Denis yanlarından uzaklaşarak perdeleri açmaya gitti. Hiç ses çıkarmadan yürüyordu. Dışarda yavaştan gün ışımaya başlamıştı. Yepyeni, soluk gri bir ışık odayı doldurdu. Şamdanların ışığı yokolmuş, insanlar solgun hayaletlere dönüşmüştü.

«Marian, Marian!» Telâşlı, tiz bir ses, evin derinliklerinde bir yerde çınladı.

Bir an, ağızları açık, korku dolu, birbirlerine bakarak, ayakta kalakaldılar. Az önceki konuşma hiç olmamış, uzun süredir ilk kez bir ses duyulmuş gibiydi.

«Marian!»

Marian, kapıya koştu. Gerald Scottow'un sesiydi.

Korkunç şeyler anımsatan, ölgün bir gün ışığı, merdiven başındaki pencereden geliyor, holü ve merdivenleri, var-yok arası aydınlatıyordu. Jamesie, yeni kalkmıştı. Beşinci basamakta durmuş, yukarı bakıyordu. Denis, holdeydi. Gerald, merdivenlerin üst başındaydı. Pencerenin önünde, iri silueti göze çarpıyordu. Ayağını merdivenin ilk basamağına koyarken,

«Buradayım,» dedi.

Jamesie, yarı sendeleyip, yarı kayarak, aralarından çıktı ve holde hep birlikte durmakta olan öbürlerinin yanına gitti.

«Marian, lütfen, Hannah'nın eşyalarını toplar mısın?»

Çıt çıkmıyordu. Her şey, loş, grimsi-mavi ışıktaki titriyor ve yok olacakmış gibi duruyordu. Aşağıda, bir araya toplanmış olanlar, yüzlerini merdiven başına kaldırmışlardı. Varlıklarının gerçek değilmiş gibi durduğunu onlar da biliyorlardı. Neden sonra, Marian, yavaşça,

«Hayır, toplamıyacağım,» dedi.

Herkes soluğunu tutarak, yanıtı bekledi. An-sızın, bir ses duyuldu :

«Öyleyse ben toplarım.»

Violet Evercreech, gün doğarken, ortada belirivermişti. Öbürlerinden ayrılarak, merdivenle-

re doğru yürüdü. Effingham, kesin ve kabaca bir tavırla, yana itildiğini hissetti. Marian'ın yanından geçerken duralayıp, onun kolunu sıkıca yakaladı ve kulağına,

«Sana söylemiştim. Orospu ve katil,» diye fısıldadı, ve koşarak merdivenleri çıkmaya başladı.

Gerald Scottow, sakın bir sesle,
«Teşekkür ederim, Violet,» dedi.

Violet onu geçti ve koridorda, Hannah'nın odasına doğru gözden kayboldu. Giderken, ansızın, yüksek sesle,

«Bitti, bitti, bitti,» diye bağırmaya başladı. O garip çığlık, dört bir yanda yankılandı. Bu, bir şükürdü ve aşağıdakiler, taşan güçten, titrediler.

Gerald gitmek üzereydi. Ama Violet'in tiz çığlığını başka bir yankı yanıtladı :

«Bir dakika!»

Denis Nolan, Marian'ı koşarak geçmiş, bir solukta merdivenlerin yarısını bulmuştu. Dakikalar ilerledikçe, gün ışığı çoğalmıştı. Artık Gerald'ın yüzü daha iyi seçiliyordu. Başını çevirerek, aşağıdaki bu küstah adama baktı. Denis, bir eli trabzanda, duraklamıştı.

«Eee, Denis?»

«Bir dakika. Onu götüreceğinizi söylüyorsunuz ama hayır, onu götüremiyeceksiniz. Onun isteği dışında olmaz. Bu, kesinlikle onun isteği dışındadır. Onu görmemize izin vermelisiniz. Göreceğiz de. Hepimiz konuşacağız. Ondan sonra gitmek isterse, gidebilir.»

«Denis,» dedi Gerald. Bir çocukla konuşur gibi konuşuyordu.

«Sen, gerçekten çok safsın. Hannah'yı isteği dışında götürmüyorum. Hannah, her zamanki gibi ne yaptığını çok iyi biliyor. Hannah'ya bir-birimizi çok iyi anlıyoruz. Hep öyle oldu zaten. Şimdi izninizle yatıp uyumanızı ve bu anlamsız gece nöbetini uzatmaktan vazgeçmeyi önerebilir miyim?» Gitmek için arkasını döndü.

«Hayır.» Denis bağırmıyordu ama sesi çınladı. İki basamak daha çıktı.

«Önce onu göreceğiz ve sen olmaksızın göreceğiz. Şimdi.»

«Denis'ciğim, onu görmeyeceksin,» dedi Gerald sakince.

«Gidin, haydi. Hepiniz. Gidip yatın. Görmüyor musunuz, her şey bitti işte.» Sözcükler havada titreşerek, soluk günışığına karıştı.

«Hayır, hayır, hayır.» Denis bağırmaya başlamıştı.

«Öyleyse biz ona gideriz. Haydi, gelin!» Arkasındakilere dönmüştü.

Herkes donmuş, kalmıştı. Sonradan, olayı Max'a anlattığında, Effingham, tümünün fırlayıp Hannah'nın odasına gidebileceklerini, ama gitmediklerini söyleyecekti. Olmamıştı. Effingham dizlerinde katı bir soğukluk duymuştu. Yemin edemezdi ama o anda Alice'in elini onun koluna koyduğunu sanıyordu. Ama, içindeki o yenilmişlik duygusu çok önce başlamıştı nasılsa.

Herkes, suskun bekledi.

Denis birkaç saniye bekledi, sonra dönerek,

merdivenlerden yukarı koşmaya başladı.

Effingham, o korkunç anda tüm ayrıntıları şaşılacak bir netlikle görebildiğini farkettil. Denis'in nasıl eğilip, bir güreşçi saldırısıyla, Gerald'ı omuzunun üstünden savurmak için hamle ettiğini izledi. Ne var ki, Gerald'da ağırlığını ve yüksekte olma avantajını kullandı ve Denis'i paldır küldür merdivenlerden aşağı yuvarladı. Denis, basamakların dibine yığılıp kaldı. Gerald, gözden kayboldu.

Herkes neye uğradığını şaşırmıştı. Bir an sonra bir koşuşma başladı. Alice fırlayıp Denis'e doğru koştu ve yanına gelince, gürültüyle dizleri üstüne çöktü. Sarsıyor, okşuyor, kendine doğru çevirmeye, kaldırmaya, bir yandan da gömleğini kapatmaya uğraşıyordu.

«Denis, Denis, Denis.»

«Evet, evet, bu denli telâş edecek bir şey yok, Alice. Bırak beni, iyiyim.» Sertçe onu iterek, en alt basamağa dayandı. Başını oğuşturarak,

«Bir şeyim yok, iyiyim,» dedi.

Ayağa kalkmaya çabaladı. Alice hâlâ onun yanına diz çökmüş durumdaydı. Az geri çekilmiş, oturduğu yerden ona bakıyor, bir yandan da ceketindeki tozları silkeliyordu. Güneş, geniş güçlü yüzüne vuruyor ve onu olduğu gibi, varoluşunun olanca nesnelliğiyle gösteriyordu. Ellerini iki yana açmıştı. Yüksek bir sesle,

«Onlara gerçeği söyleyeceğim,» dedi.

Denis durdu. Alice'e çabucak, sessizce ve yakkaran bir bakışla baktı.

«Hayır, hayır—» Bir dizi üstüne çökerek, elini uzattı.

Alice, onun elini tuttu. Orada, o beceriksiz ve resmî biçimde bir süre durdular.

«Evet.»

Alice, başını Effingham'a çevirdi.

«Dinleyin. Herkes Denis'in nasıl bana saldırdığı olayını biliyor. Ama küçük bir ayrıntıda yanlışlık var. Denis bana saldırmadı, ben ona saldırdım.»

Kimsede ses yoktu. Denis yavaşça ayağa kalktı. Sonra ince ve çapkınca bir tavırla onun ayağa kalkmasına yardım etti. Alice, Denis'in koluna dayanarak ağır bedeniyle doğruldu. Birlikte, ayakta durdular. Ansızın aralarında garip bir bağ kurulmuş gibiydi.

«Evet,» dedi Alice. Daha yumuşaktı sesi. Gözlerini Denis'in yüzüne dikmişti. Denis'se onun eline bakıyordu.

«Bu, duruma yakışan yalanın arkasına saklandım.» Denis'in giysisinin kolunu yakalamış, büküyordu.

«Seni seviyordum Effie ama onu istiyordum. Havuzun orda, ona sahip olmaya çalıştım. Yaşlı bir markiz'in, seyislerinden birine saldırması gibi. Ne var ki, o beni geri çevirdi. Ben de bu yalanın yayılmasına ve onun Riders'tan gitmesine neden olan gerçeğin örtülmesine izin verdim.»

Alice'in sözlerini izleyen o pathyacak gibi sessizlikte, Denis, bir şeyler söylemek isteyen ama ne söyleyeceğini bilemeyen biri gibi dudaklarını kıpırdatıp durdu. Bir ara Alice'e bir göz attı, sonra yeniden başını eğdi.

«Ah, Alice, buna hiç gerek yok—»

«Evet, vardı, Denis. Bunun için öylesine üzuldüm ki. Ama nasılsa hakketmişim. Artık bu yalanla yaşıyamıyorum. Bundan böyle tümümüz açıkta— olduğumuz gibi yaşamalıyız.» Denis'in kolunu okşadı.

«Ben yalnızca, bir markiz değilim, bunu biliyorsun, değil mi?»

«Evet, Alice.» Denis onun elini tutarak, kolunun yeninden içeri girmesini istemediği, ama gene hoş bir hayvancıkmiş gibi, aşağı çekti. Bırakmadan önce bir an tuttu. Sonra yanlarından ayrılarak, mutfak yönüne giden merdivende gözden kayboldu.

Effingham Alice'e baktı. Sözcükler, bu sahne, yanyana duran iki insan ona şaşkınlık ve acı vermişti.

«Doğru mu bu?»

«Evet,» dedi Alice. Yüksek sesle ve kızgınlıkla konuşuyordu. Ona bakarak,

«Bu yalanı ben uydurmadım. Ansızın oluverdi, ben de karşı koyamadım.»

«Hey Allahım!» İncinmişti. Alice'in, o bildiği Alice'in bu denli alçalabileceğine inanamıyordu. Kendini savunacak bir şeyler daha söylemesini bekledi. Önemsiz bir şey olabilirdi. Yaralanmıştı, yavaştan öfkelenmeye başlamıştı ama onu bağışlamaya hazırdı.

«Söylenecek ne var ki, onu hâlâ istiyorum.» Alice, alçak ve keskin bir sesle konuşuyordu.

«En küçük fırsatta hemen yatağına girerim.»

Dönerek, holün camlı kapılarından dışarıya çıktı. Effingham bir an onu açık mavi sabah göğünün önünde gördü, sonra yitip gitti.

«Onunla git, Effingham.»

Marian'ı unutmuştu. Döndü. Bu kızcağız neden ona durmadan ne yapacağını öğretiyordu? Alice onun dostu, eski arkadaşı, Alice'iydi işte. Tek söz etmeden, kapıdan dışarı, gün ışığına çıktı.

Effingham evden çıkar çıkmaz ilk baktığı, Humber'ın yanına park etmiş olan Austin'di. İki-si de sıradan, modern, çok parlaktı. Orada yan-yana duruyorlardı. Gözlerini kırpıstırdı. Orada olmaları garipti. Az önce çıktığı zamana ve dün-yaya ait değildiler. Alice'e bakındı, arabanın için-de yoktu. Kayalık patıkaya açılan bahçe kapısı-nın aralık durduğunu gördü. O yana gitmiş ol-malıydı. İzledi.

Denizden güçlü, ılık bir yel esiyordu. Kapıyı zorlayarak açtı. Deniz önünde, uçuk mavi ve gü-müş renginin metalimsi pırıltılarıyla, göz alı-yordu. Sabah ışığında boş ve temizdi. Güneş faz-la yükselmemişti daha. Çimenlerin gölgeleri ka-yaların üstünde uzun uzundu. Kayalar, oraya bu-rama saçılmış cansız yığınlar, yer yer dikenlerle sarımtrak bir renge bürünüyor, içlerindeki ku-varsla parlıyordu. Aşağıda, bir tablodaki küçü-cük bir figür gibi Alice'i gördü. Koşuyordu.

Seslendi ama, yel çok sert esiyordu, sesini içerilere götürdü. Telâşla patikadan aşağı in-me-ye başladı. Sıçrayarak ve tökezliyerek, giderek büyürmüş gibi görünen, sonra da başının ya-nından geçip gidiveren iri kaya parçaları ara-sından koşuyordu. Kulaklarında bir uğultu var-dı ama deniz daha uzaklardaydı. Kolları ve ba-cakları, kırık kuklalar gibi savruluyordu. Başı dönüp soluğu tikanınca durdu. Önünde ışık nok-

tacıklarıyla kaynayan sonsuz bir mavilik uzanıyordu.

Artık Alice'i göremiyordu. Bir süre sonra artık koşamaz hale geldi. Bağırarak soluğu da kalmamıştı. Böğrünü tutarak yürüdü. Denizden gelen ışık, küçük bir delikten koca bir ipek parçasını geçirirmiş gibi, beynini deliyordu. Geride kalan gecede neler olup bittiğini pek farkedememişti. Arkasında, kapkara koca bir taş gibi büyüyen gecenin pek de bilincinde değildi ve bunun arkasında bir yerde, aynı sonsuz karanlıkta, bataklık da yitmişti. Günlerdir süregelen bir karanlıkta yaşıyor gibiydi ve ışık ona ulaştığında, zavallı, kör bir solucandı.

Hannah'yla ilgili hiçbir şey düşünmemiştir daha. İçinde, ölmüş gibi bir duygu vardı. Marian'da, zayıf ahlâklı, akıllı ve cin gibi yaramaz bir çocuktü. Ortalık aydınlandığında, bağırarak kaçan bir hayaletti. Bu kalıntılardan ona kalan tek şey, Alice'di. Alice, evde, kendi gerçeğini dile getirdiğinde, ansızın, bir büyü'nün bozulması gibi, kendini hiç beklemediği bir biçimde bağımsız ve tüm bağlardan çözülmüş bulmuştu. Büyüyle az buçuk tanışırdı. Karanlık güçlerle arkadaşlığı vardı. Böyle düşünmenin ilerde ona ne getireceğini düşünerek, korktu. Bir bakıma o uzun gecenin, çöküntüsünü o başlatmış, çatıyı başlarına yıkmıştı. Ama Alice onun sağlığı, koruyucu haçı, kurtarıcısıydı.

Onda sonsuz bir bağıllık bulmuştu. Kendini hiç düşünmeden, tümüyle Effingham'a adanmıştı. Effingham da onun yanibaşında durmasına, varlığını biraz silmesine, taştan bir idol, kusur-

suz bir ana olmasına göz yummuştu. Bu arada kendi yalnız, sevgiyle katılmıştı. Onun acılarını da ilgisizce kabul etmişti. Ama şimdi, her şey düşünülemiyecek kadar korkunç gelişirken, romantik aşkının bir ceset, zekâsının bir hayalet olduğu ortaya çıkmışken, başını nereye dayayacağını biliyordu. Hannah'yı düşünmemek, Max'ın öfkesinden ve kendi davranışlarının sonuçlarından kaçmak için ona sığınmaya gereksinmesi vardı.

«Alice, Alice!»

Güneş gözlerini kamaştırınca, durdu. Şimdi tepenin tam eteğindeydi. Kayalar ve sazlık göller, topraktan kayarak yer yüzüne çıkmış gibi görünen kara kayalıkların dibine doğru uzanıyordu. Kayalıkların yükseldiği yerde gök, karar-mış gibi duruyordu. Aralarda yer yer parlak safran rengi deniz yosunu kümeleri vardı. Minik havuzcuklar koyu kahve rengiydi. Alice, az ötede-ydi. Deniz kıyısına doğru ilerliyordu. Başka bir dünyada gibiydi.

«Alice!» Aldırmadı. Ola ki duymamıştı onu. Nereye gittiğini bilen bir tavırla, kayadan kayaya atlayarak, acelesiz, denize iniyordu. Effingham, arkasından koştu. İkide bir ayaklarının altında beliriveren, bir deniz hayvanı gibi solur-casına canlı deniz yosunlarına bastıkça kayıyordu. Yetiştğinde, Alice, kahve rengi havuzcuklardan birinin kıyısında durarak ona döndü. Görüldüğünü farkedince, o da durdu ve karşılıklı birbirlerine baktılar.

Alice ona kızgınlıktan çok, asık yüzle ve umutsuzca bakıyordu. Yüzü, ya gözyaşından ya

da deniz serpintilerinden ıslanmıştı. Arkasından dalgaların insanı hipnotize eden kırılışları görölüyordu.

«Alice—» Sesi güvenli çıkıyordu. Onu kavramak, ödüllendirmek, korumak istiyordu. Alice arkasını dönüyordu gene. Effingham'ın bastığı kayada ayağı kaydı, dengesini bulmaya çalışırken, Alice ellerini cebine soktu, bir adım daha atıp, kendini kaldırdığı gibi havuzun içine fırlatıp attı.

Hiç beklemediği bu ânî hareketin şaşkınlığından Effingham, dizleri üstüne çöktü. Ayağa kalkıp, kenara gidinceye dek, her şey eski sessizliğine kavuşmuştu. Suyun yüzü hafifçe dalgalanıyordu. Alice, havuzun dibinde, başı bir kayaya dayalı, yatıyordu. Dört bir yandan denizin kükreyen dalgalarıyla sarılı olan görüntüde, uğursuz bir sükûnet vardı. Alice orada uzun süredir yatıyor gibiydi. Su dolu bir oyukta, uyuyan yarı balık bir deniz tanrıçası bibi.

Öylesine hareketsizdi ki, o kahverengi, sazlık havuzun içinde istirahat ediyor gibiydi. Baş ve omuzları kayaya dayalıydı, saçlarından sessizce sular damlıyordu. Effingham bir an, başını vurup, kendini kaybettiğini sandı ama gözleri açıldı. Baktı ve Hannah'nın gözlerini anımsadı. Gözlerinin önünde bir şey ansızın biçim değiştiriyormuş gibi, şaşkınlıktan donakalmış ve büyülenmişti. O denli başka birisiydi ki, onunla konuşamıyordu.

Ellerinin hâlâ ceplerinde olduğunu farkettil. Korkunç bir şeydi. Tüvid ceketinin ıslak yakası boynuna dolanmış, bedeni kırmızımtrak, çiçekli

deniz yosunlarının arasında kaybolmuştu. Dipte, değerli taşlar gibi parıldayan deniz kabukları vardı. Alice'in yatağının üstündeki deniz kabukları aklına geldi.

Kızgın güneş, gölgesini havuza düşürdü. Alice'e ulaşmanın bir yolunu bulmalıydı. Kenarlar, dibe inilemiyecek kadar dik ve yüksekti. Tek ayağının üstünde dengelenerek ayakkabısının birini çıkardı. Başının üstünden çığlık çığlığa bir martı geçip denize uçtu. Çorabını çıkardı, öbürünü de, sonra saatini de çıkarıp ayakkabılarından birinin içine koydu. Ceketini çıkardı, boyunbağını gevşetirken durdu. Bu hareketlerinde onu uyaran bir şey vardı. Cinsel bir istek... İyi ya, o da yatmaya gitmiyor muydu? Daha fazla soyunmadan, havuzun duvarından aşağı kaymaya başladı.

Su ılık ve yosunluydu. Effingham, koyu renk zamksı suya gömüldü. Baş, Alice'inkinin yanındaydı. Giysileri ıslanmış ve ağırlaşmıştı. Alınları nerdeyse birbirine dokunuyordu. Omuzunu kayaya dayamaya çalıştı. Alice dumanlı bakışlarla bakıyordu. Hiç ilgilenmeden, sessizce ve umursamadan, öylece bakıyordu. Elleri ceplerindeydi. Effingham onu kaldırmaya çalışmadı. Eğilerek ağzından öptü. Alice sakin ve hazırды. Yeni Alice'e dokunurken, bir şeylerin kırıldığını, birinin yittiğini farkettti, ama şu anda ne ve kim olduğunu çıkaramadı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

25

«Somon balıklarının havuzuna daha ne kadar var?»

«Bir mil kadar. Gidelim mi?»

«Evet, lütfen Denis. Eve girmiyelim de, ne olursa olsun.»

Hannah daha oradaydı ama eşyaları toplanmış, Marian da bir saatten beri, gidişini görmek için bekliyordu. Evden çıkacak cenazeyi beklercesine. Artık kendi de ertesi sabah ayrılabilirdi. Hep, evde ölü varmış gibi bir duygu vardı içinde.

O çılgınca doğmuş günün daha akşamıydı ama Gaze'dekilerin tümü, yoğun bir deneyden geçmişcesine değişmişti. Marian beklemiş, biraz uyumuş, gene beklemiş, çağırılmayı ummuş ve çağrılmaktan korkmuş, Riders'a gitmeye karar vermiş, Riders'a gitmekten caymış, Hannah'nın eski odasının kapısını kilitli bulmuş, bir saat kadar merdivenlerde oturmuş, Denis'le oturma odasında zaman öldürmüştü, en sonunda, bu ölümcül havaya daha fazla dayanamıyarak, Denis'le yürüyüşe çıkmıştı.

Günün ilk saatlerinde ağlamıştı ama şimdi garip bir sükûnet duyuyordu. Hannah için yalnız umutsuzluk duyması çok şaşırtıyordu onu. Hannah'nın bu evden gitmesini istemişti, o da gidiyordu işte. Aşılması gereken zaman aşılmış, pren-

ses kurtarılıyodu. Nasıl ve kiminle olduğu çok mu önemliydi? Uzun süre, hep onu kollayıp, gözetmiş olan Gerald'ın, tam en gerekli olduğu zaman Hannah'yı alıp gitmesi, akıl almaz bir şeydi. Tüm gece boyunca bunu düşünmüştü. Bu arada öbür dostları, bu duruma karşı çıkmışlar ama onun için ne yapmaları gerektiğini kestirememişlerdi. Ola ki Gerald'ın uzun gözlemi, en kritik anda, onun için yapılacak en doğru şeyi saptayabilecek kadar gerçekçi yapmıştı onu. Gerald'ın, Hannah'yla ilgili hiçbir önerisi yoktu. Bir alegoriye saplanıp kalmamıştı. Gerekli olan, o olabilirdi.

Öyle bile olsa, artık her şey Hannah için çok değişecekti ve sonu karanlıktı. Bir bilinmezden ötekine gidiyordu. Koskoca, sonsuz gün ilerledikçe, Marian'ın korkusu giderek azalıyor, yerini Hannah'yı yitirmenin getirdiğı bencil ve hasta bir hüznün alıyordu. Kendi kendine, onu yeterince sevmedim ve görmedim diyordu. Bu da acısının başka bir yönüydü. Hannah'nınsa artık ona gereksinmesi kalmamıştı, onu aramıyacaktı. Bu daha doğruydı. Daha sonra, saatler ilerledikçe, gülünç ve sinir bozucu bir avuntu gibi, Marian'ın tanıdığı kötü bir duygu belirdi. Öyle ansızın olmadı bu. Özgürlük duygusunun yeniden uyanışı gibiydi. Usul usul. Hoş olmasa bile, insanı canlandıran bir şeydi. Kendini hafiflemiş, bomboş ve özgür, güçlenmiş ve suçsuz, ayakları yerden kesilmiş ve herkes gibi biri olarak duyuyordu. Hannah'nın her şeyi yerle bir etmesi, dünyayı gerçekten değiştirmişti.

O da yavaştan eşyalarını toplamaya başlasa,

iyi olurdu. Ama o tatildeymiş duygusu öylesine güçlüydü ki. Herkes çaya oturdu. Hizmetçiler işi bırakıp, evin dört bir yanına dağıldılar. Kendi dillerinde çene çalıyorlardı. Her günkü yemekler yapılmıyordu. Marian, Hannah gidip de, bunların tümü arkada kaldığında neler olacağını düşündü. Belki de bir avuç aptal uşak, aylak aylak çene çalıp dururlardı. Peter Crean-Smith gelinceye dek bekleyecekler, o da onları birer domuza çevirip, ahırlarına kırbaçlıyacaktı.

«Şu somonları anlatsana bana, neler yaparlar?» Marian bunu, Denis'i olduğu kadar, kendini de konudan uzaklaştırmak için sormuştu. Çok umutsuz görünüyordu. Marian, sabah ağlamış olmalı, diye düşündü. Gün boyunca, onun yanından ayrılmamak için büyük bir çaba göstermişti.

«İki, üç yaşına geldiklerinde, havuzdan çıkıp denize giderler. Birkaç yıl da orada yaşarlar. Herkes pek bilmez ama, bazıları denizde daha da uzun yaşar. Yiyerek gitgide güçlenirler ve kocaman balıklar olurlar. Sonra yumurtlamak için ırmağa ve doğdukları yere dönerler.»

«Bunun gibi bir ırmağa mı? Nasıl yapıyorlar bunu? Sıçradıklarında taşlara çarpıp parçalanacaklarını sanıyor insan.»

«Bazıları parçalanır. Ama çok güçlü ve kurnazdırlar. Karşıdan gelen suyun gücüne karşı koyup ilerleyebilmek için ikisine de gereksinimleri var. Bir keresinde, birinin kayalara çarpıp gerisin geri suya düştükten sonra yeniden, bu kez kenardaki taşların üstüne sıçrayıp oradan da toprakta sürünerek, şelâleye ulaştığını görmüş-

tüm. Somonlar cesur balıklardır.»

«Evet, inanıyorsunuz. Ama adını bilmiyor-
lemişti. İrmaktan yukarı doğru yüzmeleri, Tan-
rıya ulaşmaya çalışan ruhlar gibi demişti.»

«Gerçekten garip bir tutkuları var.»

«Ama bu denli acı çekmeleri—»

«Acı çekmek olağan dışı bir şey değil ki, ak-
sine çok doğal. Doğa, öyle yaratmış. Yaratıkların
tümü acı çeker. Hiçbir şey için olmasa, yaratıl-
dığı için acı çeker. Tanrıdan ayrı düştüğü için.»

«Seninki de pek hüznünlü bir din, Denis. Kor-
karım ben Tanrıya inanmıyorum.»

«Evet, inanıyorsunuz. Ama adını bilmiyor-
sunuz. Bense onun adını biliyorum ve sizden yal-
nız, bir sözcük öndeyim. İşte somonların havu-
zu.»

Durdular. Doğanın bir cilvesi olarak, şelâle-
nin sesi, yamacın kıyısından duyulmuyordu. Ak-
şamla birlikte göğe yeşilimsi bir renk çökmüştü.
Aksi, kıpırtısız suya vuruyordu. Leş kargaları,
süpürgeotlarının üstünden havalanıp, sonra al-
çalıyorlardı. Önlerinde, dümdüz ufukta, bataklı-
ğın koyu çizgisi, biraz solda, pembeleşen günün
öte yanında da çarpık ve orantısız dolmen gö-
rünüyordu. Bunların dışında yalnızca su, gök, sü-
pürgeotları ve sessizlik vardı.

Marian derin derin soludu. Dik bayır, yor-
muştu onu. Ama soluğunu kesen yalnız bu de-
ğildi. Bu yerin bir büyüğü vardı. Ansızın Denis'-
den utandığını hissetti. Bir kiliseye girmişler de
başka türlü konuşmaları gerekiyormuş gibi gel-
di.

Denis bir şeyin farkında değildi, otların arasında yolunu bulmaya çalışıyordu.

«Burada bir yer var, oradan bakarsanız, görebilirsiniz. Çok kenara gelmeyin. İşte, şu taşın üstüne uzanın, anî hareketler yapmayın. Şimdi, gölgeli yerlere bakın, bekleyin biraz. Görebiliyor musunuz?»

Marian usulca taşın üstüne uzandı. Havuzun üstüne doğru uzanmış bir çıkıntıydı. Altında karanlık oyuklar vardı ve su çok derin, koyu kahverengi görünüyordu. Bir süre aşağıya baktı ama ışığın suya yansımısından başka bir şey göremedi. Az sonra ışık yansıması sandığı benekler bir araya toplanıp, lekeler oluşturdu. İri bir gölge geçti, ardından bir tane daha. Derin, kahverengi dünya, ağır hareketli, sessiz ve kocaman şekillerle dolmuştu.

«Şimdi görebiliyor musunuz Marian? Şunlar büyükler. Bazıları onbeş, yirmi kilo gelir. Onlar yalnız kalacak olanlar.»

Marian daha fazla bakmak istemedi. Geriye, otların arasına çekti kendini. Denis, hemen yanibaşında, ellerini dizlerine sarmış, gözleri balıkları izleyerek oturuyordu. Marian'ın içinden ağlamak geldi. Kendini tutabilmek için dosdoğru dönüp, Denis'e baktı. Denis başını yavaşça ona çevirdi ve Marian, o yeşilimsi göğe karşı, mavi-kara saçlarını, çekik mavi gözlerini ve cilâlı bronz gibi parlayan, hüzünlü, yitik yüzünü gördü. Bu, tümüyle başka yerlere ait bir adamın yüzüydü.

«Hannah için başka ne yapabilirdik? Korkakça davrandığım için bağışla beni!»

Denis, sıkıntıyla kaşlarını çattı ve çabucak gene uzaklara bakmaya başladı.

«Hiçbir şey. O kendini teslim ettiğine göre—»

«Bana da öyle geliyor. Ama bu, çok mantıksız. Gene de sanırım şu anda yapılacak bir şey yok. Kocası geldiğinde burada olmayacak. Buna sevinmeliyiz.»

Marian şaşkınlıkla, acaba ben orada olacak mıyım, diye düşündü. Peter'in giderek yaklaştığını düşündü.

«Evet, ama öyle değil. Ah, kendini ondan uzak tutmalıydı.» Sesi kıskançlıkla titriyordu. Hiç dokunulmamış Püritan'ların¹ ilkel sözcüklerini anımsatıyordu insana.

«Bence, şu ya da bu biçimde, Gerald onu hakketti. Biz etmedik.»

Denis başını salladı.

«Kendini mahvetti.»

«Ya da özgürlüğüne kavuştu. Zaman gösterecek.»

Eh, gitti işte, diye düşündü Marian. Özgür mü oldu, yitip gitti mi hiç bilemeyeceğim ve olması gereken de bu zaten. Hiç kimse, öbür insanların düşüncelerinin tutsağı olamaz. Kimse- nin kaderi, başkalarının oyuncağı olmamalı. Kimse buna karışmamalı. Bir an, Hanna'ya acı- masına karşın, bu denli büyülediği için gıpta etti ona. Sonra yeniden, onu yeterince sevmedim diye düşündü. O gitti artık, şimdi yeniden herkes bir- birini görebilir. Başını kaldırdı ve tatlı, başdön-

1. Püritan : Bir hristiyan mezhebi.

düren özgürlük duygusunu yeniden duydu. Denis'e baktı ve bir an sonra, ansızın. Alice Lejour'un yaptığını yapacağını hissetti.

Denizden ılık bir yel çıkmış, başlarının üstünden esiyor, sonbaharın tuzlu yapraksı kokusunu getiriyordu. Havuzun geniş, yeşilimsi yüzeyinde dolanıp, kırıştırıyor, sonra bataklığın yalnızlığına doğru uzaklaşıp gidiyordu. Akşam, çevrelerinde giderek yoğunlaştı ve otlar parlamaya başladı.

«Denis.»

Denis, yüzünü ondan yana çevirdi. Hâlâ hüznü ve başka yerlerde gibiydi. Marian dizleri onunkilere dokunacak kadar yaklaştı. Beceriksizce bir tavırla, elini tuttu, sonra koluna dokundu ve eğilerek öptü. Bir an, geri çekilerek baktı. Denis'in yüzü, o baştan beri tanıdığı dinginliğine bürünmüştü. Marian ona yaslanarak, bir kez daha öptü. Bu, daha uzun sürdü ve Marian, bir kolunu ona doladı. Denis'in dudakları kapalıydı ve karşılık vermiyordu ama ona dalgın bir bakışla bakıyordu. Ne yakınlık gösteriyordu ne de şaşırmıştı.

«Özür dilerim,» dedi Marian. «Bunu beklemiyordum. Böyle şeyler ansızın oluveriyor. Gerald'la Jamesie'yi anlattığında inanmamıştım. Sanırım bunu bir süredir istiyordum da, seni pek sık göremedim.»

Hâlâ ona bakıyordu. Sonra gözlerini yumarak, elinin tersiyle alnını oğuşturmaya başladı. Dişlerini sıkırmıştı.

Marian ona duyduğu şefkatle sarsıldı. Ona istediği için dokunmuştu ama bunu duymaya

her zaman ulaşılmazdı. Bir duygu seline kapıldı. Onu omuzuna çekti ve başının üstünden somonların sıçradığını gördü.

Kollarında çaresiz ve sessizdi. Marian, dizlerini onun bacaklarına dayıyarak, her ikisini de daha rahat bir duruma getirdi. İşte özgürlük buydu. Sevmek ve istemek özgürlüğü. Öylesine özlemişti ki bunu. Bu kadar çabuk olması ve güzelliğinden çok etkilenmişti. Halılarla kaplanmış bir odada insanın gözünü dinlendiren bir boşluk gibiydi. Ya da kendine aynada bakmak, öbür yüzüne, bilinmeyene.

«Denis, bak bana. Kaç yaşındasın? Merak ediyorum.»

«Otuz üç.»

«Ben yirmi dokuz yaşındayım. Denis bana kızmadın değil mi?»

«Marian, Marian—» Denis'in yüzü gölgeler ve çukurlarla doluydu. Gözlerinin mavisi hiç kalmamış, iki karanlık çizgi olmuştu. Yavaşça geriye çekilerek, onu kontrol etmek ve yatıştırmak ister gibi, hafifçe eline vurmaya başladı.

«Bunu ben de beklemiyordum, doğrusu. Ne olduğunu bilmiyorum. Ama senden hoşlanıyorum. Baştan beri hoşlandım.»

«İşte şimdi de daha önce olduğu gibi, birbirimizi özgür bıraktık.»

«Hayvanların çiftleşmesi gibi.» Denis gülümsedi.

«Hepimiz hayvanız.» İlk kez bunun doğruluğunu yaşıyordu. Denis'i istiyordu.

«Bugün deliliğimiz üstümüzde, Marian. Olanların etkisi olsa gerek. Haydi dönelim.»

«Daha değil. İstemiyorsun, değil mi?» Gözlerini indirdi ve onun da gitmek istemediğini gördü.

«Sevgili, sevgili Denis. Belki biraz deliyiz ama burası çılgın bir yer, zaman da öyle. Seninle her şey, öbürlerinden daha gerçek.» Ansızın, belki de hiç kimseyle böyle olmadı, diye düşündü. Bu, insanı kurtaran bir karşıtlıktı. Şimdiye dek, hep ne tür bir insanla karşı karşıya olduğunu bilmişti. Ama şimdi Denis'in ne olduğunu bilmiyordu ve bu onu ürpertiyordu. Buluşan iki ayrı güzellikler.

Batıda, turuncu bir parlaklık, dağların doruklarına yayılıyor ve havuzu balıkların koyu renk çemberler çizdikleri altın bir örtüye çeviriyordu. Marian hâlâ Denis'e bakıyordu. Yavaşça gözlerinin büyüdüğünü gördü. Üstünde her zamanki, solmuş, mavi açık yakalı gömleği vardı. Sokaklarda arabaların peşine takılan çocuklar gibi kılıksızdı ve çok genç görünüyordu. Meraklı, inceleyen bakışlarına bakarken, Marian kendini onunla aynı noktada duyuyordu. Eşsiz bir şeydi bu. Orada öylece, dizdize otururken, Marian onun başını okşamaya başladı, sonra elini yanağına ve boynuna indirdi. Gömleğinin üst düğmesini çözerek, elini içeri kaydırды. Denis titredi.

Gözlerindeki anlam daha belirsizleşti. Hiç acele etmeden elini uzatıp, Marian'ı boylu boyunca otların içine yatırdı. Kendi de yanına uzandı. Omuzu, onun omuzunu örtüyordu. Öpmeden, ağzını yanağına dayadı. Marian onun sertliğini ve titreyişini duydu.

Başını kaldırıp, karanlık yüze ve dağınık bulutlu portakal rengi göğe baktı. Uçsuz bucaksız bomboş bir mutluluk duydu. Oyun oynayan çocuklar gibiydi.

«Denis, seni seviyorum. Hiç böyle olmamıştım. Bu kadar titreme, n'olur. Korkmuyorsun değil mi? Denis, söyle bana şimdiye dek, kaç kızla birlikte oldun?»

Dudaklarını onun yanağından çekti ama kılmıdamadı.

«Ne demek, kaç kızla?»

«Kaç kızla seviştin?»

«Hiç.»

Marian'ın neşesi uçup gitti ama keyfi kolaylaştı ve derinleşti. Hâlâ göğe bakıyordu. İsteği yoğunlaştı ve bataklıktan gelirmişcesine sessiz ve yapayalnız, ama düşmanca olmayan ve çok eski bir duyguya dönüştü. Dinsel bir tören gibiydi. Maria'nın sustuğunu gören Denis konuştu.

«Buralarda böyle şeyler yapmak geleneklere aykırıdır. Yani evli olmadan.»

Marian hâlâ sessizdi. Duygularından emin olmadığından değil, çok emin olduğundan, susuyordu. Sözcükler kendi kendilerini bulsunlardı. Sonunda,

«Seni sevdiğimi söyledim. Ola ki hâlâ ne demek istediğimi bilmiyorum. Ama bunun iyi ve güzel olduğunu biliyorum. Gerçekten daha önce hiç bunu duymamıştım. Tümüyle suçsuzum. İlk kez. Ama senin için doğru olmayabilir, sen suçluluk duyabilirsin—»

Aralarındaki sessizlik, dingin, ağır ve bedenleri gibi uykuluydu.

«Ne istiyorsun?»

«Sen ne istersen— ne olursa, bunu. Birlikte çocukmuşuz gibi geliyor.»

Denis kendini biraz kaldırıp, ona baktı. Sonra beceriksizce, giysisinin yakasını çekiştirmeye başladı. Marian ona yardım etti.

Sonra, çok sonra, onun iri gölgesi tüm bedenini kapladığında, başının üstünde yıldızları gördü ve Denis'in kendi kendine konuşur gibi yumuşacık bir sesle mırıldandığını duydu.

«Ah, Tanrım, öylesine sadakatsiz ki...»

«Marian, seninle dürüst olmam gerektiğine inanıyorum. Acı verdimse, lütfen bağışla beni.»

Marian, Effingham'ı dalgınlıkla dinledi. Oturma odasının penceresinin önünde ayaktaydılar. Hannah gitmek üzereydi. Evde, giderek artan bir telâş, odaları, merdivenleri dolduran ve sabah güneşinde terasta titreyen, son kertede bir gerilim vardı. Bir kaç kez, cipin sesini duyduğunu sandı.

Bir önceki gece, Denis'le döndüğünde, çok geç değildi, herşeyi aynı bulmuştu. İkisi de gevşemiş olduklarından, sonuna dek evde kalmaya karar verdiler. Denis odasına gitti. Marian da uzun süre, penceresine dayanıp dolunayı seyretti. Koskoca altın bir fanus gibi denizin üstünden yükseliyordu. Mavi-siyah gökyüzünde yükselip, düz gümüş bir tepsi oluncaya dek izledi. Deniz göz kamaştıran bir ışıkla yıkanıyordu.

Yorgun ve bitip tükenmiş bir neşeyle, ağladı. Gaze'e dönmekle, evle olan bağını ve o evdeki dramı yeniden duymuştu. Ama bu konudaki duygusu, trajik bir oyundan sonra, tiyatroyu terkeden bir seyircininki gibiydi. Eskimiş, yıpranmış, gene de hoşnut, zor dünyayla karşılaşmaya hazır ve özgür. Denis'le ne kazandığını Allah bilirdi. Ama ne olacaksa, olacaktı. Sevginin bu umursamazlığını ve gücünü daha önce hiç duymadığından hiç kuşkusu yoktu. Şimdi, anı-

zın, umulmadık bir biçimde ve içtenlikle âşık olmuştı. Havuzun büyüğü değildi bu. Denis onca en gerçek olanı. Gizemli, hantal, yabancı, uçsuz bucaksız, ama gerçekti.

Hannah'ya döndüler. Biraz utanarak, onun arkasına saklanmak için. Ondan hiç söz etmemişlerdi ve Marian, Denis'in bu konuda ne düşündüğünü sormamıştı, bilmiyordu. Ama acıması, minnettarlık duygularıyla arınıyor gibi geliyordu. Sanki Marian onları eski bağlarından çözmüş, suçlarını bağışlamış ve birlikte gönderiyordu. Yedi yıllık çilenin sona erişinde, özgürlüğüne kavuşan yalnız kendi değildi. Hizmetçileri de şaşılacak bir biçimde serbesttiler.

«Ne dediniz, Effingham?»

«Sizinle açık konuşmam gerek, diyorum. Beni bağışlayacak mısın?»

Denis'le konuşup, ne yapacaklarına karar vermeliydiler. Peter Crean-Smith gelinceye dek, Gaze'de kalmaları gerektiğini sanmıyordu. Peter'a karşı hiçbir ahlaki sorumlulukları yoktu ve Marian düşündüğünde, bu karanlık gölgeden az buçuk korkuyordu. Yeterince trajedi yaşamıştı. Denis'le karşılaşması, tüm garipliğine karşın, gerçek yaşama dönüştü. Denis'le aralarında neler oluşacağını önceden göremiyordu. Güçlülere ve acıya hazırdı. Ama bu tüm insan ilişkileri için geçerliydi. İçinde, Peter'ın gelmesini beklerlerse, daha garip olaylara karışacaklarmış gibi bir duygu vardı. O zaman belki de Gaze'den hiç gidemiyebilirlerdi. Onun için bir an önce ortalıktan kaybolmalıydılar. Ama öncelikle, ayrılmadan, mihrabın önünde son diz çöküş

gibi, Hannah'yı yolcu etmeliydiler.

«Evet, sizi dinliyorum Effingham. Hannah'yla ilgili bir şey mi söylemişsiniz?»

«Pek sayılmaz, Marian. Beni sorumsuz ve kaçık biri olarak görmeni istemem. Alice'i yıllardan beri tanırım ve—»

«Evet, Effingham?» Denis miydi o? Hayır, Jamesie, terasta geziniyordu. Bir an yüzündeki, garip, çılgın, mutluluğu gördü. Jamesie'yi sabahtan beri görmemişti. O zaman sıkıntılı ve gözyaşları içindeydi. Hannah'nın gidişine seviyor olmalıydı.

«Sanırım sana her şeyi anlatmam, açıklamam iyi olacak. Evet, bu bir çözümdür. Bir çok şeye hem de. Ben çok - çok tatsız bir biçimde umut kırıcı bulsan bile.»

«Öyle bir şey yapmam ki Effingham. Nedir o?»

Hannah gittiğinde Denis'e piyano çalıp, şarkı söyletmeliydi. O zaman istediği gibi ağlayabilirdi işte.

«Özür dilerim. Çok çabuk kayırıyorsun ama hepsini sırayla anlatmak istiyorum. Bu, bir tür itiraf olacak.»

«Evet Effingham?» Neden söz ediyordu ki? Hannah bir gitseydi. Bu, acıların en yoğun olduğu andı, doğum ânıydı, yeni bir yaşama başlamadan, yaşanıp bitirilmesi gereken bir süreydi.

«Hannah'ya olan sevgim - önceki gece, bana neden öyle davrandığımı sorabilirdin. Sadakatsizlik mi ettiğimi—»

«Sadakatsiz,» dedi Marian. Bu sözcüğe ta-

kılıp kaldı. «Öylesine sadakatsiz ki.» Acıyla yineledi. Bu bir itiraf değildi.

«Sen sadakatsiz değilsin Marian, canım otur ve bana bak lütfen. Sana acı verdiğimi biliyorum.»

Pencereden uzaklaşarak, şöminenin yanındaki kocaman yastıklı koltuklara oturdular. Yanmış kütükler ve tüy gibi küller ocağın içinde dört bir yana yayılmıştı. Effingham'a baktı. Saçları hâlâ darmadağındı. İri yüzü, yorgunluktan solmuş ve parlıyordu. Ama başka bir şey daha vardı. Gözlerine Marian'ın nedenini anlayamadığı çılgın bir bakış yerleşmişti. Dinlemeye başladı.

«Hannah'yı sevdim Marian, onu seviyorum. Bu sevginin her biçimde açıklamasını yapabiliyorum ama ne söylersem söyleyeyim bu onu aşağılamak olur ve gerçeği açıklamak için yetersiz kalır. Onu sevdim ve onun için daha önemli şeyler yapabilirdim. Onun yüzünden çok acı çektim ve daha da çekebilirdim, çekmeliydim. Buna inanıyor musun?»

«Tabii—» Marian, bu telâşlı, açıklayan tondan tedirgin olmuştu.

«Olup biteni anlayıp, yargılayamam. Hannah için hiçbir ölçüm olmadı. Ola ki hiçbirimizin yoktu. Belki de hiçbirimiz—»

«Gerald dışında.» Bu söz ansızın alaycı kaçmıştı ama Marian öyle demek istememişti. Effingham'ın da öyle almadığından kuşkusu yoktu.

«Çok doğru. Gerald en güzel sevdi onu. Nedenini bilmiyorum ama, hep bana, Gerald onu

hiçbir zaman herkes gibi bir insan olarak görmedi gibi geliyor.»

«Bana da öyle gelmedi.» Sanki ondan ölmüş de gömülecekmiş gibi söz ediyorlardı.

«Her neyse, bu anlaşılamayacak bir şey. Bence, bu durum onun adına övünebileceğimiz bir duygu.»

«Evet.» Marian başını eğdi. Denis'i yeniden düşünmeye başlamıştı.

«Aslında belki de onu herhangi bir insan olarak anlayan Gerald'dı. Ben, Hannah'yı öyle görmedim, bunu şimdi anlıyorum. En azından yeterli derecede değildi. Olaya— öylesine kapılmışım ki. Ama o da çok—» Düşünceli bir tavırla uzaklara baktı.

«Marian, bir çay içsek mi?»

«Ben sana yaparım. Hiç zili çalma. Hizmetçilerin yarısı gitti bile.»

«Yo, sen gitme. Konuşmak istiyorum. Ona yardım etmem için gereksindiğim her neyse, o zaman o bende yoktu. **Göremiyorum** bile.»

«Yani--- bizi özgürlüğümüze kavuşturdu.» Marian gene aynı fikre dönmüştü. İlk kez, Hannah'nın mutlu olduğunu düşündü. Üstelik bu sefer başkaları için değil, kendi için mutluydu. Böyle düşünmek çok hoştu.

«Ah, Marian—» Effingham yüzünü elleriyle örttü. Çok duygulanmıştı.

«Özür dilerim.»

«Marian şaşkınca baktı.

«Hannah için üzülme, o da özgür.»

«Beni anlamıyorsun. Söylemem gerek.

Alice—»

«Alice mi?»

«Şey, evet. Bu işte. Bilmiyordum, tam bilmiyordum. Denis için o söylediklerini anımsıyor musun? Hani o havuz filân.»

«Denis ve somonların havuzu, evet.»

«Marian, onu uzun zamandan beri tanırım. İnsanların içinde bazı şeyler onlar farkına varmadan büyür. Sonra ansızın, bilince ve dış dünyaya atlar. Olabilir.»

«Olabileceğini biliyorum.»

«Böyle clduğunda da bir güç ve kesinlik içerir. Alice'e çok güvenirim. Burada onun olmaması düşünülemez. Bir bakıma gerçeğin ta kendisidir, sevginin de. Onun karşısında kendimi bir aynaya bakar gibi duyarım ve gerçek yaşamın yanibaşımda olduğunu anlarım.»

«Böyle bir şeyi ben de duydum, Effingham.»

«N'olur anla beni! Öylesine acı veren bir şey ki bu. Alice'e âşığım, ansızın deli gibi âşık oldum ona. Sana bunu anlatmaya çalışıyorum.»

Marian ayağa kalkınca, o da kalktı. Demek buydu. Effingham'ın gözlerindeki o büyülenmiş gibi bakışın anlamı, mutluluktur. Bir başarı, bir kazançtı. Hannah tümünü de öyle güzel bir biçimde başka başka yollara göndermişti ki.

«Marian, Marian lütfen üzülme ve beni acımasızca yargılama. Alice'i çocukluğundan beri tanırım. N'olur anla ve beni bağışla. Biz birbirimizi tanıyalı öyle az oldu ki, sen ve ben. Çok gençsin, az sonra kendini daha iyi hissedersin.»

Marian, neye karşı çıkıyor acaba diye düşündü. Sonra ansızın, anladı. Ona âşık olduğumu sa-

nıyor! Bu, o kadar komik geldi ki, güldüğünü göstermemek için arkasını döndü,

«Lütfen, acı çekme olur mu?»

Marian yüzünü kontrol altına alarak, döndü.

«Sevgili Effingham, benim için üzülme. Geçer.»

«Ah, çok iyisin.»

«Böyle şeyler olur, Effingham. İnsan cesur olmalı.»

«Sen çok cesursun, hem de anlayışlı.»

«Başka türlü olmanın anlamı yok. Alice'le en büyük mutluluğu bulmanı dilerim.»

«Çok cömertsin. İnan ki çok çabuk oldu. İşin neresinde olduğumun bile farkında değilim. Sana söyledikten sonra, kendimi daha iyi hissediyorum.»

«Benim için üzülme, üstesinden gelirim, nasılsa.» Onu böyle aldatmak belki ahlâksızlıktı ama artık uykusu kaçmazdı hiç de değilse. Marian'sa, ancak mutluluğun getireceği geniş hoşgörüyü, Alice ve onun için sevinmişti. Shakespeare'in komedilerindeki gibiydi. Öykünün sonu, iyiye bağlanıyordu.

Marian'ın yüzü kapıya dönüktü. Kapı açıldı ve Denis içeri girdi. Marian'ın yüzü yavaşça değişti. İçinden zafer çılgınlıkları atarak karşıladı onu.

«Hah, Denis, günaydın. Bize çay getirebilir misin?» dedi Effingham.

«Tabii efendim.»

«Biraz da viski, bulabilirsen tabii.»

«Tabii. Biraz saklamıştım. Bu günlerde çok içiliyor.»

Birbirlerine gülümsediler. Özgürüm, diye düşündü Marian. Onu odadan çıkarken gözleriyle izledi ve özgürüz dedi kendi kendine. Ellerini iki yana açtı.

«Anlıyorsun ya, böyle bir şeyi hiç beklemiyordum.» Effingham, hâlâ konuşuyordu. Durumundan hoşnut olmalıydı.

Terasa bakan büyük pencereler açılmış, ılık bir yel, sarımsak dantel perdeleri karıştırıyordu. Effingham'ın mırıltısını dinleyerek, uzakta, gümüşle yıkanmış gibi duran uçuk mavi denize baktı. Tâ ötelerde bir gemi görünüyordu. Tam ayrılacağı zaman her şey gerçek gelmeye başlamıştı. Önceleri fazla güzeldi.

Kapılardan birinde, uzun boylu bir şekil göründü ve Violet Evercreech, içeri girdi. Marian ayağa kalktı. Violet'in varlığı ona hep hafif bir ürperti getirirdi. Effingham da sustu.

«Ee, çocuklar?»

«Günaydın, Violet.»

«Eşyalarını topladın mı Marian?»

«Daha toplamadım. Hannah gidiyor mu? Şimdi, az sonra?»

«Bir an önce bitsin istiyorsun, değil mi? Usandırıcı bir filmin sonuna gelmişsiniz gibi geliyor, ne olacağını bildiğiniz bir filmin bitişini beklemek gibi bir şey, öyle değil mi?»

Marian tedirgin ve suçlu duyuyordu kendini. Umarım, Violet mutluluğumu görmemiştir diye düşündü. Kırık dökük bir sesle, özür diler gibi,

«Hayır, öyle değil—» dedi.

«Ama belki de ne olacağını bilmiyorsundur, belki hâlâ umulmadık şeyler olabilir. Öykünün değişmesi gibi?»

«Ne demek istiyorsunuz?»

«Siz burada oyun oynarken, başkaları, makineleri çalıştırıyor.»

«Makineleri mi?»

Camlı kapılardan birinde Alice Lejour belirdi ve içeri girdi.

«Hepinize günaydın. Merhaba canım.» Marian'ı öptü.

Marian akıllı başka yerde, şimdi Alice'le bu uydurına ilişkiyi sürdüreceğim, diye düşündü. Belki de ilerde onları hiç görmezdi, belki de öylesi daha iyi olurdu. İyi ama, gelecek neydi? Violet'in baskısından ve anlaşılmaz sözlerinden korkmuştu.

Denis elinde bir tepsiyle içeri girdi. Çaydanlık, bardaklar ve viski getirmişti. Hepsini masanın üstüne yerleştirdi ve tek söz etmeden koymaya başladı. Alice, Effingham'ın koltuğunun koluna oturdu. Marian'la Denis de kitaplığın yanında ayakta durdular. Alice'le Effingham mırıl mırıl konuşmaya başladılar. Tıpkı bir cenaze gibi diye düşündü Marian. Hepimiz toplandık. Ayrılma zamanı gelmiş olmalı. Evdeki öbür seslere kulak kabarttı.

Uzaktan gelen bir sesle ansızın, yüreği ağzına geldi. Biri koşarak merdivenlerden aşağı iniyordu. Sesler yaklaştı ve Jamesie kapıyı hızla açıp, içeri daldı.

Üstünü değiştirmişti. Gene o züppemsi-şık

giysilerini giymişti. Gözleri, garip garip parlıyordu. Hep yukarı doğru hareketler yaptığı için olduğundan uzun boylu duruyordu. İçeri Puck, ya da Peter Pan gibi zarif, genç ve etken bir hava getirmişti.

Odanın tam ortasına doğru, alaycı bir tavırla baktı.

Gergin sessizliği Marian bozdu. Sinirli bir sesle,

«Merhaba, Jamesie. Hannah gidiyor mu?»
Sözler iyi oturmuştu. Violet güldü.

«Hayır.»

«Ne zaman öyleyse? Daha sonra mı?»

Jamesie hepsine tek tek baktı. O keyifli ve dikkatli bakışları yüzden yüze dolaştı.

«Müjde. Gitmiyor. Vazgeçti.»

Effingham'la Alice ayağa kalktılar. Marian Denis'e baktı. Yüzü çok güçlü bir rüzgâra karşı koyuyormuş gibi geriye çekilmişti. Violet gene güldü.

Durumu yönlendirmek ister gibi, Effingham öne yürüdü.

«Buraya bak Jamesie, bize şaka yapma. Ne demek istediğini söyler misin?»

«Yalnızca bunu. Hannah gitmiyor. Her şey eskisi gibi olacak. Hârika bir şey değil mi bu?»
Soytarı gibi, kollarını açarak, tek ayağının üstünde döndü.

«Buraya bak,» dedi Effingham. Yorgun ve aptal bir görünüşü vardı.

«Ne demek istiyorsun sen Allahaşkına? Peter ne olacak peki?»

«Peter gelmiyor. Vapura binmemiş bile. Baş-

ka bir telgraf gönderdi. New York'ta kalacakmış. Ne güzel değil mi?»

Marian daha kavrayamamıştı. Akli karışmış ve korkmuştu. Omuzunun üstünden adamların, Hannah'nın eşyalarını hole taşıdıklarını gördü. Hizmetçilerden biri gelerek bardakları aldı. Demek herşey eskisi gibi olacaktı. Gene de olmayabilirdi.

«Doğru mu Violet?» diye sordu, Effingham.

«Böylece arkadaşlar,» diye bağırdı Jamesie. «Herkes, kendi köşesine ve görevine dönsün! Bavullarınızı boşaltın! Mutlu ailemiz bölünmüyor. Yenilenecek, canlanacak ve eskisinden çok daha güzel olacak!»

«Dinlemeyin onu!» Violet sâkin ve kesin bir sesle konuşuyordu. Kardeşine bakarak,

«Dinlemeyin onu. Hepiniz gitmek üzeresiniz. Tasarılarınızı değiştirmeniz için bir neden yok. Ayrılmak için iyi amaçlarınız var, gitmeyi dört gözle bekliyordunuz. Bundan yararlanın ve gidin. Daha sonra çok geç olabilir. Söylediğimi yapıp, şimdi gidin. Burayı terkedin. Artık burada mutlu olamazsınız.»

Effingham, Alice'e bakıyordu. Alice'in yüzü gri ve hantaldı. Taş gibi önüne bakıyordu. Marian'ın ilk düşüncesi, evet bırakın bizi. gidelim, oldu.

«Tabii ki gitmiyoruz.» Denis'di.

Marian şaşkınlıkla ona bakmak için, döndü. Bir güç, onu Denis'ten uzağa itmiş gibiydi. Kapıdan başka bir ses söze karıştı.

«Bunu duyduğuma sevindim, Denis. Bu küçük kargaşalıktan sonra, hepimizin dostça otu-

rup, işlerimize koyulacağından hiç kuşkusuz yok. Bu dramı uzatmaya hiç gerek yok. Hele yanlış anlamaya dayanan bir şey olduğu düşünülürse. Şimdi, izninizle, eski yerlerimizi almamızı ve bu sağlıklı havanın kendi kendini dağıtmasını önerebilir miyim?»

Gerald Scottow, kapıya dayanmıştı. Daha iri yarı, daha koyu renk ve daha sağlıklı görünüyordu. İyi traş edilmiş yüzü, güçle parlıyordu. Hepsine gülümsedi ve gözleri özellikle Marian'ı aradı. Marian, bir koltuğun koluna oturmuştu.

Jamesie, Gerald'e doğru atıldı, onun uzun boyunun gölgesine sığınarak, bir emriyle istediği yöne gitmeye hazır, bir ok gibi bekledi.

«Gidin, size söylüyorum. Bu iş kanla bitecek!» Violet'in sesi azalarak duyulmaz oldu. Beyaz dantel perdelerin arkasında gözden kayboldu. Dışarda gök kararmış, yağmur yağmaya başlamıştı.

«Ben eve yemeğe gidiyorum.» Alice ayağa kalktı. Bir anlık bir duraklamadan sonra Effingham da onu izledi. Kısa bir an Marian'la gözgöze gelmeye çalışmış, becerememişti.

Denis Marian'a döndü,

«Haydi gidip görelim onu.» Kapıya yürüdü. Marian da kurulu gibi onu izledi. Gerald'la Jamesie, kapının iki yanına çekilerek, geçmeleri için onlara yol açtılar. Gerald'in önünden geçerken, Marian gözlerini kırptırarak yere indirdi.

Marian antreyi geçti ve Hannah'nın kapısını vurdu. Denis onu yalnız göndermişti.

«Girin.»

Girdi. Dışarda havanın kapanmasıyla, oda da karanlıklaşmıştı. Yazı masasının üstünde bir lâmba yanıyordu. Ocakta titrek bir ateş vardı. Hannah, şöminenin yanında ayakta duruyordu. Üstünde sarı ipek sabahlığı vardı.

Marian, odanın ortasına kadar geldi. Bir yabancıнын yanında gibiydi. Çok korkuyordu.

Marian girdiğinde, Hannah cebinde sigara arıyordu. Ona çabucak yangözle şöyle bir baktıktan sonra aramayı sürdürdü. Daha yaşlanmış görünüyordu. Benzi solmuştu. Marian yaklaştığında, iyi bildiği o güzel yüz çizgilerinin, üstünden ağır bir şey bastırıyormuşçasına değişmiş olduğunu gördü. Yüzü, kıvrımlar ve çizgilerle dolmuştu. Işık saçan o görünüş yoktu. Başka biri gibiydi.

«Marian.» Bir selâmdan çok, açıklama gibiydi. Sigarayı buldu, yaktı, bir an düşündükten sonra, bir tane de Marian'a ikram etti. Viskinin o bildik kokusu, odanın içine yayılıyor, sabahlığın içindeki tombulca bedeni sarıyordu.

Marian ne söyleyeceğini bilemiyordu. Acıma ve suçluluk duygularıyla doluydu. Sahibinin ölüsüyle karşılaşmış bir koruma görevlisi gibi duyuyordu kendini. Ne söyleyebilirdi? Sonunda

kalmaya karar verdiğinizize sevindim, diyebilir miydi? Söyleyecek hiçbir şey yoktu. Başını eğdi ve bir sıcaklığın yanaklarına yükseldiğini duydu. Sonra, yapacak hiçbir şey olmadığını anlamanın o buz gibi duygusuyla, Hannah'nın ayakları dibine, yere, dizleri üstüne çöktü.

Doğru davranmıştı. Hannah bağırarak onu ayağa kaldırdı, sessizce kucaklaştılar. Marian yaşların gözlerini yaktığını ve Hannah'nın giysisinin ipek omuzunu nokta nokta kararttığını gördü. Umutsuzlukla, gözyaşlarıyla birlikte o özgür insanın da gittiğini gördü. Gene de hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı doğrudu. Kendine acıyarak, Hannah'ya acıyarak, ona sımsıkı sarılıp kaldı.

«Haydi, haydi, biraz viski iç.» Hannah onu rahatlatmaya çalışıyordu. O da çok ağlamıştı ama artık gözleri kuruydu.

İçkinin bardağa boşalırken çıkardığı ses, odada dua çanı gibi çınladı. Durakladılar ve daha sâkin, birbirlerine baktılar.

«Demek gitmedin, Marian.»

«Tabii. Böyle bir şey aklımdan bile geçmedi!» Ama bu doğru değildi. Hannah'nın altın rengi gözlerine baktığında, kendisiyle eşit, onun karıştı ve aynı dünyayı paylaşan biri olduğunu gördü. İnsanı üzen ama gene de hoş bir duyguydu. Şimdi Hannah'ya yalan söylenebilirdi artık.

Hannah başını sallayarak arkasına döndü ve yağmura bakmaya başladı.

«Ne garip. Bir gün geri dönmek zorunda kalırsam herkesi gitmiş bulurum diyordum. Bir peri masalı gibi. Giren oldu mu?»

«Hayır.»

Düşündü. Marian sertçe sordu.

«Gitmediğimiz için **üzgün** değilsin, değil mi?»

«A, tabii değilim.» Hannah döndü, gülümsüyordu. Eski gülümsemesini andırıyordu ama tam öyle değildi, biraz değişmiş gibiydi.

«Nasıl olabilirim? Gene de bir süre zor olacak, biliyorsun. Kalmak zorunda değilsin.»

Marian çabuk çabuk,

«Tabii ki kalacağım, Hannah,» dedi.

Birbirlerine baktılar. Altın rengi gözler kendininkilere takılıp kaldı. Marian, lâmbanın ışığında, aynı renk görünen viskiye baktı. Hava daha da kararmıştı. Hannah'ya ne olmuştu? Yalnızca üzgün değildi, daha değişik görünüyordu. Varlığının başka bir yönüne kaymış gibiydi. İki günde yıllar geçmişti sanki.

Marian, Hannah'nın onunla aynı şeyleri paylaştığı duygusunu denemek için, sakıngan bir tavırla,

«Nasıl zor olacak Hannah?» dedi.

«Bu, ancak bir süre sonra söylenebilecek bir şey. Bütün bunlardan sonra gene buradayız.»

«Ama biz seni seviyoruz. Hannah.» Bu tam doğru olmadığı için Marian başını kaldıramıyordu. Hannah'yı gerçekten hiç sevmemişti ki.

«Göreceğiz, değil mi? Oturalım mı? Öyle yorgunum ki. Düşünmeden konuşmak istiyorum. Nasıl da yağmur yağıyor. Kış başlıyor. Bana bir şey söyle Marian.»

Kanepeye oturdular. Yüzleri ateşe dönük, lâmba arkalarındaydı. Alevler, Hannah'nın ga-

rip bir biçimde değişmiş, yorgun yüzünü aydınlatıyordu.

«Ne olduğunu anlıyamıyorum,» dedi Marian. «Kocanız fikrini neden değiştirmiş?»

Hannah, Marian'ın kullandığı sözcüğe, titredi.

«Sanırım, değiştirmedi. Telgrafı yollayan da o değildi ama hiçbir zaman gerçeği öğrenemiyecğim.»

«Yani bu bir aldatmaca mıydı?» Ürperdi. Bu olayın arkasında daha karanlık yollar açılıyordu.

«İyi ama kim— neden?»

«Bilmiyorum.» Ateşe doğru gülümsedi. Her an isterik bir kahkahaya dönebilecek bir gülümseyişti. Dudakları kapalıydı. Öylesine belirsiz bir gülümseyişti ki, yüzüne delice bir anlam veriyordu.

«Bir iki tahminim var ama telgrafı kimin gönderdiğini bilmiyorum.»

Ben hiç kimseyi düşünemiyorum, diye içinden geçirdi Marian. Böyle aptalca ve hiçbir amacı olmayan bir numarayı kim yapabilir? Korkuyordu. Bunu örtmek için aceleyle, çene çalar gibi,

«Eh, bazı şeyleri bir süre için amma da altüst etti, değil mi?» dedi.

«Beni çılgına çevirdi.» Ağlamak üzereymiş gibi sesi tizleşmişti. Sonra Marian'a güven vermek ister gibi, dönerek gülümsedi ona.

Allahım, zavallı Hannah. Marian umutsuzca, söyleyebilecek bir şeyler düşündü. Gerald'la konuşmak için onu dürtüp duran bir istek duyuyordu içinde. Sonunda,

«Bazan hepimiz çılgınlık yaparız, ama geçer.»

«Sonuçlar kalıcıdır.»

«Sonuç nedir?» Marian'ın soluğu tıkanmıştı. Bardağını sımsıkı kavramış, ateşe bakıyordu. Konuşmaları, Cleves Prensesi'nin üstünde uyu-ya kaldıkları günlerdeki kadar ağır tempolu olmasına karşın, Hannah'yla kaçamaklı konuştuğunu, daha doğrusu bir şeyler kurduğunu hissediyordu. Bu, güvenilmez bir ahlâki oluşumun dikkatle geliştirilmesiydi. Tehlikeli bir önceliği olan, ilerde sığınabilecekleri önemli bir olguydu.

«Her neyse, göreceğiz bakalım.» Hannah gözlerini oğuşturdu. Omuzlarını sallayarak, ayaklarını kalın halıya sürdü. Söyleyeceği sözcükleri arıyor gibiydi.

«Tabii, Gerald'la hep çok özel bir bağım oldu. Daha çok garip, gizemli bir bağ.» Yeniden duraladı. Söylediklerini daha iyi açıklayacak sözcükler arıyor gibiydi. Sonra ekledi,

«Durumun böyle oluşu nedeniyle, biliyor-
sun.»

Marian, çok değerli ve çok önemli bir itirafa tanık olmuş gibi hissetti. Birbirlerinin yüzüne bakmağa başlamadan ve yepyeni bir arkadaşlık kurmadan, bazı şeyleri konuşmaları gerekiyordu. Bu, Hannah için önemliydi. Marian onun soru sormak için sabırsızlıktan titrediğini duyuyordu. Kendinden utandı. Bu role lâayık değildi. Önce içeri girmesi için Denis'i ikna etseydi keşke. Ama Hannah Denis'le konuşmazdı ki. Bu ona büyük bir aldatmacanın eşiğinde olduğunu anımsattı: Hannah'ya Denis'den söz edecek miydi? Nasıl edebilir ve nasıl etmeyebilirdi? Hepsi

de kendini amma çabuk avutmuştu. Kızardı. Sessizlikte, konuşması gerektiğini farkettili ve dikkatli bir çabayla,

«Ama sizin Gerald'la ilişkilerinizde artık bir değişiklik olmuştur sanırım?» diye sordu. Başını kaldırmamıştı.

«Evet, oldu. Hem de çok.»

Ne demekti bu? Marian düşündü. Kıskançlık olması gereken bir acı, saplanıp kaldı. Birbirlerine açıldıkları bu güzel an, geçip gitmeden daha çok şey öğrenmeliydi. Her yanı buz gibiydi ama gene bu duyguda, sevginin doruktaki heyecanına benzeyen bir şeyler vardı. Gözlerini Hannah'ya doğru kaldırdı ve onun yüzünü güzelleşmiş görünce, şaşırdı.

«Hannah, neden Gerald'la gitmiyorsun? Bu olanlardan sonra, neden Gerald sen, burada kalasınız?»

Hannah'nın onu sürüklediği nokta buydu. Marian, o altın ışıklı gözlerde, kurnaz ve şeytanca bir şey gördü: Kurnaz ya da sakıngan, ya da gizli bir ipucu veren bir insanın tavrı. Hannah'nın yanıtında istekli bir ton vardı.

«Gitmek için yeterli neden yoktu.»

Hannah'dan ve onun yıkılmazlığından aldığı cesaretle Marian, yüreğine daha yakından bakmaya çalıştı ama hiçbir şey anlamadı. Sonra, aman Allahım diye düşündü, Gerald onu istememiş! Jamesie'nin nasıl değiştiği, o zafer kazanmış gibi tavrı ve aşağıda, Gerald'la Jamesie'nin sahneye tepeden bakan görünüşleri aklına geldi. Gerald, küçük bir hareketle, kement atar gibi, onu bağlamış ve esir etmişti. Eskisinden bin

kat fazla hem de. Ondan sonra da durumu sürdürmelerini önermişti. Gerald, telgrafı alır almaz, yalan olduğunu anlamıştı kuşkusuz. New York'a telefon etmiş olmalıydı. Telgrafı onun göndermiş olması bile olasıydı. Ya Jamesie. Belki de Violet. Yoksa Peter gerçekten göndermişti de amacı karışıklık yaratmak mıydı? Marian tüm olayları düşündüğünde, Hannah'yı umutsuzca, düşmanlarla sarılıymış gibi gördü. Kendi suçluluğundan çok tedirgin olarak, yüzünü sakladı ve başını dizlerine doğru eğdi.

«Gel, gel de bana bak.» Emir sertti.

Marian doğruldu. Artık yüzyüze gelmeliler ve ondan ne istendiğini anlamaya çalışmalıydı. Konuşmada önemli bir nokta geçmişti ve Hannah'nın artık o yakaran tavrı yoktu. Tersine, önemli ve zor bir şeyi açıklamaya hazırmış gibi kararlıydı. Yüzündeki, başka bir dünyaya aitmiş gibi olan o garip ışık çekilmiş, düzensiz çizgileri ortaya çıkmıştı. Ama gene de çok güzeldi.

«Hiçbiri değil,» dedi yumuşak bir sesle. Sonra daha doğal bir tonda sürdürdü. Güncel konulardan söz eder gibiydi.

«Burada yaşamayı sürdürmeli, ve her ne ise görevimi yapmalıyım. Gerekirse, yalnız başarmak için de hazırlıklı olmalıyım. Bu olanların sonuçları da olacaktır. Bana öyle geliyor ki, eğer tüm bunların bir değeri varsa, herşeyi ta baştan yeniden yaşamam gerekecek. Çünkü başlangıç yanlıştı. Asıl başlangıç şimdi.»

Marian ansızın, ne olduğunu bilmediği halde, buna dayanamayacağını sezdi. Yedi yıl bir hiçmiş gibi dürülüp, bükülüp atılamazdı. Başka

bir yedi yılın başında mıydılar? Marian demir kapıların üstüne kapandığını duydu.

«Hayır, hayır, hayır!»

«Evet, evet. Belki de tümünden yalnız kalmak en iyisi. Sen gitmek istemersen bile, zorla seni buradan gönderebilirim. Ah Marian, bunu sürdürüp, acı çekmek, dua etmek, düşünmek, kendine çok sert bir disiplin uygulamak olası. Üstelik tüm bunlar bir hiç için, bir düş.»

«O, Hannah, lütfen, kes artık!» Marian acıyla bağırdı. Büyü yeniden başlıyordu. İlk sözcükleri mırıldanmaya başlamıştı bile. En korkuncu da Marian'ın, bu kez herşeyin eskisinden daha çok daha garip ve tehlikeli olacağını açıkça anlamasıydı. Bu kez, bir öncekini içine alıp yok eden daha amansız, daha görkemli ve daha kötü bir etkiydi. Marian, birinin büyüleri sözcükler fısıldayıp, iyice aklı başından gitmeden, Hannah'yı taşla çevirmesini istiyordu.

«Bir düş. Benim bunda oynadığım rolü biliyor musun? Tanrının rolü. Bu güne dek ne oldum ben? Bir hiç, bir efsane. Gerçek dünyadan uzanan bir el, kâğıdı delercesine delip geçti beni.» Sesi derinleşmiş, yöresel aksanın güvercin mırıltısını andırır vurgularıyla, şarkı söylercesine çınılıyordu. Denis kadar açık ve güzel konuşuyordu.

Marian titredi. Kendine zorla kabul ettirileni, bu ruh durumundan sıyrılmak istiyordu. Bu açıklamaları, tasarıları duymak istemiyordu. Bu durumdan kurtulmak için bir çaba göstererek,

«Tanrının Rolü mü? Yok canım, daha neler. Tanrı bir zorbadır.»

«Yanlışı bellenmiş Tanrı, bir zorbadır. Ya da

öyle bir düş. Ben de öyleydim. Çevremdekilere dayanarak, hayranlarımla yaşadım. Onların —ve senin— düşüncelerinle, benim nasıl olduğumu sanıyorsan, aynı öyle yaşadım. Ve birbirimizi aldatık.»

«Hannah, bir çılgın gibi konuşuyorsun.» Marian hızlı gitmek, bu denli hızlı gitmek niyetinde değildi. Hele bu yöne gitmeyi hiç istemiyordu. Hannah'nın sesi heyecanlı değildi. Ateşe bakarak, elleriyle oynuyordu. Daha çok tartışır gibiydi.

«Beni sürükleyen sizlerin inancıydı. Hepinize de öyle gereksinmem vardı ki! Sizlerin ve Max Lejour'un üstüne vampir gibi yapışmıştım.» Durdu. Düşünüyordu.

«İzleyicilerim gerekliydi bana. Sizin bakışlarınız altında sahte bir Tanrı gibi duruyordum. Ama düzmece bir Tanrı olmanın cezası düşsel olmaktır. Benim için bu kadar düşünmekle, beni gerçekdışı biri yaptınız. Salt düşünce ürünü bir şey olup çıktım. Pencereden görünen bu görüntü gibi. Ona da o kadar çok baktım ki sonunda, içine girmek yerine izlenmekten gerçekdışı bir şey oldu.»

Konuşurken ayağa kalkıp, pencereye doğru yürüdü.

Marian koyu gölgesini, gri yağmurun önünde gördü. Gerald, görüntüye girmiş ve gerçek yapmıştı. Ama şimdi ne olacaktı? O boş ve yıkık görüntüde ne vardı? Marian da kalktı. Sertçe,

«Ama acı çektin—»

Hannah döndü. Yüzü, uzaktaki lâmbanın ışığı

ğında, koyu gri pencerenin önünde parlıyor ve titriyor gibi görünüyordu.

«Duygularınızı bana yüklediniz ama benim duygularım yoktu, boştum ben. Acıma olan inancınızla yaşıyordum. Aslında öyle pek acı çektiğim de yoktu. O şimdi başlıyor.»

Ve Gerald da onun âleti, diye düşündü Marian. Ansızın, iksir içmişçesine, yeni boyutlar ve renkler görmeye başlamıştı. Kendini toparladı. Hannah'nın bir akıl hastası olduğu düşüncesi, bir an aklından bir göktaş gibi gelip geçti. O kendine bakmalıydı. Dayanması gereken yalnız, kendisiydi. Umutsuzluk içinde ve sessizce.

«Hannah, şimdiye dek karşılaştığım en su katılmamış bencilsin.»

«Deminden beri benim de söylemeye çalıştığım bu değil mi zaten?» Sesi tıpkı Denis'inki gibiydi. İrlanda aksanını öyle güzel yansılamıştı ki, ikisi de gülmeye başladılar.

Camın yanında duran Hannah'nın yanına gitti ve birlikte, dışardaki görüntüye baktılar. Harabolmuş bahçeye, donuk renkli çimenlerle kaplı yamaca, buğulu ve parlak kayalıklara, kasvetli, demir grisi denize yağan yağmura baktılar. Marian içinde keskin bir umutsuzluk ve ölümlülüğü duydu. Ölüm hemen yanıbaşındaymış da daha, onu almaya hazır değilmiş gibi solğunu ağzının içinde hissetti. Yağmur sıçrayan temposuyla, balık havuzlarına yağıyordu. Burada Hannah'yla sonsuza dek kalmak zorunda mıydı? Gerçek çile şimdi başlıyordu.

Marian görüşünü bulanıklaştıran yağmura bakarken, önce gördüğünün bir ışık oyunu oldu-

ğunu sandı. Aşağıda bir hareket vardı. Koyu renk iki şekil göze çarpıyordu. Az sonra bunların yağmurluk giymiş, iki insan olduğunu seçti. Teras- ta bir şey beklermiş gibi duruyorlardı. Duruşla- rından ve birbirlerininmişler gibi özel bir tavır- la sokuluşlarından anladı. Aynı yüzeye oyulmuş bir yontu kümesini andırıyorlardı. Gerald'la Ja- mesie'ydi. Hannah kaskatı kesilmiş izliyordu. İki kadın yanyana, sessizce aşağı baktılar.

Bir iki dakika sonra, yağmur perdesinin al- tında yavaşça yaklaşan başka bir şekil belirdi. Hannah hafifçe içini çeker ya da bağırırmış gi- bi bir ses çıkardı. Marian bu yabancı şekle bak- tı. O da yağmurluk giymişti, başında da bir şap- ka vardı. Ansızın, Marian da onu tanıdı ve şaş- kınlıkla Hannah'ya döndü. Elinde koca bir tüfek- le Pip Lejour'du.

Denis kapıya dayandı,

«Onu görecek misiniz? İçeri alayım mı?»

Hannah hâlâ camın önündeydi. Pip eve girdiğinde, yerinden kımıldamamıştı. Yağmuru seyreliyordu. Omuzunun üstünden konuştu:

«Demek Gerald bir sakınca görmedi.»

«Mr. Lejour, çok kararlıydı.»

«Dışarda mı? İçeri al. Hayır, bir dakika.»

Döndü. Sabahlığına sıkı sıkıya sarılarak, bağlarını düzeltti. Aynalardan birinin önüne giderek kendine baktı ama yüzüne ve saçına dokunmadı.

«İçeri al.»

Marian kapıya yürüdü.

«Gitme Marian. Onunla konuşurken, Denis'le sizin burada olmanızı istiyorum.»

Marian Denis'e baktı ama Denis'in yüzü donmuş gibiydi. Acımasız, dağlı ve partizan görünümüne bürünmüştü. Ona bakmıyordu. Marian korkusundan ta camın yanına gitti. Hannah dik bir iskemleye oturdu. Yüzü kapıya dönüktü. Denis kapıyı açtı.

Pip ceketini çıkarmıştı ama tüfeği hâlâ elindeydi. Çizmeleri çamur içindeydi ve beraberinde odaya, yağmur, toprak, deniz ve ıslak tüvid kokusu getirdi. Kaba saba köylü elbiseleri içinde ince, zarif ve çevik görünüyordu. Küçük başı ve ince boynuyla güzel bir yılan gibiydi. Bir

iki adım atarak, Hannah'nın tam önünde asker gibi dimdik durdu. Denis usulca kapıyı kapatarak. hemen oracığa, yere oturdu.

Pip'le Hannah sessizce, uzun süre birbirlerine baktılar. Pip ünlü bir tablonun önündeymiş gibi ciddi ve ağırbaşlıydı. Hannah ise asık yüzlü ve umutsuz görünüyordu. İkide birde gözlerini kaçırıyordu.

«Gelişimin bir sakıncası var mıydı?» Kendi halinde bir soruydu. Sanki dün beraberlermiş gibi.

«Elbette var. Ne istiyorsun?»

«Seni götürmeye geldim.»

«Neden bunu şimdi söylüyorsun? Bu kadar yılda ne zaman istesen gelip söyleyebilirdin bunu. Beni gözleyecek kadar sık geldin buraya. Marian, sigaram, lütfen.» Sesi alçak ve sinirliydi. Marian sigarayı yakarken, Hannah'ın eli öylesine titriyordu ki, ateşi güç belâ tutabildi.

«Şimdi durum değişik. Artık kalman için bir neden yok.»

«Kabasın.»

«Değilim. Bundan sonra olacakları görmeye niyetim yok. Her şey değişti artık. Gittiğimde geri dönmiyeceğim ama seni de götürmek istiyorum.»

Bir rahip yetkisiyle, yumuşak ve ritmik bir sesle konuşuyordu.

«Bazı şeyler değişmiş olabilir ama benim kararlarım değişmedi.» Hannah aynı ses tonuyla yanıtladı. İskemlesinde arkaya dayanmış, bir elini de arkasına almıştı. Ayağının biri öndeydi. Hiç kımıldamayan bu iki kişi arasında bir güç bağı

oluşmuştu. Çevresindekileri görmeyecek kadar, sessiz bir şiddetin içine kapanmışlardı.

«Yeniden başaramazsın. Şimdi herşey bozuldu artık. Kendini aldatma Hannah. Yorgunsun.»

Hannah gözlerini kapadı. Gerçek bir an için onu uyandırmış gibiydi.

«Şimdi bozulduğunu söylüyorsun. Daha önce nasıldı peki?»

Pip bir an sustu. Sonra dönerek, tüfeği masaya dayadı. Kollarını kavuşturdu ve başını eğerek Hannah'ya bakmaya başladı. Sonra üstüne basa basa,

«Gerçekten, bunun önemi var mı? Çok zor olan bir şeyi yapmaya kalktın.»

«Eh, şimdi de daha zor bir şeyi yapmaya kalkışacağım-» Sigara saçını hafifçe alazlamıştı. Elini çekti. Odaya yanık saç kokusu yayıldı.

«Hayır, hayır. Aynı şeyi yeniden yapamazsın. Nasıl başarılı olacağını bilemezsin ki. Şu kapılardan gerçek dünyaya çık artık.»

Hannah, onu büyük bir dikkatle dinliyor-muşçasına sessizdi. Sonra havadan sudan konuşur gibi tavırla,

«Seninle mi?» diye sordu.

«Benimle. Senin karşında ben de payıma düşen çileyi çektim Hannah ve ilk gün öğrenmem gerekeni son günde öğrendim. Gel.»

«Ne yapacağız peki?» Yeni dinlediği bir öykü üstüne soru sorar gibiydi.

«Yani, kapılardan birlikte çıkarsak demek istiyorum.»

Pip ona baktı. Sesinin tonu uyarmıştı onu.

Gerilmedi, tersine, harekete hazır bir balet gibi gevşedi.

«Bunu saptayabiliriz— Dışarıya çıktığımızda. Gündelik yaşamlarında insanlar bazı şeyleri nasıl saptıyorlarsa öyle yaparız. Şunu bunu tartışarak, olasılıkları göz önüne alarak. Buradan uzaklaşır uzaklaşmaz, istersen benden ayrılabilirsin.» Hüzünlü maskenin arkasından bir gülümseme geçer gibi oldu.

Hannah ondan uzaklara bakarak, uzun bir süre düşündü.

«Bunu gerçekten istediğinden kuşkuluyum. Ama neden buna hak kazandığını düşünüyorsunuz?» Bir kraliçe ya da kendini karşısındakinden üstün tutan birinin tavrıyla konuşuyordu.

«Seni seven ve senden yararlanmayan benim de ondan.»

«Benden yararlanmadın da bu yedi yıl boyunca nerdeydin peki?»

«Uyanmanı bekliyordum. Şimdi uyandın. Gel, yeniden uykuya dalmadan hareket et, bir şeyler yap.»

«Sence, beni Gerald mı uyandırdı?»

Pip ellerini çözerek, dua eder gibi açtı.

«Benim buna hakkım—»

«Yani istediğin an bana sahip olabileceğini söylemek istiyorsun. Belki de Gerald seni uyardırmıştır.»

Çok kabaydı. Pencereden dışarı bakan Marian bir an kalabaldı. Karşısındaki bir kraliçe değil de bir fahişeydi. Ansızın Violet Evercrech'in gördüğü gibi gördü onu: Kesinlikle suç işleyebilecek bir kadın.

Pip ona baktı ve yüzündeki sertlik, yakarı-
şa dönüştü. Sonra kımıldadı. Odada bir çekin-
kenlik dolaştı. Pip öne doğru bir adım atarak,
bir dizinin üstüne çöktü. Aralarında hâlâ biraz
boşluk vardı.

«Senin için ne demek olduğunu bir yana bı-
rakalım. Benim için bir araydı. Onu unutalım.
Önceleri beni sevmiştin. O sevgiden ne kaldıysa,
ona seslenmeni istiyorum. Senin için tek umut
bu.»

Hannah'nın hiç sesi çıkmıyordu. Sâkin ve
düşünceli bir tavırla ona bakıyordu. Yargılanan
genç birine bakar gibi. Tasarlar ya da düşünür
gibi görünmüyordu.

Marian dayanamadı. Açık bir sesle,

«Haydi git onunla. Giysilerin hâlâ açılmadı
nasılsa. Denis'e gidip arabayı getirmesini söyle.
Buranın sahibesi sensin.» Hannah'nın iskemle-
sinin arkasına geçti. Denis de ayağa kalkmış,
yaklaşıyordu.

Hannah'yla Pip hiç kimse konuşmamış gibi
birbirlerine bakmayı sürdürdüler. Bir süre son-
ra Marian, az önceki sözcükleri yalnızca, aklın-
dan geçirip geçirmediğini düşündü. Her ikisi de
hiç kımıldamıyorlardı. Sonra Hannah kıpırdadı.
Dua sessizliğinin ilk bozulduğu, kutsanmış ekme-
ğin havaya kaldırıldığı an gibiydi. Konuştuğun-
da sesi, eski sinirli, çınlayan tonundaydı.

«Hayır Pip, keşke gelmeseydin. Yararı yok.»
Pip olduğu yerde ayağa kalktı.

«Neden?»

«Bence önemli değildi. Bir daha seni hiç gör-

meyeceğimi düşünmüştüm. Sen beni kullanmadın ama ben seni kullandım.»

«Hayır, hayır—» Yumuşak bir tavırla karşı koydu.

Ama Hannah, sabahlığının bağlarıyla oynayarak konuşmasını sürdürdü. Hafifçe, yağmurlu cama dönmüştü.

«Önceleri senin için çok acı çektim. Başlarda. Sonra da sürdü. Bunun öfkesiyle onu sana geri itiyorum. Anlamıyorsan, bu olayı atlamışın demektir. Seni hiç suçlamayacağımı mı sandın? Seni sevmeye devam edeceğimi, sana sövüp saymayacağımı mı sandın?»

Bir an sustuktan sonra Pip,

«Evet, bunları bekledim, sanıyorum.»

«E, çok şey beklemişsin öyleyse!» Hannah'nın sesi, haksızlığa uğramış ve yakınan bir kadının sesiydi.

«Sen, üstü karalanmış bir görüntüsün. Benim için mucizeler yaratamazsın. Hiç gelmemeliydin. Söylediğin gibi Riders'tan git ve bir daha da geri dönme. Git, git, git!»

Pip ona baktı ve yüzü, Hannah ondan çok uzağa çekilmiş gibi sâkinleşiverdi. Gözlerine yaş doldu. Akmaması için kırıştırdı. Erkeklerin yalnız kaldıklarında güzel şeyler için döktükleri iri ve sessiz gözyaşlarıydı. Bir insan için böylesine ağlamak, onun için gösterilebilecek en inandırıcı bağlılık duygusuydu.

Yavaşça geri çekildi, kapıya giderken duramadı.

«Seni görmesi için babamı göndereyim mi?» Soru, başka bir konunun açılışıydı. Hannah aya-

ğa kalktı. Öfke tüm benliğini kaplamıştı.

«Hayır. Babanı ne yapayım? Onu kendi, beni de benim seçimime bırak. Git!»

Denis kapıyı açtı. Pip duralıyarak, onu yeniden inandırmaya çalışmak için döner gibi oldu. Tam bu sırada Gerald içeri girdi.

Hiç kuşkusuz, kapıda bir süreden beri bekliyor ve dinliyor olmalıydı. Şimdi de tartışmaya katılmak için gelmişti. Marian o anda Gerald'ın, odadaki herkesin nefretini nasıl üstüne topladığını farketti. Hiçbiri yerinden kımıldamamış olduğu halde, tümü, odanın içinde savrulmuş gibiydiler. Onun durduğu yerde kapkara bir delik vardı.

Oda karanlıktı. Yağmur şakır şakır yağıyordu. Gerald gülümsedi. Hannah usulca pencereye yürüyerek, başını pervaza dayadı. Gerald kapıyı ardına kadar açmış, Pip'e geçmesi için yer bırakmıştı. Pip hiç acele etmeden çıktı. Gerald kapıyı kapadı. Bir insanın bir canavar tarafından kovulmasıydı.

Çıt çıkmıyordu. Hannah kendi kendine alçak sesle,

«Yarabbi!» dedi. Gerald, kapıya dayanarak, Pip'e evden çıkıp gitmesi için zaman bıraktı. Hâlâ gülümsüyordu. Sonra kapıyı yeniden açarak,

«İkiniz de gidebilirsiniz. Haydi bakalım, yalanın,» dedi.

Hiç kımıldamadan yerinde duran Denis, şaşkınlıkla hafifçe bağırdı ve bir an Marian, onun Gerald'a vuracağını sandı. Ama Denis koşarak odadan çıktı. Marian, onu izlemek için harekete geçti. Hannah'ya dokunmak ve bir şeyler söyle-

mek istedi ama ona bakamadı bile. Tek görebildiği Gerald'ın sırttan suratıydı. Ona yaklaştığında, elini uzatıp, kolunu sıkıca yakaladı. Marian cezalandırılacak küçük bir çocuk gibi korkuyla soluğunu tuttu.

«Odana git, Bayan Marian ve orada kal. Seninle konuşacaklarım var.» Kapıya sürükledi onu. En son gördüğü, Gerald'ın dişleriydi. Beyaz, madeni ve kocaman. Dışarı fırladı ve kapı arkasından top patlar gibi çarpıldı.

Evin içinde, solgun ve soğuk bir aydınlık vardı. Üst koridorda koşarken Denis'i göremedi. Geçerken perdelerin püskülleri yüzüne çarpıyordu. Merdiven başında durup, alçak sesle onu çağırırdı. Her yan sessizdi ama insanlar kapılarının arkasında pusudaymışlar gibi geliyordu. Korkuya kapılarak, büyük pencerelerden birine yaklaştı. Yağmur kapalı pencereden içeri giriyor ve yerde su birikintilerini yapıyordu. Yıkanan sarımsaktrak bahçeye baktı ve şaşkınlıkla havuzlardan birinin yanında ayakta durmakta olan bir şekil gördü. Sonra Denis'i tanıdı. Orada öyle yağmurda duruşunda ve evden çabucak bahçeye sığınışında uğursuz bir şey vardı.

Marian merdivenlerden koşarak indi ve dışarı parlayan, kaygan terasa çıktı. Yağmur hızını almış gibiydi. Denis'e doğru koşarken, soğuk, canlı, sürükleyen ve içine işleyen bir bulut sardı onu. Denis durmuş, suyun titreyen kara yüzeyine gözünü dikmişti. Saçları yol yol olmuş, başına yapışmıştı. Burnundan ve çenesinden sular damlıyordu.

«Denis, Denis, içeri gel. Sırılsıklam olmuşsun. Benimle içeri gel.»

Onu izledi ve Marian'la birlikte oturma odasına gittiler. Tüvid ceketinde yağmur damlaları vardı. Marian silkelirken, düşünceli ve sessizdi. Omuzunun üstünden bakıp durdu. Marian bir

havlu getirmeye gitti. Döndüğünde, Denis kendini yüzükoyun, kanapenin üstüne atmıştı. Marian bir süre sessizce ona baktıktan sonra, kendi başını ve saçlarını kurulamaya başladı. Duyduğu acıyla ondan ayrılmış olan Denis'in ürkütücü bir görünümü vardı. Yere onun yanına oturdu.

Şimdi her şey hem eskisi gibiydi, hem de bir anlamda değişik ve daha kötüydü. Önceleri, karabasan gibi görünenler, şimdi saflık, bilinçsizlik ve uyuma dönüşmüştü. Bir karara varılmış, ve özgürlüğüne kavuşmuştu. Gitmeye hazırdı. Sonra, bir vidanın çevrilmesi gibi başka bir dönemeci dönmüştü. Artık gidemezdi, eskisinden daha bağımlıydı. Hannah acı çekmeyi seçmişti. Marian da bunu seçmekten kaçınamamıştı.

Denis'in elini tuttu. Ölü balık gibi, soğuk ve gevşekti. Yüzü hâlâ yastıklara gömülüydü. Bu kadar bağlı olduğu insan hakkında ne kadar az şey biliyordu. Onu zorlamakla bir kötülük mü yapmıştı? Şimdi bu yüzden Marian'dan nefret ediyor olabilir miydi? Sadakatsiziz, diye bağırıldığını anımsadı. Daha önce bulundukları noktaya göre, bugün daha sadakatsiz değiller miydi? Denis'in kamburlaşmış omuzuna ve boynundaki kara saçlara bakarken, ben Hannah'ya benzer miyorum ve ona olan bağında Denis de var. Onun da bana olan bağında Denis var. Bu nedenle de benden nefret edebilir. Havuzun başındayken, Hannah'nın gölgesi üstündeydi. Denis şimdi, hem Gerald'ın hem de benim yüzümden, Hannah'yı sahip çıkılması gereken bir kadın olarak görüyordur. Önceden basit ve katışıksız olan

acıları şimdi karmaşıklaştı. Hannah yüzünden. Hannah da artık suçlu olduğu için onları kurtaramazdı.

Garip, diye düşündü, bundan böyle dayanacak hiç kimse yok. Peter bile. Dışarısı diye bir şey yok artık. Her şey içerde. Küre kendi üstüne kapandı, çıkamayız artık. Pip gitti. Daha fazla bekleyip, görmeye dayanamadı. Effingham, güncel nedenlere ve yaşama sürüklendi... Denis'le ikisi de iki hizmetçi olarak yitip gittiler. İnsanca yaşamın sonu. Artık, Gerald'ın gelip onları kamçılıyarak, ahırlara sürükleyip, orada birer domuza çevirmesini bekleyebilirlerdi.

Marian usul usul ağlamaya başladığını farketti. Biraz deliriyorum galiba, diye düşündü. Gerald, odasına dönüp beklemesini söylemişti. Hannah aracılığıyla Gerald, tümünü baskısı altına almıştı. Hayalinde, Gerald daha da devleşti. Muazzam bir Fas'lı zenci kölecisi olup çıktı. Marian dehşetle yeni durumunu kavradı. Gerald'dan korkuyor ve nefret ediyordu. Gene de içinde bir ses, çok net olarak ne yapacaksan yap diyordu.

Korkuya kapılarak, ayağa kalktı ve Denis'i sarsmaya başladı.

«N'olur konuş benimle. Aklıma çok kötü şeyler geliyor. Denis, ne yapabiliriz? Hannah için, kendimiz için, ne yapabiliriz?»

Yavaşça döndü. Marian göreceğini umduğu taş gibi bir yüz yerine, sakın ve düşünceli bir yüz gördü. Arka üstü yatmış, büyümüş gözlerle tavana bakıyordu. Bir süre hiç konuşmadı.

«Keşke Hannah bunu yapmasaydı, hepimizi değiştirdi.»

«Biliyorum.» Konuşmak bile bir rahatlamaydı. Duanın avutuculuğu gibi.

«Denis, Gerald'dan çok korkuyorum.»

«Ona benzedi. O oldu. Olan bu.»

«Yani—?»

«Gerald, artık Peter. Peter'ın yerinde, Peter'ın yönettiği biri. Yüzü bile ona benzedi. Bundan böyle, Peter'i ondan uzak tutan bir kişi olmaktan çıktı. Artık, hiçbir şey Peter'i ondan uzak tutmuyor.»

«Demek böyle— En baştaki gibi.»

«Daha kötüsü. Peter'la Gerald yedi yılda çok şey öğrendiler. Bu fiziksel değil, tinsel bir şey.»

Marian sustu. Denis'in anlattıklarını düşünmeye korkuyordu. Denis'den korkuyordu. Bu soğuklaşmış, yabanıl ve içine kapanık adam korku veriyordu ona. Yüzü gene güzeldi ama daha genç duruyordu. Bir yel, insanlara özgü tüm üzüntü ve sıkıntıların neden olduğu kırıışıkları silip götürmüş gibiydi. Ansızın bu denli sakinleşmesini anlamıyor ve tedirgin oluyordu. Sonunda,

«Ne düşünüyorsun?» diye sordu.

«Acaba en sonunda insan, kötülüğe kötülükle karşılık vererek mi savaşmalı?»

«Hayır!» derken bile, kötüye karşı olduğundan değil, kötüden korktuğu için böyle söylediğini biliyordu.

Evin içinde, kulakları sağır eden korkunç bir gürültü, dört bir yanda çınladı. Marian'ın sesi bu gürültüde kaybolmuştu. Her yan zangırdadı. Marian korkuyla ayağa sıçradı ama Denis ondan çok önce davranmış ve odanın kapısına

varmıştı bile. O garip sesin yankılarını dinliyordu. Yüzünde büyük bir acı vardı. Marian sesin ne olduğunu anladı. Yukardan tüfekle ateş edilmişti.

Denis'le Marian, ön odayı geçtiler. Arkalarında evin dört bir yanından koşarak gelen ayak sesleri duyuyorlardı. Denis koşarken kendi kendine bir şeyler mırıldandı. Kapıya yüklendi. Hâlâ kilitliydi. Arkalarına bir sürü insan toplanmış gibiydi. Denis kapıyı omuzladı, tahtalar dört bir yana saçıldı. Ansızın içerden sürgü çekilerek kapı yavaşça açıldı.

Dişarda herkes sessizleşti. Sonra Denis odaya girdi, Marian da onu izledi. Hannah pence-renin önünde durmuş, yağmura bakıyordu. Tüfek bacağına dayalıydı. Yüzünde az önce Denis'in yüzündeki o arınmış, o meleksi anlam vardı. Gerald yerde yatıyordu.

Denis, Hannah'nın yanına koşarak tüfeği ondan uzaklaştırdı. Marian ayaklarının dibinde yatan şeye baktı. Gördüğünün ne olduğuna hiç kuşku yoktu. Hannah'nın usulca yere yığıldığını ve Denis'in de onun yanına diz çöktüğünü farketti. Kızıl-sarı başın yere çarparken çıkardığı hafif sesi duydu. Daha fazla görmemek için geri çekildi. Küre artık parçalanmış, gök görünmüştü. Hannah, Kıyamet Gününü getirmişti.

ALTINCI BÖLÜM

30

Effingham'la Alice, karanlık holde duraladılar. Bir şey yanıyor gibi, kötü bir koku vardı. Oturma odasından garip bir ses geliyordu. Şarkı söyler gibi, ağlar gibi bir sızlanış, sürekli alçalıp yükseliyordu. Bunun ne anlama geldiğini bilecek kadar bu yörede yaşamış olan Effingham, ürperdi. Alice onun elini tuttu. Çevrede hiç kimse görünmüyordu. Marian'ın kötü haberi ilettiği notunu alır almaz gelmişlerdi.

Yüksek sesle konuşmaya cesaret edemeyerek, fısıldaşıyorlardı. Marian, merdivenlerde belirdi.

«Orada olmaz, benim odama gelin, olur mu?»

Karanlıkta, onu izlediler. Yağmur hâlâ bardaktan boşanırcasına yağıyor, kurşunî gök, hiç ışık vermiyordu. Marian'ın odasında bir lâmba yakılmıştı.

Marian kapıyı kapıyarak, dönerken inledi. Alice ona sarıldı. Effingham, gözleri kapalı, birbirine sokulmuş duran iki kadına baktı. Şaşkınlıktan donup kalmış, müthiş bir korku her yanını sarmıştı. Marian'ın mektupta söylediklerine hâlâ inanamıyordu. Alice usulca Marian'ı bıraktı.

«O ağıt yakan kim?»

«Gerald'ın annesi. O— ondan beri burada.»

«Neden daha önce haber vermedin bize?» diye Effingham sordu.

«Gün boyunca öyle çok şey oldu ki. Polis

geldi. Jamesie'nin hem polisi çağırmak, hem de Peter'a telefon etmek için Blackport'a gitmesi gerekti. Birinin de Hannah'ya bakması gerekti. Şimdi Denis yanında. Notu gönderecek birini bile bulamadım. Ah, Allahım!»

«Dur bakalım, sakın ol. Daha önce gelebildik, ama yağmur yüzünden iç taraftaki yoldan gelmek zorunda kaldık. Aşağı yol diz boyu çamur. Sizin yolun yarısı da yağmurdan sürüklenmiş. Çok zor geldik. Polis ne dedi?»

«Çok kötüydü. Kendi hallerinde insanlardı. Violet, kötü bir kaza olduğunu söyledi, onlar da aynını yazdılar.»

«Bizi kendi halimize bırakacaklardır. Bir daha gelmezler bile. Notunuzu alır almaz, yaktık tabii. Soruşturma olacak mıymış?»

«Gerek olmadığını söylediler. Cenaze için adam da geldi. Gerald'ı yağmur durmadan— gömmeyeceğimizi söyledi. O, Alice—»

Effingham cama gitti ve yağmurun derinliklerine baktı. Gri bir yağmur perdesi, onun arkasında gri bir yağmur perdesi daha vardı. Hiçbir şey görünmüyordu.

«New York'tan ne haber?»

«Peter uçakla geliyormuş. Bu gece ya da yarın burada olması gerek. Hava alanında karşılayacaklar.»

«Ya Hannah?»

«O zamandan beri tek bir kelime konuşmadı. Ben yanında oturdum biraz, sonra Denis, sonra da Violet oturdu. Sessiz sedasız oturuyor, düşünceli görünüyordu. Her zamanki gibi biraz öğle yemeği yedi, çay içti ama hiç konuşmadı. Po-

listen uzak tuttuk tabii. Violet, Gerald'ın tüfeğini temizlerken, vurulduğunu söyledi.»

«Acaba—» Effingham, uygun sözcükleri arıyordu. «Acaba aklını mı kaçırdı dersiniz?»

«Bilmiyorum. Şok geçirmiş durumda ama daha önce de böyle olmuştu ve üstesinden geldi. Şimdi eskisinden daha çok— aklını kaçırmış durumda değil.»

«Gidip onu göreyim mi?» diye sordu Effingham.

O sabah evden ayrılışından beri, Alice'le konuşuyordu. Konu Hannah, daha doğrusu, Effingham'dı. Baştan beri tüm olup biteni, Alice'e açıklamıştı. Şimdi anlıyor ve nasıl olduğunu görebiliyordu. Hannah onun ana-tanrıçası, Meryem-anası olmuştu. Hannah'nın suçu, kendi suçsuz çilesini çekerken, Effingham için kefaret etmesiydi. Bu, Effingham'ın annesinin kendi babasıyla ona ihanetiydi. Hannah, el koyulan, lekesiz, iffetli ana, etkilenmeyen etkileyiciydi. Annesinin cinsellik günahına bilinçsiz öfkesi nedeniyle, kadınlarla flörtümsü aşklar dışında, doyurucu ilişkiler kurmayı başaramadığını anlatmıştı. Sevdigi kadını önce annesiyle özdeşleştiriyor, sonra da ulaşılmaz ve kutsal yapıyordu.

Hannah, doğal olarak bu role kusursuzca uyuyordu. Ya da uymuştu. Ama artık olası değildi. Hannah'yı gerçek anlamda sevmemişti. Onun sevdiği, etkileyebildiği bir düşsel kahramandı. Dokunulmamış ve saf olduğu sürece tabii. Şimdi, duygu kulesinin yıkıldığı sırada, ne yapmak istediğini daha iyi anlıyordu. Aslında ilginç ve insanın merakını çeken bir olaydı. Yü-

reğini yokladığında Hannah'ya olan sevgisinin ansızın, bir düğme çevrilmişçesine yok olmuş olduğunu gördü. Bu, onun sorunlarını çözmemiştir tabii. Her zaman asıl zor olan, duyguların nedenini bulmaktır. Ne yaptığını tümüyle anlaması ve kendine maletmesi gerekiyordu. Bunu iyice öğrendiğinde, bu sinir bozucu durumdan çıkıp, gerçek anlamda sevebilecek denli özgür olabilirdi belki. Sonunda kendini anlamıştı ama, özgür oluncaya dek çözümü iyi bellemesi gerekiyordu. Alice ona yardım ederdi. Ezberini dinlerdi. Yeterince yinelediğinde, geçmiş ve şu anla birlikte, tümüyle Alice'in olurdu. Onun yanında, kendini evinde duyuyordu. Alice gerçeğin ta kendisiydi ve hep öyle olagelmışti. Alice, Effingham'ın kötü cinleri kovan duasını bir duysun yeterdi, her şey düzelirdi.

Alice kuşkulu bir yüzle dinledi onu, sonra ansızın, gözyaşlarına boğuldu ama Effingham saatlerce çılgın gibi konuşup durduğu sürece onun ellerini hiç bırakmadı. Birkaç kez, babasıyla konuşmasını önerdi ama Effingham karşı koydu. Daha Max'la karşılaşmaya hazır değildi. Büyüyü yeterince yinelememiştir. Max anlamazdı. Kendini daha güçlendirmesi, Alice'i daha inandırması gerekiyordu. Alice, gidip babasına öbür evde olanlardan söz etmişti, ama Max Effingham'ı çağırnamıştı. Böylece saatler geçti.

Marian'ın notu, Effingham'ın kendini incelemesine son vermişti. Olanları öğrendiğinde duyduğu ilk duygu, müthiş bir şokun ardısıra, öfkeyle karışık büyük bir suçluluk duygusuydu. Tam kendini kurtarmaya başladığı, durumunu

içtenlik ve mantıkla ortaya koyduğu sırada, nasıl böyle bir yanılsa itilirdi? Ondan sonra korkuyla karışık bir acıma duydu. Hannah ne yapmıştı? Şimdi ve geçmişte ne yapmıştı? Yeni suç, eskisine ışık tutuyor. Violet Evercreech'in **Katil Kadın** çığlığı kulaklarında çınliyordu. Önce bir acıma, sonra da bir korku duydu. Hannah'yı hiç anlıyamamış, o boyun eğmiş tavrının arkasındaki vahşeti hiç görememişti. Bunu biliyordu artık. Hannah onun için suçsuz biri, cellâda götürülen bir kuzuydu. Gene de neden? Effingham'ın nasıl Hannah yüzünden acı çekmesi için kendi nedenleri varsa, onun da Peter yüzünden acı çekmesi için nedenleri vardı. Kendi için psikolojik bir maskeli balo olmuşsa, Hannah için de pek öyle tinsel dünyayla ilintili bir şey olmamıştı. Halbuki, Effingham bu ışığın onun çevresinde yanmasını görmeyi çok severdi. Sonuç olarak tümüyle zorbalıktı. Bu yenisi ise, onun kişiliğinin daha önce farkına varamadığı vahşi bir yanıydı. Hannah'nın durumundaki değişiklik, onun özgürlüğünü etkilemeye başladığı gibi, kişiliğinin o sert yanını da serbest bırakmıştı. Şimdi de bir adam öldüğüne göre, tam eskisini kavramaya başladığı sırada, düşünülemediye kadar garip durumlar ortaya çıkmış olmalıydı. Hâlâ Riders'taki odasında duran Gerald'in giysilerine şaşkınlıkla ve tiksinererek baktı. Garip bir biçimde değişmiş gibiydiler. O zaman Max'la konuşmak istedi ama yaşlı adam onu görmek istemedi.

Effingham'a Hannah'yı görmek zorundaymış gibi geliyordu ama kendini daha buna hazır hissetmiyordu. Korku, suçluluk ve utanç du-

yuyordu. Olanlar, nedenini pek bilemiyordu ama, onun yanlışymış gibi geliyordu. Hannah'nın ona en çok gereksinmesi olduğu zaman, onu Alice için terketmişti. Daha doğrusu, daha önemli bir şey için terketmişti. Bu şimdi onun kaderiyle ilgili bir olgu olup çıkmıştı. Alice'in sevgisiyse, kaçıp kendini toplayabileceği bir yerdi. Gene de kaçınılmaz bir durumdu. Hannah'nın kaderi kötü bir sona ulaşmış ve Effingham'ı bir kenara fırlatıvermişti. Yararsız bir şey olarak temize çıkmıştı. Suçluluk duygusuna içerleme ve korku da karşıyordu. Hannah zehirli ya da radyoaktif bir şeymiş gibi geliyordu. Ne yaptığını düşününce tiksintiyle ürperdi. Olayın şokunu tüm bedeninde duyuyordu. Gerçekten onu görmeye hazır değildi daha.

«Bence onu görmene hiç gerek yok,» dedi Marian. «Seninle konuşmayacak. Hem bundan böyle artık üzülmemeli.» Sesi titredi.

«Zaten, Violet'la Jamesie kimsenin görmesine izin vermiyorlar. Peter gelinceye dek, yalnız Denis'le ben görebileceğiz. Birinden biri, hep ön odada. Dışarı bırakmıyorlar.»

«Yani iş, Violet'la Jamesie'ye kaldı?» dedi Alice.

«Birinin yapması gerek.» Kendini savunur gibi, sesi sert çıkmıştı.

«Denis'in tek söz etmeden Hannah'yla oturmaktan başka bir şeye aldıracağı yok. Durumla birinin ilgilenmesi gerekti. Ben tek başıma üstesinden gelemem. Violet işi ele aldı.»

«Jamesie— çok sarsıldı mı?»

«Evet, sanırım. Çok garip davrandı. Önce

sinir krizleri geçirdi ama sonra evde dört bir yana koşup, işleri halletmeye çalıştı.»

«İşleri halletmeye mi?»

«Evet. Mektuplar falan. Violet'le evi didik didik aradılar. Hizmetçilerden biri, Hannah'nın vasiyetnamesini aradıklarını söyledi.»

«Vasiyetname mi?» Effingham, kasvetli odadan ve arkasındaki evin sessizliğinden ürperdi. Hava kararmaya başlamıştı. Titredi.

«Evet. Peter gelmeden, Violet Hannah'nın vasiyetnamesini güvenli bir yere saklamak istiyor. Başka şeyler de var tabii. Saklamak ve yok etmek istedikleri şeyler... Jamesie bir sürü fotoğraf yaktı. Mektuplar ve o tür şeyleri yakıp duruyorlar. Dışarda yakamadılar, mutfak kazanında büyük bir ateş yaktılar. Girdiğinizde kokuyu almış olmalısınız.»

«Tahmin ederim.» Alice kuru bir sesle konuşuyordu.

«Peter gelmeden evin biraz süprülmeye ve parlatılmaya gereksinmesi var.»

«Peter, evet. Geldiğine inanamıyorum. Yarın bu saatlerde burada olacak.»

Sustular. Alice, lâmbayı biraz açtı. Yağmurun o tekdüze homurtusu sürüyordu. Uzaktan bir yerlerden ağıt sesi geliyordu. Effingham, zavallı Gerald diye düşündü. Sonra, ben de olabilirdim, dedi. Hannah'nın sessiz geçen yıllarının, bu duvarlar arasında bir şiddet biriktirdiğini ve bir gün gücünü kullanacağını kim bilebilirdi? Evden çıkıp gitmek için büyük bir istek duydu.

«Biz de bakalım Marian,» dedi Alice.

Marian ayağa kalktı. Lâmbanın ışığı, yüzünün yarısını aydınlattı. Elini ağzına kapattı. Dışarısı iyice karanlıktı artık.

«Çok korkuyorum. Kalırsanız çok sevinirim. Denis'le de pek konuşamadım ama o da Peter'in gelip, çılgınca dört bir yana saldıracağından korkuyor.»

«Ama bizim buradaki varlığımız, onu daha da öfkeliendirecektir.» Effingham, Peter'la aynı evde olma düşüncesinden dehşet duyuyordu.

«Bunu düşündüm. Burada olmazsanız, olacaklardan daha çok korkuyorum. Evi insanla doldurmak istiyorum. İlk yirmi dört saati kötü bir şey olmadan bir geçirsek...»

Effingham yeniden karşı koymaya çalıştı ama Alice'in sesi daha yüksekti.

«Effie, birimizin gidip babama kalacağımızı haber vermemiz gerek. Ben gideyim mi?»

«İyi olur.» Marian'ın tiz, sinirli sesi, çınladı.

«Gidip babanızı da getirseniz, Peter geldiğinde burada olurdu. O burada olursa, her şey yolunda gider.»

«Max'ı buraya getirmek mi?» Effingham yerinden sıçradı. Bu da başka bir kabalıktı. Olaya kendi bakış açısını saptamak, duygularını ayırmak ve kendi çözümünü kabataslak kararlaştırmak için zamana gereksinmesi vardı. Max'ın bu duruma böyle apar topar girmesini istemiyordu. Ayrıca, Hannah'nın kaderinde en küçük bir rolü olduğunu düşünmesini de istemiyordu. Bu, yalnız onu ilgilendirirdi. Yeterince acı çekmişti zaten.

«Hârika fikir,» dedi Alice.

«Ben gidip onu getiririm, Effie.»

«Ben de seninle geliyorum. İkna etmek gerekebilir. Zaten, giysi filân almam gerekiyor.» Bu karanlık evde tutsak Hannah'yla yaklaşan Peter'ı düşünerek kalamazdı.

«Öyleyse, bir an önce yola koyulalım. Yakında yollar geçilmez olur.»

«Evet, evet, gidin ve ne yapıp yapıp babanızı getirin. Bu lâmbayı alabilirsiniz. Zarar yok, bende mum var. Sizle aşağıya gelmiyorum, Hannah'nın yanına dönmeliyim. Ama n'olur çok çabuk gelin. Hep kulağım arabanın sesinde olacak. Çok çabuk dönün. Çok korkuyorum.»

Kapıyı açtı. Alice'in elindeki lâmba, kırmızı ilmeklere benzeyen kordonlarıyla, kadife perdeli koridoru aydınlattı. Ağıt sesi yükselmiş, daha düzensizleşmişti. Sonu yokmuş gibiydi. Aşağıdan yanık kâğıt kokusu geliyordu.

Marian bir anda korkuyla sıçrayarak uyan-
dı. Bacakları kaskatı kesilmişti. Oda zifiri karan-
lıktı, ama yatağın yanında biri vardı. Biliyordu.
Kımıldamaya ve konuşmaya çalıştı ama gırtlığı
kitlenmiş gibiydi. Soluğu tıkanarak geriledi.

Keskin bir sesle bir kibrit çakıldı ve yakının-
da Jamasie'nın yüzünü gördü.

Denis ciple hava alanına gideli birkaç saat
geçmiş olmalıydı.

«Geldi mi?»

«Şşş. Hayır, kimse gelmedi. Saat daha dört.»

Dört. Neden Alice'le Effingham, Max'la bir-
likte geri dönmemişlerdi? Hiç bırakmamalıydı
onları.

Marian, Hannah'nın odasının girişindeki di-
vanda uyuyordu. Hannah yatmak isteyince,
onunla kalmıştı. Hannah hâlâ konuşmuyordu.
ama akşamüstü kendi kendine bir şeyler mırıl-
danmaya başlamıştı. Marian bu mırıltıların ne
olduğunu çıkaramamıştı. Hannah'yı konuştur-
maya çalışmıştı. Yatmasına yardım etti ve ça-
bucak uykuya daldığını gördü. Gün boyunca acı
dolu ve düşünceli olan o güzel yüz, uyuyunca,
kırıksıkları düzelmiş, gençleşmiş, arınmış ve her
şeyi unutmuştu. Ola ki, Hannah da unutmuştu
ve bir daha anımsamıyacaktı. Yanına oturmuş,
ona bakarken, Marian'a, Peter'ı ve ona ne yap-
tığını unuttuğu gibi, Gerald'ı da unutmuş gibi

geldi. Evine dönen kocayı anımsayınca, Marian gene titredi. Arkasını dönünce, kapıda uzun boylu birinin durduğunu gördü.

Violet Evercreech'di. Odayı kilitlemeye gelmişti. Marian'a ya orada kalmasını, ya da dışarı çıkmasını söyledi. Ama sabaha dek, odayı kilitli tutacaktı. Marian, kilitli bir kapıyla Hannah'dan ayrılmak istemiyordu. Ama dışarı çıkmanın daha iyi olacağına karar verdi. Riders'tan gelecekleri bekliyordu. Hannah'yı uyur bırakarak, dışarı çıktı. Violet da odayı kilitleyip, uzaklaştı. Marian bir battaniye bularak, ön odadaki divana uzandı ve hemen uyudu.

«Mumu yak, işte burada.» Alçak sesle konuşuyordu. Gerçi Hannah'nın odası, oturma odasının arkasındaydı ama gene de onu uyandırmak istemiyordu. Hannah'nın bilincine kavuşacağından korkuyordu.

Jamesie, mumu yaktı ve yanındaki masanın üstüne koydu. Ona bakıyordu.

Marian, korktu ondan. Artık herkesten korkuyordu. Denis'den bile. O uzun susuşları, başka yerdeymiş gibi tavrı, korkutuyordu onu. Ruhu, bedeninden ayrılmış gibiydi. Birlikte otururlarken, elini tutup sıkıyor ama başının üstünden başka yerlere bakıyordu. Hannah'ya çok sakın davranıyor, çevresinde dönüp duruyordu. Hannah da hoşnut görünüyor, onunla olduğu zaman çevresiyle daha çok ilgileniyordu. Denis Hannah'ya hiç dokunmuyordu. Her ikisini de çeken ve koruyan bir hava var gibiydi. Denis ona, kötü ve kutsal bir kalıntıymış gibi bakıyordu. Marian'ın her eli değdiğinde, Hannah'nın teni, canı

çekiliyormuşçasına buz gibi geliyordu.

Denis, hava alanına kendisinin mi gitmesi, yoksa adamlarından birini mi göndermesi konusunda bir türlü karar verememişti. Jamesie, gitmek istememişti. Marian'la Violet de araba kullanmayı bilmiyorlardı. Denis, uzun süre, Marian'ın elini tutarak, yitik, çocuksu bir tavırla düşünmüş ama bu konuyu onunla tartışmamıştı. Sonunda gitmeye karar vermiş, o zifiri karanlığın ve yağmurun içine dalmış, arabanın stop lâmbaları az sonra görünmez olmuştu. Garajdan çıkar çıkmaz, cipin içi sıırılsıklam olmuştu. Marian yağmurluğuyla koşup, ön tarafta onunla bir süre oturmuştu. Ön taraftaki hafif ışık, Denis'in sular damlayan başını aydınlatıyordu. O daracık yerde beceriksizce, kucaklaştılar.

«Çok dikkatli ol. Blackport Yolu şimdi berbattır. İç taraftan gitsen, daha iyi olmaz mıydı?»

«Hayır. Kıyıdan giden yol, daha kestirmedir. Bir şey olmaz. Tanrı seni korusun. Ona iyi bak.»

Motoru çalıştırdı. Marian çıkınca, araba, karanlığın içinde yitip gitmişti. Yağmurla birlikte bir homurtu duyuluyordu. Deniz olmalıydı. Bir süre sundurmanın altında durup Humber'in yaklaşan farlarını düşlemiş, sonra artık sessizleşmiş olan oturma odasını geçerek, Hannah'nın yanına gitmişti.

«Ne var, Jamesie.» Marian ayağa kalktı. Giysileriyle yatmıştı. Oda çok soğuktu. Mumun alevi titreyip duruyordu. Hannah'nın kapısına baktı, kapalıydı.

Jamesie yanıtlamadı. Marian'ın yanına oturdu. Bir şey dinler gibiydi. Marian da dinledi. Ev-

de tam bir sessizlik vardı. Yağmurun her yandan, gürültüyle dama vurduğu, borulardan aktığı, teras ve bahçeyi dövdüğü, bitip tükenmeyen bir homurtu halinde duyuluyor, evin sessizliğini daha da yoğunlaştırıyordu. Marian yeniden oturarak, battaniyeyi dizlerine çekti. Saat dörttü.

Gerald'ın hayali ansızın önünde canlanıverdi. Dünün çılgın koşuşturması arasında, onu pek düşünememişti. Şimdi bu soğuk karanlıkta canlanıyor gibiydi. Aşağı götürdüklerini görmemişti, nerede olduğunu da annesinin ağıtından ve onu izleyen çılgınlardan anlıyordu. Onu orada, karanlıkta yatar düşündü. Yaşlı kadın başucundaydı. Yapayalnız, güçsüz ve hiçti. Gözlerinin yaşla dolduğunu duydu. Onun için ve kendi için acıma ve korku yaşları. Şimdi gecenin ortasında, ölüm çok önemli görünüyordu. İri yarı, sağlıklı ve güçlü bir adamın duygusuz, ağır bir yüke dönüşmesi.

Marian, bir an, sinirlerinin boşalacağını hissetti. Derin bir soluk alarak, battaniyeyi yakaladı ve kalın, tüylü kumaşını elinde duydu. Jamesie'ye korkusunu göstermemeliydi. Ne denli korktuğunu anlarsa, karşısındakinin korktuğunu hisseden yabanıl bir hayvan gibi, kendini kaybedebilirdi. Bu karanlıkta herkes tehlikeliydi. Marian tüm çevresinde evin yabanıllığını, en küçük bir zayıf nokta bulduğunda saldırmaya hazır beklediğini duyuyordu. Cesur olmalıydı yoksa o zayıf nokta olur, sele kapılıverirdi.

«Jamesie, lâmbayı yakamaz mısın? Çok karanlık.»

«Yağ bitti. Evde hiç yağ yok.»

«Neden gelip beni uyandırdın?» Uykudan uyanıklığa geçiş, onun için hep çok kötü olurdu. Uyumak en iyisiydi.

«Ben de seninle uyanık kalmak istiyorum.» Jamesie, yanına oturmuş, hâlâ ona bakıyordu. Ayaklarını kavuşturmuş, elleri ceplerindeydi. Ansızın Marian'a bir gardiyan gibi göründü. Ama o da yeni bir gardiyan değil miydi sanki? Ev, her zamankinden çok, bir hapishaneyi andırıyordu.

Jamesie bakıyordu. Loş ışıktaki gözleri daha koyu ve büyük görünüyordu. Mumun dalgalanan ışığı, yüzdeki çizgileri derinleştiriyor, harekete geçiriyor, garip ve korkunç biçimlere sokuyordu. Marian'a bir amacı varmış, bir şey yapacakmış, bir şeylerin sonuna gelmiş gibi geldi. Marian, geriledi. Gerald'la olan ilişkisini düşünmek istemiyordu. Onu tedirgin ediyordu ve şimdi gözlerini dikmiş, ona bakan Jamesie de tüm evin çılgınlığı toplanmıştı.

Jamesie gene bir şeyler dinliyordu. Hiç kılmıdamadan durmuş, onu da dinlemeye zorluyordu. Ama Marian yağmurun sonsuz vuruşundan başka ses duymuyordu. Karanlığın arasından yavaşça yaklaşan Peter'ı düşündü.

Jamesie kalktı. O soru dolu bakışları hâlâ Marian'ın üstündeydi. Hiç konuşmadığı halde, çok heyecanlı ya da korkmuş görünüyordu. Marian'ın yanından mumu alarak odanın ortasına yürüdü. Sonra yavaşça mumu yukarı kaldırarak ondan uzağa, bir yere baktı.

Marian önce bu töreni anlıyamadı. Soluğu tıkanarak onu izledi. Sonra odada küçük bir

ses duyarak, Jamesie'nin baktığı yere baktı. Hannah'nın kapısının tokmağı yavaşça dönüp, geri geldi, yeniden döndü, Hannah dışarı çıkmaya çalışıyordu.

Marian, saçlarının dimdik olduğunu duydu. Bu umutsuz, küçük harekette, gizli ve uğursuz bir şey vardı. Ansızın Hannah'yla yüksek sesle konuşmak gereğini duydu. İçindeki bu çılgınca paniği ancak öyle bastırabileceğini sanıyordu. Ama konuşamıyordu. Hannah şimdi o küçük çemberin içinde tutsaktı. Ola ki Peter da onu o odada sürekli kapalı tutacaktı. Kapının tokmağı gene döndü.

O koskocaman gece gibi gözleriyle ona bakan Jamesie'ye bir göz attı. Mumu aşağı indirmişti. Böyle, yüzü altın bir maske gibi duruyordu. Dudakları aralanmış, korkulu bir telâşla titriyerek ona bakıyordu. Marian fısıldar gibi,

«Anahtar sende mi? Yanına gidebilir miyim?»

Jamesie, elini dudaklarına götürdü. Marian'ı kolundan tutarak, yavaşça kaldırdı ve koridora çıkardı. Ön odanın kapısını kapadı ve mumu yere, aralarına koydu.

«Ne var? Jamesie, beni korkutuyorsun.»

Koridor, arkalarında, karanlık ve sessiz, uzuyordu. Şimdi Jamesie'nin yüzü görünmüyordu. Mumun ışığı, dizlerine sarılıp kayboluyor gibiydi. Jamesie hâlâ sımsıkı onun kolunu tutuyordu.

«Onu dışarı çıkarmalıyız.»

Marian duydu onu ama anlamadı.

«Yani içeri girmem gerektiğini mi söylemek istiyorsun? Anahtarın var mı?»

«Evet. Onu çıkarmamız gerek, diyorum.»

Marian sessiz dururken, sözcükler çevresinde genişleyerek evi yankılarla doldurdu. Sanki herkes uyanıktı ve mumun alevinin arkasında durmuş ne olacağını dinliyordu. Özgürlük ânı gelmiş miydi? Hannah dışarı çıkmak **istiyordu**. Bu, insana korku ve acı veriyordu. Marian fısıldıyarak,

«Jamesie, sen delisin. Nereye gidebilir? Ne yapabilir? Gece, bu yağmurda?»

Yanıt, çevrelerinde patladı. Marian, şimdi, Jamesie'ye dayanıyordu. Azarlanmış çocuklar gibi birbirlerine sokulmuşlardı. Jamesie gene,

«Dışarı çıkarmalıyız onu,» dedi. «Bu onun hakkı. Peter gelmeden bırakmalıyız.»

Marian bir acı duydu: Neden bu benim başıma gelsin? Sonra,

«Hayır, hayır. Yarın arabayla götürürüz onu.»

«Götüreceğiz mi? Nereye? Neden? Peter her an burada olabilir. Hayır, şimdi ve böyle olmalı. Yalnız, kapıyı açmamız yeter.»

«Hayır Jamesie, yapamam. Zaten, neden beni uyandırdın? Kapıyı kendin de açabilirdin.»

«Sana gereksinmem vardı. Korkma Marian. Böyle olmalı. Gel.»

Ön odanın kapısını açtı. Mumun alevi bir an titreyip, söndü. Karanlık odada, birbirlerine tutunarak, yanyana, kımıldamadan durdular. Marian soluk, gri bir ışık gördü. Sabah oluyordu. Yitik bir sesle,

«Hayır,» diye mırıldandı. Ama Jamesie, anahtarla uğraşıyordu. Büyülenmiş gibi cebinden çıkarıp, kilide sokup çevirişini izledi. Kapıyı arkasına dayıyarak, geri çekildi.

Marian, duvara yaslandı. Korkunç bir şeyler olacağını sezmişti. Jamesie tam karşısında, gözlerini kapının karanlık boşluğuna dikmiş, duruyordu. Işık, büyüyordu.

Birkaç dakika, hiç kımıldamadan durdular. Sonra içerden hafif bir ses geldi. Marian'ın, ağzı açıldı, soluk alamıyordu. Kapı biraz daha açıldı ve eşikte bir gölge belirdi.

Bir an duraladıktan sonra, hiç ses çıkarmadan, usulca ilerledi ve aralarından geçti. Yüzü pek görünmüyordu ama soğuk şafağın ilk ışıklarında biçimi çok belirgindi. Üstüne bir perdesü almıştı, ayakları çıplaktı. Koridorda kayboldu. Marian, karşısında duran Jamesie'nin dizleri üstüne çöktüğünü farketti. Pencereye giderken, Jamesie, boylu boyunca, yüzükoyun yere kapandı.

Gri ve boş teras, akan sularla parlıyordu. Yağmur biraz azalmıştı, bahçe duvarı ve kapısı görülebiliyordu. Bir an sonra Hannah terastaydı. Acele etmeden, kayar gibi merdivenleri indi, havuzları geçti, porsuk ağaçlarının arasında ki patikadan bir hayalet gibi yürüyerek, bahçe kapısından çıkıp, yağmurda yitti.

«İçeri getirin.»

Violet, camlı kapıları yavaşça açtı. Yükü terasa bırakmış olan adamlar yeniden kaldırarak, içeri sürüklemeye başladılar. Yağmur hâlâ yağıyordu.

Marian onları izledi. Dizlerinin bağı çözül-müştü, geçerken, camlı kapılara tutunuyordu. Oturma odasına geçerlerken, ne yapacağını bilemiyerek, arkalarında durdu. Orada, beyazlara sarılı öbür şekli gördü. Violet adamlara yolu gösterir, ne yapacaklarını söylerken, Marian onun yorgun, çekik gözleriyle, bir an, kapıyı kaparken, gözgöze geldi. Violet ona nefretten çok bir yabancıya bakar gibi baktı. Bu evde o artık tümüyle dışlanmıştı. Yavaşça merdivenlerden çıkmaya başladı.

Saat, dokuz olmalıydı. Ya da daha erken. Saatlerin hepsi durmuştu. Hannah, hemen bulunmuştu. Olayı bir balıkçı görmüş ve cesedi, yattığı yerde, kayaların arasında bulmuşlardı. İlk habercinin hemen ardından eve getirilmişti.

Hannah'nın penceresindeki dua ya da trans-tan sıyrılır sıyrılmaz, baktığında, Jamesie git-mişti. Odasına dönüp, yatmıştı. Karabasanlarla dolu, yarım yamalak bir uykuyla biraz kestirmişti. İkide birde korkuyla sıçrayıp çevreyi dinliyor ve düşünüyordu. Bir keresinde, Hannah'nın onu çağırdığını sanmış ve gelip gelmediğine

bakmak için odasına koşarken, koridorda vazgeçmişti. Orayı yeniden görmeye dayanamazdı. Merdiven başında, ansızın Gerald'la karşılaşacakmış gibi geldi ve koşa koşa odasına döndü. Sonra pencerede oturdu. Önce haberciyi, onun ardından da cenazeyi getirenleri gördü. Yola baktı. Cipi göreceğinden korkuyordu.

Giderek çoğalan gün ışığı, çok garip bir şeyi de beraberinde getirdi. Vâdinin, gri, bölük pörçük şekillerine bakarken, garip bir biçimde bütünleştiklerini farketti. Bir an, düş gördüğünü sandı. Hani şu, insanın her an uyanacakmış gibi olduğu kötü düşlerden biri. Dışardaki görüntü, şimdi bambaşka görünüyordu. Görüntünün tümüyle değişik olabileceği, evin başka odalarından birinde değil de, kendi odasında olduğundan hiç kuşkusuz kalmaması için, bir kaç kez, dönüp arkasına baktı. Evet, odada her şey aynıydı ve ortalık aydınlandıkça, vâdinin öbür ucunda, Riders'ın silueti belirginleşiyordu. Ama arada kalan bölge, tümüyle değişmişti. Ne olduğunu, ve Effingham'la öbürlerinin niçin gelmediklerini neden sonra kavrayabildi. Çok geniş bir alanı kaplayan, kahverengi, kabarmış bir sel vardı. Tam iki evin ortasında, güröldeyerek akıyordu. Bataklık, suyunu kusmuştu.

Köprü, kayıplara karışmıştı. Beyaz kulübe-ler de yarıya kadar suya gömülüydü. Dere, arasından aktığı, vâdinin tepesindeki dik yamaçlı yarığı ikiye bölmüştü. Bu, öylesine çabuk olmuştu ki, geriye eskisinden eser kalmamıştı. Daha aşağılarda yayılıyor, kaya parçalarının çevresinde kaymayıp köpükleniyor, dört bir yana uzanan

ince kollar oluşturuyordu. Tam ortada, hızlı ve büyük bir ırmağın çılğınlığıyla akıyordu. Vâdinin tabanında, deltadaki kahverengi, beyaz havuzcuklardan, yüzlerce metre genişliğinde bir göl oluşmuştu.

Dün gece, Effingham'la Alice, gider gitmez olmuş olmalıydı. Bu durumda da karşıya geçememişlerdi. Marian bu harabolmuş, değışmiş görüntüye önce şaşkınlıkla, sonra da onu büyüleyen bir ferahlıkla baktı. Kıyamet günü, kendi acısını bastırmıştı. Dürbününü, vâdiye ayarladı. Yamaçların etekleri, taşlar ve çalılarla kaplanmıştı. Selde sürüklenmiş ölü bir koyun gördü. Daha yukarda, süpürge otlarının arasında, soluk, yol yol incecik izler vardı. Sonradan bunların tepenin yamacındaki ölü somon balıkları olduğunu gördü. Gece, ırmak kimsenin geçemeyeceğı kadar korkunç olmalıydı.

Yağmur yavaş yavaş azalıyor, gök, görüntüye yeni ve daha keskin bir açıklık getiren kirli sarı bir ışıkla aydınlanıyordu. Marian, dürbünüyle Riders'a baktı ama hiç yaşam belirtisi görmedi. Çağıldayan suların tepesinde, kurtulmuş ve karaya oturmuş bir gemi gibi duruyordu. Kar-makarışık kafasında, yakaran sesiyle evi insanlarla doldurmak istediğinden bu yana, çok zaman geçmiş gibi geliyordu. Artık kalabalığa gerek yoktu. Bu, son oyundu.

Marian'ın, gece neler olup bittiğini enine boyuna düşünmeye daha cesareti yoktu. Bazen, bilinçsiz bir şey, bir düş gibi geliyor, uyku ile uyanıklık arasında belki de her şeyin, beyninin bir fantezisi olduğunu biliyordu. Jamesie bile bir dış

ögeydi. O, bu işten sorumlu tutulamazdı. O yüzden, onun davranışlarının Marian'a yansıdığı söylenemezdi. Asıl önemli olan kısmı yapan kendisiydi. Hannah için bu son şeyi yapmakla, yaşamını istediği biçime çevirme hakkını vermekle doğru olanı mı yapmıştı? Sonunda Hannah aynayı kırmak istediğinde, kapıdan çıkıp giderken, o anda bir gardiyan olması gerekmiyor muydu? Artık o eski özgürlük kavramı onun için bir anlam taşımıyordu. Onu etkileyen, Hannah'nın son tutsaklığındaki içler acısı görünümü, güvenirliliği, duygusuydu. Ama bu onun egemenliğinde, istediği gibi biçimlendirdiği bir tutsaklıktı. O dakikada Marian onun bekçisi olamazdı. Gözlerinin önüne, yere diz çökmüş Jamesie'nin önünden geçip gidişi geldi. Acaba Hannah doğru mu yapmıştı? Sözcüklerin anlamsız kaldığı bir durumdu. Ama başı soğuk pencerenin pervazına dayalı, inleyerek düşünürken, bir suç yüklendiğini ve bunun da ayrı bir hesabı olduğunu biliyordu.

Kimse onun yargıci olamazdı. Ama ona yardım edebilecek biri vardı. Denis. Çünkü o suçsuzdu ve Hannah'yı seviyordu. Yargıci olmasa bile, en azından gerekirse, cellâdı olabilirdi. Denis'le Peter birlikte geliyorlardı. Onunsa görevi, Hannah'yı korumaktı. Görevini en iyi biçimde yapmıştı. Şimdi Hannah'nın yerinde o ayakta duruyordu. Balta ola ki onun üstüne düşecekti. Bininci kez, dönüp yola baktı.

Uzaktan, bahçe kapısının yanından bir araba görüldü. Giderek, yaklaşıyordu. Cip değildi. Humber da değildi. Başka bir arabaydı. Marian

merakla ve korkuyla baktı. Bu, yeni biri miydi? Gaze'e dışardaki dünyadan gelen bir doktor ya da, her şeyi bir sonuca bağlayacak, bazı şeyleri saptayacak, açıklayacak ve cezalandıracak bir müfettiş miydi? Araba eve yaklaşarak, durdu. Kapı açıldı ve Denis çıktı. Yalnızdı.

Marian odadan dışarı fırladı. Topukları koridorda ve merdivenlerde yankılar yapıyordu. Ev, sanki bir sürü insan varmış gibi seslerle dolmuştu. Denis merdivenleri çıkarken ne çevrede ne de terasta kimsecikler görünmüyordu. Denis'in yüzünde garip bir boşluk vardı ve bitkindi. Onu görünce yüzünün çizgileri gevşedi ve kollarını açtı. Şimdi bildiği Denis'ti işte. Yenilenmiş, canlanmış. Marian inleyerek başını onun omuzuna dayadı. Denis olup biteni öğrenmemiştii daha.

Denis'in giysilerinin çamurlu, kumlu ve sırlı-sıklam olduğunu gördü. Onu biraz kendinden uzaklaştırarak, pencereden bakanlara filân aldırmadan, sordu.

«Peter nerede?»

Denis, Marian'ın kollarını sımsıkı tuttu. Düşmesini önlemek istiyor gibiydi. İki güreşçi gibi, birbirlerini tutarak, durdular.

«Peter mi? Duymadın mı?»

«Hayır---»

«Peter boğuldu.»

Marian merdivene yaslanarak onu kendine çekti. Arkada gök, çok açık kahverengiydi. Yağmur dinmişti. Zorlukla konuşabiliyordu.

«Boğulmuş mu? Nasıl?»

«Kıyı yolundan geri dönmemeliydim. Şeytan Yolu'nda müthiş bir sel vardı. Araba kontrolüm-

dan çıktı ve denize sürüklendi. Ben çabuk davranıp çıkabildim ama Peter çıkamadı.» Marian'ı hâlâ sımsıkı tutuyor, bazı şeyleri anımsamasını önlemek ister gibi, gözlerinin içine bakıyordu. Ekledi,

«Onu getiriyorlar.»

Yalda başka bir araba belirdi.

«Haydi içeri girelim de Hannah'ya haber verelim.»

Marian ansızın kolunu yakalayınca, durdu. Bir şeyler söylemeye çalışıyor ama sözcükleri bulamıyordu. Başını arkaya atarak, uzun, tiz bir çığlık attı. Ancak bundan sonradır ki konuşabildi. Çok alçak bir sesle,

«Çok geç. Hannah öldü,» dedi.

Denis bir an gözlerini kapadı. Sonra onu bırakarak, arkasını döndü. Elini uzatıp omuzunu okşayacağı sırada, ikinci bir arabanın yavaş yavaş yaklaştığını gördü. Sonunda Peter Crean-Smith, eve geliyordu.

YEDİNCİ BÖLÜM

33

Effingham, Hannah'yla Peter'in haberini, iç taraftaki köylerden birinde, yağmurun altında Humber'ı kullanırken, öğrendi. Max'la Alice de onunla birlikteydi. Çok dolambaçlı olan iç yolu yeğlemişlerdi. İki kez kaybolmuş, bir kez de sel, yollarını kesmişti. Carrie, iki hizmetçi, bir de uşak, Austin'le onları izliyorlardı. Ama sabaha karşı ve ortalık daha tam aydınlanmamış olduğundan, bir süre sonra Austin epey arkada kaldı. Kahvaltı etmek için bir handa durdukları sırada, olayı öğrendiler.

Humber, Gaze'e giden yolda görüldü. Derin yağmur çukurlarına bata çıka yaklaşıyordu. Aynı anda Peter Crean-Smith'i eve taşıyorlardı. Effingham, Alice'i Max'a yardım etmek için bırakmıştı. Terasa koştu ve orada durarak baktı. Kendini meraklı, aptal ve dışlanmış buluyordu. Olayın görünümü onu etkilemişti. Alayın peşine takıldı. Marian, holdeydi. Mendilini sımsıkı ağzına bastırmış, eliyle oturma odasını gösteriyordu. Denis, yüzü kollarının arasında merdivenlerde yatıyordu. Büyük bir yükseklikten düşmüş gibiydi. Effingham'a kimse aldırmadı. Ansızın bir yabancı oluvermişti. O da bir yabancı gibi, birini bulup, üzgünüm, çok üzgünüm demeyi istiyordu.

Alice'le Max yavaş yavaş kapıdan giriyorlardı. Onların arkasından da Austin geldi. Marian

onu iterek, yanından geçti ve en alt basamağa oturdu. Başını parmaklıklara dayıyarak alçak sesle ağlamaya başladı. Ov, ov diye garip sesler çıkararak ağlıyordu. Effingham baktı. Marian ya da Denis'le konuşulacak gibi değildi. Acıları hasta ediyordu onu. Öbürleri arkasına toplanmışlardı. Çabucak Denis'in bacakları üstünden atlayarak, yukarı, Hannah'nın odasına koştu.

İçeri daldı ve duraladı. Oda güneşli ve pırıl pırıldı. Olup bitenden hiç haberi yokmuşçasına, insanı karşılıyordu. Saatin neşeli tik takları duyuluyordu. Şöminenin ızgarasında ateşin son kalıntıları parlıyordu. Halıda, kapıya doğru, bir leke vardı ve masanın gözleri açılmış, kâğıtlar dört bir yana, yere saçılmıştı. Bunun dışında her şey aynıydı. Vazolardaki kurumuş otlar ve kamışlar, gene öyle katı ve hareketsizdiler. Peter'in fotoğrafı, masanın öbür başından, aynı açıdan bakıyordu. Havada, o iyi bildiği toprak ve viski kokusu vardı. Yok canım, tabii ki Hannah az sonra yandaki odadan gelecekti. Orada, tek başına dururken, merdivenlerde Alice'in ve Max'ın ayak seslerini duydu. Bir an, yaşlı adamın girmesine engel olmak için, kapıyı kapatıp arkasına dayanmak geldi içinden.

Effingham, kaskatı dikilerek, gözünü odanın köşesine dikti. Yerde bir şey vardı. Hannah'nın sarı ipek sabahlığı, dertop yerdeydi. Max ağır ağır onu geçti ve Hannah'nın iskemlesine oturdu. Effingham inleyerek bir tabureye çöktü. Yorgunluktan çıldıracak gibiydi. Max,

«Şu camları açar mısınız?» dedi. Her zaman ki otoritesiyle konuşmuştu. Ama çok yorgundu.

Çin biblolarına benzeyen iri başını yastıklara dayadı. Hannah'nın odasını kaplayan ölümün ta kendisiydi sanki.

Carrie de onlarla birlikte yukarı çıkmıştı. Hemen pencereye koştu. Oda dolu gibiydi.

«Haydi, toparlan Effie. Al, iç bunu.» Alice Hannah'nın sürahisinden viski koyuyordu. Effingham'ın eline tutuşturdu, o da içti. Tadı, Hannah idi. Gözleri kapanıyordu.

Taze, serin ve yağmurlu hava, kokuları dağıtarak, yerdeki kâğıtları uçurarak, otları ve kamışları karıştırarak, odanın içinde esti. Hizmetçilerden ikisi, kâğıtları toplayıp, gözlere dolduruyorlardı. Alice, Hannah'nın sabahlığını alarak bir askıya astı.

«Ne oluyor burada? Bu kalabalığın burada işi ne? Nasıl bu evde her yere girip çıkıp, emirler verirsiniz?» Violet Evercreech, kapıda durmuştu. Bir bastona dayanıyordu. Sesi tizdi ve öfkeden titriyordu. Jamesie, hemen arkasındaydı.

Alice, yanıtladı,

«Bağışla bizi, Violet. Ola ki bir yardımımız olur diye geldik. Haberi yolda duyduk.» Violet'a oturması için bir iskemle uzattı.

«Ve bu odaya gelip, içmeye başladınız. Hiç utanmanız yok mu sizin? Hayır, yardım edemezsiniz. Ben kendi ölümü gömerim.»

İskemleye oturmadı. Jamesie, yanına çekti ve oturdu. Dirseklerini dizlerine dayıyarak, yüzünü elleri içine aldı. Hizmetçiler ön odaya geçtiler.

Bir süre kimse konuşmadı. Sonra Violet, bastonunu yere vurarak,

«Gidebilirsiniz. Evimde pencereleri açmam için size gereksinmem yok.»

Max hafifçe başını Alice'e çevirdi. Alice, bacakları açık, arkasını şöminenin rafına dayamıştı.

«Bizi geri çevirme Violet. Bizim de burada olmaya hakkımız var.»

Violet hepsine teker teker kin dolu bakışlarla baktı.

«A, evet! Bu evin acılarıyla vampirler gibi yaşadınız. Şimdi de ölünün başında esnemeye geldiniz.»

«Violet, kızma. Babam yorgun. Biz—»

«Şimdi gideceksiniz. Bu esneyen kalabalığın tümü. Buranın sahibi benim.»

«Zaten, artık bunların, kimin olduğuna karar verilmesi gerekiyor.» Alice'in sesi hafifçe sertleşmişti.

«Bana. Hannah'nın ikinci derece akrabasıyım ve vasiyetname de yok.»

«Sanırım bir vasiyetname var.» Alice yere bakıyordu.

«Hannah, babam lehinde bir vasiyetname hazırlamıştı.»

Effingham gözlerini açarak başını kaldırdı. Az daha viskisini döküyordu. Jamesie yavaşça ayağa kalktı. Alice ayakkabılarına bakarak, ayaklarını yere sürdü.

Violet sonunda, fısıltıyı andırır bir sesle,

«Baban mı? Sana inanmıyorum.»

«Evet. Geçen Noel'de, kitaplarla filân geldiğimde, bir kopyasını da bana vermişti. O zaman babama söylememi istememişti. Ben, de ya-

kın zamana kadar hiç söz etmedim bundan. Ta ki artık söz etmenin zamanı geldiğine inanınca ya dek. Greytown'daki avukatta da başka bir kopyası var.»

Violet ona bakakaldı. Sonra gözleri bulutlandı.

«Ne kancıktı o. Tam bir kancık!»

Sözler odanın ortasında asılı kaldı ve çevresinde bir suskunluk oldu. Sonra Alice konuşmaya başladı.

«Doğal olarak, babamla ben, bunu kabul etmeyi—»

Jamesie gelerek, kardeşini kolundan yakaladı.

«Artık bizim birbirimize söyleyecek fazla bir şeyimiz yok. Vampir oyunu bitti. İçtiğimiz kan, döküldü artık. Şimdi biz gideceğiz ve bir daha adımızı bile duymayacaksınız. Evi de izlerimizden temizlersiniz. Hepsini size bırakıyoruz. Ölüleri de. Evi alabilir, cenazeyi yapabilir, evet onları gömebilir ve dökecek yaşınız varsa, ağlayabilirsiniz de. Onlar sizin artık, sizin malınız. Öldüklerine göre, sizindirler artık, yeraltı Tanrıları!»

Violet'ı kolundan çekti. Gözlerinde o garip bakışla Violet, ona yaslanarak dışarı çıktı. Alice,

«Ben de gidiyorum. Violet'ı üzmemeliydim.» Max başını sallayarak,

«Şimdi olmaz—» Carrie kapıyı dışardan kapadı. Effingham yerinden fırladı.

«Doğru mu bu?»

«Vasiyetname mi? Evet. Her şeyi babama bıraktı. Tabii biz—»

«Aman, sus Allahaşkına!» Effingham pencereye gitti. Bağırarak geliyordu içinden. Güneş, denizi kavuruyor, üstünde uzun, altın bir iz bırakıyordu. Gök, solgun ve bulutsuz bir maviydi. Harabolmuş bahçe, sâkindi. Hannah'nın mirasını düşünmemişti tabii. Aklından bile geçmemişti. Onun öleceğini de hiç düşünmemişti. Ama Max'ı mirasçısı yapması gülünç ve korkunç bir şey değil miydi? Max bunu hakedecek ne yapmıştı? Anlamsız, küçültücü bir şaka gibiydi. Korktuğu başına gelmiş, her şey başka **birinin** olmuştu. Çalışma masası, sabahlığı, viski sürahisi, kamışlar, Peter'ın fotoğrafı, her şey. Effingham ansızın imrendiğini farkettil. Yalnızca, küçük şeyler değil, eve, kırlıklara ve payına düşenlere. Hannah kendini bir eşya gibi vermişti. Delice, haince sunmuştu kendini. En önemlisi, ölmüydü. Kara bir numaraydı.

«Ne oldu, Effingham.» Max'ın sesi kızgın ve yorgundu.

Effingham, o benden tümüyle alındı diye düşündü. Max üstüne toprak serpecek, Max cenaze konuşması yapacak, Max tüm dünyaya onun nasıl biri olduğunu anlatacak.

Ansızın duyduğu üzüntüyle sordu.

«Acımasız, ondan da öte çılgın bir karar bu. Sen ne düşünüyorsun?» Violet'in sözlerini yineleyerek gibiydi. Max yavaşça yanıtladı.

«Romantik bir karar. Hannah da bizler gibiydi. Olmayanı, yok olanı severdi. Bu, bazan tehlikeli olabiliyor. Yalnız onun varolanı sevmeye cesareti yoktu. Olsaydı, belki de onun için iyi olurdu. Gördüğünü insanları sevmeyi bir türlü be-

ceremiyordu. Bunu yapamazdı. Aksi durumda, yaşamının sınırları onun için dayanılmaz olurdu. O da sevgi kavramını, yönetebileceği bir şeye çevirdi. Sonunda elinde, yok edici ve korkunç bir şey kaldı.»

Alice, kendi kendine konuşur gibi,

«Seni de varolan bir kişi olarak, sevebilirdi Baba. Beklediği sendin. Noel'de bunu çok hissetmiştim. Vasiyetnamenin de anlatmak istediği bu, değil mi?» Max yalnızca başını salladı.

Effingham, yaşlı adama, o kocaman, çukurlarla dolu maskeye, çökmüş ve sarsak bedene baktı.

«Demek ki Jamesie, haklıydı. Onun ölümünün sahibi sensin ve seni bekliyordu. SEN onun ölümüsün ve seni seviyordu.»

Sözleri ansızın, öfkeli bir çığlığa dönüşmüştü. Bu odadan çıkmalıydı. Bu küçük bir saten kutunun içine kapatılmış gibi gelen yerden ve bunun ortasında Max'ın çukura kaçmış bakışlarından uzaklaşmalıydı. Kör gibi kapının tokmağını arandı. Ön odada usul usul konuşmakta olan hizmetçiler, o geçerken, sustular. Koşarak indi merdivenlerden. Köşeye sıkıştırılmış, bıkmış usanmış ve gözdağı verilmiş gibi geliyordu. Violet'la Jamesie gibi ona da yol gösterilmişti. Acımasız bir arınma töreninin yolu üstündeydi, onlar da onu temizleyivermişlerdi. Bu denli basitti. Holde durdu. Camlı kapının yanında yerde yanyana oturan, Marian'la Denis, geçmesi için, yana çekildiler. Marian, başını Denis'in omuzuna dayamıştı. İkisinin de gözleri kapalıydı. Gereksiz, anlamsız ve satılığa çıkarılmış heykeller

gibi bir görünümüleri vardı. Küçümseyerek baktı onlara. Onlar da temizlenmeliydi. Oturma odasının kapısına yaklaştı.

Güneş, pırıl pırıl terasa vuruyor, hafif bir buğu çıkarıyordu. Dışarda, doğa bitip tükenmiş de dinleniyormuş gibi tam bir suskunluk vardı. Hannah'nın ölümünü daha tam kavramış değildi. Onu yitmiş, karanlıklara karışmış, mahvolmuş, bin parçaya ayrılmış, Max'ın kafasında küçük bir kavrama dönüşmüş olarak düşünüyor-du ama ölmüş olarak düşünemiyordu. Bir peçenin arkasında ondan saklanmış gibiydi. Onun ölümünü bir hakaret, kendini zorla kabul ettiren haksız bir oyunun ona düşen sahnesi gibi görmeye hazırды. Şimdi önünde ansızın beliren boşlukta, yokluk denen gizin onu bir bulut gibi sardığını duyuyordu. Oturma odasının kapısını açtı.

Dantel perdeler çekilmişti ve odada sarımsı bir ışık vardı. Effingham, belli belirsiz, çocukluğunda bir yaz, yattığı bir hasta odasını anımsar gibi oldu. Gün doğuşunun o her şeyi keskinleştiren ışığında, Blake'in resimlerindeki gibi, boylu boyunca uzanmış üç şekil gördü. Üstlerine örtülmüş beyaz çarşafların katları yerlere sürünüyor-du. Şimdiden üç cenaze anıtı gibiydiler. Effingham hiç kımıldamadan durdu. Birbirine dolanmış bu üç yazgı, şimdi birlikte uyuyorlardı. Şimdi, öylece, oldukları gibi, çaresiz, dünyada ya da cennetteki yargıları ile karşı karşıyaydılar.

Odada hafif bir hareket oldu. Effingham, sıçırarak, döndü. Gölgelelerin arasında, beyaz şekillerden birinin yanına çektiği alçak bir iskemlede, sırtını kamburlaştırmış oturan ufak tefek

yaşlı bir kadın gördü ve yüzünün solgun yuvarlaklığını farketti. Effingham'ın varlığından habersiz gibiydi. Orada, ölümün kaba ve gülünç, küçük bir imgesi gibi oturuyordu. Varlığı bu görüntüye kişisellik kazandırıyor ve gerçekliğini çok daha korkunç vurguluyordu. En yakınındaki kefenlenmiş bedene baktı. Uzun ve iri yapılıydı. Eğer o Gerald'sa, bu Peter olmalıydı. Ve şu, en uzaktaki de o'ydu. Yüzü olmayan bu suskun çok suskun şekle baktı ama ayakları daha yakına götürmedi. Bu, onun ölüsüydü işte. Yaşam boyunca aşmaya çok çalıştığı, incelediği, kendini hazırladığı ve sevdiği ölüm. Kazanmıştı. Ölüm ve o, tek bir noktada birbirlerine yaklaşmışlardı. Bunun bir zafer mi, yenilgi mi olduğunu kim saptayabilirdi? Son kez, onu, herşeyden gizleyen bu peçeyle görmüştü. Sonunda çok özel bir şey yakalayabilmişti işte.

Çok büyük bir üzüntü değil de, daha çok korkulu bir huşu duydu. Bakışlarını en yakındaki şekle çevirdi. O an, ansızın geliveren bir ürperti gibi, uğursuz bir merak duydu. Peter kayadan düştüğünde, gerçekten ne olmuştu? Nasıl sakatlanmıştı? Effingham'ın soluğu sıklaştı. Odada deniz suyunun kokusu vardı ve ayaklarının altındaki halının rengi koyulaşmıştı ve ıslaktı. Elinde bir karıncalanma duydu. Çarşafı sıyrıp, altında neyin yattığını görmek istiyordu. Ama yapamadı. Biçimi bozulmuş korkunç bir yüz görmemek için değil. Ola ki orada, çirkin bir maske gibi kendi çizgilerinin bir benzerinin yattığını görür korkusuyla...

Marian, Geoffrey'den gelen mektubu açmadan cebine attı. Pencereye giderek, ne zamandan beri uyumakta olduğunu düşündü. Saat kaçtı acaba?

Göge bakılırsa, öğleden sonra geç saatler olmalıydı. Rüzgâr gene başlamıştı ve denizden doğru, kocaman mor bir bulut dağı giderek büyüyordu. Max, Effingham ve Alice, geldiklerinden kısa bir süre sonra, o sabah Riders'a dönmüşlerdi. Violet'la Jamesie de Morris'e binip gitmişlerdi. Bir süre için mi gitmişlerdi, yoksa burayı tümüyle mi terketmişlerdi, belli değildi. Denis, odasına uyumaya çıkmış ve Marian'ın onunla kalmasını istememişti... O da yukarıya çıkıp, kendini uykunun koyu karanlığına bıraktı.

Uyanışı çok kötü oldu. Kızılâşan, gergin bir akşamüstüne ve rüzgârın sesine uyandı. Kalktı ve Geoffrey'nin mektubunu gördü. Hizmetçinin biri kimbilir ne zaman bırakmış olmalıydı. Yüzünü yıkadı. Ağlamaktan şişmiş, benek benekti. Odasının kapısını açtı ve ev, ansızın boşmuş gibi geldi. Uzaktan gelen mırıltılar, gıcırtilar duyuluyordu ama insan sesine benzer bir şey yoktu. Onu bırakıp gitmişler gibi geldi. Öylece, donup kalmış, bir süre çevreyi dinledi.

Sonunda kendini zorlayarak, yavaşça merdivenlerden inmeye başladı. Evi boş bulacağından, ondan da öte, kapalı kapıların ardında kar-

şılaşacağı şeylerden korkuyordu. Holde durarak, kendini kapıdan dışarı atıp, koşarak kaçmak isteğini bastırmaya çalıştı. Oturma odasındaki o şey'lerin varlığını duyuyordu. Kendini evin içlerine girmeye zorlayarak, geri döndü. Denis'i bulmalıydı.

Hem ona gereksinme duyuyor, hem de ondan korkuyordu. Marian davranışlarıyla, Denis'den, Denis de kendi acısıyla Marian'dan ayrılmıştı. Bir an için bile tanıyamamıştı onu. Denis onun için, başıboş bırakılmış, bilmediği bir hayvan kadar yabanıldı. Aklından geçenleri bilemiyor, davranışlarını kestiremiyordu. Ama ona gereksinmesi olduğundan korkuyordu. Olanlar için bir açıklama yapmasını bekliyordu. Bir ip ucu, bir yargılama gerekliydi. Marian'ı ölümlerden korurdu o.

Usulca odasının kapısını vurdu. Hiç ses çıkmadı. Yavaşça açtı. Yüreği delice çarpıyordu. Odada kimse yoktu. Yatak karınakarışık. Çekmeceler açılmış, öteberi, yerlere saçılmıştı. Marian geri çekildi. Sonra mutfığa koştu. Ortadaki büyük masa temizlenmiş ve ovulmuştu, çevrede kimsecikler yoktu. Bu suskunlukta, saatin tiktakları duyuluyordu. Marian önce yavaşça «Denis,» dedi, sonra gözyaşları ve korkuyla haykırdı. Yanıt yoktu.

Arkasında ne olduğunu görmek için adım adım pencereye yaklaştı. Evin içindeki o gözetleyen şeyden kaçarcasına... Umutsuzluk içinde, bahçeye baktı. Orada, hareket eden bir şey vardı. Açık seçik görülüyordu. Balık havuzlarının yanında, ayakta duran Denis'di. Suyu bakıyordu.

Marian yeni bir korku duydu. Sonra koşarak o bomboş mutfaktan ve yankılanan, nemli taş odalar lâbirentinden geçerek, kaygan terasa fırladı. Az kalsın düşüyordu. Yavaşladı.

«Denis!» Yalnızca, ona ne olduğu önemliydi şimdi. Yalnız o, Marian'ı içerdeki ölülerden kurtarabilirdi.

Denis başını kaldırarak, ona doğru o anlaşılmaz, yabancı bakışıyla baktı.

«Merhaba, Marian. Daha iyi misin?»

«Uyandığımda çok korktum. Gittiğini sandım. Ah, Denis n'olur, içeri gel ve konuş benimle. Benimle konuşmalısın.»

Kaşlarını çatarak, gözlerini ona dikti. Küçük, yabancı bir adam, saçları darmadağın, çömelmiş, rüzgâr estikçe, paltosunun içinde titriyordu. Gene başını çevirerek, havuzun koyu kahverengi, kırışan yüzeyine baktı. Susuyordu.

«Lütfen,» dedi Marian. Bir adım atarak, koluna dokunmak için elini uzattı. Denis gerileyerek,

«Bunu yapma,» dedi ve arkasını dönerek havuzun yanına diz çöktü.

Marian, çömelmiş duran adama baktı. Sonra yanında derli toplu küçük bir valiz, az ötede de ağzı açık, çadır bezinden bir torba vardı. İçinden, su dolu plâstik bir çanta görünüyordu. Denis'in elinde küçük bir balık ağı vardı.

«Balıkları yakalıyorsun. O, Denis—» Gözlerine yaş dolduğunu duydu ama artık ağlamaya gücü yoktu. Yanına diz çöktü.

«Balıkları niye yakalıyorsun?»

Denis sâkin bir sesle konuşuyor, vurguları

yüzünden konuşması gösterişli ve umursamaz gibi geliyordu.

«Eski dostlardan bazılarını da yanıma almayaya karar verdim.»

«Gi-gidiyor musun?»

«Evet.»

«Ne zaman, nereye—?»

«Şimdi. Nereye olduğunu bilmiyorum. Neden burada kalayım? Ama üzülme şimdi, bak—»

«Denis,» Sâkin olmak için büyük bir güç harcıyordu.

«Gidip, beni burada bırakamazsın. Az daha kal, birlikte gideriz. Ya da eğer kalmayacaksan, ben de eşyalarımı toplayıp seninle geleyim.»

Diz çökmüş, duruyorlardı. Denis şefkatle baktı ona. Marian onun başının üstünden mor bulutların geçtiğini gördü.

«Hayır. Bizim birbirimizle ne işimiz var Marian? Birbirimize yabancı iki insanız. Konuşabildik ve birbirimizi anlar gibi olduk. Ama burada. Ne var ki, gene de büyü bozuldu, ve giz dağıldı. Beni zorlamana izin vermemeliydim. Bu tür şeylerden yalnız kötülük çıkar. Aslında birbirimizi gerçekten sevmedik. Sevemezdik. Şimdi bunu biliyorsun, değil mi?»

Marian ona baktı sonra bakışlarını suya çevirdi. Doğruydı. Bu perinin kendinin olmasını istemişti. Ama birbirleri konusunda hiçbir şey bilmiyorlardı. Marian hiç farkına varmadan onun ruhunun bir yanını kirletmişti. Aynı uzak adalara taşınan mikroplar gibi o da bu hastalığı gittiği yere götürecekti. Marian, usul usul ağlamaya başladı. Gözyaşları arasında,

«Pembe Burun'u götürüyor musun?» diye sordu.

Denis yanıtlamadan duraladı. Marian'ın onun sözlerini kabul ettiğini anlamıştı.

«Evet. Ama daha yakalayamadım. Çok çeviktir. Bak, gidiyor.»

Denis gene ağı aldı. Parlak kırmızı balık, bir an su zambaklarının arasındaki gölgelerde parladı, sonra koyu renk bir ot kümesinin ardından gözden kayboldu. Denis, ağı yavaşça suya daldırdı. Balık, havuzun ucunda yeniden ortaya çıktı, bir çember çizerek ağa yaklaşmaya başladı. Çabuk bir el hareketiyle, Denis onu yakaladığı gibi ağın içinde havaya kaldırdı. Pembe Burun ıslak, pırıl pırıl debelenip duruyordu. Sonra bir «plop» sesiyle plastik çantanın içine düştü.

«Ne yapacaksın onları? Nereye gideceğini bilmediğini söyledin.»

«Önce bataklığı aşacağım. Orada bir yerde çingenelerin olduğunu biliyorum. Onlar bana bir at verirler. Sonra bir süre önce çalıştığım bir eve gideceğim. O evde belki biraz kalırım, belki de yola devam ederim. Bir havuzları var, balıkları oraya bırakabilirim. Balıklar severler orayı. Ama belki onları da gittiğim yere götürürüm. İşte böyle.» Özür diler gibi konuşuyordu.

«Burada bırakırsam turnalar yer onları. Kışın havuzların üstündeki ağlar paralanıyor. Kimse de onarmaz onları. Turnalar da balıkları yer.»

Marian, gözyaşları arasından, havuzda kalan balıkların altın renklerini izledi.

«Ama Denis, beni böyle bırakamazsın. Benimle konuşmalısın. Beni suçlamadığını söyleme-

lisin. Yapılacakların en iyisi olduğunu söylemelisin.»

«Yapılacak şeylerin en iyisi değildi ama seni suçlamıyorum tabii.»

«Gördün mü işte. Bu denli kötü olmadığını biliyordum. Peter'in boğulacağını nerden bilebilirdim. Onu bırakmam gerekiyordu. En sonunda kendi olmasına izin vermeliydim. Peter gelinceye dek onu kapalı tutmak, tümüyle mahvetmek olurdu. Tutsak birine bekçilik etmek öyle korkunç ki—» Konuşurken bunları kendi kendine daha çok yineleyeceğini biliyordu. Ama yüksek sesle, başka birine bir daha hiç söyleyemeyebilirdi. Sert taşın üstünde diz çökmüş iki tövbekâr gibi oturuyorlardı. Umutsuzlukla ona dönerek,

«Denis, beni böyle bırakamazsın. Bana yardım etmelisin, beni iyileştirmen gerek. Umudumu yitirmemeliydim. Öldürdüm onu—» Denis başını salladı.

«Onu hepimiz öldürdük. En çok da ben.»

«Hayır, hayır. En az sen.»

«Bir an bile yalnız bırakmamalıyım.»

Marian inledi. Sözcükler suçluyordu onu.

«Bilemezdin ki—»

«Bilmeliydim. Bunu göz önünde tutmalıyım. Öyle de yaptım ama yalnız sevmedim, aynı zamanda nefret de ettim. Ve nefret, sevgiyi yozlaştırır. İşte bu nedenle olmam gereken zamanda orada değildim.»

«Anlamıyorum. Kimden nefret ettin? Ve neden bu, seni uzaklaştırdı?»

«Peter.»

«Marian ona bakarken, o da gözlerini ona

dikti. Mavi gözlerinin tüm yalnızlığı, hüznüyle bakıyordu. Biraz da acımasız ve delice.

«Anlamıyorum—»

«Şeytan Yolu'nun orada, deniz kıyısında ne oldu sanıyorsun?»

«Bilmiyorum. Sanırım su—» Sustu. Yüzü alev alevdi.

«Yani sen—»

«Evet. Duvar çökmüştü. Yoldan geçerken gördüm. Arabayı dosdoğru denize sürdüm. Orada kendimi dışarı attım. Bunu beklemiyordu ama gene de çıkmayı başardı. Ben de denize atlayıp, onu yeniden arabanın içine ittim. Suyun basıncı yüzünden kapıyı açamadı ve araba battı.»

O konuşmaya başladığında, Marian elleriyle yüzünü kapamıştı. Parmaklarını aralayarak eve baktı. Parlak güneş boş pencerelere vuruyordu. Tüm ev, parıltılar içindeydi. Yakında, bu söylenenleri duyacak kimse yoktu.

Denis ayağa kalktı. Elini uzatıp, Marian'ın kalkmasına yardım etti. Kolu, demir gibi kaskatıydı. Marian'ın gözlerinin önünde, denize yuvarlanan araba ve dışarı çıkmaya çalışan korku içinde bir adam belirdi.

«Bu denli nefret etmen, —şey yüzünden mi—?»

«Daha önce gördüklerim yüzünden. Hannah için çok korkuyordum. Gördün ya, seni iyileştirdim, işte.»

Ona dokunmak için döndü. Söylediklerinden sonra, uzak duruyormuş gibi görünmek istemiyordu Ama Denis, garip garip baktı ona.

«Yalnız sevmeli, hiç nefret etmemeliydim. Onun yanında kalmalı, yanibaşında onunla birlikte acı çekmeli, o olmalıydım. Başka yol yoktur. Bunu daha önce de biliyordum. Ama onun davranışlarının getirdiği kıskançlığın, beni çılgına çevirmesine izin verdim ve ona sadakatsizlik ettim. Bu da beni deliye döndürdü. En suçlu benim. Suç, benim oldu. Bu nedenle tek başıma uzaklara gitmem gerek.»

«Bu beni— özgür bırakıyor mu, peki?»

Marian'a üzüntüyle baktı. Hiç yanıtlamadan, valizini ve dikkatle yerdeki plâstik çantayı aldı.

Marian ona bakarak, yumuşak bir sesle,

«Evet. İşte şimdi, sen Hannah oluyorsun.»
Bir an duraladıktan sonra yaklaşarak, paltosunun omuzundan öptü.

«Allahısmarladık.» Marian'ın yanağına dokundu ve dönerek, uzaklaştı.

Duyabileceği en ağır duyguyla Marian, onun bahçeyi geçip, kapıdan çıkışını izledi. Kapı arkasından şangırdayarak, kapandı. Güneş iyice altın rengine dönüşmüş, ötelerdeki yamaçları da safran sarısına boyamış, pırıl pırıl parlatıyordu.

Az önce, Denis'in söylediklerinden serseme dönmüştü. Gene de, duyduğu o yoğun terkedilmişlik duygusu, bir tür boyun eğiştten başka bir şey olamazdı. Yaşamı boyunca, şu ya da bu biçimde hep bu öykü yinelenmişti. Denis'in sözleriyle, her şeyin yeniden başladığı gibi kötü bir duygu vardı içinde. Tüm o tantana: O çılgınlık, tutsak evi, suç. Tümünü de hâlâ vardı. Denis, kendininkileri götürmüştü. İçindeki o koca yarayı taşıyıp gitmişti. Ola ki, onun için, başkaları için

her şeyi sonuçlandırıyordu.

Uzulca, havuzun kıyısından çekildi. Ağlardan biri yerinde değildi, ayağıyla iterek, yerine getirdi. Hiç kuşkusuz, şimdi olmasa bile, daha sonra turnalar, balıkları yiyeceklerdi. Yavaş yavaş, gerisin geri terasa yürüdü.

Altın sarısı yamaçta, bataklığa giden patikayı tırmanan küçük bir şekil belirdi. Marian onun uzaklaşmasını izledi. Hiç anlamadan bir süre yaşadığı bambaşka bir yaşamın son görüntüsüydü. Tırmanan şekle bakarken, oralara ulaşmaya çalışarak, son bir güçle düşündü. Denis orada tek başına, balıkları elinde gidiyor ve ne yaptığını çok iyi biliyor. Onda perilerin kanı olduğu söylentisini anımsadı. Marian, yaşadığı dünyanın iyi mi kötü mü, salt acı çekilecek bir yer mi olduğunu, yoksa şeytanın kuklaları olup, acımasız bir karabasan mı yaşadıklarını bilemiyordu.

«A, Marian, işte burdasın!»

Döndü. Alice, yanında duruyordu. Tadg'ı kayışından tutmuştu.

«Herkes buharlaşıp, havaya karıştı sandım. Denis nerede?»

Marian, Alice'e baktı. Sevgili, nesnel, gerçek, sıradan Alice: İyi Alice. Kollarını onun boynuna doladı.

«Marian'cığım,» dedi Alice. Bir yandan Tadg'ın kayışını idare etmeye çalışıyordu.

«İyi misin? Riders'a gelmelisin. Şimdi hemen götüreceğim seni buradan.»

«Çok iyisin,» diyerek Marian kollarını onun boynundan çözdü.

«Ama hayır. Eşyalarımı toplamam gerek. Artık burada işim bitti.»

«Denis nerede?»

«Gitti.»

«Gitti mi?»

«Evet. Bataklığa gitti, çingenelere gitti, gitti.»

Alice'in yüzü sertleşti. Konuşmaya başladığında sesi biraz titriyordu.

«Anlıyorum. Gitmesi gerekeceğini biliyordum. Tadg'ı ona verecektim.»

«Çabuk ol öyleyse, daha çok uzaklaşmış değil. Bak, bak, tepenin yamacında. Görüyor musun? Bıraksak, Tadg arkasından gider mi acaba?»

Güneşli bahçeden, kapıya koştular. Uzun gölgeleri önlerinde uçuşuyordu. Yamaçtaki şekil çok belirgindi.

Alice, kayışı çözdü ve durmuş dikkatle bekleyen köpeğin kulağına «Denis, Denis, Denis,» diye fısıldayarak, yamaçtaki şekli gösterdi. Tadg duraladı: Alice'e baktı, çevresine bakındı, toprağı kokladı ve yavaşça yola koyuldu. Yolda bir an durup, arkasına baktı sonra koşmaya başladı ve bir çukurun içinde gözden kayboldu. Az sonra, altın bir köpeğin, koşarak yamacı tırmandığını ve ikisinin de, ufuk çizgisine yakın, safran rengi sislerin arasında yitip gittiğini gördüler.

Alice'le Marian yavaş yavaş eve doğru yürümeye başladılar. Marian ellerini cebine soktu. Bir mendil aranırken, Geoffrey'nin mektubu geçti eline. Çıkarıp açtı. Alice,

«Üst yol, şimdi az çok düzelmiştir. Riders'a yarın saatte gidilir. Yaşlı Mrs. Scottow için ku-

lübeyi hazırlayabilseydim, daha erken gelecektim. Biliyorsun, onunki, sele kapıldı. Carrie'yi de aldım yanıma. Şimdi bize çay yapar. Sana da kirazlı pasta getirdim. Mektupta kötü bir haber mi var?»

«Hayır, hayır. İyi haber. Bir arkadaşım evleniyormuş. Benim bir okul arkadaşım la. İspanya'daydılar ve—»

«İyi numara,» dedi Alice. Yüzü gözyaşlarıyla ıslanmıştı.

Konuşmadan, Marian ona mendilini verdi. Evet, şimdi herşeye, o gerçek dünyaya gerisin geriye dönecek ve Geoffrey'nin düğününde dans edecekti.

Effingham, paltosuna biraz daha sarınarak, bekleme salonuna girdi. Trenin gelmesine daha vardı. Karanlık salonda küçük bir ateş yanıyordu. Bulutlarla kaplı, gri bir akşamüstüydü ve havada kış belirtileri vardı.

Effingham, Riders'ı iki gün önce terketmişti. Cenazeden sonra, oraya dönemeyeceğini hissetmiş ve tek başına kalabilmek için, Blackport'taki küçük balıkçı otele gitmişti. Tatil havası yaşıyan, ilginç ve hoş olmayan bir araydı. Balıkçı teknelerini seyrederek, rıhtımda dolaşmış, barda saatlerce oturup düşünmüştü. İyi bir yemek yemişti. Kendini daha iyi hissediyordu. Bu gün, taksi onu geri getirmişti. Blackport'tan gelen küçük tren yolu, hava alanına bağlıydı. O yüzden Gaze'le Riders arasındaki yoldan geçerek, kuzeydeki istasyona dönmüştü. Gri ama açık yağmurlu havada, her iki eve de son kez bakmanın getirdiği duyguya katlandı. Karşılıklı iki canavar gibi parlıyorlardı ama geçip gitmesine izin verdiler.

Effingham'ın Riders'tan ayrılışı acele ve anlamsız olmuştu. Daha önce 'Alice'i bir sürü şeyler geveleyerek, hazırlamaya çalışmıştı. Cenazenin ağır yürüyen işlerinden sonra, o aptal, sarsak kortejin, dar, çamurlu yollardan geçerek küçük kiliseye gitmesine gelmişti. O iş biter bitmez Effingham, çılgınca rahatlayarak, deli gibi giy-

silerini bavullara tıkmıştı. Onlar sağlama alınıp, ıslak toprağa iyice saklanmadan, ne düşünebiliyor, ne duyabiliyordu. Parmağını bile oynatamıyordu. Şimdiyse, yaşama iradesi, iki katıyla geri dönmüş gibiydi. Yaşama sevinci, amaç, eylem tümü de birikmişti.

Bir önceki akşam, Alice'le konuşmuştu. Garip ve etkileyici bir konuşmaydı. Paltolarına ve battaniyelere sarılı, terasta oturmuşlar, akşam yemeğinden önce viski içerek, Gaze'in sönükleşen görüntüsüne ve kara kayalıklara bakmışlardı. Bu arada her biri, kendi başına içten içe bir konuşma sürdürmüştü. Effingham'ın amacı, Alice'den olabildiğince iyilikle ve kesinlikle kopmaktı. Alice'in amacı da, Effingham'ı olabildiğince, sorun çıkmadan ve gözyaşı dökülmeden gönderebilmektir. Birlikte, ağır bir yükü dikkatle yere bırakırmış gibi, bu işi hallettiler.

Alice, seni sevgi olarak, yanlış bir yere koymuşum, demişti. Onsekizindeyken seni deli gibi sevdim. Sana olan sevgim galiba hiç büyümedi. Çok acı çektiğim zamanları anımsıyorum. Daha sonra bu, geçti. Olan ki Hannah'yla ilintili bir şeydi. Sen onu sevmeye başlar başlamaz, ben bir tür gözlemci oluverdim. Çiğnenip geçilmiş, cömert kadın rolündeydim. Senin sevgin de umutsuz olduğu sürece, dayanabileceğim bir yapı ve öykü vardı. Böylece, seni sevmekten cayarak, kendimi avuttum. Sonra Denis, vardı. Eğer, ona bir hizmetçi olarak bakmasaydım, bana çok acı verebilirdi. Bu da benim gözümü açardı. Gerçek bir acı, demek istiyorum. Ama öyle olmadı. Neyse, Hannah, benim için birer düş olan bir kaç yıl daha

seni burada tuttu ama şimdi o da gitti ve seni özgür bıraktı. Bir an bana yaklaştıysa olmanı hep minnetle anacağım. Buna, onsekiz yaşında ve seni çok seven genç bir kıza verilmiş bir armağan diyelim.

Effingham da, bu serüven benim için sona erdi ve sen de onun bir parçası olarak, bittin, demişti. Seni sevebilirdim ve sanırım, bu öyküdeki küçük bir kaza gibi, bir gün için sevdim de. Seni Hannah için, Hannah'ya karşı sevdim, senin için değil. Doğru mu yaptım, onun bana çok gereksinmesi olduğu anda onu bıraktım mı, başka türlü yapabilir miydim, bilmiyorum. Bence tüm bunlar kaçınılmazdı ve herbirimiz, Hannah'nın düşlerindeki kişilerden başka bir şey değildik. Bunların içinde en umulmazı, Hannah'nın ölümüydü. Ama bizim uzun süredir beklediğimiz bir şeydi. O törendeki izleyicilerdik ve kovulduk. Öyleyse, kendi yaşamımıza döner, kendi işimize bakarız. Daha iyi olup olmayacağını Tanrı bilir.

Effingham, ayrılmadan önce, Max'ı yalnız görmemişti. Yaşlı adam, son haftalarda, şaşılacak denli yaşlanmış görünüyordu. Yaşam konusunda her şeyi çoktan unutmuş ve uzaklara çekilmiş, bitmiş tükenmiş bir bilgeydi. Sanki cenaze, Max'ındı, ve onu törenle bu dünyadan uğurluyorlardı. Öbürleri düşlerinde ölmüşler de Max, gerçek ölümlüymüş gibiydi. Effingham, kısaca gideceğini söyledi ve öğle yemeğinden sonra, Max'la el sıkışıp, karşılıklı iyi dilekler gevelediler. Yaşlı adam ona gülümsedi ama ne bir köşeye çekip öğüt verdi, ne de olanlarla ilgili bir yargıda bulundu. Zaten neden bulunsundu

ki? Effingham, Max'ın görüş ve yorumlarını yeterli kadar dinlemişti. İnsan, sonsuza dek, eski hocasına, yanılmaz bir bilgi kaynağı olarak bakamaz.

Effingham evi aceleyle terketti. Boyunbağlarını, gömleklerini bavuluna tıktırmış ve paltosunu sürükleyerek, Max öğle uykusundan uyanmadan, merdivenlerden koşarak inmişti. Alice, çok uzun bir geziye çıkıyormuşçasına, onu armağanlarla donatmakla hiç de gidişini kolaylaştırmamıştı: Alice'siz, uzun bir yaşam gezisi. Bir süre önce ödünç alıp da beğendiği dolmakalemini, banyoda asılı, Effingham'ın sevdiği bir Japon Estampını, birlikte okudukları Marvell'in şiirlerinden güzel bir baskıyı, Effingham'ın yatak odasındaki şöminenin rafında duran bir Çin Porselenini ve en çok sevdiği deniz kabuklarından birkaçını armağan etmişti. Bunların tümü, öylesine kocaman ve taşınması zor bir yük oluşturdu ki, Effingham, Alice'e hepsini güzelce paketleyip, arkadan göndermesini rica etti. Bu küçük armağanlar ona çok dokunmuştu. Blackport'a değin, yol boyunca takside ağlamaktan korkuyordu.

Hannah'yı düşünmek, içini rahatlatmıyordu. Ola ki hiç rahatlamıyacaktı. Düşlerine girecek ve gözlerinin önünde bazen acınacak bazen kızılacak gibi ama hep güzel bir kadın olarak canlanacaktı. Onu öldürdüğünü düşünmüyordu. Daha çok Hannah yeltenmişti buna. Gece, penceresine gelen, soluk yüzlü, güzel bir vampirdi. Acımasız bir güzel kadındı. Ama onu gerçek anlamda içeri bırakmamıştı. Eğer onu içeri al-

mış olsaydı, şimdi kendi de ölmüş olacaktı. Beni ne kurtardı, diye düşündü. Yalnız ve yalnız Effingham'ın o koskocaman ve anıtsal bencilliği miydi? Yoksa doğasında olan ve iyi ve doğrudan olduğu kadar, kötü ve ölümcülden de büyülenen bir yanı mıydı? Hannah'nın bu soyutlamadan korkunç bir iniş yaparak, Scottow'a o akıl almaz sığınmasının anlamı neydi? Eğer bu o denli önemliyse, çilesinin tinsel bir anlamı var demektir. Hannah onların rahibesi olmuş ve yeminini bozmuştu.

Ama garip bir rahibeydi. Onun o yorgun, eşyalarla dolu, altın odasında, kapalı hücrelerinde birlikte oturalı ne denli az zaman geçmişti. Anı, bir amber parçası gibi dümdüz ve yuvarlaktı. Eski, yozlaşmış bir mutluluk kokuyordu. Hannah'nın kapalı, her şeyden elini eteğini çekmiş ve kafeste oluşundan hoşnuttu Effingham. Max, kendi acılarının bir benzerini bulmak ve kendi kötülüklerini yokolması adına ona yüklemek için yaklaştıklarını söylediğinde, haklı olabilirdi. Tinsel yaşamın bir fantezisi, bir öyküsü, bir trajedi olmuştu. Ama tinselliğin öyküsü yoktur ve trajik değildir. Hannah onlar için Tanrının bir görüntüsü olmuştu. Düzmece bir Tanrı olmuşsa, tümü de bunun için ellerinden geleni yapmışlardı. Onu şimdi, kötü yazgılı bir şekil, bir Lilith, soluk bir ölümcül güzellik olarak düşünüyordu. Her şey olabilirdi. Bir insan dışında.

Eğer bu olup bitenler, tinsel yaşamın bir fantezisi ise, onu etkileyen yalnızca bu gerçek dışı yanıydı. Tüm o bencilliği arasında kötü evrenin güçleriyle ilgilenmek için çok küçük ve

değersiz olduğunu duyuyordu. Ama iyiden etkilenmiyordu. Bu durumu, yanlış ya da doğru olarak değerlendirmesi için Max'a bırakmalıydı. Bu, iynin istenmesini sağlamaktı ve Tanrı'yı zorlamak gibi bir şeydi. Elini çabuk tutup, o bildiği, sıradan dünyaya dönmeliydi. Şimdi bunu öylesine dört gözle bekliyordu. Büro, birahaneler, partiler ve kent dışında geçirilen o sıkıcı hafta sonları gözünde tütüyordu. Dedikodudan duyacağı keyfi biliyordu. Gördüklerini unutmaya çalışacaktı.

Yağmur yağıyordu. Tren her zamanki gibi gecikmişti. O sabah aldığı ve bir türlü okumaya fırsat bulamadığı 'Blackport gazetesi'ni açtı. Riders'ta gazete bulmak olası olmadığından, insanı oyalayan bu küçük zevkten yararlanamamıştı. Ansızın gözüne tanıdık bir ad ilişti. Sayfayı geri çevirdi. *Üzücü bir kaza. Dün, Mr. Max Lejour'un evinde üzücü bir kaza olduğu öğrenilmiştir. Tanınmış yazarın oğlu, Mr. Philip Lejour, tüfeğini temizlerken bir kaza sonucu kendini vurmuş ve...*

Effingham, gazeteyi katladı. Bir an, dosdoğru Riders'a gitmesinin gerekli olup olmadığını düşündü. Ama sonra rahatlıyarak, karar verdi: Hayır. Haberi, gitmeden görmüş olması çok küçük bir olasılıktı. Tüm bildikleri, şimdi onun çok uzaklarda olduğuydu. Artık orada ona yer yoktu. Lejour ailesinin rahatlamasında payı olamazdı. Geri dönmeyecekti. Pip'i düşündü. Önce üzüntü ve acımayla, sonra garip bir doyumla. Eskiden olsa imrenirdi ona, ama artık o günler gerilerde kalmıştı. Pip'in uzun çilesi bitmişti. Ölümü, çemberi tamamlıyor, her şeyi sona erdirmeyi ve

geçmişte kalmasını kolaylaştıracak trajik bir bütünlük sağlıyordu. Hannah, son kurbanını vermişti.

Effingham, uzaktan trenin sesini duydu. Her yanını bir coşkunluk kaplamıştı. Gitmek, kaçmak için acele ediyordu. Bavullarını topladı. Küçük tren sarsılarak yavaş yavaş yaklaşıırken, yağmurun altında birinci mevki kompartmana koştu. Aceleyle, eşyalarını içeri atarken, platformda ikinci mevkiye binmekte olan Marian Taylor gözüne ilişti. Beni gördü mü acaba, diye merak etti. Yerine gidip, sessizce oturdu. Biraz soluklandı. Bavulları taşımaktan yorulmuştu. Arkasına yaslanarak, trenin hareket etmesini bekledi. Ancak o zaman kendini güvende duyacaktı.

Sonunda tren hareket etti. Eski püskü, çirkin istasyon, gerilerde kaldı. Bardaktan boşanırcasına yağan yağmurda, Scarren'in çıplak tepeleri kurşun grisiydi. Tren giderek artan bir hızla, ağaçsız topraklarda ilerliyordu. Effingham düşünceli bir tavırla elindeki gazeteyi buruşturdu. Bu onun, adına ağıtlar düzmek için yaşadığı bozgunu, zaferiydi. «Susmayacak ses, ne denli büyük bir sevgiyi yinelerse yinelesin, yankıları sönmeyecek ad yoktur.» Gizemin üstüne perdeyi çeken melek o olmuş, kendi dışarda, aydınlık salonda kalmıştı. Şimdi son alkışlar ve sıradan konuşmalar duyulmaya başlıyordu. İçini çekerek, dışardaki o korkunç topraklara gözlerini yumdu.

Greytown Kavşağı'nda Elizabeth'e telefon edecekti. Belki de, öbür trene geçtiklerinde, kü-

çok Marian Taylor'u kompartmanına davet ederdi. Bu düşünce, hoşuna gitti. Effingham, onun ilgisinden hâlâ etkileniyordu. Marian Taylor da hoşnut kalırdı. O da o büyük, aydınlık dünyanıydı. Tren, ovaların arasından onları alıp götürürken, her şeyi yeni baştan konuşabilirlerdi.

SON

TEK BOYNUZLU AT Iris Murdoch

1950'lerde roman yazmaya başlayan ünlü İngiliz kadın yazarı **Iris Murdoch**, kimi eleştirmenlerce, toplumcu bir yazar ya da bir 'öfkeli gençlik' yazarı sayılmışsa da, aslında çoğu İngiliz yazarları gibi gerçekçi yolda yürümüş, geleneksel öykü anlayışına uymuş, anlatımında yenilikçi bir çaba göstermemiştir. Romanlarında, bugünün İngiltere'sinin gündelik yaşayışını anlatır, ama onu ilgilendiren ne bu toplumsal kesimlerdir, ne de onların toplumsal ilişkileri. Dikkatli okuyucu, irkiltici olaylar, şaşırtıcı serüvenler altında, romanın düşünsel, felsefi içeriğini hemen farkedebilir. **Tek Boynuzlu At** (The Unicorn) adlı bu ünlü romanında, Iris Murdoch'un felsefi tutumunun sözcüsü olan Max Le Jour, bir yerde 'iyi'nin ne olduğunu bilemeyeceğimizi, bu kavramın uzaktaki bir ışık olduğunu söyler. **Tek Boynuzlu At**, olağan bir dünyadan, olağandışı bir dünyaya gelen iki insanın gözüyle anlatılır. Sürükleyici, ilginç olaylarıyla, değişik, cinsellikle maneviliğin birleşip kaynaştığı bir dünyadır bu.